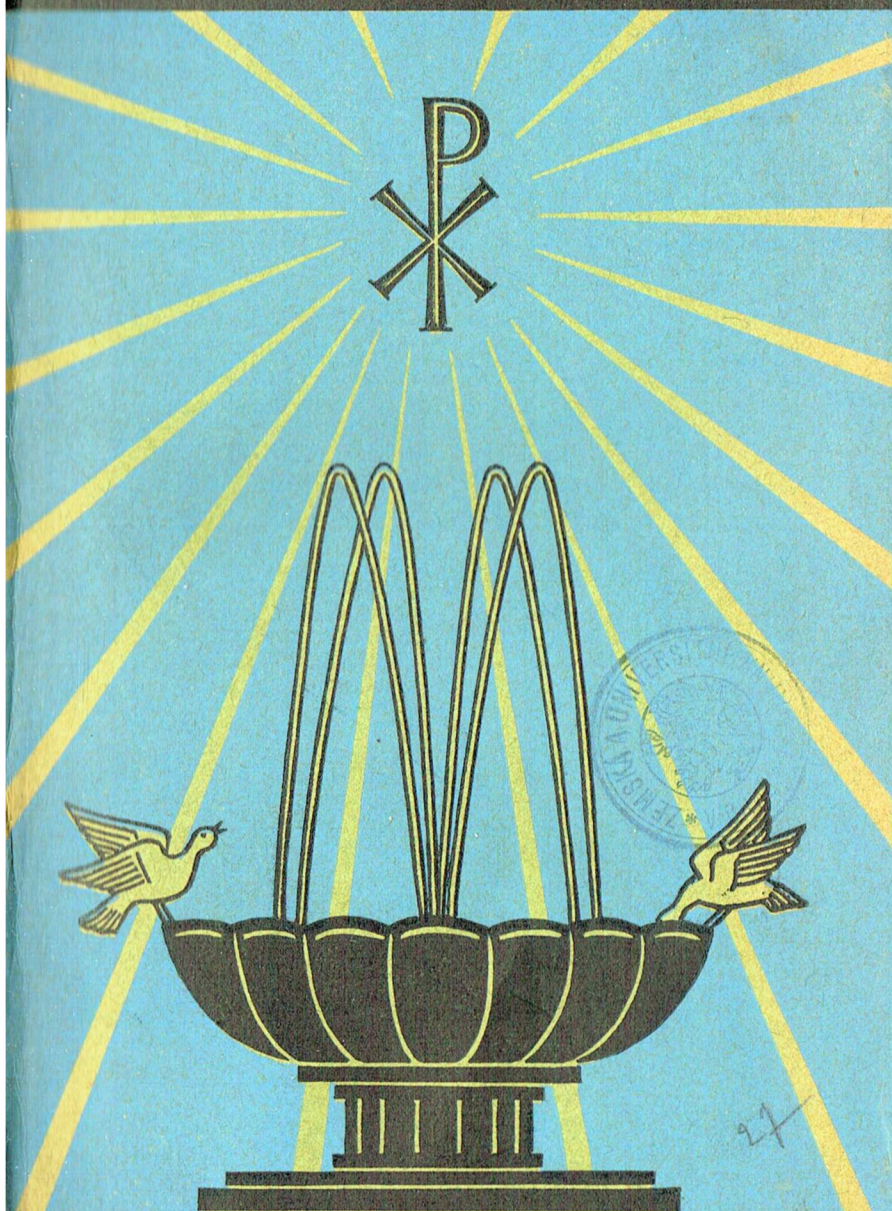

PROF. JOSEF ŽIVOTEK

HLEĎ SI MILOSTI BOŽÍ

KATECHESE

ČÁST

HLEĎ SI MILOSTI BOŽÍ!

PROF. JOSEF ŽIVOTEK

Z Á B Ř E H N A M O R A V Ě

„... ien skrze Mne“.

(Jan 14, 6.)

„Dobrotivý je Hospodin těm, kteří doufají v něho“.

(Žalm 3, 25)

Tištěno jako rukopis

„Pracoval jsem, ale nikoli já, nýbrž milost boží se mnou.“

(1. Kor. 15, 10.)

„Bratři, napomínáme vás, abyste milosti boží nepřijímali nadarmo.“

(2. Kor. 6, 1.)

1 Milost boží

O T Á Z K A S O

PŘÍPRAVA:

Kdo z vás byl už v horách? — Proč jezdí tak mnoho lidí do hor? Vystoupiti na vysokou horu není snadné. Můj bývalý žák představoval si stoupání do hor velmi snadné. Jak se zmýlil! V r. 1930 odejel do hor. Sníh ležel ještě na vysokých horách. Byl varován, aby na ně nevystupoval. Neuposlechl a také se už nevrátil. Na vysokých vrcholech stihlo ho velké neštěstí. Pro namáhavou cestu nebyl ani dobře vyzbrojen. Nedostávalo se mu potřebných sil na cestu. Na úpatí Alp vykopali mu pak hrob a pohřbili ho. Doma ho oplakávala starostlivá matka, která ho varovala před odvážnou cestou. Neuposlechl.

Děti! — My také chceme vystoupiti na vysokou horu boží. Vzestup na vysokou horu je obtížný, ale vzestup na horu boží je ještě nesnadnější. Můžete vystoupiti až nahoru z vlastní moci? — Na to odpověděl Pán Ježíš: „Nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne. Beze mne nic nemůžete činiti.“ (pro nebe, Jan 14, 6. a 15, 5.)

Do nebe se dostane jen ten, kdo je svatý. Svatým se státi nemůže nikdo vlastní silou. Bůh nejvyšší dobrotivý a milosrdný je však ochoten pro nebe nás posvětit a nám do nebe pomáhati. Když Bůh někoho pro nebe posvětit, nebo mu osvětlením a posilou do nebe pomáhá, je to nezasloužené dobrodiní neboli **milost boží**.

PŘÍKLAD:

Božský Spasitel slavil se svými apoštoly poslední večeři. Avšak oni neměli býti od něho navždy odloučení. Pravil jim: „V domě Otce mého jsou příbytkové mnozí. Jdu

tam, abych vám připravil místo.“ Ježíš vyzývá apoštoly, aby zůstali s ním ve spojení a milovali se vespolek. „Já jsem vinný kmen pravý a Otec můj jest vinař. Každou ratolest ve mně, která nenese ovoce, odejme a každou, která nese ovoce, očistí, aby nesla více ovoce. Vy jste již čistí tím slovem, které jsem vám mluvil. Zůstaňte ve mně, a já ve vás. Jako ratolest nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li ve kmeni, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně. Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti; kdo zůstává ve mně a já v něm, ten přináší ovoce mnoho; neboť beze mne nemůžete činiti nic. Jestliže kdo ve mně nezůstane, vyvržen bude ven jako ratolest; i uschne a seberou ji a vrhnou na oheň, a bude hořeti.“ (Jan 15, 1—6.)

VYSVĚTLENÍ:

Co jest milost? — Katechismus odpovídá: Milost je vnitřní nadpřirozený dar, který nám Bůh pro zásluhy Ježíše Krista uděluje, abychom mohli dospět k spasení. — K čemu bychom mohli tak nejlépe milost boží přinovníti? — Snad ke sněhu! — Odkud přichází sníh? — S výšin oblohy padá na zemi. Nebe je místem jeho vzniku. V oblastech vzduchových se neviditelným způsobem tvoří. V zimě v hojných chumáčcích padá na zem a pokrývá ji bílým hávem. Bůh přikazuje — jak Job praví — sněhu: „Padni na zemi!“ (Job. 37, 6.) Kde sídlí milost? — Bůh ve své neskonalé dobrotě nám ji uděluje bez zásluh našich, jako zdarma daný dar. My také na ni nemáme práva, nemůžeme ji získati žádnými dobrými skutky. Sv. apoštol Pavel k tomu praví: „Jestliže z milosti, tedy ne již ze skutků: sic jinak milost nebyla by již milostí.“ (Řím. 11, 6.) Milost není žádnou odměnou, nebo mzdou za skutky, které jsme vy-

konali. Milost je dar, který nám skýtá do-
brotívý Bůh pro zásluhy Ježíše Krista, který
se za nás na kříži obětoval. K tomu je milost
darem vnitřním. Co to znamená? — Jako sníh
tiše dopadá na zemi, tak Bůh vlévá svou milost
přímo do naší duše. Je to ona veliká síla, která
nás varuje před příležitostí ke hříchu, která
nás pobádá, abychom milovali Boha a všechno
pro něho obětovali.

Proč je nám milosti boží potřeba
k spasení? — Už jste několikrát viděli, jak
zahradník révu stříhá a přivazuje. Co chce
zahradník dosíci od révy? — Chce, aby réva
přinášela ovoce. Může réva přinášeti ovoce z
vlastní síly? — Odkud má sílu? — Musí býti
spojena s vinným kmenem, a z něho ssáti po-
třebnou šťávu. Co se stane s révou, byla-li po-
lámána?

První lidé dostali milost boží pro sebe
a pro všechny své potomky. Milosti boží však
pozbyli prvotným hříchem. S nimi po-
zbyli milosti boží také jejich potomci, tedy
všichni lidé. Všem lidem zasloužil milost boží
poznovu Ježíš Kristus svou smrtí na kříži.
Proč zasloužil Ježíš Kristus milost boží na kříži?

Milosti boží je potřeba k spasení.
— Člověk slabý nic nezmůže, když mu Pán
Bůh nepomůže. Bez Boha ani přes práh noha.
„V něm živi jsme a hýbáme se i trvá-
me.“ (Sk. ap. 17, 28.) Tak ve věcech časných.
Pro věčné spasení nejsme dostateční ani v Pána
Ježíše věřití (1. Kor. 12, 3.), tím méně pak
sami se hříchu zbaviti a pro nebe se posvětití.
Proto je milosti boží k spasení nevyhnutel-
ně potřeba. Vždyť Kristus Pán řekl: „Nikdo
nepřichází k Otci, leč jen skrze mne. Beze mne
nic nemůžete činiti.“ (Jan 14, 6. a 15, 5.) Jako
vytéká šťáva z vinného kmene, tak vychází mi-
lost z Krista Pána, který za nás na kříži prolil

krev. Milost boží, Kristem Ježíšem pro všechny lidi zasloužená, jest jako poklad nesmírné ceny. Z toho pokladu rozdává neboli rozděljuje milost boží Duch svatý. (1. Kor. 12, 11.) Nám se jí od něho dostává zvláště, když přijímáme svátosti a když se modlíme.

Kterak působí milost boží?

Milost boží mocně na nás působí. Kterak? — a) Milost boží dodává člověku čistoty srdce. Milost boží přikrývá všechny naše poklesky a smývá naše provinění, jako sníh, který pokrýváje zemi, zahaluje vše, co na ní je nepěkného a znečištěného. Milost boží nás posiluje, chrání před hříchem a duchovní smrtí, opět jako sníh, který chrání na podzim zaseté osení před vyhynutím, chrání kořínky květin a stromky před zhoubnými zimními mrazy.

b) Sníh je velice choulostivý. Sotva zapůsobí poněkud teplejší sluneční paprsek, už měkne, za mrazu však tvrdne. Mnohem choulostivější je naše ctnost. Praví se, že ji nosíme v hliněné nádobě. Abychom se ve ctnosti utvrdili, abychom mohli potlačovati své zlé náruživosti, máme prostředek, kterým je milost boží.

c) Milost boží je velikým drahocenným pokladem, z něhož rozdává nebo rozděljuje milost boží Duch svatý. (1. Kor. 12, 11.) Proto je třeba veliké opatrnosti, abychom ji neztratili. Čím ztrácíme milost boží? — Pozorujte sníh, jak pod našima nohama pozbývá své svěžesti, jak teplý vzduch a sluneční paprsek působí jeho tání, jak se ztrácí! — Milost boží se ztrácí podobným způsobem. Časté a nebezpečné společnosti, důvěrný styk se špatnými lidmi ji připravují o její kouzlo a jas. Zlé žádosti a hříšné náruživosti působí na ni velmi škodlivě. Ty nás pak připravují o ctnosti a čistotu našich duší.

NAUČENÍ:

1. Nebud' pošetilý jako jinoch, který chtěl vystoupiti na hory, chceš-li vystoupiti na horu boží. Drž se Spasitele, který pravil: „Beze mne nemůžete nic činiti.“ (Jan 15, 5.)

2. Zůstaň věrný Pánu Ježíši! — Nechej se jím vésti! „Ejhle, stojím u dveří a tluku!“ (Zjev. 5, 20.) Ochotně otevřeli Duchu svatému apoštolové: opustili všechno a šli za Pánem. (Luk. 5, 11.) Otevřel Zacheus a přijal Pána s radostí. (Luk. 19, 6.) Otevřel Šavel: „Co chceš, Pane, abych učinil?“ (Sk. ap. 9, 6.) — Otvíráš Duchu svatému ty? — „Dnes uslyšíte-li hlas jeho, nezatvrzujte srdce svého!“ (Žalm 94, 8.) „Poslechnu, co mi řekne Hospodin Bůh.“ (Žalm 84, 9.)

„Věrnost, láska k Pánu Ježíši — jeho milost.“

„Milost boží velká! ta sluhu svého
mocně provedla skrze pekelnou bránu,
v úradě svém svatém povýšila jeho;
a protož duše má dobrořečí pánu.“

(Erben, Záhořovo ložě.)

MODLEME SE:

Činy naše, prosíme, Pane, vnuknutím svým předcházej a pomocí svou provázej, aby se všechny naše modlitby a práce tebou vždycky počínaly, a tebou počaty, dokonány byly.

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 36.

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Roku 1809 byl v městě Strassburku odsouzen voják z vojska Napoleonova k trestu smrti. Byl to desátník, muž řádný, v bitvách se vždy vyznamenával, ale dopustil se skutku, který se v čas války krutě trestá: po jedné bitvě zběhl. Byl pak jat, uvězněn a vojenským soudem odsouzen k smrti. V noci přede dnem popravy

otevřely se pojednou žalární dvěře a k odsouzenému vstoupil důstojník, zahalený v plášť. Byl to sám císař Napoleon, ale přestrojený, aby nebyl poznán. Císař vzal vojáka za ruku a pravil mu: „Viděl jsem tě statečně bojovati a zamiloval jsem si tě. Přicházím nyní k tobě. Chceš-li někomu něco vzkázati, věrně mu to vyřídím. Voják odpověděl: „Nemám ničeho, co bych vzkázal.“ Císař na to: „Ale snad poslední s Bohem otci, matce nebo sestře.“ Voják odpověděl: „Otec mi už dávno zemřel a sestry nemám.“ „Ale což tedy matce?“, pravil na to císař, „matce nic nevzkázeš?“ Voják na to: „Ach, nevyslovujte mi jména matky. Když je slyším, je mi do pláče. A plakati se nemá.“ „A proč by se nemělo plakati?“ pravil císař, „já aspoň nikdy bych se nestyděl za slzy při vzpomínce na matku.“ Voják na to zvolal: „Vy také milujete svou matku? Nuže, povím vám tedy všechno. Co jsem na světě, nikoho jsem tolik nemiloval, jako matku. Když jsem odcházel k vojsku, plakali jsme velice. Matka mi pravila: „Synu, máš-li mne rád, chovej se vždy rádně!“ Já na ta slova nezapomněl a jimi se řídil. Ale přišla náhle zpráva, že matka těžce onemocněla. Prosil jsem o dovolenou, ale nedostal jsem ji. Pak přišla zpráva, že matka zemřela. Nyní jsem se nemohl zdržeti. U nás se vykládá, že kdo utrhne první kvítko ze hrobu matčina a nosí je na prsou, nikdy na matku nezapomene. Neměl jsem stání, prchl jsem a spěchal ke hrobu matčině, abych si utrl kvítko z jejího hrobu. Dospěl jsem tam, kvítko jsem našel. Je to malá pomněnka. Tu jsem si utrl. Mám ji na prsou — a nyní ať zemru.“ Císař poslouchal dojat. Ničeho již neřekl, dal vojákovu s Bohem a odešel. Druhého dne zrána byl voják vyveden ze žaláře a veden ne na pravou, nýbrž k císaři. Užasl, když poznal, s kým v noci ve vězení mluvil. A císař mu řekl: „Tvá láska a věrnost k matce mne dojala. Je mně

zárukou, že i mně budeš věrným. Dávám ti milost. Vrať se ke službě vojenské a chovej se řádně jako setník.“ Císař ho povýšil na setníka.

2 Milost pomáhající

O T Á Z K A 81, 82

PŘÍPRAVA:

Kdo z vás už viděl, jak se dítě učí choditi? — Nejprve je vede matka oběma nebo jednou rukou. Potom zkouší dítě samo, jako by už matky nepotřebovalo. A hle, chůze se mu daří! Krok, dva, opět jeden, a už leží na zemi a volá: „Maminko! Maminko!“ — Tak se daří nám na cestě k nebi. Také my musíme mnohdy říci: „Nemohu sám jíti, ani jeden krok nemohu udělati...“ Na cestě k nebi potřebujeme pomoci. Jak se nazývá tato pomoc? — Jak Bůh nám pomáhá na cestě k nebi, učili jsme se v 8. čl. víry. Jak zní 8. čl. víry? — Co působí Duch svatý v duši? — Jak Duch svatý působí v duši, viděli jsme na apoštolech o seslání Ducha svatého. Ještě zřetelněji vidíme to na sv. Pavlu.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 191. (Ze šavla protivníka učedník Páně.)

VYSVĚTLENÍ:

A) Co je milost pomáhající? — Je to nadpřirozená pomoc ke konání dobrých skutků, pro nebe záslužných. Máme na př. vykonati ten nebo onen dobrý skutek. Máme se uvarovati toho nebo onoho poklesku. Máme bojovati proti tomu nebo onomu pokušení. Tu přichází nám na pomoc Bůh svou milostí. Bůh svou milostí osvěcuje náš rozum, abychom poznali dobré. Příklady: Když ráno vstáváš, milost pomáhající

ti volá: Je nutno, abys se pomodlil a tak Bohu poděkoval za všechno dobré, co ti prokázal a abys ho prosil za jeho ochranu a pomoc pro nastávající den. Je neděle. — Milost pomáhající k tobě opět volá: „Pomni, abys den sváteční světil!“ — Vidiš chudáka! — A už si vzpomeneš, jak Kristus Pán pravil: „Blahoslavení milosrdní, neboť milosrdenství dojdou!“ — Přijde pokušení ke hříchu — a milost pomáhající k tobě volá: „A neuveď nás v pokušení!“ Milost pomáhající pobádá a posiluje naši vůli, abychom dobrý skutek počali konati a úplně vykonali. Milost pomáhající nám ukazuje cestu, po které máme kráčet, a posiluje nás, abychom vytrvali na cestě ctnosti.

B) Kterak nám pomáhá milost pomáhající? (Ot. 81.)

a) Osvěcuje nás. — Hříchem prvotným se rozum lidský zatemnil a vůle se naklonila ke zlému. — Šavel byl velmi moudrý muž. Ale jako jeho současní druhové nenáviděl i on učení Ježíše Krista. Za koho měl Ježíše Krista? (Patrně za nepřítele pravého náboženství.) Za koho považoval učedníky? A proto se domníval, že slouží Bohu, pronásleduje-li učedníky Kristovy. Před Damaškem se stala v něm změna. Za koho považoval nyní Ježíše? — (Za přítele, který ho chce zachrániti.) Jak se to stalo? Kristus Pán osvětlil jeho rozum, takže poznal své blouznění a zanechal nepřátelství proti křesťanům. Dal mu také sílu, aby věřil v Krista a aby se z nepřítele Kristova stal přítel a následovník, z pronásledovatele apoštol. Z kterých slov vysvítá, že chce býti učedníkem Kristovým? („Co chceš, Pane, abych učinil?“)

b) Totéž působí Bůh také v jiných lidech a to milostí pomáhající. Jmenujte mi příklady z bibl. děj. (Maria Magdalena, Petr, lotr na pravici), ze života svatých (sv. Augustin, Ignác z Loyoly, Marie Egyptská atd.). Totéž působí

Bůh v nás. Duch svatý mě osvěcuje a povzbuzuje hlasem svědomí, napomenutím rodičů, slovem božím, dobrou knihou, dobrým příkladem bližního, výstražnou příhodou. — Co mi při tom dobrého napadne a k čemu pocítím chuť, k tomu mi Duch svatý dává sílu. „Pracoval jsem, ale nikoli já, nýbrž milost boží se mnou,“ napsal sv. Pavel (1. Kor. 15, 10.). A jindy zase: „Vše mohu skrze toho, jenž mě posiluje.“ (Filip. 4, 13.)

Milost pomáhající nám pomáhá tak, že nás osvěcuje, povzbuzuje a posiluje, abychom dobré konali a zlého se varovali. (Ot. 81.)

c) Milost pomáhající pomáhá každému. Celník Levi uslyšel: „Pojď za mnou!“ Z celníka se stal apoštol Matouš. Totéž slovo, řečené k bohatému jinochovi, zůstalo bez účinku. (Mat. 9, 9. a 19, 21.) Proč? — Duch svatý nabízel milost oběma lotrům, kteří umírali blízko Pána. Jeden se obrátil, druhý zatvrzele zůstal ve hříchu. Proč? — Každému dostává se za živa na zemi pomáhající milosti tolik, kolik potřebuje k spasení, ale každému milost boží nepomůže.

Komu jen pomůže milost pomáhající? — (Tomu, kdo ji ochotně přijímá a s ní společně věrně působí.)

Nadarmo pomáhá Duch svatý tomu, kdo jeho milosti odpírá. „Jerusaleme, Jerusaleme! Kolikrát jsem chtěl shromážditi tvé děti, jako shromáždí slepice pod křídla kuřátka svá. Ale tys nechtěl!“ (Mat. 23, 37.) „Stále se protivíte Duchu svatému“, vytýkal zatvrzeným židům jáhen Štěpán. (Sk. ap. 7, 51.) Míti k spasitelnému napomínání srdce zatvrzelé je hřích proti Duchu svatému.

„Milostí boží jsem to, co jsem, a milost jeho ke mně nebyla marna.“ (1. Kor. 15, 10.) „Bratři, napomínáme vás, abyste milosti boží nepřijímali nadarmo.“ (2. Kor. 6, 1.)

Komu jen pomůže milost pomáhající? (Ot. 82.)

Milost pomáhající pomůže jen tomu, kdo ji ochotně přijímá a společně s ní věrně působí.

Bůh dává každému člověku milost pomáhající, ať jest hříšný nebo spravedlivý. Hříšníku ji dává, aby se polepšil, spravedlivému, aby ve spravedlnosti setrval. A dává ji každému dostatečné množství.

Bůh však ponechává nám svobodnou vůli. Sami se můžeme pro dobro rozhodnouti nebo ne. Milost nás nenutí, nýbrž jen podporuje. Sama našeho spasení nepůsobí. Naši svobodné vůle neruší. Proto můžeme býti za své dobré skutky odměněni, za zlé potrestáni.

Nesmíme jí odpírati, nýbrž ji ochotně přijímati a společně s ní působiti. Slepec nezamítne ruky, která se mu nabízí, že jej povede. Bůh pomoc nabízí, ale čeká, že se dobrovolně rozhodneme ji přijmouti.

Přijímej nabízenou milost vždy s ochotou a společně s ní věrně působ! Poslyš, co praví Pán Ježíš: „Ejhle, stojím u dveří a tluku.“ (Zjev. 3, 20.) Ochotně otevřeli Duchu svatému apoštolové — opustili všechno a šli za Ježíšem. (Luk. 5, 11.) Otevřel Zacheus a přijal Pána s radostí. (Luk. 19, 6.) Otevřel Šavel: „Co chceš, Pane, abych učinil?“ (Sk. ap. 9, 6.) — Otvíráš Duchu svatému ty? — „Dnes, uslyšíte-li hlas jeho, nezatvrzujte srdce svého!“ (Žalm 94, 8.)

NAUČENÍ:

„Poslechnu, co mi řekne Hospodin Bůh.“ (Žalm 84, 9.)

SOUHRN:

Co je milost pomáhající? — Komu je milosti pomáhající třeba? — (Každému člověku.) — Proč je milosti pomáhající každému člověku třeba? — (Poněvadž jsme nakloněni ne k dobrému, nýbrž ke zlému.) Na čí pomoci nejvíce závisíme? (Milosti boží.) — Co pravil Pán Ježíš o této pomoci milosti boží? „Beze mne nemůžete ničeho činiti“, anebo: „Nestavěli Hospodin domu, marně se lopotí, kteří jej stavějí.“ (Ž. 126, 1.) — Komu dává Bůh milost pomáhající? (Spravedlivým, hříšníkům). — Působí milost pomáhající sama naši spásu? — (Bůh nezbavuje nás naší svobody; volá nás k sobě, ale beze všeho nátlaku.) Která slova pronesl božský Spasitel nad zatvrzelým Jerusalemem? („Jerusaleme, Jerusaleme, kolikrát chtěl jsem shromážditi dítky tvé, jako slepice shromažďuje pod křídla kuřátka svá, a nechtěl jsi.“ (Mat. 23, 37.)

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 37.

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Svatá Maria Egyptská utekla jako dvanáctileté děvče z domu až do dalekého města Alexandrie a oddala se tam hříšnému životu, jemuž hověla po 19 let. Ani velké město Alexandria jí pak už nestačilo. Odebrala se tedy až do Jerusalema, do tohoto svatého města, posvěceného krví Ježíše Krista. Jednou tu však uviděla veliké zástupy poutníků, kterak se ubírají do chrámu sv. Kříže, aby tu uctili svatý kříž. Právě se konala památka „Povýšení sv. kříže“. Ze zvědavosti připojila se k nim a chtěla vejít do chrámu. A hle, jakási neviditelná moc ji zadržovala, že nemohla překročit práh. Pokusila se o to několikrát, ale

nadarmo se namáhala. I usedla plná zármutku v předsíni chrámové a přemýšlela o příčině, proč je jí nemožno vkročiti do chrámu. V tom okamžiku našel ji Pán. Poznala, že pro hříchy je nehodna patřiti ve chrámu na kříž, na kterém zemřel její Spasitel. Hořce plakala. Želela svých hříchů. Před obrazem Matky boží učinila slib, že zanechá svých hříchů a že začne nový život. Nato již volně vkročila do chrámu. Ze svých hříchů se zkroušeně vyznala a přijala tělo Páně. Odešla pak na poušť, kde po 45 let činila přísné pokání. Živila se pouze kořínky a bylinami. Oplakávala neustále svá provinění. Zemřela roku 421 kající a svatou smrtí.

3 Milost posvěcující

O T Á Z K A 83. 84

PŘÍPRAVA:

Milost posvěcující je drahocenný dar boží, který nás činí svatými a Bohu zvláště milými. Nedá se za živa pochopit a tím méně povědět, jak něco neskonale krásného a cenného je posvěcující milost. Kristus Pán o ní mluvil jen v podobenství. Zejména ji přirovnával k pokladu skrytému, k perle drahocenné (Mat. 13, 44. 46.) a k rouchu svatebnímu (Mat. 22, 12.). Hned na úsvitě života jsme nabyli tohoto daru božího svatým křtem.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 149. (Podobenství o královské svatbě.)

VYSVĚTLENÍ:

1. Kterak nás posvěcuje milost posvěcující? (Ot. 83.)

V milosti posvěcující má člověk duši čistou a nádherně krásnou. Jako je slunce

viděti v rosné krupěji, tak obrazí se Bůh v duši svaté: duše zvláštním způsobem podobá se Bohu. — Dobrotivý Bůh miluje všechny lidi, ale jednorozeného Syna svého miluje zvláštní láskou a nejvíce. (Mat. 3, 17.) Podobně svatý člověk se nazývá „miláčkem božím“ (Řím. 1, 7.), je Bohu zvláště milý.

Hostoděný rouchem svatebním směl se zúčastnit královské hostiny. (Mat. 22, 12.) Podobně člověk v posvěcující milosti má právo na nebeskou blaženost. Milost posvěcující nedává nám Bůh jen na čas, nýbrž trvale. Duše, která ji má, je šťastná a Pánu Bohu milá. Taková duše má dvoje nebe — jednoho už požívá zde na zemi a druhé na ni čeká po smrti. S ní ji nemůže nic učiniti nešťastnou, bez ní nemůže dojíti pravého štěstí. Co platno bohatství, krása, zdraví, sláva bez milosti posvěcující? — A jak nepatrnými jsou chudoba, nemoc, útlak a opovržení proti důstojnosti, k níž nás posvěcující milost povznáší! Milost posvěcující nás činí dětmi božími, Bohu více podobnými, jemu zvláště milými a k věčné blaženosti oprávněnými.

Duše v posvěcující milosti žije novým životem, podobá se živé ratolesti na vinném kmeni Páně a může nésti „ovoce mnohé“. (Jan 15, 5.) Ovocem jsou dobré skutky, záslužné pro nebe. Je-li strom štěpován, nese krásnější a cennější ovoce než strom planý. Čím je stromu štěp, tím je nám posvěcující milost. Záslužné skutky „se vpisují do knihy našeho života“ a rozmnožují poklad, který si skládáme pro nebe. Čím více záslužných skutků konáme, tím větší bude naše odměna v nebesích. Cokoli v posvěcující milosti vykonám dobrého, jako by se mi zapisovalo do „knihy života“ (Filip. 4, 3.), jako by mně

tím přibývalo „pokladu v nebi“ (Mat. 6, 20.), zasluhuji si nebeské odměny. Svatý člověk je schopen konati skutky pro nebe záslužné.

Každým dobrým skutkem přibývá posvěcující milosti. Co je dobrým skutkem? Dobrým skutkem je zvláště slyšeti pobožně mši svatou a přijímati svátosti, jmenovitě svátost oltářní. Duše je potom krásnější, Bohu milejší, a má tedy právo na vyšší stupeň nebeské blaženosti. Proto „kdo je svatý, posvěť se ještě!“ (Zjev. 22, 11.)

2. Čím se pozbývá milosti posvěcující? (Ot. 84.)

Jak si jen dáváte pozor na své sváteční šaty?! — Nejdete s nimi na místa, ani do společnosti, ani na zábavu, kde se bojíte, že by se vám zamazaly, anebo roztrhaly. Se svatebním rouchem své duše nebojíte se jíti do míst, do společnosti, do zábav, kde víte, že je tam nejbližší příležitost ke hříchu smrtelnému, tedy že tam je a hrozí nebezpečí, že byste si svatební roucho své duše pošpinili a zkazili. Krásný stav posvěcující milosti, stav božího synovství a přátelství ztrácíme každým těžkým hříchem. Po těžkém hříchu už nejsme dítkami božími, ani jeho přáteli. Svatební roucho naší duše je znečištěno, je potrháno, ztraceno. Už se víc ani ono, ani duše naše Pánu Bohu nelíbí. Zůstane-li to tak, platí o nás slovo Spasitelovo: „Příteli, kterak jsi sem vešel, nemaje roucha svatebního?“ On pak oněměl. Tehdy řekl král služebníkům: „Svažte ruce i nohy jeho, uvrzte jej do temnosti zevnější, kde bude pláč a skřípění zubů!“ — To je konec křesťana, který umírá v nemilosti boží. Chce přijít k nebeské hostině bez svatebního roucha. Proto „věz a viz, jak zlé a hořké jest opustiti Hospodina, Boha svého!“ (Jer. 2, 19.)

3. Čím si uchráníme posvěcující milost?

Spasitel jmenuje prostředky: „Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení!“ (Mat. 26, 41.) Pokušení se blíží zvenku. Vzpírejte se jim hned od počátku. Chraňte se špatných knih, obrazů, soudruhů, společností! Modlete se každého rána za dar setrvání v dobřém. Přistupujte často ke stolu Páně! „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm.“ (Jan 6, 57.)

SOUHRN:

Co je milost posvěcující? (Drahocenný dar boží, který nás činí svatými a Bohu zvlášť milými.) — K čemu přirovnal Spasitel milost posvěcující? (Ke skrytému pokladu, drahocenné perle a svatebnímu rouchu.) — Kterak v nás působí milost posvěcující? Čím se stává naše duše milostí posvěcující? (Nadpřirozeným obrazem božím a chrámem božím.) Které skutky můžeme konati v posvěcující milosti boží? (Záslužné skutky.) Kde se vpisují záslužné skutky? (Záslužné skutky „se vpisují do knihy našeho života“.) Který trest stihne toho, kdo zemře bez milosti posvěcující? (Je na věky zavržen.) Ve které svátosti se uděluje zvláště milost posvěcující? (Ve svátosti křtu a pokání.) Čím se rozmnožuje milost posvěcující? — (Rozmnožuje se svátostmi, které přijímáme ve stavu posvěcující milosti, a záslužnými skutky.) — Čím pozbývá člověk milost posvěcující? — (Těžkým hříchem.)

NAUČENÍ:

„Ó kdybys viděl, můj otče, jak krásná je duše, ozdobená milostí boží, dojísta bys i k vůli jediné tisíckrát podstoupil smrt,“ pravila sv. Kateřina Siennská svému zpovědníku. „Vizte“, volá sv. Jan pln nadšení, „vizte, jak nás miloval nebeský Otec, že se smíme nazývati nejen dítkami

mi božími, nýbrž že jimi skutečně jsme!" (1. Jan 3, 1.)

Dbej, aby duševní tvůj šat nebyl potřísněn anebo ztracen!

Pamatuj, že jsi dítě boží. Musíš se co nejvíce podobati Pánu Ježíši. Před vyučováním i po vyučování zastav se v kostele a řekni pětkrát hodně zbožně: „Panno Maria, Máti, ať se podobám vždy a více Pánu Ježíši!" — Pán Ježíš to chce od tebe.

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 37.

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

Bylo to ve světové válce. Na bojišti ležel mladý vojín, smrtelně raněný. Přišel k němu kněz. „Jak se vede?" tázal se. „Špatně", zněla odpověď. „Chcete se zpovídat?" — „Zpovídal jsem se přede dvěma dny, ale rád bych přijal tělo Páně." A kněz mu vyhověl. Po sv. přijímání řekl umírající: „Ještě mám jednu prosbu." — „Jakou?" — „V mém tlumoku je nákrční stuha, kterou jsem měl v den svého prvního sv. přijímání, a růženec, který mi tenkrát dala moje matka. Umínil jsem si, že si onu stuhu uchovám na svědectví, že jsem si před Bohem a před svým svědomím zachoval čisté srdce. Mám za to, že skrze modlitbu a sv. svátosti jsem tomu slibu dostál. Odevzdejte stuhu i růženec mojí matce a pozdravujte ji!"

4 O svátostech

O T A Z K A 8 5

PŘÍPRAVA:

Kristus Pán nás vykoupil svou smrtí na kříži. Ve své dobrotivosti se i postaral, aby milost, kte-

rou zasloužil svou smrtí, mohla nám býti podávána. Ustanovil svaté svátosti. Jím bylo dílo vykoupení dovršeno. Proč ustanovil Pán Ježíš sedm svátostí?

P R I K L A D :

Sv. Tomáš Akvinský vysvětluje, proč Pán Ježíš ustanovil právě sedm svátostí: „Sedmero svátostí potřebuje církev, aby její děti mohly dosáhnouti úplnosti duchovního života. Jako člověk potřebuje k zachování tělesného života sedm věcí (aby byl zrozen, aby rostl, aby zesílil a stravoval, aby v nemoci byl léčen, v slabosti posílen, k poučení svému učitel a vůdci opatřen, k rozmnožení pokolení lidského zachován), tak potřebuje k zachování duchovního života sedm svátostí. Na křtu svatém aby byl znovu zrozen, svátostí biřmování u víře utvrzen, ve svátosti oltářní krměn a nasycen, aby v nemoci odpuštění hříchů svátostí pokání došel, aby v hodině smrti svatým pomazáním k šťastnému boji byl posílen, duchovními správci a pastýři svěcením kněžstva aby byl opatřen a k rozmnožení pokolení lidského požehnání a posvěcení stavem manželským aby dosáhl.“

V Y S V Ě T L E N Í :

Jak se jmenuje sedmero svátostí? (Ot. 85.) Které svátosti jsi už přijal? —

Dějiny církevní dokazují, že se vždycky v církvi užívalo všech sedmi svátostí. Sv. Tomáš Akv. praví o nich, že jsou viditelnou známkou pravosti církve. Církev by přestala býti pravou, kdyby některou přidala. Církev by se rozsypala, kdyby některý z těch sedmi pilířů, na nichž spočívá, chtěla vyjmouti. Protestanté mají jen dvě svátosti (křest a večeři Páně), ostatních pět neuznávají.

Svatými svátostmi dostává se nám veškerá milost. Každá svátost působí milost všeobecně, ale každá uděluje vedle všeobecné milosti ještě nějakou milost zvláštní.

Paprsek sluneční svítí a hřeje. Dopadá-li na kapku rosy, rozkládá se a jiskří sedmými duhovými barvami. Podobně osvěcuje a zahřívá duši posvěcující milost, které se nám dostává ve všech svátostech.

O svátostech pamatuj si tyto věroučné pravdy:

1. „Nejprvnější a nejpotřebnější ze svátostí“ je křest. Jen kdo je pokřtěn, může ostatní svátosti přijímati. Křest je tedy branou k šesti ostatním svátostem. Bez křtu nikdo — ani dítě — nemůže přijíti do nebe.

2. Křest a pokání mají moc odpouštět hříchy. Přijímá-li křest malé dítě, odpouští se mu hřích dědičný. Přijímá-li jej člověk dospělý, odpouští se mu nejen hřích dědičný, ale i všechny hříchy osobní, kterých se před křtem dopustil. Ve svátosti pokání se odpouštějí lidem hříchy osobní. Křest a pokání jsou schopny vysvoboditi člověka ze zajetí hříchů, udělit mu milost a tak jej postavit na výsluní boží lásky.

3. Svátost biřmování, nejsvětější Svátost oltářní, poslední pomazání, svěcení kněžstva a stav manželský smí přijmouti jen ten, kdo nemá žádného těžkého hříchu, nebo jestli ve stavu posvěcující milosti. Proto, kdo některou z nich chce přijmouti, jde předem k svaté zpovědi. Když s čistou duší některou z nich přijímá, rozmnožuje se v něm milost posvěcující. Kdo by některou z nich přijal ve stavu těžkého hříchu, zhřešil by. Říkáme o něm, že se dopustil svatokrádeže.

4. Křest, biřmování a svěcení kněžstva smí člověk přijmouti jen jednou v životě. Každá z těchto tří svátostí vtiskuje duši zvláštní stavovské označení, jemuž říkáme „ne=

zrušitelné znamení“. Ani čas, ani věčnost nemohou tohoto znamení zrušiti nebo vymazati. Kdo byl pokřtěn, nesmí býti znovu křtěn. Kdo byl birmován, nesmí jíti znovu k birmování, byť ho třeba lákala naděje na nový birmovací dárek. A kdyby kněz odpadl, a potom se vrátil, nesvětí se znovu, neboť působení milosti bylo sice jeho dočasnou nevěností přerušeno, ale nikoliv zcela zastaveno.

Svátost oltářní a svátost pokání smíme přijmouti vícekrát, svátost posledního pomazání smíme přijmouti v každé těžké nemoci a svátost stavu manželského může býti znova přijata, když smrt dosavadní manželský svazek rozvázala.

5. Svátost posledního pomazání jest výhradně pro nemocné, ostatní svátosti pro zdravé.

6. Jako pokrm a nápoj mají sytící moc samy v sobě, tak také svátosti působí milost samy ze sebe. Z těch sedmi spásonosných pramenů vyvěrá milost. Na zemdlených poutnicích jest, aby přišli a posílili se.

SOUHRN :

Jak se jmenuje sedmero svátostí? (Ot. 85.) Co náleží ke každé svátosti? (Viditelné znamení.) Co je viditelné znamení při křtu sv.? (Polévání křtěnce vodou a slova, která se při tom říkají.) Co je svátost? (Svátost je viditelné znamení, které je ustanoveno Ježíšem Kristem, aby působilo v duši neviditelnou milost.) — Co uděluje každá svátost? (Milost posvěcující.) — Kterak se nazývají svátosti, které udělují posvěcující milost duchovně mrtvým, t. j. těm, kdo mají na duši těžký hřích? — (Svátosti mrtvých.) Které jsou svátosti mrtvých? (Křest a pokání.) — Jak se nazývají svátosti, které smějí přijímati jen duchovně živí (t. j. ti, kdo mají posvěcující milost)?

(Svátosti živých.) Které jsou svátosti živých? (Břimování, svátost oltářní, poslední pomazání, svěcení kněžstva a sňatek manželský.) Které svátosti lze přijati jen jednou za celý život? (Křest, břimování, svěcení kněžstva.) Proč je lze přijmouti jen jednou za celý život? (Protože tyto svátosti vtiskují duši nezrušitelné znamení.) Co je nezrušitelné znamení? (Duchovní znak, který uděluje duši zvláštní důstojenství a zůstává v ní věčně.) Křtem se člověk stává křesťanem, břimováním bojovníkem Kristovým, svěcením kněžstva knězem Kristovým. Na věčnosti bude nezrušitelné znamení spaseným k oslavě, zavrženým k hanbě.) Kterak máme přijímati svátosti? (Hodně.) Kdo přijímá svátost hodně? (Kdo se k ní náležitě připravil.) Čeho se dopouští, kdo některou svátost nehodně přijímá? (Svatokrádeže.)

NAUČENÍ:

1. Ke studni Jakubově přišel Pán Ježíš kolem poledne. Slunce pražilo. Učedníci odešli do města koupiti něco k jídlu. On pak, unaven cestou, se posadil u studnice. I přišla tam pro vodu žena Samaritánka. Ježíš ji prosil: „Dej se mi napítí.“ I řekla mu žena: „Jak to, ty jsi žid, a chceš vody od Samaritánky?“ Ježíš odpověděl: „Kdybys ty věděla, kdo ti říká: dej se mi napít! Ty bys ho prosila, a dal by ti vody živé. Kdo pije z této vody, bude žízniti zase; kdo však se napije vody ode mne, nebude žízniti na věky.“

Co míní Pán Ježíš „živou vodou“? Kterými prameny dostává se nám milosti? —

2. Tisíce lidí jezdí ročně do lázní, aby posílily své síly a zdraví. Sluší se, abychom pečovali také o zdraví své duše. Proto přistupujte často k svatým svátostem! Svátosti vyrostly z krve Ježíše Krista, prolité na kříži za naši spásu, a svědčí

o jeho veliké lásce k nám. Kdo na to pamatuje, váží si svátostí a přijímá je hodně.

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 38.

5 O křtu svatém

O T Á Z K A 86

PŘÍPRAVA:

Kdo založil církev? — Kdy po prvé veřejně vystoupili apoštolové jako představení církve? — (Čiňte pokání a dejte se pokřtiti!) O svátcích svatodušních otevřen byl tedy první pramen spásy, který ustanovil Pán Ježíš. Už jste mnoho slyšeli o křtu svatém. Křest svatý už jste také všichni přijali.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 78. (Z rozmluvy Páně s Nikodemem.)

VYSVĚTLENÍ:

1. Pán Ježíš rozmlouval s Nikodemem o království božím. Z jeho slov je zřejmo, že k spasení je třeba svatého křtu. „Ne narodí-li se kdo znova z vody a z Ducha svatého, nemůže vejíti do království božího.“ Křest byl znám pohanům i židům. Jan, předchůdce a křtitel Páně, kázal v krajině jordánské. Měl oděv ze srsti velbloudí a jídal kobylinky a med lesní. Vína a nic opojného nepil. Kázal: „Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské!“ Zdaleka široka přicházeli k Janovi lidé. Poslouchali jeho kázání, dávali se jím pokřtiti a vyznávali své hříchy.

Křest Janův se konal ponořením do vody. To připomínalo věřícím, že potřebují očistění z hříchů a že mají činiti pokání. Byl to

tedy jen zevnější obřad, ale zároveň také předobraz onoho křtu, který později ustanovil Kristus jako svátost.

Kdy Ježíš Kristus ustanovil svátost křtu, se v evangeliu nepraví. Kristus poručil o křtu svatém: „Učte všechny národy a křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“ (Mat. 28, 19.) Apoštolově také hned o letnicích křtili a křest prohlašovali za nezbytný prostředek spásy. Na otázku: „Co máme činiti?“ odpovídá Petr: „Čiňte pokání a pokřtěni budete jeden každý z vás ve jménu Ježíše Krista na odpuštění hříchů svých.“ (Sk. ap. 2, 38.)

Dobu, kdy Kristus křest ustanovil, neudávají všichni bohoslovci stejně. Někteří tvrdí, že se tak stalo, když byl Kristus křtěn v Jordáně. Jiní praví, že Kristus Pán ustanovil křest při rozmluvě s Nikodemem. Třetí skupina tvrdí, že Kristus Pán ustanovil křest po svém zmrtvýchvstání, když vstupuje na nebesa, přikázal apoštolům: „Jdouce tedy učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“ (Mat. 28, 19.) Kristus již tím, že se dal pokřtiti, a že učedníci jeho křtili, mohl křest uložit za povinnost.

2. Za prvních dob křtívali se hlavně dospělí. Ke křtu se připravovali delší dobu. Říkalo se jim katechumeni. Přípravné učení slulo katechismus. Slavný křest dospělých býval hromadně ve svatvečer Zjevení Páně, na Bílou sobotu a v sobotu před Svätým Duchem. Na památku toho světi se podnes v ony dvě soboty křestní voda, chovaná ve křtitelnici.

Co musí činiti, kdo křtí?

Kdo křtí, musí líti vodu na křtěnce a při tom říkati: „Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“

Vodou pokřtil jáhen Filip komořího etio-
pského (Sk. ap. 8, 36—38) a apoštol Petr
Kornelia (Sk. ap. 10, 47—48). Sv. Pavel nazývá
křest koupelí vodní (Ef. 5, 26.), koupelí
obnovy a znovuzrození (Tit. 3, 5.) a při-
rovnává jej k průchodu Israelitů mo-
řem Rudým (1 Kor. 10, 2). Sv. Petr přirov-
nává křest k arše, ve které bylo osm osob za-
chráněno skrze vodu (1. Petr. 3, 20. 21.) (Některé
nábož. spol. ve starověku i středověku křtily
olejem, vínem anebo mlékem, poněvadž vodu
pokládaly za cosi nečistého. U jiných se křest
udílel tak, že křtěníci procházeli mezi hořícími
svícemi nebo ohněm.)

3. a) Nejstarším způsobem křtu bylo
pohroužení křtěnce do vody. Sv. Pavel pro
toto pohroužení přirovnává křest k pohřbu
Páně (Řím. 6, 4; Kol. 2, 12.). Tak dle všeho
křtil Jan v Jordáně, v Enonu u Salimu, kde
bylo mnoho vody (Jan 2, 23.). Za prvních dob
křesťanských udílel se křest pod širým ne-
bem v řece, v moři, vodou živou. U
chrámů zřizovány byly později křestní
kaple s nádržkami vodními pro křest,
kamž křtěnec sestupoval. Voda sahala mu až po
kolena nebo po pás a lila se na hlavu. Koncem
12. století začal se udíleti křest tak, že se voda
lila pouze na hlavu křtěncovu. V církvi
řecké a ve východních církvích udílí se křest
pravidelně až do dneška pohroužením.
Pouze v čas nevyhnutelné potřeby lije se voda
na hlavu křtěncovu.

b) Křest se udílel též litím vody na křtěn-
ce. Z Písma sv. lze usuzovati, že tak bylo po-
křtěno 3000 židů v o letnicích v Jerusalemě
(Sk. ap. 2, 41.) a žalářník s celou čeledí
svou ve Filipech (Sk. ap. 16. 33.)

c) Platný je křest pokropením křtěnce
vodou. Křtěnec musí býti obmyt.

Kdo může křtíti?

Původně udílel křest, jakož i ostatní svátosti biskup. Na Bílou sobotu a v sobotu před svátkem letnic křtil katechumy pravidelně biskup za přísluhy kněží a jáhnů slavným způsobem. Často i v nejstarších dobách křtili kněží, za přítomnosti nebo předsednictví biskupova, jenž pokřtěné potom biřmoval a eucharistii jim podal. Také jáhni křtili. Ostatně křest může v nevyhnutelné potřebě udíleti každý člověk, a to i vodou nesvěcenou. Vykoná však jen hlavní obřad (viz ot. 86.); ostatní svaté obřady se, možno-li, doplní potom v kostele.

SOUHRN :

Co je křest? — Proč je křest první svátost? — Proč je křest nejpotřebnější svátost? — Kterými slovy ustanovil Ježíš Kristus křest? — Kdo uděluje křest pravidelně? — (Duchovní správce farnosti.) — Kdo může křtíti v nevyhnutelné potřebě? — Které vody se užívá ke křtu? — (Posvěcené křestní vody, lze křtíti i nesvěcenou přirozenou vodou.)

NAUČENÍ :

O sv. Ludvíkovi se vypravuje, že měl nejraději kostel, v němž byl pokřtěn. Častokrát pravil, že větší cti se mu nedostalo jako ve městě, v němž přijal křest. Často asi klečival zde a děkoval Bohu za milost, které se mu dostalo. — Děti, navštěvujte také rádi kostel, v němž jste byli pokřtěni! Jakmile spatříte křtitelnici, děkujte Bohu za milost, kterou jste zde přijali. Proste ho, aby dopřál milosti sv. křtu také dítkám, které dosud nebyly pokřtěny.

KRESLEME : Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 39.

W. Straub, Malendes Zeichnen im Religionsunterricht, str. 45.

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

Bibl. děj. čl. 190. (Úředník královny etiopské.) anebo
Dr. Josef Hronek, Obrazy z dějin katolické církve
str. 24. (Křest knížete Bořivoje.)

6 O křtu svatém

O T Á Z K A 87, 88

PŘÍPRAVA:

„Pohled'te, jakou lásku nám Otec prokázal, totiž abychom dětmi božími sluli; a my jsme jimi.“ (1. Jan 3, 1.) Proto slove křest „svátost znovuzrození“, „koupeľ znovuzrození“. (Tit. 3, 5.) — Kristus jest jakoby „vinný kmen“. (Jan 15, 5.) Sv. křtem byli jsme pokřtěni, jemu jako ratolesti přivtěleni (Řím. 6,5.) a tím zároveň i přičleněni k církvi Páně. Členem církve katolické stává se každý, kdo je platně pokřtěn od kohokoli.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 190. (Úředník královny etiopské.)

VYSVĚTLENÍ:

Má-li býti křest platný, musí ten, kdo křtí: 1. míti úmysl křtíti (t. j. udělití svátost křtu.) 2. líti na toho, koho křtí, vodu a při tom říkati slova: „Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“ Nebyl-li křest udělen tímto způsobem, je neplatný. Vstupuje-li ten, kdo nebyl platně pokřtěn do katolické církve, musí mu býti udělen křest. Dospělý, který chce býti pokřtěn, musí se nejprve na křest připravit. 1. Musí se dostatečně poučiti o pravdách katolické víry. 2. Musí litovati spáchaných hříchů. 3. Musí učiniti vyznání víry a křestní slib.

Za nemluvňata činí vyznání víry a křestní slib kmotrové. K čemu jsou kmotrové pokřtěným? (ot. 87.) (Kmotrové jsou pokřtěným k tomu, aby jim pomáhali plnit křestní slib.) Kmotr anebo kmotra skládá křestní slib za novorozené dítě a je spolu s rodiči jakoby duchovním otcem anebo matkou pokřtěného. Proto s ním nemůže vstoupiti v manželství. Kmotr anebo kmotra jsou povinni pečovati o katolickou výchovu dítěte, zvláště když by osiřelo nebo rodiče o tu výchovu nedbali. Proto smí býti kmotrem jen řádný křesťan katolický, a to věkem dospělejší. Rodiče sami svému dítěti kmotry býti nemohou. Křestní kmotr má býti katolík — ne tedy nekatolíci, odpadlíci. U takových by bylo nebezpečnoství, že by dítky, místo aby je k pravé víře vedli, naopak, je od ní odvraceli. — Má to býti katolík dobrý. — Nemají tedy býti bráni za kmotry lidé nevěřící a nábožensky chladní, lidé, kteří občanský sňatek uzavřeli, pohoršlivý život žijí. Kterak by mohli ve víře utvrzovati jiné ti, kteří svým životem ji zapírají? Mají znáti aspoň základní pravdy našeho náboženství. — Jak smutné jest, když se ke křtu dostaví za kmotra takový, který se nedovede pomodliti Věřím v Boha, ba ani ne Otčenáš!

Co jsme slíbili při svatém křtu? (ot. 88.) Křestním slibem se křtě zavazuje: 1. Že se bude odříkati ďábla, jeho pýchy a všech jeho skutků. 2. Že bude vždy věřiti tomu, čemu učí katolická církev. 3. Že bude podle této víry až do smrti žíti.

Abychom na křestní slib nezapomínali, máme jej často obnovovati. Hodný katolík obnovuje křestní slib v den svých narozenin a jmenin, při sv. biřmování a po sv. přijímání. A nezapomíná, co mu bylo řečeno po sv. křtu: „Přijmi roucho bělostné a hled si je uchovati bez poskvrny, abys mohl v něm vstoupiti

píši před soudný trůn Pána našeho Ježíše Krista."

Kterak mohu obnoviti křestní slib? Bože můj! Děkuji ti z celého srdce, že se mi dostalo sv. křtu. Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země. Věřím v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho. Věřím i v Ducha svatého. Věřím všemu, čemu katolická církev učí. V této víře chci žít i zemřít. Dej mi, o Bože, milost, abych toto předsevzetí splnil a věčného spasení dosáhl. — Trojjediný Bože, tobě žiji, tobě umírám, tvůj jsem živ i mrtev. Amen.

NAUČENÍ:

Obnovme dnes křestní slib a vyznání víry!

„Věříš v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země?“

„Věříš v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho, narozeného a ukřižovaného?“

„Věříš i v Ducha svatého, svatou církev obecnou, svatých obcování, odpuštění hříchů, těla vzkříšení a život věčný?“

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 38.

J. Životek, Zvěsti o Bohu, str. 87.

7 Křest — nejpotřebnější svátost

O T Á Z K A 89, 90

Co se stalo při křtu Ježíšově? — Když byl Pán Ježíš pokřtěn, vyšel z vody a modlil se. Tu se otevřelo nebe a Duch svatý sestoupil v podobě holubičky, a z nebe zazněl hlas: „Tento je syn můj milý, v něm se mi zalíbilo.“ — Tato podivuhodná událost při křtu Ježíšově poukazuje zá-

roven na tajemné účinky křtu svatého. Co působí svatý křest?

PŘÍKLAD:

Křesťan Marinus, udatný vojín, zasloužil si hodnost kapitána. Již jím měl býti jmenován, když tu před vojenského velitele předstoupil pohanský důstojník se slovy: „Ne, Marinus, ale já mám býti jmenován kapitánem, poněvadž Marinus je nepřítelem bohů.“ „Je to pravda, že jsi křesťan?“ tázal se velitel Marina. „Ano“, odpověděl. A velitel na to: „Pak ti dávám tři hodiny na rozmyšlenou. Buď smrt nebo odznaky kapitánské, vol, co ti je libo!“ Marinus vyšel z pretoria. I setkal se s biskupem cesarejským a vypravoval mu, co se stalo. Biskup zavedl ho do kostela ke křtitelnici. Jednou rukou mu ukázal na křtitelnici a druhou na meč, který Marinus dostal od císaře. Privil mu: „Vol, bratře, mezi důstojností křesťana a mezi odznaky, které ti nabízí císař.“ Marinus neváhal a za několik hodin zkrvavělá jeho hlava padla k nohám kařtovým.

VYSVĚTLENÍ: Co působí sv. křest? (Ot. 89.)

Svatý křest působí toto:

1. Odpouští dědičný hřích. — Pán Ježíš nepotreboval křtu, neboť byl bez hříchů. On na sebe vzal hříchů naše, aby za ně trpěl. Proto se snížil, postavil mezi hříšníky. Které hříchů má nepokřtěné dítě? — (Dědičný hřích.) Především se odpouští při křtu svatém dědičný hřích. Dospělý, který bývá křtěn, má ještě osobní hříchů. Křest svatý očisřuje od hřichu dědičného i všech před křtem spáchaných hřichů a odpouští věčné a časné tresty. Odpuštění hřichů skrze křest zdůrazňuje sv. Pavel, když křest přirovnává k smrti Kristově: „Nevíte-li, že my všichni, kteří jsme byli pokřtěni v Krista Ježíše, v jeho smrt jsme

byli pokřtěni? Byli jsme tedy pohřbeni s ním skrze křest ve smrt, abychom tak, jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých slávou Otcovou, i my kráčeli v životě novém.“ (Řím. 6, 3—5.) Na tento účinek křtu poukazuje sv. Petr (Sk. ap. 2, 38.) Při křtu sv. se nikdy neukládá pokání.

2. Uděluje milost posvěcující. S posvěcující milostí vlévají se pokřtěnému zároveň ctnosti a dary Ducha svatého. Milostí posvěcující stává se pokřtěný dítkem božím a nabývá práva na věčné spasení.

3. Činí pokřtěného dítkem božím a členem církve katolické. Kristus jest jakoby „vinný kmen“ a my jeho ratolestmi. Sv. křtem byli jsme mu jako ratolesti přivtěleni. Tím zároveň přičlenění k církvi Páně. Proto členem církve katolické se stává každý, kdo je platně pokřtěn.

4. Vtiskuje pokřtěnému nezrušitelné znamení. Proto smí člověk jen jednou být pokřtěn.

Proč jest křest nejpotřebnější svátostí? — (Ot. 90)

Vzpomeňte na rozmluvu Nikodemovu s Pánem Ježíšem! — Kristus Pán řekl: „Nenarodí-li se kdo znova z vody a z Ducha svatého, nemůže vejíti do království božího.“ (Jan 3, 5.)

Bez e křtu nelze přijíti do nebe ani maličkému dítěti. Církev svatá si přeje, aby dítě bylo pokřtěno co nejdříve po narození. Proč? — Bylo by velikým hříchem pokřtění dítěte znemožnit anebo zanedbat. Děti nepokřtěné pohřbívají se bez církevního doprovodu v zemi neposvěcenou.

Dospělému, jenž nemůže přijmouti křtu svátostného, stačí pro nebe křest žádosti. kdýž totiž dokonale lituje hříchů a touží účinně po spasení. Sv. Ambrož byl pevně přesvědčen, že Valentinian II., který byl zavražděn,

jsa katechumenem, došel spásy. Proto s důvěrou o něm tvrdil: „Doslechl jsem, že se rmoutíte nad tím, že nepřijal svátosti křtu. Řcete mi, co je v nás jiného leč touha a prosba? Zajisté, že tuto touhu měl. Chtěl býti pokřtěn, než do Italie přišel. A mne k brzkému udělení křtu chtěl po-
hnouti. Nemá tedy milosti, po níž toužil, nemá, zač prosil? — Jistě, kdýž prosil, též obdržel.“

K ř t e m k r v e bývá posvěcen pro nebe nepo-
křtěný, jenž pro Krista vytrpí mučednickou smrt. Kterak církev mučednickou smrt cení, je nejlépe viděti na starodávném svátku Mládátek. Když je církev vzývá a oslavuje za to, že jsou v nebe-
sích mučednickou slávou korunováni, vyznává, že obdržela posvěcující milost v hodině smrti, kterou pro Krista vytrpěla. Kristus Pán dí vý-
slovně: „Kdo ztratí život svůj pro mne, nalezne jej.“ (Mat. 10, 39.)

SOUHRN :

Co je křest? — (První a nejpotřebnější svá-
tost.) — Proč je křest první svátost? Proč je
křest nejpotřebnější svátost? (Beze křtu nemůže
nikdo dojíti věčného spasení.)

(Zemřeli dítko nepokřtěné, nebude sice na
věčnosti trpěti, ale nebude také na věčnosti patři-
ti na Boha. Bude požívati jen přirozené blaže-
nosti. Proto je důležité, aby dítě bylo co nej-
dříve pokřtěno.) — Co působí křest svatý? —
Kdo uděluje pravidelně křest? (Duchovní správ-
ce.) — Kdo uděluje křest v nevyhnutelné potře-
bě? (Každý člověk.) Kdo doplní obřady křestní,
je-li možno? (Kněz v kostele.) — Jaké vody
se užívá ke křtu? (Posvěcené křestní vody, lze
však křtiti i nesvěcenou přirozenou vodou.) Če-
ho třeba, aby byl křest platný? — Kterak se má
dospělý připravit na křest? — Čím se zavazuje
křestním slibem? — Kdo činí za nemluvňata
vyznání víry a slib křestní! — Kdo jen smí býti
při křtu sv. kmotrem? (Řádní katoličtí křesťané

dospělejšího věku.) — Čím se stávají kmotr nebo kmotra při křtu svatém? (Jakoby duchovními rodiči pokřtěného.) — Co třeba činiti, abychom nezapomínali na slib křestní? — Kdy máme slib křestní zvláště obnovovati? — Kterak můžeme obnovovati slib křestní? — Čím může býti křest vody nahrazen? (Křtem žádosti a křtem krve.) — Co je křest žádosti? (Opravdová vůle přijmouti křest.) Co je křest krve? (Mučednická smrt, kterou nepokřtěný pro Krista vytrpěl.)

NAUČENÍ:

Mnozí oslavují své narozeniny. Proč oslavují právě tento den? — Který den by měli ještě více oslavovati? (Den sv. křtu.) Proč? (Nový život, dětmi božími, dědici nebe atd.) V den sv. křtu děkujte za milosti sv. křtu! Obnovte křestní slib, vzpomeňte na pohanské děti!

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 40.

J. Životek, Zvěsti o Bohu, str. 87.

8 Svaté obřady křestní

PŘÍPRAVA:

Křest je jako každá svátost drahoucenná perla. Proto se církev svatá nespokojuje jen s tím, že lije na křtěnce vodu a říká slova, nýbrž opřáhne tuto perlu slavnými obřady. U nás trvá křest 10—15 minut. Jinak tomu bylo v prvotní církvi. Dospělí se museli několik měsíců připravovati na křest. Říkalo se jim katechumeni. Teprve po přípravném učení byli hromadně křtěni. Které jsou obřady křtu sv.?

PŘÍKLAD:

Kněz byl v noci volán k nemocnému. Kolem půlnoci se vracel zpět. Tu uzřel na hřbitově,

který byl nedaleko fary, dvě osoby, jak se skrývají za pomník. Co to? Snad zloději, kteří se chystají vyloupiti chrám? Ale ne. Nebyli to zloději. Byla to ubohá matka a její přítelkyně, jež tajně chtěly pohřbíti děcko přes měsíc staré, které náhle beze křtu zemřelo. Zdálo se silným, zdravým, a proto odkládaly se křtem den ze dne, čekajíce, až přijede kmotr ze vzdáleného místa. Než žel, dítě najednou zemřelo. Poněvadž to bylo v kraji, kde podle přísnější církevní kázně nekřtěňátka nemají býti pohřbena ve svěcené zemi, šla ubohá matka pohřbíti do ní dítko své tajně v noci. Co asi vytrpěla při hrozném vědomí: Mé dítě zemřelo beze křtu a umřelo tak mojí vinnou!

Z tohoto případu vyplývá, jak důležité jest, abychom si zopakovali následující otázky, týkající se udílení křtu sv.

VYSVĚTLENÍ:

Křest se uděluje v kostele. Jen výjimečně může býti udělen v soukromém příbytku. Dítě drží na rukou kmotr nebo kmotra.

A. Obřady u vchodu do kostela a cestou ke křtitelnici.

Obřady křestní začínají u vchodu do kostela (v chrámové předsíni nebo sakristii) na znamení, že dítě ještě nenáleží do církve.

1. Kněz, oděný rochetou a štolou barvy fialové, táže se kmotrů na jméno, jež má býti při křtu svatém dáno dítěti. Za křestní jméno se má voliti jméno některého světce. Světec, jehož jméno jsme při křtu svatém obdrželi je nám vzorem a ochráncem (patronem).

2. Kněz se ptá křtěnce: „Co žádáš od církve boží?“ Kmotr odpoví: „Víru.“ Kněz se táže dále: „Víra, co tobě dá?“ Kmotr: „Život věčný.“ Kněz napomíná křtěnce: „Chceš-li tedy vejíti do života, zachovávej přikázání. Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého

a z celé duše své a ze vši mysli své a bližního svého jako sebe samého.“

3. Kněz vdechuje třikráte do tváře dítěte a modlí se, aby v křtěnci nevládl duch zlý, nýbrž Duch svatý.

4. Kněz činí znamení kříže na čele a na prsou dítěte. Tím se připomíná, že křesťan má víru v Krista ukřižovaného bez ostychu vyznáváti a podle ní žíti.

5. Kněz klade ruku na hlavu dítěte na znamení, že Bůh je bere pod svou ochranu. Při tom prosí Boha o pomoc, aby křtěnec vítězil nad hříšnými žádostmi a plnil přikázání boží.

6. Kněz klade dítěti do úst posvěcenou sůl. Sůl značí křesťanskou moudrost, která člověka chrání od hniloby hříchu.

7. Kněz zažehnává vliv zlého ducha, jehož moci propadlo lidstvo dědičným hříchem.

8. Kněz položí konec štoly na dítě na znamení ochrany, kterou mu církev bude poskytovat, a uvádí je do chrámu ke křtitelnici. Cestou ke křtitelnici modlí se kněz společně s kmotrem Věřím v Boha a Otčenáš.

B. Obřady u křtielnice.

1. Kněz ovlaží slinou prst a dotýká se jím uší a nosu křtěncova. Při tom říká: „Efe ta, to jest otevři se, k vůni libezné.“ Jako hluchoněmý, kterého Pán Ježíš podobným způsobem uzdravil, slyšel a mluvil, tak má křesťan ochotně poslouchati učení Ježíše Krista a řídit se jím, aby jeho život byl Bohu milý, jako je nám milá příjemná vůně.

2. Kmotr činí za křtěnce křestní slib. Prohlašuje za něho, že se odříká ďábla i všech skutků jeho a vši pýchy jeho.

3. Kněz maže křtěnce olejem křtěnců v podobě kříže na prsou a mezi lopatkami. Olejem se kdysi mazali zápasníci. Mazání křtěnce

svatým olejem naznačuje, že se mu dostává síly k boji proti hříchu.

4. Na znamení radosti nad tím, že křtěnec bude nyní přijat křtem do církve svaté, zamění kněz štolu fialovou za bílou.

5. Kmotr činí za dítě vyznání víry. Potom se táže kněz: „Chceš býti pokřtěn?“ Kmotr odpoví za něho: „Chci.“

6. Kněz lije na hlavu křtěncovu tři-krát vodu v podobě kříže a říká: „Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“ Před slovy „Já tě křtím“ uvádí jméno křtěncovo. Trojí polítí vodou připomíná tři božské osoby, v jejichž jménu se křest uděluje. Podoba kříže uvádí na paměť, že Ježíš Kristus nám zasloužil milost smrti na kříži.

7. Kněz maže pokřtěné dítě na temeni hlavy křížem v podobě kříže. Tím se naznačuje, že křest vtiskl duši pokřtěného nezrušitelné znamení křesťana.

8. Kněz klade pokřtěnému na hlavu bílé roucho a praví mu: „Přijmi roucho nevinnosti a bez poskvrny je zachovej až před soudnou stolicí Pána našeho Ježíše Krista, abys vešel do života věčně blaženého.“

9. Kněz podává pokřtěnému hořící svíci, kterou za něho přijímá kmotr. Při tom pokřtěného napomíná, aby plnil, co při křtu slíbil, a byl vždy připraven předstoupiti před soud boží.

10. Kněz propouští pokřtěného slovy: „Odejdi v pokojí a Pán buď s tebou!“

NAUČENÍ:

Mučedník sv. Tiburcius často káral křesťana, jménem Torquata, že svým životem víru zlehčuje. On však nemohl snést napomínání světcova. Šel ho jako křesťana udati k soudu, a pak aby svou zradu ukryl, dal se s ním zavřítí do žaláře. Oba byli předvedeni

před prefekta Fabiána, který se Torquata tázal, jakého je vyznání. Ten odpověděl, že je křesťanem. Ale svatý mučedník s hrdinnou odvahou se ihned proti tomu ozval. Torquatus si přivlastňuje jméno, které mu nikterak nenáleží. A tu se jal vypočítávati, jak se nekřesťansky a svěťácky chová a na konec dodal: „Takový člověk není hoden názvu učedníka Kristova. On je na potupu evangelia a hanbou pro křesťany. A zanedlouho se ukázalo, že měl úplnou pravdu, neb Torquatus od víry odpadl.

Děti! Na křtu svatém jste na sebe vzaly tři veliké závazky: že chcete věřiti v Boha a vše, co zjevil; že se odříkáte zlého ducha, že dle nauky a příkladů Ježíše Krista chcete býti živý. Bud'te jim věrni, neb v den posledního soudu Bůh uzná za své a připustí do své slávy jen ty, které shledá ve všem podobnými Ježíši Kristu svému Synu, jenž s ním žije a kraluje na věky věkův.

KRESLEME: Dr. V. Kubiček, Katechetika, str. 68.

9 Svátost biřmování

O T Á Z K A 91

PŘÍPRAVA:

Desítiletá čínská dívka, která vždy pozorně sledovala vyučování o svatém náboženství, prosila jednoho dne misionáře, aby jí udělil sváté biřmování. Jelikož se misionáři zdálo, že dívka je příliš mladá, chtěl ji nejprve zkoušeti. Pravil jí: „Ale, dítě, jsi také ochotná pro svou víru umříti? Bude-li se mandarin tázati na tvou víru, řekni mi, co mu odpovíš?“ S radostí mu řeknu, že jsem křesťankou,“ odvětilo děvče. „Rozkáže-li ti, aby ses víry zřekla, co učiníš?“ — „Nikdy“, odpovědělo dítě rozhodně, „nebudu své víře nevěrná.“ — „A což poru-

čili, abys k němu přišla a řekne ti, zapři svou víru, nebo tě dám zabít — co mu odpovíš?“ „Odpovím mu: „Zabij mě, jsem ochotna zemřít!“ — Po této odpovědi se misionář rozhodl, že statečné dívce svaté biřmování udělí. —

Milé dívky, desetiletá dívka jistě dobře věděla, co pravila. V Číně obětovalo už mnoho lidí život za víru. K tomu je třeba odvahy. Je to u nás také nutno? Ač se nemusíme u nás zatím obávat krvavých pronásledování (v Mexiku projevováli pronásledování katolíci velikou odvahou), přece všichni potřebujeme odvahu a sílu, abychom mohli vyznávat víru podle ní žít. Za krátko mnohý z vás opustí otcovský domov a půjde mezi cizí lid, snad mezi bludaře anebo nevěrce. Ve světě budete stát jako květinka bez podpory, jako mladý pták, který si musí sám potravu hledat, sám se chránit. Nesklátí vás bouře? — Božský Spasitel, který vás ve křtu sv. povolal k dítkám božím, který vám ve svátosti pokání odpustil chyby, který vás ve sv. přijímání nasýtil svým sv. tělem, vás venku ve světě neopustí. Kterou svátostí chce vás vyzbrojit pro život? — (Svátostí biřmování.) — Biřmování znamená také posílení. Obcujme dnes prvnímu sv. biřmování, o němž nám vypravuje Písmo sv., biřmování v Samaři.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 189. (Svaté biřmování v Samaři.)

VYSVĚTLENÍ:

1. Svaté biřmování je svátost. Co činil jáhen Filip v Samaři? — Kterou svátost přijímali věřící? — Proč byl Petr a Jan poslán do Samaře? — Apoštolové udíleli tedy druhou svátost, sv. biřmování. Svaté biřmování udíleno bylo hned po křtu sv. Přes to bylo vždy vlastní svátostí. Po křtu Ježíšově v Jordáně sestoupil Duch sv. na něho. Tentýž Duch sv. sestoupiti měl na každého pokřtěného kře-

stana ve sv. biřmování a učiniti z něho celého křesťana.

2. Kdo uděluje sv. biřmování? Proč jáhen Filip sám neuděloval křesťanům samařským sv. biřmování? — Kdo je uděloval? — Kdo uděluje nyní sv. biřmování? — Moc biřmovati mají biskupové. Tak už tomu bylo odedávna. Biřmování udílel vždy biskup, i když se po křtu sv. biřmovalo. Moc biřmovati může býti udělena také knězi. V řecké církvi udělují sv. biřmování kněží hned po křtu sv. U nás se udílí moc biřmovati mnohdy kněžím misionářům.

3. Kterak se uděluje svaté biřmování? — Jak uděloval sv. Petr a Jan biřmování křesťanům samařským? — Vzkládali na ně ruce. Dříve udělováno bylo biřmování vzkládáním rukou nebo mazáním nebo obojím úkonem. Odedávna se uděluje takto: Biskup klade svou pravici na hlavu biřmovance, žehná jej na čele křížem a říká při tom: „Znamenám tě znamením kříže a posiluji tě...“

Co znamená vzkládání ruky? — Co znamená ruku na něco vložiti? — Tak klade Kristus Pán ruku na biřmovance a praví: „Ty nyní náležíš mně, ty budeš mým bojovníkem!“ Vzkládání ruky znamená, že na biřmovance sestupuje Duch svatý a přijímá ho za bojovníka Páně? — Co je křížmo? — Odkud pochází olej? — Odkud balzám? — Křížmo je olej olivový s balzámem. Biskup je slavně světívá na Zelený čtvrtek. U které svátosti užívá kněz mazání křížmem? — Kde se maže křtěnec? — Kde biřmovanec? — Dříve nosívali vojíni na čele jméno svého vojevůdce. Biřmovanec nese znamení svého Krále, svého Spasitele.

4. a) Kdo připravil samařské křesťany na svaté biřmování? — Nejprve sám jáhen Filip, po něm jistě oba apoštolové.

Efeské křesťany připravil na sv. biřmování sám apoštol národů, sv. Pavel, který zde i křtil a biřmoval. Několik jeho učedníků nevědělo ještě o Duchu svatém. Pokud bylo sv. biřmování udíláno se křtem, děla se příprava pospolu. Dnes se biřmovanec také poučuje o důležitosti a významu svatého biřmování. Proto má se pilně účastniti vyučování o sv. biřmování.

b) Kdy apoštolové přijali svaté biřmování? — Mimořádným způsobem o slavnosti letnic. Jak se připravili? — Tak se má i biřmovanec připravit a o dary Ducha svatého zbožně se modliti. (Dle příkladu sv. apoštolů zaříditi devítidenní pobožnost k Duchu sv. Při přípravě pomodliti se denně aspoň jednu modlitbu k Duchu sv., píseň. Hodí se také desátek sv. růžence: Který nám Ducha sv. seslati ráčil.)

c) Pro přijetí Ducha sv. má býti srdce čisté, nemají je tížiti těžké hříchy. Čím byli samařští biřmovanci očištěni od hříchů? — (Sv. křtem.) Co je činiti biřmovancům, zhřešili-li těžce po křtu sv.? Biřmovanci mají se zbožně zpovídati a přistoupiti ke stolu Páně.

SOUHRN:

Co je biřmování? — (Svátost, ve které se křesťanu dostává od Ducha svatého posily, aby víru statečně vyznával a podle ní žil.) — Kdo vyznává víru? (Kdo ji slovy i skutky projevuje.) — Odkud víme, že Ježíš Kristus svátost biřmování ustanovil? — Co působí svaté biřmování? — Kdo uděluje biřmování? — Kdo uděluje biřmování mimořádně? — Kdo může přijmouti svátost biřmování? — Čeho je třeba k hodnému přijetí svátosti biřmování? (Posvěcující milosti.) — Co se vyžaduje u biřmovanců dospělých? — Jak má biřmovanec ztráviti den svatého biřmování? — Je svátosti biřmování k spasení nevyhnutelně třeba? — Čeho se do-

pouští, kdo svátosti biřmování z netečnosti nepřijme? — Kdo může býti při biřmování kmo-
trem? — Proč klade kmo-
tr při biřmování pra-
vici na pravé rameno biřmovance? — K čemu
se zavazujeme při svátosti biřmování? (Že bu-
deme věrni Ježíši Kristu až do konce svého
života.)

NAUČENÍ:

Milé děti, jak se těšili apoštolové na slavnost
letnic, jak se těšili křesťané v Samaři na svaté
biřmování! Také vaše slavnost letnic se blíží,
k vám přijde nástupce sv. apoštolů, aby vám
udílel a vyprosil Ducha sv. Použijte dobře ještě
těch několik dní k dobré přípravě! Modlete se
denně k Duchu sv.!

10 Jak byli apoštolové biřmováni

PŘÍPRAVA A PŘÍKLAD:

Svátky svatodušní nastaly. V ulicích je-
rusalemských bylo velmi rušno. Deseti-
tisíce, statisíce přišly na slavnost a tlačily se
v úzkých ulicích svatého města. Křik prodavačů,
bečení obětních beránek a bučení volů naplňo-
valo vzduch a rozléhalo se městem. Na hoře
Sion však ve večeřadle byl svatý klid. Apo-
štolové a učedníci Ježíšovi, celkem 120
osob, byli zde shromážděni k modlitbě. Jen
jednou myšlenkou se těšili: Kdy přijde Duch
svatý? Přijde dnes? — Přijde zítra? — Po-
jednou zachvěje se sál. Z nebe zavzní hukot,
který je hlasitější, než lomoz tisíců lidí a zví-
řat. Apoštolové patří nahoru, kde se jim ukázala
oslňující zář. Sv. Kateřina Emmerichová o
tom vypravuje: „Viděla jsem nad horou oli-
vetskou stříbrný, bílý a zářící mrak světelný,

který sestupoval až s nebe. Se stoupajícím hukotem větru klesl a visel jako povětrný mrak, který se blížil ne tmavě, nýbrž světle. Viděla jsem apoštoly, učedníky a svaté ženy, že jsou klidnější a vroucnější. Na to spustily se z hukotajícího mraku bílé světelné proudy na dům, sedmkrát se překřížovaly a rozložily se v jemnější paprsky a zároveň ohnivé kapky. Shromáždění byli unešeni, tvář svou pozvedli vzhůru a na každého vlévaly se světelné proudy jako ohnivé jazyky“.

Jsou plni nadšení. Vzpínají ruce vzhůru, radostně se modlí, zpívají radostně žalmy, káží a prorokují. Objímají se, jiní klekají, jiní vyskákají. Nadšení u nich je neskonale krásné. Nyní přišel Utěšitel. Ve večeradle před 50 dny přijali první svaté přijímání. V tomtéž sále udělil jim Duch svatý sv. břimování.

Hukot v sále byl tak veliký a silný, že jej bylo slyšeti až ve městě. Lid kráčí a spěchá za hukotem, spěchají na horu Sion. Kdo přišel k chrámovému nádvoří, zapomněl na modlitbu a obět a pádil k bráně sionské. Tisíce byly shromážděny u domu večeradla. Tisíce se ještě tlačily. Tu se otevřely dveře a z nich vystoupili nadšení apoštolové a velebili zázraky boží. Udiveně tázali se židé, kteří přišli z Malé Asie: „Nejsou-liž tito všichni, kteří mluví, Galilejci? I kterak my každý slyšíme jazyk svůj vlastní, ve kterém jsme se zrodili?“ Jakýsi Peršan překvapen zvolal: „Slyším persky mluvit.“ A jiný ze vzdáleného Říma volal: „Tu se mluví dokonce latinsky.“ Posměváčci však pravili: „Ale co pak, jsou plni sladkého vína.“ — Sv. Petr rozhorleně volá: „Muži judští a všickni obyvatelé jerusalemští, toto budiž vám známo a pozorně poslyšte slova má: „Nejsou totiž tito, jak myslíte, opilí. Jest to Duch svatý, který dnes na nás sestoupil. Mužové israelští! Vy jste Ježíše nazaretského přibili na kříž. Bůh

však ho vzkřísí!. My všickni jsme toho svědky. Jelikož je nyní na pravici boží, seslal nám Du-
cha svatého, jak vidíte a slyšíte. A toho jste
ukřižovali.“ Jako ohnivé šipy pronikala slova
tato do srdcí židů. Dotčeně a zkrúšeně tázali se:
„Bratři, co máme činiti?“ Hromovým hlasem
odpovídá jim sv. Petr: „Čiňte pokání a pokřtěn
buď každý z vás ve jménu Ježíše Krista na od-
puštění hříchů svých.“ A hle, na tři tisíce bylo
pohnuto k lítosti a tyto tři tisíce daly se po-
křtiti.

VYSVĚTLENÍ:

Duch svatý nezjevil se tedy v lidské podobě
jako Pán Ježíš. Ale apoštolové museli se dově-
děti, že přišel. Museli něco viděti a slyšeti na
znamení, že je tu místo Spasitele. Vskutku zvo-
lil Duch svatý tři znamení, aby zjevil svou pří-
tomnost. Znamení ohně, znamení hukotu a zna-
mení jazyků.

1. Znamení ohně. — Oheň nemůžeme
uchopiti, poněvadž nemá pevného těla — jako
Duch svatý. — Oheň zahřívá: Žár čistí železo
a rez. — Tak naznačuje oheň první dar biř-
mování, který přinesl Duch svatý apoštolům.
Duch svatý roznítil v srdcích apoštolů oheň
lásky. Oheň Ducha sv. zničil v nich také reza-
vé skvrny hříchů. Před tím byli apoštolové ne-
dokonalí, měli různé chyby. Jednou se hádali,
kdo je z nich největší. Tomáš osm dní pochy-
boval, že Pán vstal z mrtvých. O slavnosti Du-
cha sv. nebylo ničeho pozorovati s těchto hří-
chů. Duch svatý je posvětil.

Oheň svítí. Tak vyjasnil Duch sv. rozum
apoštolů. Osvítil je, že rozuměli učení Pána Je-
žíše. Dříve byli nerozvážní. Co jim Spasitel
kázal, mnohdy ani nerozuměli. Když pravil,
že bude trpěti a že zemře, nechápali toho, co
pravil. Ještě před Nanebevstoupením se ho po-
šetiie tázali, založíli království. Na svatodušní

hod náhle se v jejich srdcích rozjasnilo. Nyní rozuměli všemu. Sv. Petrovi je nyní všechno jasno. Ví, co má činit, ví, že má otevřít dvěře a židům kázat. Duch sv. ho osvětil, takže pronášel správná slova a světelné jiskry přeskočily i na židy. I jim nyní svítá. Bědují: „Běda nám! Co jsme to učinili! Ukřižovali jsme svého Vykupitele.“ Všude osvěcoval Duch sv. apoštoly. Ukazoval jim, co mají činit, řídil kroky jejich, posílal je do té nebo oné země (sv. Pavla do Macedonie), varoval je před nebezpečím atd. Když sv. Petr byl v pochybnosti, má-li i pohany přijímati do církve, poučil ho Duch sv. podivným zjevením nebeským — to byl další dar Ducha sv. k břimování.

2. Znamení hukotu. Druhé znamení, které oznámilo příchod Ducha sv., byl hukot. Bouřlivý vítr nelze vidět, nelze chápat. Je také výborným znamením Ducha sv. Bouřlivý vítr je silný, nepřemožitelný. Bouře může odkrýt domy, může je převracet. Proto volí Duch sv. znamení větru, aby naznačil, že apoštoly chce udělati silnými: třetí dar k břimování.

Jak bázlivi byli apoštolové před tím! Když byl Pán Ježíš zajat, všichni strachem utekli. Po zmrtvýchstání uzavřeli ze strachu dvěře. Nestroufali si ani na ulici. Ale o slavnosti Ducha sv. byli všichni na ulici, strach zmizel. Otvírají dvěře a předstupují před židy..... Jen několik set kroků od večeradla byl dům velekněze Kaifáše, kde vysoká rada odsoudila Ježíše na smrt, kde Petr třikrát zapřel svého Pána. Tam u městské zdi stojí od mnoha století kostel. Už staří poutníci ukazovali toto místo u sionské brány, kde Petr trpce plakal nad svou zbabělostí. Ale tentýž Petr, který se chvěl a trásl před služebnou, mluví nyní k tisícům, k těm, kteří na Veliký pátek křičeli: „Ukřižuj ho!“ Petr vytýká a ve tvář metá výčitku: „Vy jste vrazi! Vy jste zavraždili Vykupitele jako něja-

kého zločince.“ Jistě, že sluhové velekněze a vrátná spěchali k večerádlu, když slyšeli hukot. Snad potřásali hlavou: „Není to týž muž, který v nádvoří zapřel Krista?“ Porovnejte Petra na Veliký pátek nyní ráno ve slavnost svatodušní! Před biřmováním slaboch, po biřmování odvážný, nebojácný, hrdina. Duch sv. posílil apoštolý, aby učení Ježíšovo nebojácně hlásali. Jaký je nyní rozdíl mezi biřmovanými apoštolý?

3. Znamení jazyků: Ohnivé plaménky, které sestoupily na apoštolý, měly podlouhlou podobu jako jazyky. Co to znamenalo, poznali Židé brzy. Apoštolové, kteří se před tím neučili řeči, mohli nyní mluvit všemi možnými jazyky: řecky, persky, latinsky. Duch sv. chtěl tím apoštolům ukázat, že nezná rozdílu mezi národy, že evangelium mají hlásati všem národům. Apoštolové věděli, že Duch sv. jim nyní pomůže, bude-li potřeba i zázrakem. Jak podivný jest tento dar, udělený jim při sv. biřmování!

Tímto zázrakem dokázal Duch sv., že je všemohoucí jako Bůh Otec a Bůh Syn, že sám je Bohem. S Otcem a Synem stvořil svět: Duch Boží vznášel se nad vámi.“

Duch sv. je také vševědoucí: věděl, která slova obrátí 3000 Židů a vnukl je apoštolům. Duch sv. je všemohoucí, vševědoucí, tedy Bůh jako Otec a Syn. Duch sv. je třetí božská osoba.

Dívka byla tázána ráno v den svého sv. biřmování: „Víš ještě, kdo je Duch sv.?“ Nevěděla. Tázející chtěl ji odpověď usnadnit a proto se tázal dále: „Je člověk jako my nebo anděl anebo Bůh sám?“ Dívka zase neodpovídala, nýbrž se usmívala a mlčela. „Ale dítě, přece víš, kdo je Duch sv. V Bohu jsou tři osoby. Která je Duch sv.?“ Dívka odpověděla: „První.“ „Nikoli“, mé dítě.“ Dívka hádala: „Druhá.“ „Také ne.“ Konečně uhodla.

Doufám, že mezi vámi nebude nikoho, jenž by nevěděl, kdo je Duch sv.

NAUČENÍ:

Neodpírejte nikdy milosti Ducha sv., poslouchajte jeho hlasu, zejména v těchto dnech, když vás napomíná, abyste se více namáhali než jindy. Neopomívejte nikdy toho, co jste si umínili vykonati jako přípravu na sv. biřmování. Dávejte pozor na vnuknutí Ducha sv., povzbuzuje-li vás ke střelné modlitbě, k návštěvě kostela, nebo varuje-li vás před pokušením.

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Svaté biřmování uděluje Ducha sv., abychom svoji víru statečně hájili a proti nepřátelům spásy své duše bojovali. Uslyšíte-li později nějaký posměch ze sv. víry, budete posílení Duchem sv., abyste mohli s odvahou říci: „Svou katolickou víru nedám napadati. Neznáte naši víru, jinak byste se nevysmívali!“

V 16. století vypuklo v Japonsku hrozné pronásledování křesťanů. Tisíce vyznaly mužně svou víru. Bohužel odpadli také mnozí, většinou však ti, kteří ještě nepřijali svaté biřmování. Jak silnými a odvážnými učinil Duch svatý mnohé dítky, uslyšíte v následujícím příkladě. Dne 5. února 1597 ukřižováno bylo pro víru v Nagasaki 26 křesťanů, mezi nimi byli i tři hoši: Tomáš 14letý, Antonín měl 13 let a Ludvík měl teprve 10 let. Antonín byl zvláště těžce zkoušen. Jeho rodiče k němu přišli a přemlouvali ho, aby se zřekl svaté víry. „Nebud' pošetilý," pravili," a neobětuj svůj mladistvý život! „Zřekni se kněze a křesťanství a zachraň si život! Měj soucit s námi, svými rodiči a se svým mládím! Počkej, až budeš starý!“ Hoch svlékl svůj krásný vrchní šat a pravil: „Vezměte si jej ode mne na památku.

Co vám mohu dátí, dávám vám. Duše má patří Bohu. Nedělejte si naděje, že mě přemluvíte. Od Boha, který mě stvořil, očekávám sílu k trpělivé mučednické smrti. Neplačte nad mnou, plačte nad pohany, kteří jsou na věky ztraceni, jestliže se neobráťí." Pohanský místodržitel měl s rodiči soucit a přemlouval Antonína: „Ve svém domě tě přijmu a považovati budu za vlastního syna. Doporučím tě i císaři. Později ti propůjčí vysoké hodnosti, odpadneš-li od křesťanské víry. Mladý hrdina odpověděl: „Považuješ mě snad za blázna, poněvadž si o mně myslíš, že věčný život dám za pozemský. Nebojím se smrti, chci zemřítí pro Krista, který za mne umřel." Když místodržitel viděl, že s Antonínem ničeho nepořídí, přemlouval desítiletého Ludvíka. „Daruji ti život, vstoupíš-li ke mně do služby." Hoch byl ministrem a odpověděl proto dětsky: „Jsem už vázán poslušností a jsem ve službě důstojného P. Petra. Všechno, co poroučí, konám." P. Petr stál vedle. Privil přátelsky k Ludvíkovi: „Řekni místodržiteli, že vstoupíš u něho do služby, dovolili-li ti zůstatí křesťanem." Rozhořčen zvolal místodržitel: „Nikoli, nikdy, budeš-li u mne ve službě, musíš býti také pohanem." Na to hned odpověděl Ludvík: „Pak si nepřeji žítí. Dátí život věčný za život pozemský nebylo by správné." Zatím přišla hodina popravy. Mučedníci odebrali se na popraviště s radostí napřed tři hoši. Ulicemi pěli chvalozpěv Zachariášův: „Požehnaný Pán Bůh israelský..." Pohané žasli nad jejich jednáním. „Jaké je to náboženství", tázali se, „které tolik působí na lid, že i hoši, ano děti s úsměvem a se zpěvem jdou smrti vstříc?" Na popravišti leželo 26 křížů. Mučedníci nebyli na kříž přibiti, nýbrž provazy připevněni a potom oštěpy probodnuti. Každý z nich si vvhledal kříž, na němž stálo jeho jméno. Když malý Ludvík na

lezl svůj kříž, poklekl, políbil jej a položil se se na něj. Sotva byly kříže vyzdvíženy, zapěl Petr Te Deum (Tebe Boha chválíme), dostal se do vytržení, z něhož procitl na věčnosti. Před tím slíbil hochům, že jim zapěje 112. Žalm (Chvalte, hoši, Pána), který už před tím nacvičili a na nějž se tak těšili. Když dozpívali Te Deum, marně čekali, poněvadž P. Petr byl bez sebe. Tu se vzmužil Antonín a sám zapěl. Přítomní později dosvědčili, že hlasy jejich zněly tak mile, že shromáždění se domnívali, že to pějí andělé, nikoli umírající. Jiný kněz chtěl Ludvíkovi dodati odvahy a vyprávěl mu o radostech rajských. Hoch radostí na kříži se chvěl, až se kříž trásl. Pln radosti volal: „Ráj! Ráj! Ráj!“ Antonín nemohl už zapěti „Sláva Otci i Synu...“ Smrtelná rána učinila konec jeho životu. Ludvík dopěl Žalm a tázal se kněze, co má ještě zpívat. Tu však byl kopím proboden. Zpívat, plesat při smrti kříže nedovede nikdo vlastní mocí, nejméně ovšem dítě. Podobný čin jest možný jenom mocí a pomocí Ducha svatého. Křesťané připisovali toto jednání jen svatému biřmování, které jim před několika měsíci bylo uděleno. Duch svatý nám dává hrdiny.

11 Co působí svaté biřmování?

O T Á Z K A 92

PŘÍPRAVA:

Milé děti! Zajisté už se všechny těšíte na svaté biřmování. Proč se těšíte? — Proč se máte těšiti? — Radost tuto projevila kdysi černošská dívka, dcera jednoho afrického náčelníka. Před krátkým časem přijala křest svatý a obdržela jméno Josefa. Když biskup jednoho dne navštívil ústav, kde byla vychovávána, šla

mu vstříc a pravila: „Biskupská Milosti, udělte mně také sv. biřmování!“ — „Ale, milé dítě“, pravil biskup, „jsi teprve pokřtěna. Těš se ze štěstí, že jsi byla pokřtěna. Křest svatý vypudil z tvého srdce ďábla. Nejsi ještě spokojena?“ — Ano, biskupská Milosti,“ odpověděla dívka, „ale ďábel hledá a snaží se poskvřiti moji duši. K boji proti němu nemám dostatek síly a moci.“ Biskup potěšil se odpovědí této statečné černošské dívky a neváhal uděliti jí svaté biřmování. Přání její bylo splněno o příštích svátcích svatodušních. — Proč tato dívka tolik prosila o svaté biřmování? — Toužila po síle k boji, po milosti svatého biřmování. Které milosti nám uděluje svaté biřmování, co působí, naznačují svatá slova a znamení, která jsou spojena se slavným udělováním svatého biřmování. Poslyšme o nich!

PŘÍKLAD :

Vzpomeňte si na svůj den svatého biřmování! Už v předvečer svatého biřmování vstoupil biskup do kostela. Druhý den ráno za hlasu zvonů, doprovázen kněžími farnosti, odebral se do chrámu Páně, aby vám udělil svaté biřmování. Cestou vám — biřmovancům udělil požehnání. U hlavního oltáře oblékl se v mešní roucha a sloužil za biřmovance mši sv. Po mši sv. se k vám obrátil a mluvil k vám jako dobrý a starostlivý otec, který dobře smýšlí se svými dětmi. Jako vyslanec Kristův vyzval vás, abyste obnovili slib křestní a statečně vyznávali vždy a všude víru svatou. Potom vzkládal ruce nade všemi, aby vám vyprosil sedm darů Ducha svatého. Potom počalo vlastní biřmování. Biskup ponořil palec pravé ruky do křížma a mazal vás na čele slovy: „Znamenám tě znamením...“ Zároveň stál kmotr za biřmovancem a položil pravici na jeho rameno. Na konci dotkl se biskup líce biřmovancovy a dal mu tak zvaný políček. Při

tom pravil: „Pokoj budiž s tebou!“ Ke konci břimování vyzváněly zvony a svolávaly všechny, kteří opustili kostel, k poslednímu požehnání. „Potvrd' v nás, Pane, co jsi v nás způsobil“, pěli zpěváci. Ještě jedenkrát vztáhl biskup ruce nad vámi břimovanci, aby uděлил všem břimovancům požehnání. „Požehnej vás Pán ze Sionu, abyste spatřili dobro Jerusalema a měli život věčný.“ Slavnost byla tím ukončena. Prostorami kostela zaznívalo radostné „Te Deum“ — „Tebe Boha chválíme“. A s požehnáním opustil biskup chrám Páně.

VYSVĚTLENÍ:

1. Co působí svaté břimování?
(Ot. 92.)

a) Oč prosí biskup, vztahuje-li ruce před břimováním na břimovance? — (Prosí o dary Ducha sv.) Také Božský Spasitel prosil o dary Ducha sv. pro své apoštoly. (Budu prositi Otce, jiného Utěšitele sešle vám, Ducha sv.) Kdy jim poslal Ducha sv.? — Že Duch sv. sestoupil na apoštoly, pravil sám sv. Petr: „Dnes se naplnilo, co bylo proroky předpověděno.“ — „Vyleji na všechny Ducha svého.“ Tak uděluje nám Duch sv. milost, zvláštní milost, abychom byli stateční u víře.

b) K čemu poslal Božský Spasitel svým apoštolům Ducha sv.? — (Aby víru statečně vyznávali, podle ní žili a proti nepřátelům spasení zmužile bojovali.) — Také my máme víru statečně vyznávat, podle ní žít a proti nepřátelům spasení zmužile bojovat. Kterak se táže biskup břimovanců při obnově křestního slibu? — (Věříte v Boha Otce...) Kterým znamením vyznáváme svou víru? — (Znamením svatého kříže.) Proto dělá biskup břimovanci na čele znamení kříže, abychom se nikdy nestyděli za svůj kříž, za jméno Kristovo a za svoji víru. Sv. Pavel pravil:

„Nestydím se za své evangelium.“ K tomu nás sílí Duch svatý. Pomoc a síla Ducha svatého znázorněna jest mazáním křížem. Aby bířmovanec byl hotov a ochoten i pro jméno Ježíše Krista potupu a pronásledování trpěti, naznačuje políček, který biskup uděluje bířmovanci. Zvyk tento jest převzat z dob, které se honosily rytířstvím. Podobným způsobem přijímán byl do rytířského stavu panoš, který na znamení přijetí do stavu rytířského udeřen byl mečem na rameno anebo na líce. Po tomto obřadě stal se rytířem a byl přijat do služeb královských.

c) Vyznáváme-li statečně svoji víru a podle ní také věrně žijeme, neděje se tak zajisté bez bojů. I apoštolům bylo vytrpěti a překonati mnohý boj. Sv. apoštol Pavel píše: „Jen ten bude korunován, kdo statečně bojuje.“ Jest nám bojovati zejména proti třem nepřátelům: Jest to nepřítel v nás, mimo nás, mezi námi. Kterého nepřítele máme v sobě? (Srv. 103. Přemáhej pokušení! Katechismus str. 141.) Ke hříchu pokouší: tělo, svět a ďábel. Duch svatý nás posiluje k boji proti těmto nepřátelům, abychom je přemohli a jim nepodlehli. Poněvadž však Ducha sv. potřebujeme k boji proti nepřátelům spásy, bylo by to hříchem a lehkomyšlností, kdybychom nechtěli přijati svaté bířmování.

SOUHRN : Otázku 92.

Co působí svaté bířmování? — Kterí jsou nepřátelé naší spásy? — Co vtiskuje bířmování do duše bířmovancovy? — Jest sv. bířmování k spasení nevyhnutelně třeba? —

NAUČENÍ :

1. Co znamená kříž, který ti dělá biskup na čele? — Víš dobře, že na světě jest nyní mnoho nevěrců, kteří tě chtějí připraviti o víru. Kdo sám je zlý, chce a snaží se, aby i jiní byli zlí. Ale ať přijdeš kdekoliv, do dílny, do vyšší

školy, neboj se! Duch sv., který tě učinil rytířem, tě neopustí, řekne ti, co máš mluvit a konati. Poslouchej jen jeho hlasu! — Bud' statečným vojínem Kristovým! — Nestyd' se veřejně vyznati víru! — (Kříž, bohoslužba, pátek, zvonění k modlitbě.)

2. Proč toužila dívka náčelníkova tolik po svatém biřmování? — Milé dívky, děkujte Duchu svatému, že vám v boji přichází na pomoc! „Přicházím k tobě ve jménu Boha“, pravil David k obru Goliášovi, „kterého jsi potupil“. A David zvítězil. Ty můžeš říci: „Bojuji ve jménu Božím, bojuji v síle Ducha svatého.“ Se sv. Pavlem můžeš vyznati: „Mohu všechno v tom, který mě sílí.“ — Pracuj, snášej a bojuj „jako dobrý bojovník Krista Ježíše!“ (2. Tim. 2, 3.) K praporu Páně věrně a stále! —

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

V r. 1909 kotvila ve velikém francouzském přístavu Marseille americká loď. Chvilé oddechu využilo 150 katolických námořníků. Odebrali se do města, aby byli přítomni mši sv. Když se vrátili, dostalo se jim výsměchu od francouzských vojáků, kteří svou víru ztratili. Jak se zachovali námořníci? — Nechali psíky štěkati a šli dále. Druhého dne za to účast na mši sv. ještě zvětšili. Všichni katoličtí námořníci — bylo jich asi 1500 — odešli z přístavu a v řadě pospíchali na mši sv. Mnohý z posměváčků jistě se zastyděl nyní nad svou ubohostí! Čím více se kdo bojí, tím více štěkají kousaví psi.

Přečti si životopis některého mučedníka!

12 Příprava k sv. biřmování

O T Á Z K A 93, 94

PŘÍKLAD:

Dvanáctiletý hoch z Guadalajara, který rozdával katolické letáky, měl říci nepřítelům, od koho je dostal. Ale nebylo možno dostati od něho odpovědi, i když byl krutě bičován. Když jeho matka přišla, počali ho pronásledovatelé před jejíma očima znovu bičovati. Hoch bolestí nařikal. Matka ho napomínala a úzkostlivě volala: „Neříkej, neříkej!“ Jelikož neřekl ani slovíčka, polámali mu zlostí ruce.

VYSVĚTLENÍ:

1. Jak připravoval Spasitel své apoštoly na biřmování.

Božský Spasitel sám připravoval apoštoly k sv. biřmování. Kolik krásného mohl jim říci o Duchu sv., kolik pěkných věcí ze svého utrpení. O sv. Duchu nadšeně mluvil ve večeradle při poslední večeři. Když jim oznámil, že půjde k svému otci, zarmoutili se a zesmutněli. Pán zpozoroval jejich tváře plné starosti, proto je potěšil: „A já budu prositi Otce a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy...“ (Jan 14, 16.) Jak plné útěchy je toto slovo! I když je Ježíš opustí, dostane se jim jiné pomoci, pomoci Ducha sv. A On je neopustí. Zůstane u nich „na věky“. Dále jim Pán slibuje: „Jeho (Ducha sv.) nemůže svět přijmouti, poněvadž ho nevidí, ani ho nezná; vy však jej znáte; neboť ve vás zůstává a ve vás bude.“ (Jan 14, 17.) Milujete-li mne, přikázání má zachovávejte.

„Milujete-li mne kdo, slovo mé zachovávatí bude a Otec můj ho bude milovati, i přijdeme

k němu a příbytek u něho si učiníme.“ (Jan 14, 23.) Jak radostné to poselství! — Neboť kde Duch sv. bydlí, tu je pokoj, radost a blaženost. Potom vypočítává Spasitel dary, které přinese Duch sv.: „Utěšitel pak, Duch svatý, kteréhož Otec pošle ve jménu mém, ten vás naučí všem věcem, a připomene vám všechno, co jsem mluvil vám.“ (Jan 14, 26.)

Duch svatý se tedy postará o to, aby nezapomněli tajemné učení, které jim zvěstoval Vykupitel, ano Duch svatý jim usnadní, aby ještě hlouběji mohli proniknouti do pravd sv. víry. Pomůže jim také, aby nikdy nepobloudili, aby neučili něco nepravdivého. Neboť jest „Duchem pravdy“. A nyní dává apoštolům nahlédnouti do nebe, až do tajemství tří božských osob. „Když pak přijde Utěšitel, kterého já pošlu vám od Otce, Duch pravdy, jenž vychází od Otce, ten bude svědčiti o mně.“ (Jan 15, 26.) Od Otce vychází Duch sv., ale také od Syna, neboť Pán Ježíš praví: „Já pošlu ho od Otce“. Jak apoštolové naslouchali těmto tajemným slovům! Jak asi úzkostlivě tlouklo srdce jejich, když Pán jim předpovídal smutnou budoucnost: „Z náboženské obce své vyloučí vás, ano přichází hodina, že každý, kdo vás zabije, bude se domnívati, že tím Bohu slouží.“ (Jan 16, 2.) Ale také hned dodává: „Když pak přijde Utěšitel, ... ten bude svědčiti o mně.“ (15, 26.) Avšak i vy budete svědčiti.“ (Jan 15, 27.) Tím chce říci: Když vás budou pronásledovati, ano když vás i zabijí, nebojte se; neboť budete biřmováni (posilněni), přijmete Ducha sv., abyste zmužile dali vysvědčení pravdě víry, vysvědčení krve, že můžete zemřít mučednickou smrtí. To je několik vět z náboženské hodiny Spasitelovy, který poučoval apoštoly o Duchu sv.

A opět byli ve večeřadle. Ve velikonoční večer ukázal se z mrtvých vstalý Spasitel užaslým apoštolům. Když byli radostí té

měř bez sebe, že Pán jejich zvítězil nad smrtí, tu počal je podruhé vyučovati sv. biřmování. Už předem přinesl jim dar Ducha sv. „Dechl na ně a řekl jim: „Přijměte Ducha sv., kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim a kterým zadržíte, zadrženy jsou.“ (Jan 20, 22.) Jak dobrý je Duch sv., jenž i hříchy odpouští a duši činí krásnou, tak krásnou, jako by nikdy neměla hříchů! A tohoto Ducha sv. daruje apoštolům, dává jim ho takřka do rukou. Pozvednou-li ruku k rozhřešení, vniká paprsek Ducha sv. do duše hříšnickovy. Mocí Ducha mají apoštolové věřícím hříchy odpouštěti a tak zázraky působiti v jejich srdcích. Apoštolové z úžasu ani nevycházeli. Láska jejich k dobrotivému Duchu sv. stávala se působivější.

Naposled vyučoval Spasitel své apoštoly v poslední den pozemského života, v den Nanebevstoupení. Když se blížila hodina loučení, v níž měl apoštoly navždy opustiti, chtěl jim bolestné loučení zpříjemniti zaslíbením Ducha sv. Když seděl s nimi u stolu ve večeradle, pravil k nim: „A já pošlu na vás toho, jehož Otec můj zaslíbil, vy však zůstaňte ve městě, dokavad nebudete opatřeni mocí s výsosti.“ (Luk. 24, 49.) „Jan křtil vodou, vy však budete pokřtěni Duchem svatým po dnech nemnohých.“ (Sk. ap. 1, 5.) Dvě okolnosti zpříjemňovaly toto zaslíbení: určil dobu a místo seslání Ducha sv., Jerusalem, svaté město, má se státi místem této milosti. Den a hodinu sice neurčil, ale jim dostačuje věděti, že „Jen několik dní“ dělí je od velikého daru božího. Potom je zavedl na horu Olivetskou. Na místě, kde cesta odbočuje do Bethanie, táží se ho učedníci pošetile: „Pane, obnovíš v této době opět říši israelskou?“ Doufali že Ježíš jako vítězný král obnoví království pro Istraelity. Ještě jedenkrát poukazuje na Ducha sv.: „Obdržíte sílu, když na vás sestoupí Duch svatý a budete mi svědky v Jeru-

lemě a po všem Judsku i Samařsku a až do končin země.“ (Sk. ap. 1, 8.) Když ještě naslouchali posledním slovům Spasitelovým, tu vznášel se jejich milý mistr před očima jejich, žehnaje jim.

2. Jak se apoštolové připravovali na biřmování?

Věrní rozkazu svého Pána, odebrali se apoštolové do Jerusalema. Následujeme jich v myšlenkách! Kam půjdou? Zajisté, že do sálu, kde jim Mistr jejich slíbil Ducha sv., kde ustanovil svaté svátosti (svátost Oltářní a pokání), do sálu, který byl prvním křesťanským chrámem. Jak si představujete čekání? — Myslíte, že zde jen seděli a ruce založili? — Modlili se. Oč? — Výslovně se také praví: „Ti všichni trvali jedno myslně na modlitbě se ženami a s Marií, matkou Ježíšovou, i s bratry jeho.“ (Sk. ap. 1, 14.) Mnohá otázka vyvstala také v mysli jejich. Kdy přijde? Jak přijde? V jaké podobě? Snad jako u Jordánu? Nemohli to uhodnouti. Musí čekat a modlit se. Modlí se den, dva. Vyslyší je Bůh? — Proč ne hned? — Měli se modlití vytrvale. Jejich touha po Duchu sv. byla větší a větší, jejich prosba úpěnlivější.

3. Jak se máte vy připravovati na sv. biřmování.

Kolik dní se připravovali apoštolové? (Novena.) To jest Pánu Bohu zvláště milé, modlíme-li se o milost po devět dní, zachováme-li novenu. Kdybyste chtěli začítí snad den před biřmováním, jistě by to bylo málo. Novenu chceme a budeme se modlití posledních devět dní. Přece však začněte už dnes, modlete se každý den, aspoň malou modlitbu, nejlépe před obrazem Ducha sv. Co si chcete zvoliti: píseň k Duchu sv., nebo modlitbu nebo desátek: „Který nám Ducha sv. seslati ráčil“, nebo jen Zdrávas Maria.

Využijte v této době mše sv., abyste si zajistili milostiplné sv. biřmování. Kdy můžete ještě myslet na Ducha sv.? (Při každém kříži, Sláva Otci..., Anděl Páně.) I při práci můžete myslet na Ducha sv. střeľnými modlitbami.)

Kdo pomáhal apoštolům při modlitbě? — Maria bude také vám pomáhat. Vždyť ona jest nevěstou Ducha sv. Nikomu se nedostalo tolik milostí od Ducha sv. jako jí. Modlíli se Panna Maria s vámi, jest vaše modlitba Duchu sv. mnohem milejší.

Dříve, než biskup vejde do chrámu, jest nutno, aby chrám byl pořádně vyčištěn. Dříve, než Duch sv. vejde do srdce vašeho, musí také srdce býti čisto a zbaveno všech hříchů. Tak se stane zajisté při sv. zpovědi před sv. biřmováním, ale už také dnes máte začít s čištěním, pečlivěji se v tomto týdnu střežit všech hříchů z lásky k Duchu sv.

My však se nespokojíme jen s vyčištěným kostelem. Byl by prázdný. Musí býti také ozdobený. Jest mnoho rukou, které se přičiní, aby kostel byl krásný. K výzdobě vašeho srdce chci vám pomoci. I vaši rodiče vám pomohou. Hlavní věc však splníte vy. Každý den tam zane-sete věnec nebo květinu.

Spasitel rozkázal bl. K r e r e s c e n c i i, aby své denní zaměstnání obětovala Duchu sv. Tak si můžete už při ranní modlitbě myslet: „Dnes budu všechno konat z lásky k Duchu sv. Ve škole nebudu šeptat, úlohy budu pilně pracovat, všechno z lásky k Duchu sv. Nyní chceme věnovat Otčenáš Duchu sv., abychom víru poznávali a aby k nám přišla hojná milost Ducha sv.

S O U H R N :

Čeho je třeba k hodnému přijetí sv. biřmování? (Ot. 93.) Kdo poučoval apoštoly? „Slyšte poučení a budete moudří.“ (Přisl. 8, 33.) Ko-

lik dní se připravovali apoštolové na sv. biřmování? — Kde se scházeli učedníci Páně před sesláním Ducha svatého? Kterou svátost přijímají biřmovanci před sv. biřmováním? — Kterak mají biřmovanci strávití den svatého biřmování? — „Nezarmucujte Ducha svatého, nímž jste byli poznamenáni.“ (Efes. 4, 30.)

4. Podobně jako při křtu má býti také při biřmování kmotr.

K čemu jsou kmotrové biřmovancům? (Ot. 94.) — Kmotrové jsou biřmovancům k tomu, aby jim pomáhali bojovati proti nepřátelům spasení. Kmotr klade při biřmování pravici na pravé rameno biřmovancovo. Naznačuje tím, že bude biřmovanci pomáhati, aby víru statečně vyznával a podle ní žil.

Kmotrem při biřmování může býti jen řádný katolický křesťan dospělejšího věku, sám již biřmovaný a stejného pohlaví s biřmovancem. Nemá to býti otec nebo matka a bez zvláštního svolení také ne kmotr křestní. Svátost biřmování lze však přijmouti i bez kmotra.

NAUČENÍ:

Při svatém biřmování stavíme se pod prapor Ježíše Krista a zavazujeme se, že mu budeme věrni až do konce svého života. Nestyděte se za tento prapor a nezradte jej. Jen pod praporem Ježíše Krista kráčetí budete bezpečně k věčnému spasení. „Stůjte pevně u víře, zmužile si počínejte a buďte silní!“ (1. Kor. 16, 13.) Pavel bojoval až do konce „dobrý boj“ a dostal „korunu spravedlnosti“. (2. Tim. 4, 7. 8.) Podobně bojovali za živa všichni svatí; nyní stojí v nebi „před trůnem Beránkovým a mají v ruku palmy“ (vítězství. Zjev. 7, 9.) „Bůh nám nedal ducha bojácnosti, nýbrž ducha moci a lásky — nestyď se tedy za svědectví o Pánu našem!“ (2. Tim. 1, 7. 8.) Pracuj, snášej a bo-

juj „jako dobrý bojovník Krista Ježíše!“ (2. Tim. 2, 3.)

K praporu Páně, věrně a stále!

KRESLEME: Wilhelm Straub, Malendes Zeichnen im Religionsunterricht, obr. 48.

13 Pán Ježíš ustanovil svátost oltářní

O T Á Z K A 95. 96

PŘÍPRAVA:

Božský Spasitel, jehož pověst se šířila po celém Judsku, viděl kdysi kolem sebe veliký zástup lidí. Jedni šli za ním ze zvědavosti, aby viděli zázračná uzdravení a jiná dobrodiní, jež rozséval, kudy šel. Druzí nemohli se nasytiti utěšnými slovy, božskými pravdami. Aby nasýtil veliké tyto zástupy, vykonal Pán Ježíš zázrak: pěti chleby a dvěma rybičkami ukojil hlad pěti tisíc mužů. Brzy na to tísnili se lidé znova kolem něho, čekali snad zázraku ještě většího. Mojžíš vykonal veliké dílo, dal manně padati s nebe po kolik týdnů a naši otcové se jí sytili. A Ježíš vykonal ještě větší zázrak. Při poslední večeri velikonoční ustanovil svátost oltářní. Kterak?

PŘÍKLAD:

Bibl. děj. čl. 162. (Pán Ježíš ustanovil svátost oltářní.)

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 162. (Pán Ježíš ustanovil svátost oltářní.)

VYSVĚTLENÍ:

Kterak ustanovil Pán Ježíš svátost oltářní? (Ot. 95.)

Za několik hodin již má býti náš Spasitel zatčen v zahradě olivetské, až přetrpí hrůzy úz-

kosti. Naposled zasedá se svými učedníky k večeři. Pak vstává, aby jim ukázal, že až do konce je miloval. Ježíš, král nebes, všemocný, stvořitel lidí, bere bílou roušku a kleká k nohám oněch chudých rybářů, jež zvolil svými apoštoly. „Mistře, co činíš?“ volá sv. Petr. „Ne, nestrpím, aby ses tak snížil.“ — „Příteli můj“, odpovídá Ježíš, „musí tak býti. Uvidíš teprve, jaké zázraky chystá mé milosrdenství a má láska k chudým duším.“ —

Když umyl nohy apoštolů i nohy Jidáše, jež hož bídným srdcem ani tolik lásky nepohnulo a jenž chystal se zraditi Krista, vzal Ježíš chléb, požehnal jej a lámal i podával svým učedníkům řka: „Vezměte a jezte, toto jest tělo mé, které se za vás vydává.“ — Podobně vzal i kalich s vínem, požehnal jej a podal svým učedníkům, řka: „Vezměte a pijte, toto jest krev má, která se za vás vylévá. To činite na mou památku!“

Apoštolové sklonili hlavy před tímto vznešeným odkazem. Neslýchaná milost vstoupila do jejich duší, nesmírná moc byla jim dána. Vidím je, jak po nanebevstoupení se po deset dní v úkrytu připravují na přijetí Ducha sv., ale jak zároveň slouží i první mši svatou. A když pročítám skutky apoštolské, čtu, jak se věřící scházeli, aby byli účastni sv. přijímání. (Sk. ap. 2, 42.)

Spasiteli! — Ty ses vrátil do nebes, ale tento Tvůj poslední rozkaz je tak čestný, tak důležitý pro dobro tvé církve a pro posvěcení věřících duší, že nemůže býti a nebude nikdy zapomenut. Na Tvou památku všude, na severu i na jihu, na nejpustějších březích i ve středu měst, všude budou hořeti svíce, státi oltáře a všude dle slov prorokových bude Nejvyššímu přinášena oběť čistá a příjemná. (Malach. 1, 11.)

A duše zbožné, seskupené kolem svatého stolu, budou připomínati apoštoly Tvé, když přijímali z rukou Tvých. To vše, Spasiteli můj, nepo-

mine nikdy, tento zázrak se na památku Tvou bude obnovovati až do skonání světa. „To čiňte na mou památku!“

SOUHRN:

První proměňování: Co proměnil Pán Ježíš slovy: „Toto jest tělo mé“? — (Chléb ve své tělo.) Co proměnil slovy: „To jest krev má“? — (Proměnil víno ve svou krev, ale tak, že způsoby chleba a vína zůstaly nezměněny.) Co rozumíme způsoby chleba a vína? — (Zevnější podobu a barvu, chuť a vůni chleba a vína.)

Kterou moc dal Ježíš apoštolům slovy: „To čiňte na mou památku!“? — (Moc, proměňovati chléb a víno v jeho tělo a krev.) Na koho přešla tato moc? — (Na biskupy a kněze apoštolsky svěcené.) Kdy proměňuje biskup anebo kněz chléb a víno v tělo a krev Páně? (Ve mši svaté při proměňování.) Kdy si připomínáme ustanovení svátosti oltářní? — (Na Zelený čtvrtek a slavnostně na Boží tělo.)

Co jest svátost oltářní? (Ot. 96.)

Svátost oltářní je skutečné a pravé tělo a krev Ježíše Krista pod způsoby chleba a vína. — Už Starý zákon připravoval na tajemství tak vznešené. Národ židovský bloudil po poušti. Prozřetelnost boží nedopustila, aby židé v oněch neúrodných pustinách zemřeli hladem. Dal s nebe pršeti sladkému pokrmu, manně. Později volal prorok pln svaté radosti: „Andělským pokrmem krmil jsi lid svůj a dával jsi jim bez práce chléb s nebe hotový, všelikou rozkoš v sobě mající a libost veliké chuti.“ (Moudr. 16, 20.) Jak by byl asi jásal lid israelský, kdyby byl směl okusiti pravé manny, pokrmu opravdu andělského, jehož obrazem byla manna na poušti. A tato pravá manna se nyní uchovává — ne v posvátné arše — ale v tabernáklu náde

herných katedrál anebo prostického horského kostelíčka. Čeho neuzřel nikdy chrám jerusalemský, mají naše chrámy. Je tam Ježíš Kristus, ne v obraze jen, ne v podobenství, ale živý a skutečný. Je tady s námi, vidí nás, zná nás a žehná nám. Ach, o něm pěl tehdy král David, když se rozjásal s nadšenou písní: „Jak milí jsou stanové tvoji, Hospodine mocností! Duše má omdlévá touhou po síních Hospodinových, srdce mé a tělo mé plesají k Bohu živému.“ (Žalm 83, 2. 3.)

b) Druhé předobrazení: je to beránek velikonoční. K nám nemluví Mojžíš, ale církev sv.: Alespoň jednou za rok, v čas velikonoční, přijmeš svého Stvořitele. Pamatuj, abys jedl beránka velikonočního, t. j. abys šel k sv. přijímání. Bude to pro tebe znamením spásy a zárukou osvobození.

c) Z ostatních četných předobrazení: Prorok Eliáš, zemdlený marným bojem proti nepravostem, jichž se dopouštěli králové a národové jeho doby, usedl na poušti pod jalovcovým keřem. A ve své malomyslnosti zavolal k Bohu tuto modlitbu: „Dostiť jest mi, Hospodine, vezmi duši mou, neboť nejsem lepší než otcové moji.“ A položil se a usnul ve stínu jalovce. A aj, anděl Hospodinův se ho dotekl, podal mu podpopelný chléb a pravil: „Vstaň a pojez, nebo dlouhou cestu máš ještě před sebou.“ A Písmo svaté dokládá, že tento tajemný pokrm posílil proroka tak, že mohl cestovati čtyřicet dní a nocí. Vidím v tom krásný obraz svátosti oltářní.

d) Oblačný sloup, který vedl israelity pouští, je předobrazem svátosti oltářní. Oblačný sloup naznačoval místa, na nichž se měl lid israelský zastaviti. Stavěl se mezi ně a slunce, aby jich uchránil palčivých jeho paprsků. V noci zase zářil a svítil četným jejich zástupům temnotou noční. I nám je třeba vůdce. A vůdcem tím,

nebeským průvodcem duší je svátost oltářní, ty, Kriste našich svatostáneků.

SOUHRN :

Proč říkáme svátost „oltářní“? — (Protože se tato svátost na oltáři koná a na něm ve svatostánku ukládá.) Proč říkáme „nejsvětější“ svátost? — (Protože v ní je přítomen sám Ježíš Kristus, Bůh nejvyšší svatý.) — Kterak říkáme ještě svátosti oltářní? (Svatá hostie, boží tělo, nebeský chléb, eucharistie (vzácný dar).

Proč ustanovil Pán Ježíš svátost oltářní? (1. aby se ve mši svaté každodenně za nás obětoval; — 2. aby ve svatém přijímání byl pokrmem duše naší; — 3. aby s námi ustavičně dlel nejenom jako Bůh, nýbrž i jako člověk.)

NAUČENÍ :

Pán Ježíš plní svou přípověď. Před samou smrtí dává apoštolům, církvi i nám božský odkaz, nevýslovný dar nejsv. svátosti. Hořící lampa a svatostánek v kostele, jež věčná lampa ozařuje, připomíná ti, dítě, že tu je Pán Ježíš, že tě vidí, že tě zná a že jej můžeš často přijímat. Nuže, jemu ať patří naše srdce a všechna naše láska nyní i na věčnost.

KRESLEME : Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 43.

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ :

Vilém, vévoda akvitánský, pronásledoval církev. Věznil její biskupy, ničil vše, co se mu postavilo na odpor. Pýcha, pomstychtivost, lakota — co vášní zuřilo v nešťastném tom srdci! A hle, sv. Bernard, opat v Clairvaux, slouží mši sv. Obrací se od oltáře po pozdvihování a ukazuje plačícímu Vilémovi nejsvětější tělo Páně. A co nezmohla žádná síla lidská, dovedla milost boží. Vilém pronáší slavnostní slib a slib ten věrně plní. Sv. přijímání postavilo se jako dobro-

činný oblak mezi duši vévodovu a palčivé vášně, které ji šířaly. Silou nejsv. svátosti změnil se zhýralý prostopášník ve sv. Viléma, vzor kazníků.

PŘEČTI: Květy nejsvětější svátosti. (V Přerově 1927), str. 10 n.

14 Pojďte, klaňme se jemu!

O T Á Z K A 97, 98

PŘIPRAVA:

Už skoro dva tisíce let věří církev svatá, že Spasitel jest přítomen ve svátosti oltářní. Všude, kde byl nějaký apoštol Kristův, stály oltáře. Při oběti mše svaté proměňoval chléb a víno v tělo a krev Ježíše Krista. V dobách pronásledování nebyla tato místa ovšem tak skvělá jako naše krásné chrámy. Sv. Petr sloužil v Římě mši sv. v chudičském pokoji, sv. Tomáš v Indii kaplí chatrč spletená z větví a listí. Po tři století scházeli se křesťané v podzemních chodbách, zv. k a t a k o m b á c h, anebo ve věznicích, v nichž byli pozavíráni, aby snad na druhý den byli předhozeni lvům a tygřům. Ale co záleželo na tom lásce Pána Ježíše? Přicházel radostně do těchto míst, kde ho čekala srdce pokorná a statečná.

Když přestalo pronásledování, císařové přijali křest. Svou slávu pak hledali v tom, že budovali velkolepé chrámy ke cti Boha, Ježíše Krista, jenž denně na slova biskupova anebo kněze sestupoval na oltář. Věřící přicházeli a přicházejí do chrámu, aby se poklonili svému Vykupiteli. „Pojďte, klaňme se jemu!“

PŘÍKLAD:

Heřman Kohen (žid), narozený 1821, byl už od svého mládí velikým hudebníkem. Často

byl zván ke koncertům, do všech společností. Všude žasli nad jeho talentem. Všude ho měli rádi pro jeho milé chování. Ale ubohému jinochu stala se tato obliba osudnou. Sotva pětadvacetiletý byl už hotovým neznabohem. O jedné večerní mariánské pobožnosti 1846 byl vyzván, aby při požehnání v pařížském kostele sv. Valerie hrál na varhany. Kněz zvedl nejsv. svátost. Lid padl na kolena. Jen Heřman neuklonil ani hlavy. Ale všemohoucnost boží, která srazila k zemi Šavla na cestě do Damašku, zvítězila i nad tímto vzdorným srdcem. Kristus ve sv. hostii zjevil se Heřmanovi. Ukázal se mu slavný a zářivý pod rouškou svátostní. Mladý umělec vrhl se na kolena a zvolal: „Klaním se ti, Bože, jehož dosud neznám. Miluji tě už předem a budu sluhou tvým.“ A vstal se slzami v očích. Brzy na to dal se pokřtiti, vstoupil do řádu karmelitánů, kde se stal proslulým P. Heřmanem. V letech sedmdesátých zemřel smrtí, jakou umírají jen vyvolení Páně.

VYSVĚTLENÍ:

Kterak jest Ježíš Kristus ve svátosti oltářní přítomen? (Ot. 97.)

1. Pod způsobou chleba je přítomno jeho živé tělo, tedy i krev a jeho duše; — 2. pod způsobou vína je přítomna jeho živá krev, tedy i tělo a duše jeho; — 3. pod každou způsobou, a to i v nejmenší části každé způsoby, je přítomen celý jako Bůh i jako člověk.

Proto kdo přijímá svatou hostii, přijímá nejen tělo, nýbrž i krev Pána Ježíše. — Kdo přijímá částku svaté hostie, přijímá celého Ježíše Krista. „Způsob se jenom láme, ale svátost celou máme.“ — Kristus Pán zůstává přítomen ve svátosti oltářní, pokud způsoby chleba a vína trvají.

Přítomnost Spasitelova ve svátosti oltářní byla pravdou tak uznávanou, že se nikdo po dvanáct

set let neodvážil pochybovati o tomto tajemství. Beranger, jenž kajícíně zemřel, první začal pochybovati o přítomnosti Spasitelově ve svátosti oltářní. Jeho blud roznítil lásku v premonstrátské řeholnici Juliáně. Plných dvacet let mlčela pokorná řeholnice o svých zjeveních. Konečně napsala sv. Otci, papeži Urbanovi IV.: „Kristus chce býti uctíván v nejsv. svátosti slavnějším způsobem. Preje si zvláštního svátku na svědectví své přítomnosti v tomto vznešeném tajemství svátku, který by byl jeho oslavou a útěchou pro srdce jeho dítek.“ Za několik let zavedl papež Urban IV. slavnost Božího těla. Sv. Tomáš Akvinský složil sám církevní hodinky k poctě Božího těla a ony krásné hymny, jež při průvodě zpíváme.

Proč zvolil Kristus Pán chléb a víno? Chléb musí býti z čisté pšenice a víno z révy vinné, pravé a ne padělané. Ani mouka žitná ani ovesná není dovolena. S jakou úctou a zbožnou pozorností bděli dříve a v některých klášteřích až posud bdí nad přípravou chleba a vína, které jsou určeny k svátosti oltářní. V životopise sv. Radegundy, bývalé královny francouzské, čteme, že královským rukama svýma připravovala chléb, jenž měl býti posvěcen na oltáři. — Sv. Václav sám trhal klasy a rozemílal zrna, jež měla býti obětována při mši sv. Zbožný kardinál Bona píše: „Nikde nepřipravovali, čeho k oběti mše svaté je třeba, tak pečlivě jako v klášteřích. Ať byla pšenice sebe čistší, probírali ji zrno po zrnu, umyli pak a dali do bílého pytle, sloužícího výhradně tomuto účelu. Po spolehlivém služovi poslali do mlýna, jehož kameny byly pečlivě očištěny. Když byla pšenice semleta, kněz albou přioděný pročistil ji ve zvláštním řešetě. Mníchové pak, posvátnými rouchy odění, mísili mouku vodou svlaženou v nádobě velmi čisté. Hostie pak pekli na ohni ze suchého dříví,

pečlivě vybraného. A se stejnou úctou bděli nad přípravou vína, jež mělo přijíti na oltář boží.“

Kristus Pán zvolil si chléb a víno proto, aby ukázal, že nejsv. svátost je pravým pokrmem našich duší, jako je chléb a víno výživou našich těl. Ostatně sám Spasitel to často naznačoval slovy: „Já jsem chléb života.“ A jinde: „Já jsem chléb, který s nebe sestoupil.“ Přirovnával se také k révě. A při poslední večeři, podáváje posvěcený kalich apoštolům, pravil, že už nebude píti z této šťávy révové, dokud nepřetrpí svého umučení...

Jaká úcta náleží Kristu Pánu ve svátosti oltářní? (Ot. 98.)

Písmo svaté vypravuje, že mocný Asvērús tázal se jednou svého dvořenína, jakými poctami, důstojnými královské ruky, by měl zahrnouti člověka, jehož chce odměniti. Ctížádostivý Aman, v domnění, že jemu ty pocty připadnou, vymyslel, co se mu zdálo nejskvělejším a nejkrásnějším. „Člověk, kterého král chce uctíti,“ odpověděl, „má býti oblečen v roucho královské a vsazen na koně, na kterém jezdí král, má vzíti korunu královskou na hlavu svou a přední z královských knížat a mocnářů ať drží koně jeho a po ulici města s ním jedouce, ať volají: „Tak bude ctěn, koho by král uctíti chtěl.“ (Esth. 6, 9.)

Celý národ bývá radostně vzrušen, zavítá-li mezi něi jeho král — a přece je to tak maličké, vzpomeneme-li si, že i v nejprostší vísce naší trvale sídlí Stvořitel nebes a země. Sídlí mezi námi, aby nás chránil a žehnal našim rodinám a polím, ale láska jeho k nám vymyslela pro nás ještě vyšší čest. Chce, aby naše srdce stala se jeho chrámy. Chce býti naším pokrmem, chce, spojití tělo své s tělem naším, krev svou s naší krví, život svůj s naším životem a duši svou s duši naší.

Sv. Tomáš Aquinský složil ke cti svátosti oltární překrásnou píseň, jejíž jedna sloka zní: „Dobrý pelikáne, Jesu, Pane můj, z mých poskvrn svou mne krví očišťuj, jejíž jedna krůpěj vlahou nejsladší, všeho světa hříchy obmýt postačí.“ — Staří bájili o pelikánu, že láska jeho k mláďatům je tak veliká, že slábnouli hlady, zobákem si proráží prsa a živí je krví svou. — Ježíš Kristus, ten dobrý Pelikán, ve svátosti oltární nám všem podává přesváté tělo své a napájí duše naše drahocennou krví svojí. — Jakou poctu mu za lásku k nám prokážeme?

Nejvyšší úctu. Pojd'te, klaňme se jemu! — Zvláště se máme klaněti svátostnému Kristu, když se svátost oltární ve mši sv. pozdvihuje, když je vystavena v Božím hrobě, když jde kněz s „Pánem Bohem“, při průvodě Božího těla, při svátostném požehnání a při svatém přijímání. K počtě svátosti oltární bývají hodiny adorací a sjezdy eucharistické. „Pojd'te, klaňme se, klekněme před Pánem!“ (Žalm 94, 6.) Vždyť on jest „Pán a Bůh můj!“ (Jan 20, 28.) Svátost oltární se proto pod způsobou chleba ukládá ve svatostánku. Jsou tam pro ni posvěcené nádoby: monstrance a ciborium. Před svatostánkem hoří ve dne v noci „věčné světlo“ Kristu Pánu na počest.

SOUHRN:

Kterak jest Ježíš Kristus v nejsvětější svátosti oltární přítomen? — Z čeho poznáváme, že Ježíš Kristus je v nejsv. svátosti oltární skutečně přítomen? — (Ze slov, jimiž tuto svátost přislíbil, jimiž ji ustanovil, z učení apoštolů.)

V nejsvětější svátosti oltární je přítomen Ježíš Kristus oslavený, který jest nyní v nebesích. Oslavený Kristus nemůže již zemřít, proto se v něm nemůže od sebe odloučiti tělo, krev a duše. Oslavený Kristus může býti i jako člověk

přítomen v téže době na různých místech. — Kterak jest Ježíš Kristus přítomen ve svátosti oltářní? — Kdo přijímá svatou hostii nebo jen část svaté hostie, přijímá celého Ježíše Krista. — Proč ustanovil Ježíš Kristus svátost oltářní pod dvojí způsobou? — Jak dlouho zůstává Ježíš Kristus přítomen pod způsoby chleba a vína? — Jakou poctu máme vzdávati Ježíši Kristu ve svátosti oltářní? — (Nejvyšší, t. j. máme se mu v ní klaněti.) Kdy se máme zvláště klaněti Pánu Ježíši ve svátosti oltářní? (Při pozdvihování, přijímání a požehnání, v Božím hrobě, při průvodu o vzkříšení a na Boží tělo, když kněz jde s Pánem Bohem, když je velebná svátost vystavena, při vstupu do kostela a při odchodu z kostela.) Kterými slovy zve nás Pán Ježíš k sobě? —

Výzdoba kostelů a oltářů je projev úcty k Bohu, svátostnému Spasiteli. Dbáme-li toho, abychom bydleli v čistém a pěkném příbytku, jak bychom neměli pečovati o příbytek boží a přispívati k jeho výzdobě! Co se věnuje kostelu, je věnováno samému Bohu. Také v okolí kostela má býti čisto a ticho.

NAUČENÍ:

„Pojďte, klaňme se, klekněme před Pánem!“ a

MODLEME SE:

Klaním se ti vroucně, skrytý Bože náš,
jenž tu ve svátosti sebe ukrýváš.
Zrak i hmat i chuť tu klame mysl mou,
jenom sluchu svému věřím s jistotou.
Na kříži jsi tajil pouze božství své,
zde však také skryto člověčenství tvé.
Ran tvých jako Tomáš vidět nežádám,
že jsi Pán a Bůh můj, vroucně vyznávám.
Abych v tebe věřil, to mi račiž dát,
uč mě v tebe doufat, tebe milovat. Amen.

15 **Náš kostel - dům boží**

K A T . S T R . 5 9 N

PŘÍPRAVA:

Prvním křesťanským chrámem bylo večeřadlo v Jerusalemě, kde Ježíš Kristus proměnil chléb a víno v tělo a krev svou a po prvé se pod způsoby chleba a vína svému nebeskému Otci za nás obětoval. Večeřadlo byla místnost v domě na Sionu, který asi patřil některému z učedníků Páně.

V prvních dobách shromažďovali se křesťané ke službám božím ve větších místnostech (sálech) soukromých domů. Zvláštní budovy pro služby boží začali si stavěti ve 2. století.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. č. 14. (Jakub v cizině.)

VYSVĚTLENÍ:

„Věru jistě Hospodin je na místě tomto a já jsem toho nevěděl. Tu je opravdu dům boží, to je brána nebeská.“ A vzal kámen, na němž odpočívala jeho hlava, vylil olej svrchu a nazval jméno místa toho, kde se mu Bůh ukázal ve snu Bethel, t. j. dům boží. (1. Mojž. 28.)

Oč více si toho názvu zaslouží dům boží, náš katolický kostel, chrám, kde Bůh není jen přítomen v prchavém snu, ale stále, pravdivě, skutečně a kde tu na oltáři a ve svatostánku nám zanechal své vlastní tělo, svou vlastní krev. To tělo nám tu zanechal, tělo živé a oslavené. O našich chrámech, o našich kostelích i o našem zdejším kostele jistě platí slova Jakubova:

„V pravdě Hospodin je na místě tomto!“ Našemu kostelu říkáme „dům boží“, protože v něm od posvěcení jeho sídlí Kristus, Syn boží, ve svátosti oltářní. „Domem božím stal se chrám, Ježíš s nebe sestoupil.“ Co dobrého ti zde prokázal? — Co prokazuje? — Co míní prokázati? — Vzpomínej a počítej! „Čím se odplatím Hospodinu za všechno, co mi prokázal?“ (Žalm 115, 12.) Pán odpovídá:

a) Přicházej ochotně! „Mistr je zde a volá tě!“ (Jan 11, 28.) „Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi a já vás občerstvím.“ (Mat. 11, 28.) „Zaradoval jsem se, když mi bylo řečeno: Půjďme do domu božího.“ (Žalm 121, 1.) Hodný věřící přichází do kostela, kdy může, aspoň na chvíli, i když není povinen — na povinné pak služby boží po každé a včas. Kdo pozdě chodí, sám sobě škodí a druhé vyrušuje z pobožnosti.

b) Chovej se uctivě! „Svaté jest místo, na kterém stojíš.“ (2. Mojž. 3, 5.) „Hospodin je na tomto místě a já jsem to nevěděl.“ (1. Mojž. 28, 16.) „Hospodin je ve svatém chrámě svém, ať mlčí před ním všechna země!“ (Hab. 2, 20.) Je pěkným zvykem pozdraviti Pána Ježíše i cestou mimo kostel. Kolem kostela má býti posvátný klid. „Mějte v úctě svatyni!“ (3. Mojž. 19, 30.)

Když přijdu do kostela, požehnám se u kropenky svěcenou vodou. Před svatostánkem pokleknu na pravé koleno. O pozdvihování a také i před sv. přijímáním poklekneme a to na obě kolena. Je neslušno klečeti jen na jednom koleně, tím více je neslušno seděti v patách nebo vůbec nekleknouti a nevkusně se hrbiti. Stojíte-li pak v kostele nebo sedíte, stůjte nebo sedte vždy slušně a přímo! Je neslušné míti ruce na zádech nebo založené na prsou a ještě neslušnější je míti ruce v kapsách. Ruce

máme míti při mši sv. se p j a t é, ale je nejlépe držeti v rukou modlitební knížky nebo zpěvník a z toho se buď modliti anebo zpívatí.

Je nepřístojné přicházeti do kostela pozdě a odcházeti před koncem pobožnosti. Kdo by se však bez své viny opozdil, zůstaň u dveří a netlač se snad na své místo. Musíš-li odejít, učiň to nenápadně a tiše! Při službách božích, zvláště při kázání, třeba se zdržeti všeho, co by kazatele nebo posluchače vytrhovalo, tedy nemluvití, jiným nekynouti, nekašlati, neobraceti se, nesmáti se (to je zvláště neslušné). Když se společně modlíte nahlas modlitbu Páně nebo „Zdravas, Maria“ nebo „Zdravas, Královno,“ modlete se stejným tónem, nespíchejte, také se zbytečně a úmyslně nezpožďujte a nepřekrývejte jiných, ani když se modlíte, ani když zpíváte. Než odejdu z kostela, rozloučím se s Pánem: „Ježíši, tobě žiji, ... Ježíši, tobě umírám. Ježíši, tvůj jsem živ i mrtev. Amen.“ Pokleknu a poznamenám se sv. křížem.

Jdete-li do kostela jen si jej prohlédnouti, jděte tam, když nejsou služby boží. Při vstupu poklekněte. Obcházejte kolem co nejuctivěji, mluvte co nejméně, beze všech žertů. Nezapomínejte ani na okamžik, že kostel i mimo služby boží je místo svaté, a nečiňte je tržištěm!

Náš kostel je pravý dům boží, kde na srdci Ježíšově můžeme nalézt pomoc a naději ve všech strastech a útiscích. Kristus ze svatojánského stánku k nám ke všem volá: „Pojďte ke mně všichni, kteří obtíženi jste a já vás občerstvím. Přijďte a naleznete pokoj duším svým. Domy boží u jinověrců jsou jen modlitebny, kde se zpívá a modlí, jsou to dvorany, kde se poslouchá kázání. Když je po pobožnosti, když dozněl zpěv, pak protestantský chrám stojí tu pustý a prázdný se zavřenými dveřmi. Protestanté

ské učení nemá víry v Kristovu přítomnost ve svátosti oltární.

c) Vděčně pamatuj! Ve Starém zákoně bylo nařízeno, že každý dospělý muž má odváděti ročně na potřeby svatyně stříbrný peníz. Bůh slíbil, že ten stříbrný peníz bude mu každého dárce připomínati a pro duši jeho svolávati boží milosrdenství. (2. Mojž. 30, 12. —16.) I Pán Ježíš platil tu daň chrámovou (Mat. 17, 26.) a pochválil dar chudobné vdovy. (Marek 12, 44.)

Na potřeby kostelní se sbírá v den sváteční při službách božích. Mimoto věnují hodní věřící květiny a svíce na oltář, roucho a kalich pro mši svatou; ochotně přispívají na nové zvony, na stavbu neb obnovu kostela. Zakládají zbožné nadace. Rádi by, aby jména jejich byla zapsána v nebesích. (Luk. 10, 20.) Chceš, aby Bůh byl k tobě štědrý? Nebuď k Bohu lakomý! Jak ty k Bohu, tak Bůh k tobě.

„Jak milí jsou stanové tvoji, Hospodine!“ (Žalm 83, 2.)

NAUČENÍ:

S křížem do svatyně vstupujte, v kostele ticho a uctivost zachovejte a s křížem z něho odcházejte! — A jestliže se budete chovati tak, jak jsem vás napomínal, pak dobrotivé oko Spasitelovo spočine nad vámi a ústa jeho řeknou: „Toto jest dítě mé milé, v kterém se mi dobře zalíbilo.“ A Spasitel nebude mítí zalíbení jen ve vás, nýbrž i ve vašich modlitbách, bude vás tu v kostele slyšet a venku chránit a opatrovat.

Mé dítě! Víím, jak se ti líbí v kostele, když je všechno pěkně květinami vyzdobeno, zvláště hlavní oltář! — Víš, co je Pánu Ježíši nejmilější ozdobou? Mnoho hodných, zbožných dětí u oltáře, zvláště u svatého přijímání. — Neměl(a) bys býti tou ozdobou i ty co nejčastěji?

— Přijď tento týden ke svaté zpovědi a alespoň dvakrát ke svatému přijímání. — Ano?

„Aj, stánek boží s lidmi a přebývati budu s nimi.“ (Zjev. 21, 3.)

Z P Í V E J M E :

Domem Božím stal se chrám, — Ježíš s nebe sestoupil, — ve způsobách dlí tu sám, — by nás opět vykoupil; — Otci v oběť zadost činnou — za čeleď se dává vinnou, — jeho tělo, jeho krev. — Hospodinův krotí hněv.

Malý kancionál, Olomouc 1921, str. 8.

K R E S L E M E : Tomášek-Jan, Kresby ke katechismu, obr. 45.

P Ř Í K L A D K P R O H L O U B E N Í :

Bibl. děj. čl. 77. (Dům boží nesmí býti domem kupeckým.)

16 Oběť mše svaté

K A T. S T R. 61

P Ř Í P R A V A :

Staří Egypťané zhotovili ku počtě slunce, které uctívali jako boha, veliký stůl z nejjemnějšího zlata. Na stůl pak kladli denně nejvzácnější pokrm. Každému bylo volno přistoupiti a jísti se stolu. Chtěli tím znázorniti, jak štědře bůh slunce obdařuje lidi pokrm, když dává zemi úrodnost.

Ježíš Kristus uchystal nám stůl neskonale vzácnější. Pokrm, který se na tomto stole podává, není pozemský, nýbrž nebeský. Je to chléb s nebe. Chléb tento uchystává se nám při oběti mše svaté. Zde se proměňuje chléb v tělo Páně a víno v krev Páně.

Oběť mše svaté! — Jaký to úkon veliký a svatý! Je to úkon nejsvětější a největší, jaký se na světě koná. Obětuje se tu sám Syn boží. K účastenství na oběti mše svaté jsou zváni všichni národové země.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 131. (O večeři veliké.)

VYSVĚTLENÍ:

1. Nebylo a není národa na světě, jenž by neměl náboženství a jenž by nejvyšší bytosti nepřinášel obětí. Již řecký pohanýský spisovatel Plutarch napsal: „Šel-li bys jakýmikoli krajinami, nalezněš města bez hradeb, bez králů, bez domů, bez bohatství, beze škol a divadel, ale nikde nenajdeš místa bez chrámů, bez boha, bez obětí.“

Člověk svým rozumem a citem poznával, že nad přírodou vládne jakási vyšší bytost. Člověk poznával, že tuto vyšší bytost často uráží. Jeho rozum i cit mu řekly, že tu bytost musí usmířiti. Proto jí přinášel oběti. Obětovali všichni národové. Obětovali pohanští Řekové, Římané, Egyptané, Feničané, obětovali pohané a židé. Nejvíce byla obětována zvířata, jež byla zabíjena a spalována. U pohanů se však oběti tak zvrhly, že i děti a lidé dospělí byli obětováni. Chtěli tím snad ukázati, že za jejich viny nestačí krev zvířat, že oběť musí býti větší a dokonalejší. Ale již tito národové věděli, že na svět přijde rek, Vykupitel, který lidstvo vysvobodí. Zvláště o něm byli poučeni židé ze zjevení božího. Proto jej toužebně očekávali.

Konečně přišla plnost času. V Betlemě přišel na svět zaslíbený Vykupitel, Ježíš Kristus. Sv. Pavel napsal o něm: „Ponížil se be sama, stav se poslušným až k smrti, a to k smrti kříže.“ (Filip. 2, 8.) Na kříži kalvarském obětoval sebe sama na usmíření Boha Otce a na zhlazení hříchů lidských. Tuto krva-

vonu obětí kalvarskou denně opakuje Pán Ježíš nekrvavým způsobem na oltáři, ve mši svaté.

2. Oběť mše sv. byla již ve St. z. lidstvu známa. Byla předobrazena a předpověděna. Abraham uslyšel, že nepřátelé zajali a do zajetí odvedli synovce jeho Lota i s rodinou a čeledí jeho. I vzal Abraham služebníky své a porazil nepřátele. Lota přivedl nazpět. Tím zachránil i okolní národy. Salémský král Melchisedech mu vyšel vstříc a obětoval Bohu nekrvavou oběť, chléb a víno. Asi za tisíc let potom žil král David, prorok Hospodinův, který předpověděl, že zaslíbený Mesiáš v Novém zákoně ustanoví oběť podle řádu Melchisedechova, totiž oběť nekrvavou, k níž se bude brát chléb a víno. (Žalm 109, 4.)

b) Mše sv. byla ve Starém zákoně také jasně předpověděna. Asi 400 roků před Kr. P. veliký prorok Malachiáš volal: „Nemám zalíbení ve vás, praví Hospodin zástupů, a darů nepřijmu z ruky vaší. Neboť od východu až na západ veliké jest jméno mé a na každém místě obětována bývá jménu mému oběť čistá.“ (Mat. 1, 10.)

c) Co bylo předobrazeno a předpověděno, to také bylo vyplněno. My v Novém zákoně máme skutečnou oběť. Ustanovil a konal ji nekrvavým způsobem Ježíš Kristus při poslední večeři, konali ji sv. apoštolé, slouží ji církve sv. dodnes a bude se konati až do skonání světa.

d) Sv. apoštolé sloužili mši sv. nejprve v soukromých domech, poněvadž si nesměli stavěti chrámů, později po 300 letech krutého pronásledování v podzemních chodbách zv. katakombách a sv. mučedníci i v žalářích. (Sv. Lucian († 312) byl odsouzen na smrt. Přikován ležel v žaláři. Křesťané jej navštěvovali. Na sv. Tři krále r. 312 opět přišli a prosili,

aby jim sloužil mši sv. — „Ale jak mohu sloužit mši sv., nemaje ani oltáře ani stolu?“ — Když však křesťané stále prosili, aby v takový den nezůstali bez přijímání, pravil: „Nuže tedy, není-li ani stolu ani oltáře, buďtež oltářem má prsa.“ Křesťané mu položili na prsa chléb a kalich s vínem a tak Lucián konal oběť Nového zákona a podal přítomným Tělo Páně. Hrud jeho oltářem, žalář svatyní. Druhého dne 7. ledna 312 byl štat.)

V katakombách na hrobech mučedníků nalézáme desky kamenné, t. j. oltáře, na nichž byla sloužívána mše svatá. Ve chrámě lateránském v Římě dosud se chová dřevěný stůl, na němž mši sv. sloužíval sv. Petr a jeho nástupci — a to v katakombách — až do sv. papeže Silvestra a císaře Konstantina Velikého.

e) Aby sv. apoštolové mohli sloužit mši sv., podstupovali největší nebezpečství, muky ba i smrt. Sv. Matouš byl probodnut kopím, právě když sloužil mši sv. Sv. Ondřej byl nucen obětovati modlám. Pravil: „Každodenně obětuji Pánu všemohoucímu — ne sice maso býků, ani krev kozlů, nýbrž neposkvrněného Beránka, jenž zabit byl na kříži.“

f) I v dobách pozdějších byla mše sv. středem pobožností křesťanských. Sv. Cyril a Metoděj opustili rodnou zemi a svá důstojenství, složili pro naše předky slovanské knihy bohoslužebné, aby jim mohli sloužit mši sv. Sv. Václav nevynechal nikdy mše sv., zvláště na ni pospíchal, když měl konati něco důležitého. Rolník sv. Isidor v Madridě před prací polní pospíchal na mši sv.

SOUHRN :

Lidé přinášeli Bohu již od nejstarších dob různé oběti. O kterých obětech vypravuje Písmo svaté? — Kdo přikázal oběti národu israelské

mu? — Jaké oběti se přinášely Bohu? (Krvavé, nekrvavé.) Koho ctili lidé obětí? — Proč přestaly oběti Starého zákona? — Která jest oběť Nového zákona? — Čím se obnovuje ustavičně oběť Ježíše Krista? — Co jest mše svatá? — Je mezi obětí mše svaté a obětí na kříži podstatný rozdíl? — V čem záleží rozdíl mezi obětí mše svaté, a obětí na kříži? — Proč jest mše svatá nejdrahocennější obětí? Kdy ustanovil Ježíš Kristus oběť mše svaté? — Od kdy se koná mše svatá v církvi? — Na koho přešla od apoštolů moc sloužiti mši svatou? Kterak se nazývala původně mše svatá? („Lámání chleba“, „Večeře Páně“.) — Komu se obětuje mše svatá? —

NAUČENÍ:

Drahocenným dědictvím po Ježíši Kristu je nám mše sv. Křesťané si jí vždy vážili, pro ni rádi obětovali statky i životy. Milujte také mši sv., často ji navštěvujte, v neděli a ve svátek ji nikdy nevynechejte.

ZPÍVEJME: „K nebesům se orla vzletem....

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 46.

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

K představenému církve katolické v Moskvě přišel sovětský komisař a oznámil, že všechny jejich nádoby bohoslužebné jsou úředně zabaveny. Zděšení a bol nastaly u všech katolíků. Vždyť věděli: Nebudeme-li míti kalichů, ani monstrancí, ciborií a pod., nebudeme již míti ani mše sv., ani sv. přijímání. Ani naši nemocní nebudou míti posily na cestu do věčnosti. I prosili úpěnlivě sovětského komisaře, aby jim ponechal alespoň nejnutnější nádoby bohoslužebné, avšak ten zůstával neúprosný. Posléze svolil, ale pod podmínkou, že nejpotřebnější nádoby budou jim ponechány, dodají-li za ně stejnou váhu zlata a stříbra. Aby zachránili tito chudáci nádoby ke

mši sv., přinášeli poslední své věci, ty nejvzácnější rodinné památky, naušnice, hodinky, snubní prsteny, s krku svých dětí snímali rodinné medailonky a poslední památky na své zemřelé. Ale nelitovali toho. Zachránili si jeden kalich, monstranci a ciborium. Měli i nadále mši svatou, sv. přijímání.

V době francouzské revoluce pod trestem smrti žádný kněz nesměl sloužit mši sv. a věřící ji nesměli navštěvovat. Tu v krajině bretoňské v severozápadní Francii zbožní Bretoňci si učinili z lodi chrám. Loď jezdila po moři, a kdykoli se někde zastavila u břehu, Bretoňci na okrášlených lodicích vypluli k ní na moře, aby obcovali mši svatou a přijali tělo Páně. Tak veliká byla jejich láska ke mši sv.

17 Oběť Nového zákona

O T Á Z K A 99, 100

PŘÍPRAVA:

Veliká dobrodininí prokázal božský Spasitel lidem za své krátké činnosti pozemské. Chodil s místa na místo a všude dobře činil. Bydlel mezi námi. „A slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi“. Dvakrát nasýtil zázračně zástupy lidí několika chleby. Naposled se za lidstvo obětoval na kříži. Totéž činí ve svátosti oltářní. Kde bydlí Pán Ježíš nyní mezi lidmi? (Ve svatostánku.) Kde nasycuje lid? (Ve sv. přijímání.) Kde se obětuje za lidstvo? (Ve mši svaté.)

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 8. (Jaký byl Abraham ke druhým.) anebo: 34. (Kterak Izraelští obětovali.)

VYSVĚTLENÍ:

1. Co rozumíme obětí? V náboženském životě všeliký úkon, jímž se nějaká věc božstvu k poctě zasvěcuje nebo podává. Je tedy oběť viditelný dar, jež řádný služebník přináší Bohu, aby jej změnou daru za nejvyššího pána uznal a usmířil. — Lidé přinášeli Bohu již od nejstarších dob různé oběti. V Písmě svatém se vypravuje, že již Kain a Abel obětovali Bohu. Národu izraelskému přikázal oběti sám Bůh. Tyto oběti byly jednak krvavé, jednak nekrvavé.

Při oběti se podal Bohu vždy nějaký dar a tento dar se potom zničil. Zničení daru dokazovalo, že se ho člověk pro Boha zřekl.

Obětí lidé Boha ctili jako svého nejvyššího Pána. Protože Bůh jako nejvyšší Pán je dárce všeho dobra, chtěli mu též někdy obětí za udělené dary poděkovati, nebo si od něho nové dary vyprositi. Když jim bylo líto, že Boha, svého nejvyššího Pána, urazili hříchy, chtěli jej obětí usmířiti.

Při obětech, které se ve Starém zákoně konaly na usmíření Boha za hříchy, kladl obětující na hlavu obětního zvířete ruce a při tom vyznával své hříchy. Potom bylo zvíře zabito. Krví jeho se kropil oltář. Při této oběti zastupovalo zvíře hříšného člověka. Člověk na ně přenášel své hříchy a dával Bohu jeho život místo života svého.

Oběti Starého zákona přestaly, protože byly jen předobrazy oběti Nového zákona. Předobrazem oběti Nového zákona byla zvláště oběť Melchisedechova a velikonoční beránek.

U pohanských obětí byli obětováni i lidé. Tak hoši, dívky, jinoši, zajatci atd. Babylonský král Cyrus sloužil modlám. Sami babylonští se klaněli modle jménem Bél. Bélovi obětovali denně 12 měřic mouky, 40 ovcí a 6 džbánů vína. I tázal se Daniele král: „Proč ty se neklaníš

Bélovi?“ „Nezdá se ti Bohem živým? Což nevíš, kolik denně sní a vypije?“ Daniel se usmál a řekl: „Nemyl se, králi! Běl nejí ani nepije; vždyť je z mědi a z hlíny.“ A šel s králem do chrámu Bélova. (Viz Bibl. děj. čl. 58.) (Daniel v jámě lví.)

2. Která jest oběť Nového zákona? (Ot. 99.)

Oběť Nového zákona jest Ježíš Kristus, Beránek boží, jenž se za nás svou smrtí na kříži obětoval a v každé mši svaté tu oběť na oltáři obnovuje. „Ejhle, Beránek boží, který snímá hříchy světa!“ (Jan 1, 29.) Proč se říká Ježíši Kristu Beránek boží? (Ot. 42.)

a) Vzpomeňte na první oběť v bibl. děj. Jak přijal Bůh oběť Kainovu, jak přijal oběť Abelovu? Bůh měl zalíbení na obětech starozákonních, jestliže obětující měl pravý úmysl. Ale těmito oběťmi nemohli býti lidé vykoupeni. „Ne, není možno, aby krví býků a beranů zhlazeny byly hříchy.“ (Žid. 10, 4.) Jako byl Starý zákon jenom stínem Nového, tak byly oběti starozákonní předobrazy oběti Nového zákona. Která je oběť Nového zákona? — Koho poslal Otec nebeský na svět, aby vykoupil lidstvo? — Poslal svého syna, Ježíše Krista, aby vykoupil svět svou smrtí na kříži.

Kdy se Spasitel jako oběť obětoval? — Obětoval se sám Bohu jako neposkvrněná oběť.“ (Žid. 9, 14.) Adam zhřešil pýchou a neposlušností, Ježíš však svou pokorou a poslušností chtěl za to dostiučiniti.“ Ponížil se a byl poslušný až k smrti, a to k smrti kříže.“ Sám sebe obětoval, aby jako člověk uctil Boha jako svého nejvyššího Pána svou poslušností.

b) Za koho se Kristus Pán obětoval? — (Za všechny lidi.) Poněvadž Kristus byl zabit jako obětní beránek za všechny lidi, proto chtěl jako obětní kněz v nebi a na zemi dále žíti. V které oběti žije dále Ježíš Kristus? — Kde se

oběť Ježíše Krista stále obnovuje? — (Ve mši svaté.)

Co je mše svatá? — Mše svatá jest ustavičná oběť Nového zákona, ve které se Ježíš Kristus pod způsoby chleba a vína obětuje svému Otci nebeskému způsobem nekrvavým.

c) Je rozdíl mezi obětí mše svaté a obětí na kříži? — Mezi obětí mše svaté a obětí na kříži není podstatného rozdílu. Jako se na kříži obětoval Ježíš Kristus sám svému nebeskému Otci, tak se obětuje sám svému Otci nebeskému ve mši svaté. Kněz jest při mši svaté jen jeho zástupcem.

d) V čem záleží rozdíl mezi obětí mše sv. a obětí na kříži? — V tom, že na kříži se Ježíš Kristus obětoval způsobem krvavým, kdežto ve mši svaté se obětuje způsobem nekrvavým, totiž tak, že netrpí a neumírá. Jeho smrt na kříži naznačují oddělené způsoby chleba a vína.

Mše svatá jest proto oběť nejdrahocenější, protože se v ní obětuje Ježíš Kristus, Syn boží.

3. Novou oběť předpověděl Bůh ústy proroka Malachiáše: „Nemám zalíbení ve vás a nepřijmu oběti z ruky vaší. Neboť od východu slunce až na západ bude se jménu mém na každém místě podávati nekrvavá oběť čistá“. (Mal. 1, 10. 11.) — Který předobraz starozákonní ukazuje nejzřetelněji na oběť mše svaté? — (Oběť Melchisedechova.) Proto se Ježíš také nazývá: „Kněz na věky podle řádu Melchisedechova.“

4. Kdy ustanovil Ježíš Kristus oběť mše svaté? — (Při poslední večeři.) Neproměnil jen chléb a víno v tělo a krev svou, ale zároveň se také pod způsoby chleba a vína svému Otci nebeskému za nás obětoval. O tom svědčí jeho slova: „Toto jest tělo mé, které se za vás vydává.“ Toto jest krev má Nového zákona, která se za vás vylévá.“ Tímto nekrvavým způso-

bem se chtěl Ježíš Kristus obětovati až do skonání světa; proto přikázal apoštolům: „To číňte na mou památku!“

Mše svatá se v církvi konala již v době svatých apoštolů. Že již apoštolové mši svatou sloužili, dokazují slova apoštola sv. Pavla: „Máme oltář, z něhož jísti nemají moci ti, kteří slouží stánku.“ (Žid. 13, 10.) Od apoštolů přešla moc sloužiti mši svatou na biskupy a kněze, jichž svěcení má původ od apoštolů.

SOUHRN :

Co je svátost oltářní? — Proč se tato svátost nazývá „svátost oltářní“? — Proč se svátost oltářní jmenuje „nejsvětější svátost“? Které jsou jiné názvy svátosti oltářní? Večeře Páně, Boží tělo, velebná svátost, svatá hostie, chléb andělský, pokrm na cestu do věčnosti, eucharistie (díkučinění). Kdy ustanovil Ježíš Kristus Největější svátost oltářní? — Kterak ji ustanovil? — Co se proměnilo v tělo a krev Páně? — (Jen podstata chleba a vína. Způsoby chleba a vína zůstaly nezměněny.) Co rozumíme podstatou chleba a vína? — Kterou moc dal Ježíš Kristus apoštolům slovy: „To číňte na mou památku!“ Na koho přešla moc proměňovati chléb a víno v tělo a krev Ježíše Krista? — Kdy proměňují biskupové a kněží chléb a víno v tělo a krev Ježíše Krista? — Kdy si připomínáme ustanovení nejsvětější svátosti oltářní? — K čemu ustanovil Ježíš Kristus nejsvětější svátost oltářní?

NAUČENÍ :

Zajděme do Říma. Tam kázal a zemřel smrtí mučednickou sv. Petr, hlava církve. Tam bylo středisko církve. Ale církev byla krutě pronásledována. Křesťané mohli konati bohoslužby jen v podzemních úkrytech, katakombách. Zúčastněme se duchem jejich bohoslužeb! Je srpen

r. 258. Za časného rána, ještě za šera, chvátají po silnici apijské, která vede od Říma k jihu, osoby různého stáří a různých stavů. V jistém místě zabočují stranou a vcházejí skrytě do katakomb. Sestupují po schodech a krácejí různými chodbami, až přicházejí do prostornější klenuté místnosti, ve které je na hrobě mučedníka zřízen oltář. Vpředu podle oltáře sedí stařec, oděný v bohoslužebná roucha. Je to papež Sixtus II., který nastoupil na stolec Petrův r. 257. Po jeho straně 4 kněží. Věřící pone náhlu se shromáždili a slavnost začíná. Papež a s ním lid nejprve vroucně se modlí. Potom má papež k lidu promluvu, ve které učí, napomíná, povzbuzuje. Pak přináší se chléb a a víno. Papež je žehná a vyslovuje slova proměnění, přijímá a pak podává sv. přijímání věřícím... V tom slyšeti volání, hluk, řinkot zbraní — křesťané byli vyslíděni, pochopi vpadli, papeže ubili a s ním i kněze. Ostatní pokud nemohli uprchnouti, byli spoutáni a odvedeni.

My máme chrámy a také podnes uchystává se nám stůl Páně. Přicházejme sem často, přijímejme vroucně svého Pána. Splní se na nás zaslíbení — „Kdo jí chléb tento, živ bude na věky!“

KRESLEME: Tomášek—Jan. Kresby ke katechismu, obr. 46.

ZPÍVEJME:

Přijmi, Otče, oběť nekrvavou, — kterou při večeři poslední — slavil Syn tvůj myslí přelaskavou, — a již na nás vlídně pohlédni, — jakos k Velehradu vlídně hleděl a svou milost lidu připověděl, — když se na Moravě slavila — první oběť tobě přemilá.

Malý kancionál, v Olomouci 1921, 123.

MODLEME SE:

Otče nebeský! — Přijmi od svých dětí svaté dary, které ti tu s knězem přinášíme. Také obě

tujeme ti sami sebe. Tobě chceme sloužit bez ustání, ty nám k tomu dej své požehnání.

18

Mše svatá - oběť chvály, díků, smíření prosby

K A T. S T R. 63

PŘÍPRAVA:

Pozoruje-li člověk svět a život v něm, vidí, jak Bůh všechno moudře řídí a spravuje. Poznává, že tomuto všemocnému Pánu a řediteli všech věcí nějakým zvláštním způsobem musí prokazovati úctu a chválu. Člověk vidí, kolik dobrodiní dostává ustavičně od Boha. Pokládá za svou povinnost, aby mu za všechno důstojně poděkoval. Vidí také své poklesky, urážky a hříchy proti Bohu. Snaží se Boha usmířiti a odvrátiti od sebe jeho spravedlivou trestající ruku. A konečně uznává, jak je bezmocný. S prosbou se utíká o pomoc a přispění k všemohoucímu Pánu.

Toho si byli vědomi již pohané. A proto svým bůžkům přinášeli oběti, ponejvíce krvavé, aby jim 1. vzdali svou úctu a chválu, 2. aby jim za dobrodiní poděkovali, 3. aby je usmířili a 4. aby jim přednášeli a doporučovali své prosby a stížnosti.

Při mši svaté se obětuje sám Ježíš Kristus, Syn Otci nebeskému milý. (Mat. 3, 17.) Tím obětováním vzdává Bohu, nejvyšší úctu a díky, sám osobně Boha usmířuje a prosí. Proto je mše svatá dokonalá oběť oslavná, děkovná, smírná a prosebná.

PŘÍKLAD A VYSVĚTLENÍ:

1. Oběť chvály: Starodávná pověst objasní čtvrtý účel mše svaté. Král jakýs chtěl

dobře spravovati svou říši. Povolal k sobě mudrce, vybral z nich čtyři a uložil jim, aby procestovali jeho zemi, vše prozkoumali a po návratu aby mu oznámili, co má učiniti pro blaho své země.

Po roce vrátil se první mudrc, vážný to kmet s vlasem a vousem prošedivělým. Pravil králi: Pane, prošel jsem severní část tvé říše. Došel jsem až k moři. Slunce svítilo a mořské vlny se leskly jako zlato. Byl jsem překvapen. — Po chvíli přišla bouře. Moře zuřilo, jakoby chtělo zničit celou zemi. Bylo to velkolepé divadlo. Byl jsem dojat krásou, velebností a hroznou silou moře. Zvolal jsem: „Jak mocný jest Bůh, jenž to všechno učinil, vše to řídí a spravuje!“ — Potom jsem vystoupil na vysokou horu. Domníval jsem se, že se tam dotknu hvězd a nahlédnu do říše nebes. Pod sebou viděl jsem města, dědiny jako nepatrné tečky. Padl jsem na kolena a zvolal: „Pane, Bože můj, jak podivné je jméno tvé po vší zemi!“

Potom jsem šel k prameni vod. Viděl jsem, že nevysychá zdroj, jenž naplňuje řeky, studnice, potoky. V pokoře jsem sklonil hlavu a zvolal: „Všemocný, věčný jest Hospodin!“

Králi, oznamuji ti svoji zkušenost: Věz, že veliký a mocný je Bůh. Proto vezmi mramor, dej přinést zlato, stříbro a drahokamy, vyber nejkrásnější místo a postav Hospodinu stánek nádherný, v němž ať Hospodinu se ustavičně vzdává oběť chvály, v něm ať slabý tvor lidský stále pěje: „Svatý, svatý, svatý je Pán zástupů, plna jsou nebesa i země velebností a slávy jeho.“

Učinil tak král. Učinil to i Šalomoun na Sionu v Jerusalemě. Naše církve staví Nejsvětější Trojici chrámy. V nich přináší nejvznešenější oběť: tělo a krev Syna božího Ježíše Krista. V nich pěje Bohu nejvyšší čest a chválu.

2. Obět díků. Zamyšlen, vyslechl král zprávu mudrcovu. Odložil korunu a pravil: „Díky tobě, moudrý muži, že jsi mi připomenul, abych já, král, nezapomínal na své povinnosti k Bohu. Budu ho chváliti a neustále velebiti.“

Uplynul rok. Vrátil se druhý posel, mladý to ještě muž. — „Buď zdrav, králi“, volal již zdaleka. „Rozšiř srdce své, abys pojeti mohl všecku radost, kterou ti přináším. — Bral jsem se na jih říše tvé. — Přišlo jaro. Celý kraj oblékl se v pestré roucho, všude sama zeleň, sám květ. V přírodě zaznívaly zpěvy ptactva, dítky vesele si hrály, dívky a jinoši radostně si prozpěvovali. Šel jsem dále a tam již zlaté klasy obilí skláněly se k zemi, stromy ohýbaly své větve pod tíží ovoce a všude se pásla bohatá stáda. Viděl jsem, jak šťastní mužové a ženy se zpěvem a radostně shromažďují bohatou úrodu. Vešel jsem do domu a všude jsem spatřil lid spokojený, jenž Bohu děkoval za své štěstí, díky vroucí pěl nebeskému Pánu. Pane můj, pod žezlem svým máš tisíce, jimž žehná Bůh. Raduj se z toho a děkuj Bohu za lásku k lidu svému. Ve tvých chrámech ať zaznívá píseň díků k Hospodinu, Dárci všeho dobra.“

Nám prokazuje Bůh také nespočetná dobrodiní. Od kolébky až do hrobu zahrnuje nás svojí dobrotou a život věčný nám chystá. „Co máš, člověče, co bys nebyl obdržel?“ „Čím tedy odplatím se Hospodinu za všechno, co mně prokázal? (Žalm 115, 3.) — Vždyť ani vlastního syna neušetřil, nýbrž za nás všechny jej vydal.“ (Řím. 8, 32.)

Za všechno dobré dej Pánu Bohu dar nejvyšší: tělo a krev Beránka božího — při mši sv.

Nad zprávou učencovou zaradoval se král a před okny paláce dal postavit sloup se zlatým písmem: Králi, buď vděčen Bohu!

3. **O b ě ě s m í ř e n í:** Třetí rok uplynul. Přišel třetí vyslanec. Král se ho však zhrozil. Přišel v šatě kajícím. Smutně počal mluvit: „Králi, odlož korunu a nádherný šat a oblec roucho kající, abys hněv boží odvrátil od lidu svého. — Na západ jsem šel a našel jsem lid pyšný a hříšný. Všude vládla nepravost. Viděl jsem zkaženou mládež, hříchy mužů, žen i dítek a zhrozil jsem se. — Ale brzo jsem uzřel, jak boží spravedlnost zasáhla hříšný lid. Přišly nemoci, krupobití, přívaly, neúroda, ale lid se nepoznal. Jejich zloba byla ještě větší. I prchl jsem domů, abych se modlil za svedený lid a abych ti králi řekl: „Čiň pokání, kaž lidu pokání, aby až sem nepřišla trestající ruka Páně.“

My jsme také zhřešili. Čím tě, Bože, můžeme usmířiti za své hříchy? Nic jiného nemohu ti dát, nežli tvé nejsvětější tělo a tvou krev. To tělo, které za nás na kříži bylo obětováno. Tu krev, která byla vylita na odpuštění hříchů. Při mši svaté budu ti obětovati tyto dary, abys nám odpustil.

4. **O b ě ě p r o s b y.** Konečně přišel čtvrtý posel. Králi, zarmoucenému poslední zprávou, pravil: „Na východ jsem se bral podle vůle tvé a přišel jsem k chudým rybářům. Viděl jsem, jak těžko si vydělávají svůj chléb, jak život svůj svěřují slabým lodicím a klamným vlnám. A přece v chudobě své nereptají. — Sílí je důvěra v Boha, k němuž často a vroucně volají. Ani v největších bolestech, ani v kříži a soužení neopouští je důvěra v Boha. U nich i já jsem se naučil modliti k Bohu. I mně se často špatně dařilo, ale i já jsem nalézal sílu a útěchu v modlitbě a to zvláště při mši svaté. Proto, králi, zkušenost má jest: V těžkostech a starostech, zvláště při mši sv., obrať své srdce k nebi a nalezněš pomoc a útěchu. A tomu uč i lid sobě svěřený.“

I my zakoušíme tolik žalu, tolik starostí a bolestí. Srdcem Páně pohneme mši sv., ve které

k Otci nebeskému s námi prosí prostředník náš, Kristus, Syn boží.

SOUHRN :

Kterak ctili věřící od počátku Boha? (Soukromě i společně, modlitbou a obětmi.) Kterak obětoval lid israelský? — Jaké dary se obětovaly? (Rostlinné a živočišné.) Kterak patřil Bůh na oběti? — (Se zalíbením.) Proč patřil Bůh na oběti se zalíbením? (Protože v nich viděl předobraz oběti Nového zákona.) Kterými slovy předpověděl Bůh novou oběť? — Komu se obětuje Ježíš Kristus při mši svaté? — Jakou obětí je mše svatá? (Oslavná, děkovná, smírná a prosebná.)

NAUČENÍ :

Mše svatá je nejmocnější obětí prosebnou, nejdokonalejší modlitbou chvály, díků, usmíření a prosby.

„Přistupujme s důvěrou k trůnu milosti, abychom došli milosrdenství.“ (Žid. 4, 16.)

Z P Í V E J M E : Malý kancionál, v Olomouci 1921, 123n.

K R E S L E M E : Tomášek—Jan. Kresby ke katechismu, obr. 46.

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ :

Slavný italský básník Manzoni chodíval denně na mši svatou. Kdysi bylo velmi špatné počasí. Příbuzní ho tehda nechtěli pustiti pro jeho prý pokročilý věk. Básník zůstal doma a cítil se z toho velmi nešťasten. Toho dne ho navštívil přítel a tázal se na příčinu jeho špatné nálady. Manzoni odpověděl: „Dejme tomu, že bys byl majitelem losu, který byl právě tažen s výhrou 100 tisíc lir. Ty však o tom nemáš ani zdání. Teprve dnes, kdy končí termín pro vyzvednutí výhry, se o tom dovíš. Co uděláš? Zůstaneš k vůli špatnému počasí doma a výhru necháš propadnout?“

Jistotně nikoli! Nuže, věz, že mne děti dnes pro špatné počasí nechtěly pustit na mši svatou. Je to škoda, neboť věřím, že jediná mše svatá má větší cenu nežli tažený bohatý los. Mše svatá se nedá nahraditi ani zlatem.“

19 Čeho nabýváme obětí mešní?

O T Á Z K A 1 0 1

PŘÍPRAVA:

„To činite na mou památku!“ Těmi slovy Páně dostali apoštolové moc sloužiti mši svatou. Apoštolové mši svatou skutečně sloužili. „Máme oltář, s něhož jísti nemají moci ti, kteří slouží stánku.“ (Žid. 13, 10.) Tehda se říkalo mši svaté „lámání chleba“ nebo „večeře Páně“. (Sk. ap. 2, 42. a 1. Kor. 11, 20.) Od apoštolů přešla moc sloužiti mši svatou na biskupy a kněze, apoštolsky svěcené. „Denně se obětuje Kristovo předrahé tělo a krev na stole tajemném.“

PŘÍKLAD:

O známém franc. maršálu Fochovi jste snad četli, jak vroucím byl katolíkem a jak přesně plnil své náboženské povinnosti. Povím vám o něm ještě něco. Foch se oženil v Bretoňsku. Sňatkem nabyt malého panství blízko osady Ploujeanu. Kdykoliv Foch trávil tu svou dovolenou, nebylo neděle, aby při mši svaté neseděl v první lavici nízkého kostela obce Ploujeanské. Katolíci ploujeanští zvěčnili toto místo, kde Foch rád sedával při nedělních bohoslužbách tímto nápisem: Proslulému maršálu Fochovi, veliteli skupiny severních armád, jednomu ze slavných vítězů na Marně, věnuje vděčná obec ploujeanská

jménem všech ploujeanských rodin, jejichž synové nebo potomci zemřeli za Francii. A když Fochovi padl v bojích jediný syn a jeho zeť kapitán Pavel Becourt, kostelík ploujeanský byl svědkem jeho slz, ale také jeho sv. přijímání, kde od Krista pokojně si žádal posilu ve své bolesti.

VYSVĚTLENÍ:

Čeho nabýváme obětí mešní?

a) Milosti k životu bohumilému: osvícení, povzbuzení, posilnění. Zvláště milosti k polepšení se dostává spíše nebo později tomu, kdo bývá zbožně přítomen na mši svaté, byť ho tížil smrtelný hřích! Duch svatý mu na srdce působí podobně, jako když slunce taví led.

Kristus Pán si toho žádá, abychom k němu přicházeli na mši svatou. „Mistře, kde bydlíš?“ A Pán odpoví: „Pojďte a vizte!“ Ve chrámu bydlí, ve svatostánku na oltáři je přítomen. Řekne nám zde: „Toto jest tělo mé, to jest krev má, hle, já s vámi jsem po všechny dny.“

Vděčnost nás také váže, abychom Pána Ježíše navštěvovali při mši svaté. Spasitel nenechává návštěvy bez odplaty. Chystá vám osvícení, povzbuzení, posilnění. Šťastní jsou, ti, kteří z tohoto pramene milosti dovedou čerpat. (Jeden kněz vykládá: Potkal jsem kdysi na horské stezce stařenu. Byla bosá a vlekla těžké břemeno. Byla to poslice. Zastavil jsem se s ní a pravil jsem: „Je vám jistě těžko takové břemeno vléci. Nemáte nikoho, kdo by vám pomohl?“ „Bohužel, nemám“, odpověděla stařena. „Mám sice dva syny, ale jeden je vojákem a druhý něco pro vedl a je ve vězení. A tak jsem sama.“ „A není vám to hrozně těžké, takhle se živiti?“ tázal se kněz. „Ba věru je těžké“, odpověděla stařena, „ale mám někoho, kdo mne posiluje. Když už klesám pod tím trápením, zajdu do kostela, vypláči se u svého Spasitele a pak je mně zase leh-

ko u srdce. Hledte, vel. pane, kdybych toho neměla, už bych si byla zoufala!")

b) **Odpuštění časných trestů.** Časné tresty boží se odpouštějí tomu, kdo je na mši sv. zbožně přítomen v posvěcující milosti. I duším v očistci lze vyprositi odpuštění. Sv. Jan Zlatoústý napsal: „Z důležité příčiny nařídili apoštolové, aby při nejsvětější oběti mše svaté bylo pamatováno na zemřelé, neboť věděli, jak jest to zemřelým prospěšno. „Když s v. Monika cítila, že zemře, pravila k svému synu, sv. Augustinu: „Synu můj, brzo nebudeš mítí více matky... Nepomýšlej na to, jak by tělo mé slavnostně bylo pohřbeno a čím drahým pomazáno; ale o to jediné prosím: pamatuj na mne u oltáře Páně a obětuj za mou duši ubohou oběť nejsvětější.“ Církev svatá dovoluje zakládání zádušních mší sv., které se mají sloužiti po všecy časy. Mše sv. jest oběť Krista, oběť Syna božího. Obětuje se knězem za živé a za zemřelé. Ale každý věřící křesťan, který je přítomen mši svaté, obětuje tu oběť spolu s knězem, když úmysl svůj spojí s knězem.

c) **Pomoci boží v časných potřebách.** Představ si při svaté oběti mešní nebe otevřeno, jako bylo při vidění Jakubově. (1. Mojž. 28, 12.) Modlitba je při mši svaté účinnější, protože se modlí s námi svou obětí Kristus Pán. Proto chodíme na mši svatou před důležitým počinem, abychom si spíše vyprosili požehnání boží.

(Sv. Isidor byl Španěl a rolník. Byl až dětinsky zbožný. Měl také mši svatou ve veliké úctě. Jednou oral na poli už časně zrána. V tom slyšel zvoniti na mši svatou. Nemohl se přemoci, nechal pluh s koňmi státi na poli a spěchal do kostela, aby si tam vyprosil boží požehnání. A hle, když se vrátil, bylo pole zoráno. Legenda vypravuje, že andělé za něho orali.)

SOUHRN :

Čeho nabýváme obětí mešní? — Kterých milostí k životu bohumilému? (Osvícení, povzbuzení, posílnění.) Komu se odpouštějí časné tresty boží? — Proč je modlitba při mši svaté účinnější? (Protože se modlí s námi svou obětí Ježíš Kristus.) Proč chodíme před důležitým počinem na mši svatou? (Abychom si vyprosili požehnání boží.)

NAUČENÍ :

Chodte rádi v neděli na mši svatou, plňte ochotně přikázání: V neděli a ve svátek celou mši sv. pobožně slyšeti. Těch chvil, které ztrávíte v kostele při mši svaté, nebudete nikdy v životě litovati.

ZPÍVEJME : „Pozdvihni se duše z prachu ...“

20

Obecné a zvláštní užitky mše svaté

O T A Z K A 1 0 2

PŘÍPRAVA :

Slunce má nesmírnou výhřevnost. Z toho následuje, že každý jeho paprsek, když dojde na zem, musí mítí tutéž výhřevnost. Vždyť by nás okamžitě obrátil v popel. Paprsek má výhřevnost dle zákonů, jimiž Bůh řídí svět. Kdyby mše svatá měla pro nás působiti podle své nekonečné vnitřní ceny, jediná mše svatá by stačila na všechno, na obrácení všech hříšníků, na odpuštění všech hříchů, na vyprošení všech milostí, na vyprošení všech duší z očistce, na všechny chvály a díky, prosby a odprosby všech časů a zemí. To by byl divný pořádek. Mše svatá má pro

nás účinek omezený, takový, jaký jí Bůh přisoudil ve své prozřetelnosti.

PŘÍKLAD :

Duchovní trestnice mi vypravoval toto: „Měl jsem mezi vězni mladého muže, který své odsouzení k pětiletému žaláři nesl nesmírně těžce. Proklínal Boha, sebe, své rodiče, vše. Někdy zuřil, někdy umíral sklíčeností. Tím si ovšem přitěžoval, jelikož do svých nešťastných myšlenek víc a více se vžíval. Duchovní byl by mu rád pomohl, ale nešťastník zůstával všem domluvám nepřístupný. Řekl si: zde může pomoci jen milost boží. Uzavřel jej do mše svaté, doporučuje ho denně Bohu při vzpomínce za živé. Činil tak dlouho marně, ale neustal. Jednou, právě při vzpomínce za živé, slyší za sebou těžké vzdychy a vzlykot. Pocházely od trestance. Milost našla si cestu do jeho srdce. Led se prolomil. Od té doby stav nešťastníka se změnil. Vězeň uznal svou chybu, upřímně se z ní kál, našel Boha a s ním také odevzdaný klid.

VYSVĚTLENÍ :

Komu se dostává zvláštních užitků mše svaté? (Ot. 102.)

1. Knězi, který ji hodně a zbožně obětuje.

Zvláštní účinky mše svaté připadají knězi, který mši svatou slouží. Plynou z vykonaného úkonu. Když kněz slouží mši svatou hodně a zbožně, získává každou mši svatou také ovoce z úkonu konajícího, t. j. takové, které dostává pro osobní zbožnost. Zbožnému knězi je mše sv. nevyčerpatelnou studnicí milosti. Svátí kněží dosahují svými přímluvami při mši sv. často podivuhodných účinků pro sebe i pro jiné. Mše sv. má vždy stejnou cenu, ať ji slouží kněz jakýkoliv, neboť kněz je toliko zástupcem

Krista a církve. Zvláštních užitků mše svaté do-
stává se

2. těm, za které ji kněz obětuje:

Při svěcení na kněze praví biskup k svěcenci,
že mu dává moc obětovati svatou oběť za živé
i za mrtvé. Kněz může užitky mše sv. obrátiti
svým úmyslem ve prospěch nějakého účelu. Pro-
to se říká sloužití na úmysl (dle lat. na intenci).

Komu mohou býti přivlastněny užitky mše
svaté nebo za koho může býti mše svatá slou-
žena?

a) Za živé: Mše sv. může býti sloužena za
všechny živé členy církve. Těm, kteří jsou v po-
svěcující milosti — prospívá nejvíce. U těch,
kteří jsou ve stavu smrtelného hříchu, působí
tak, aby se obrátili. Nakloňují Boha, aby dal
větší milost, jež by hříšníka osvětila a k pokání
povzbudila.

b) Živí nečlenové církve. Mši sv. lze
sloužití za živé pohany, židy, kacíře, roz-
kolníky, vůbec za celý svět. Taková mše sv.
má v úmyslu, aby nevěřící přišli k poznání prav-
dy a obrátili se. — Smí kněz přijmouti na mši
svatou od katolíka za nekatolíka? — Ano. Ú-
mysl mše svaté je, aby se nekatolík obrátil.

Mše svaté za mrtvé: Zemřelí jsou buď
v nebi nebo v pekle nebo v očistci. O ni-
kom ze zemřelých (vyjma svaté od církve pro-
hlášené) nevíme, kde je. Proto lze sloužití mši
svatou za každého katolíka, jenž jako člen
církve zemřel. Předpokládáme při tom, že je
v očistci. Kdykoliv se slouží mše sv. za ze-
mřelé, slouží se za duše v očistci. Církev
prohlašuje mši svatou za nejmocnější prostředek,
kterým můžeme pomoci duším v očistci. Je pro-
středkem daleko účinnějším nežli modlitba,
půst, almužna a jiné dobré skutky.

Za zemřelé nekatolíky mši svatou obětovati
nelze. Soukromá mše sv. za nekatolíka je do-
volena, když lze míti za to, že žil a zemřel v

domnění, že se nenalézal v bludu. Za zavržené sloužití mši sv. nelze. Pro ně není vykoupení. Zavržení jsou na věky odloučení od společnosti boží. Také nelze mši sv. sloužití z a n e p o k ř t ě n é dítky. Svatí nepotřebují žádné pomoci. Svatým lze mši sv. obětovati jen jako o b ě t chvály a díku. Z toho se svatí radují.

Zvláštních užitek mše sv. se dostává těm, kdo jsou jí pobožně přítomni.

Zvláštní užitek mše sv. závisí na tom, jak věřící jsou na mši sv. přítomni. Větší užitek má zajisté ten, kdo je při mši sv. v posvěcující milosti. Církev ve svých projevech prohlašuje, že mše sv. je pramenem duchovního posvěcení. Nelitujme času, který na ni věnujeme. Požehnáme denní svou práci. Vypravuj legendu o sv. Zitě! Kdo nemůže na mši sv., má se při zvonění spojit s obětujícím knězem a se zbožností přítomných může vzbuditi nějaký úmysl, aby mše sv. prospěla jemu nebo jiné osobě mu milé, může při pozdvihování, které se ohlašuje zvoněním, v duchu se Kristu Pánu klaněti.

S O U H R N :

Na který úmysl se koná mše svatá? — Kterých užitek se nám dostává mší svatou? — Komu prospívá mše svatá? — Komu se dostává zvláštních užitek? — Za koho obětuje duchovní správce mši svatou v neděli a zasvěcené svátky?

N A U Č E N Í :

Není na zemi člověka, pro něhož by ze mše sv. neplynul nějaký duchovní užitek. Blahodárný užitek mše sv. sahá až za hrob. Mše sv. je pramenem milosti pro ty, kterým ji Kristus ode vzdal, církvi a jejím členům.

Z P Í V E J M E :

Velký Bože zástupů,
za své hříchy nescetné

neseme ti k výkupu
skvostné dary obětné;
jsou to dary chleba, vína,
jak nám Syn tvůj připomíná,
které k lidstvu spasení
ve Krista kněz promění.

Malý kancionál, Olomouc, 1921, str. 8.

KRESLEME: Tomášek—Jan. Kresby ke katechismu,
obr. 46.

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

Sv. Petr Dam. záhy osiřel. Přišel do domu nejstaršího svého bratra, kde se mu vedlo dosti špatně. Sotva se najedl, šaty měl roztrhané, cho-
dil bos. Kdysi našel mladý Petr peníz. Jako poctivý chlapec pátral, kdo jej ztratil. Když nebylo lze majetníka nalézt, přemýšlel, co má se svým pokladem učiniti. Snad koupiti si pokrm, aby aspoň jednou měl něco lepšího? Anebo koupiti si nějaký šat? Tu vzpomněl si na zemřelé rodiče. Jeho srdce se pohnulo. Bez rozpaků dal peníz na mši sv. za duše v očistci. Byl velmi šťasten, že si na tuto věc vzpomněl. Postavení jeho se brzy změnilo. Dostal se k druhému svému bratru, který se o něho lépe staral. Dával mu dostatečnou stravu, slušný oděv a posílal ho do školy. Jinoch dostal se také na studie a stal se knězem. Postupoval od stupně k stupni až na hodnost kardinálskou, ano až tam, kam smrtelník jen zřídka dospívá. Stal se světcem. Čemu připisoval sv. Petr Dam. podivuhodný obrat ve svém životě? — Mši sv., kterou dal sloužiti za duše v očistci. Ta se stala pro něho studnicí požehnání.

21 Části mše svaté

OTÁZKA 103

PŘÍPRAVA:

Kněz oblékne v sakristii mešní roucha, pokryje hlavu biretem, vezme do ruky kalich a jde k oltáři. Ministrant, který jej provází, nese mešní knihu.

Před oltářem sejme kněz biret, podá jej ministrantovi, poklekne nebo se hluboce ukloní, vystoupí po stupních k oltáři, rozestře na oltáři korporál a postaví naň kalich. Potom jde k mešní knize a otevře ji. Od mešní knihy se vrátí doprostřed oltáře a odtud sestoupí dolů před stupně oltáře, kde říká střídavě s ministrantem stupňové modlitby.

VYSVĚTLENÍ:

1. Stupňové modlitby obsahují žalm 42., obecnou zpověď (konfiteor) a prosbu za odpuštění hříchů. Žalm 42. skládal David na útěku před svým synem Absolonem. Prosil v něm Boha o pomoc, aby se mu zase mohl klaněti v jerusalemském svatostánku. Kněz a věřící prosí Boha tímto žalmem o pomoc, aby byli hodni přistoupiti k oltáři a obětovati Bohu. — V obecné zpovědi a následujících modlitbách prosí kněz i věřící Boha za odpuštění hříchů. Při stupňových modlitbách máme vzbuditi lítost nad hříchy.

2. Kněz vystoupí k oltáři a modlí se tam na levé straně

a) *introitus* = úvod mešní, který krátkými slovy vyjadřuje to, co si mší svatou připomínáme nebo co jí oslavujeme. Byl to dříve žalm, který se zpíval, když se biskup nebo kněz ubíral k oltáři.

b) *Kyrie eleison* = Pane, smiluj se. Jsou to slova řecká. U nás vzniklo z těchto slov „krleš“.

c) *Gloria* počíná slovy, jimiž andělé oslavovali narození Páně: Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.

d) *Modlitby* za všeobecné potřeby církve (*kolekta*). Při kolektech a některých jiných modlitbách mše svaté má kněz rozpjaté, vzhůru pozdvížené ruce na znamení, že se modlí ve jménu ukřižovaného Spasitele.

3. Rovněž na levé straně oltáře čte kněz úryvek někdy z Písma svatého starého zákona, nejčastěji však z listů apoštolských. Za přečtené slovo boží děkuje lid na konci „*Deo gratias* = Bohu díky!“

Kepištole se pojí *graduale* = zpěv stupňový před evangeliem. Jsou to krátké úryvky z Písma sv., které vyjadřují ráz doby nebo svátku.

4. *Evangelium* = radostná zvěst o tom, jak božský Spasitel žil, trpěl a byl oslaven. Sepsali je sv. evangelisté Matouš, Marek, Lukáš a apoštol Jan. Z úcty k slovu božímu čte kněz úryvek z evangelia na pravé straně oltáře a přečtený úryvek políbí. Při slavné mši sv. drží se mešní kniha mezi dvěma světly a okuřuje se kadidlem. Lid přijímá evangelium vděčně slovy: Chvála tobě Kriste! Po evangeliu modlí se kněz *Credo* = Věřím. Nazývá se nicejsko-čarihradské, protože bylo složeno na obecných sněmech církevních v Niceji (325) a v Cařihradě (381). Při slovech „A vtělil se“ kleká kněz z úcty k tajemství vtělení Syna božího.

Potom jest obětování. Ministrant při něm zazvoní. — Kněz snímá s kalicha roušku, vezme chléb na zlaté misce, nadzvedne, jakoby jej Bohu podával, a modlí se nad ním. Potom nalévá do kalichu víno, nadzvedne kalich jakoby jej Bohu podával a modlí se i nad ním. — Za prvních dob křesťanských přinášeli věřící za

oběť chleby, víno a jiné potraviny. Kněz je přijímal. Než sloužil dále mši svatou, bylo nutno, aby si umyl ruce. Až dosud umývá si kněz při obětování ruce. (L a v a b o.)

Na mnohých místech skládají věřící při obětování podle starodávného zvyku dary. Někde jdou „o f ě r o u“ kolem oltáře, někde jde kostelník kostelem a věřící mu dávají peněžité dárky. Je to dárek „na světlo“ nebo na jiné dobré účely.

Po obětování je p r e f a c e neboli příprava na svaté proměňování. Chvalozpěv (preface) se končí slovy: „Svatý, svatý, svatý je Pán Bůh zástupů, plná jsou nebesa i země velebnosti a slávy jeho. Požehnán buď, jenž přichází ve jménu Páně.“ (Is. 6, 3. a Mat. 21, 9.) Ministrant zvoní. — Potom se kněz modlí p o t i c h u za celou církev a zvláště za přítomné; jmenovitě vzpomíná těch živých, kteří se doporučili v jeho modlitby; „M e m e n t o D o m i n e = rozpomeň se, Pane!“ Vzpomínka živých.

Následuje vrchol celé svaté oběti, totiž p r o m ě ň o v á n í. Jmenuje se tak proto, poněvadž při něm proměňuje kněz chléb v Tělo Páně a víno v Krev Ježíše Krista. Poněvadž posvěcenou hostii a proměněné víno pozdvihuje, aby je věřící viděli, jmenuje se také jinak tato část mše svaté p o z d v i h o v á n í.

Při pozdvihování i varhany umlknou. Všichni klečí a bijí se v prsa. Klaní se Spasiteli, jenž právě na oltář sestoupil. Vzbuzují ve svém srdci víru, naději a lásku. P i u s X. udělil odpustky věřícím, kteří zbožně hledí na svatou hostii při pozdvihování a při tom říkají: „P á n mů j a B ů h mů j!“ — Slyšíš-li zvonit k pozdvihování, ať jsi kdekoliv, obrať se směrem ke kostelu, bij se v prsa a klaněj se Pánu Ježíši!

Po pozdvihování modlí se kněz potichu, aby Bůh svaté dary obětní přijal milostivě k spasení lidu svého. Zvláště se modlí za věřící v Pánu

zesnulé, jmenovitě za ty, kdož jsou poručeni v jeho modlitby: „Memento Domine = rozpomeň se, Pane!“

Kněz se chystá k sv. přijímání a začíná poslední přípravu k němu modlitbou Páně, pokračuje se trojí prosbou: „Agnus Dei = beránku boží, jenž snímáš hříchy světa...“ a končí „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechemou...“ Ministrant při těch slovech zvoní.

Kněz přijímá svátost oltářní pod obojí způsobou. Potom podává pod způsobou chleba těm, kdož přistupují ke stolu Páně. Ne přijímáš-li skutečně, přijímej aspoň duchovně. Vzbud' totiž opravdovou touhu po Pánu Ježíši.

Na levé straně oltáře děkuje kněz Bohu jménem svým a jménem věřících za milosti svatého přijímání a poroučí všechny v boží ochranu. Věřící odpovídají: Amen = staň se!

Na konec oznamuje kněz věřícím slovy „ite missa est“, že oběť mše svaté je skončena. Uděluje jim na cestu k domovu svaté požehnání. Žehná v podobě kříže a přítomní dělají kříž. „Požehnej vás všemohoucí Bůh Otec, Syn a Duch svatý. Amen.“ A čte na pravé straně oltáře poslední evangelium. Bývá to obyčejně úvod evangelia svatého Jana: Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha... a Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.“

SOUHRN :

Které jsou hlavní části mše svaté? (Ot. 103.) Kterou modlitbu říká kněz před stupni oltáře? — Z čeho se skládá stupňová modlitba? (Co se modlí kněz po stupňové modlitbě? — Kterými slovy počíná Gloria? — Co se modlí kněz po kolektě? — Co je epištola? — Co se pojí k epištole? — Co máme činiti při evangeliu? — Co se modlí kněz po evangeliu? — Proč se vyznání víry jmenuje nicejsko-čaribradské? (Protože bylo složeno na obecných sněmech církevních v

Niceji (325) a v Cařihradě (381). Co následuje po Credo? — Z čeho je mešní chléb? — Co následuje po obětování? — Co po Sanktus? — Co po proměňování? — Co po přijímání? —

NAUČENÍ:

Vytrvej ve zbožnosti na mši svaté až do konce. Neodcházej nikdy před jejím ukončením!

ZPÍVEJME: Malý kancionál, v Olomouci 1921, 123.

KRESLEME: Tomášek—Jan. Kresby ke katechismu, obr. 48.

22 Při mši sv. pobožně

O T Á Z K A 104, 105, 106, 107.

PŘÍPRAVA:

Mši svatou se Kristovo utrpení znovu opakuje nekrvavým způsobem. Proto v duchu provázej svého Vykupitele z domu Pilátova až na Kalvarii. Věnuj mu celou pozornost, jako mu ji věnovali jeho nejvěrnější přátelé, jeho Matka, jeho milý učedník Jan, Maria Magdalena a jiní, kteří stáli pod křížem a u kříže a s ním cítili a na něho mysli. Vše ostatní bylo jim vedlejší. S podobnou pozorností a soustředěností myslí provázej mešní úkon od začátku až do konce.

PŘÍKLAD:

Ke sv. opatu Antonínovi přišel kdysi mladík a vroucně prosil, aby mu poradil, jak by se mohl stát dokonalým. Myslí, že sv. Antonín bude mu vykládati mnohá pravidla pro život. Ale myslil se. Sv. Antonín ho jen krátce napomenul. Právil: „Kamkoli, synu, kráčíš a cokoli činíš, vždy pamatuj, že Bůh je při tobě.“

A staneš se dokonalým.“ Na to sv. Antonín propustil mladíka. Mladík vrátil se domů a divil se, že tak zkrátka byl odbyt. Myslel, že těch několik slov nestojí za to, že k vůli nim konal tak dalekou cestu. V tom ujížděl mimo něho jezdec. Mladík viděl, jak v jízdě s koně něco spadlo. Když k tomu došel, poznal, že je to závitek peněz. „Toť dobře!“ zaradoval se mladík. „Nekonal jsem přece nadarmo dalekou cestu. Ty peníze si nechám — žádný mne neviděl — a budu mítí hojnost.“ Ale v tom připadlo mu na mysl napomenutí sv. Antonína: „Kamkoli kráčíš a cokoli činíš, vždy pamatuj, že Bůh je při tobě a staneš se dokonalým.“ Bůh je při mně, pravil si mladík: Bůh mne vidí — nesmím si cizích peněz nechat. A rychle spěchal a volal na jezdce a peníze mu odevzdal. Šel dále a setkal se na cestě s veselou společností, ale rozpustilou a nemravnou. Již se chtěl mladík k ní přidružiti, protože ho lákali a hřích zdál se mu svůdným. Ale v čas se zase rozpomenul na slova sv. opata: „Kamkoli kráčíš a cokoli činíš, vždy pamatuj, že Bůh je při tobě.“ Rychle společnost opustil a zachoval se. A tak slova sv. Antonína při každém pokušení ke hříchu ho chránila. Stal se opravdu dokonalým.

Pamatuj, že Bůh je při tobě. Proto buď vždy při mši sv. pobožný!

VYSVĚTLENÍ:

Při stupňové modlitbě vzbud' lítost nad svými hříchy a úmysl, za který chceš mši svatou slyšeti; na př.: „Ke cti a chvále boží.“ „Ke cti Panny Marie.“ „Na poděkování za...“ „Za pokání...“ „Za zesnulého J. L.“ „Chci si vyprositi...“

Při Gloria vzpomínej na onu památnou noc, kdy andělé prozpěvovali nad jeskyní betlémskou „Sláva na výsostech Bohu.“ Epi-

štola je jako dopis, který nám Bůh svými vyslanci posílá a jím k nám znova mluví.

Evangelium nám znova hlásá učení a skutky Kristovy. Jsou čtyři hlavní částky mše svaté: evangelium, obětování, pozdvihování a přijímání. Evangelium jest z nich první. Při těchto hlavních částkách si máme zvláště uvědomiti, co se na oltáři děje. Za dřívějších dob o poutích a slavnostních mších sv. se při těchto čtyřech částech střídalo, aby nejen věřící v kostele, ale i mimo kostel byli na ně upozorněni. Při evangeliu a při pozdvihování se zvoní na mnohých místech dosud.

Když kněz začne čísti nebo zpívati evangelium, máme povstati. Činíme tak na znamení, že jsme ochotni učení Kristovo radostně přijmouti. Máme se poznamenati svatým křížem na znamení, že se ke kříži chceme veřejně hlásiti. Pán jest to, jenž k nám znova mluví.

Co máme činiti při evangeliu? (Ot. 104.) — Znamení kříže dělává se při evangeliu na čele, na ústech a na prsou. „Ve jménu Otce + i Syna + i Ducha + svatého. Amen.“ Ve středověku stáli při evangeliu rytíři s tasenými meči. Co to znamenalo? —

Po evangeliu následuje „Credo“ neboli „Věřím v jednoho Boha“. Ujišťujeme jím Pána Boha svojí vírou. Credo se někdy vynechává. Kdy asi? —

Potom jest obětování. V prvních dobách křesťanských přinášeli věřící, kteří směli přijímati, k oltáři při obětování chléb, víno, svíce, olej, kadidlo a jiné dary. Část těchto darů byla určena ke mši svaté, zbytku se použilo k výživě duchovenstva, na bohoslužebné potřeby a k potřebě chudých. Později se místo těchto darů konaly při mši svaté sbírky.

Kněz obětuje chléb a víno. Chléb, kterého se užívá při mši svaté, nazývá se hostie. Je to bílý, nekvašený, pšeničný chléb, tenký a

okrouhlý. Pán Ježíš použil při poslední večeři chleba nekvašeného, ale ani on, ani apoštolové nepřikázali, že se jen tohoto chleba smí při mši svaté používat. Proto se katolíkům východního obřadu dovoluje užívat i chleba kvašeného.

Víno ke mši svaté musí býti přirozené a vykvašené. K vínu se přidává voda na památku krve a vody, jež se vyřinuly z probodeného boku Páně. Mimo to se tím naznačuje spojení věřících s Kristem při mši svaté. Vodu kněz žehná na znamení, že věřící potřebují milosti boží, aby se mohli se Spasitelem spojit.

Při obětování máme vzbuditi úmysl, že chceme spolu s knězem přinést Bohu oběť mše svaté a zároveň se i sami Bohu obětovati. Můžeme to učiniti slovy: „Přijmi, Otče nebeský, oběť Syna svého, kterou ti spolu s knězem přináším (za koho, na který úmysl?). Podávám ti v oběť také sebe sama. Tobě chci vždy náležeti, tebe milovati a tvá přikázání svědomitě zachovávat. Pomáhaj mi k tomu svou milostí. Amen.“

Za prvních dob křesťanských přinášeli věřící za oběť chleby, víno a jiné potraviny. Kněz je přijímal a než sloužil dále mši svatou, bylo nutno, aby si umyl ruce. Nynější umývání palců a ukazováčků připomíná knězi, že jen ten, kdo má čistou duši, je hoden dotýkati se těla a krve Páně.

Co máme činiti při obětování? (Ot. 105.) — Po obětování jest preface neboli příprava na svaté proměňování. Při slavných mších svatých ji kněz zpívá. Končí slovy: „Svatý, svatý, svatý“. Po „sanctus“ modlí se kněz za živé. Vzpomeň ve svých modlitbách i těch, kdož jsou ti milí.

Následuje vrchol celé svaté oběti — proměňování. Jmenuje se tak proto, poněvadž při proměňování proměňuje kněz chléb a víno v tělo a krev Ježíše Krista. A poněvadž posvěcenou

hostií a proměněné víno pozdvihuje, aby je věřící viděli, jmenuje se jinak tato část mše svaté **pozdvihování**.

Při **pozdvihování** i varhany umlknou. — Všichni klečí mlčky a bijí se v prsa. Klaní se Spasiteli, jenž právě na oltář sestoupil. Vzbuzují ve svém srdci víru, naději a lásku. Pius X. udělil odpustky věřícím, kteří zbožně patří na svatou hostii při pozdvihování a při tom říkají: „Pán můj a Bůh můj.“ Prospívá tedy na hostii s vírou a láskou se podívati a teprve potom se skloniti a v prsa se bít. Slyšíš-li zvonit k pozdvihování, ať jsi kdekoliv, obrať se směrem ke kostelu, bij se v prsa a klaň se Pánu Ježíši! — Můžeš se také modliti: 1. Pán můj a Bůh můj! Pozdraveno budiž svaté tělo Ježíše Krista, které za mne na kříži obětováno bylo. V nejhlubší pokoře klaním se tobě. Ježíši, tobě žiji, Ježíši, tobě umírám. Ježíši, tvůj jsem živ i mrtv. — 2. Pán můj a Bůh můj! Pozdravena budiž svatá krev Ježíše Krista, která za mne na kříži vylita byla. V nejhlubší pokoře klaním se tobě. Ježíši, smiluj se nade mnou. Ježíši, slituj se nade mnou. Ježíši, odpusť mi hříchy mé. Amen.

Od pozdvihování až do kněžského přijímání mají věřící klečeti. Klečí proto, že tělo Páně spočívá na oltáři.

Potom následuje **vzpomínka** za zemřelé. Modli se za ty, kteří tě předešli na věčnost. Dále se modlí kněz modlitbu Páně. Třikráte říká a při tom se bije v prsa: „Beránku boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nade mnou!“ Hned potom přijímá tělo a krev Páně. Proto té poslední části říkáme přijímání. Po kněžském přijímání přistupují věřící ke stolu Páně. Nepřijímáš-li skutečně, přijímej aspoň duchovně. — Vzbud' opravdovou touhu po Pánu Ježíši. Modli se třeba takto: „Věřím, Pane, že jsi skutečně a opravdově přítomen ve Velebné svátosti. Mi-

luji tě nade všecko. Z lásky k tobě lituji všech svých hříchů. Již nikdy nechci hřešiti. Toužím, abych tě přijal. Ježto tě však nyní nemohu přijímati skutečně, přijď alespoň duchovně ke mně.“

Na konec oznamuje kněz věřícím slovy: *Ite, missa est*“, že mše svatá je skončena. Uděluje věřícím na cestu k domovu svaté požehnání. Přítomní dělají kříž. Potom už je jen poslední evangelium. A mše svatá je skončena.

SOUHRN :

Co máme vzbuditi při stupňové modlitbě? — Jmenuj mi nějaký úmysl! — Co máme činiti při evangeliu? — Kterak se dělá znamení kříže při evangeliu? — Co máme činiti při obětování? — Co se máme modliti k obětování? — Co máme činiti při pozdvihování? — Co se máme modliti k pozdvihování? — Co máme činiti při mešním přijímání? — Kdo přijímá duchovně? — Co se máme modliti k přijímání?

NAUČENÍ :

Vzpomeň si, jak svatí mši svaté obcovali. Řiď se jejich příkladem. Svatý Alois klečival při ní jako anděl a vroucně se modlival. O královně Markétě říkali: „Chceš-li viděti, jak se modlí andělé v nebi, pozoruj naši královnu s jejími dítkami při mši svaté.“ Sv. Václav připravoval mešní obětní dary a mši svaté obcoval s neobyčejnou zbožností.

ZPÍVEJME : Český kancionál 1926, str. 90, píseň 58.
Bože, před tvou velebností.

KRESLEME : Tomášek—Jan. Kresby ke katechismu, obr. 48.

23 Pán mně volá ke svému stolu

O T Á Z K A 1 0 8

PŘÍPRAVA:

Nejsvětější skvost, který nám zanechal Pán Ježíš na světě, je nejsvětější svátost oltární. Zanechal nám ji, aby stále byl mezi námi přítomen tělem, které za nás bylo vydáno, a krví, která za nás byla prolita. Zanechal nám ji ve sv. přijímání. Bez sv. přijímání je život křesťana mdlý a vůbec hyne, jak i sám Spasitel předpověděl. Pravil: „Nebudete-li jísti tělo Syna člověka a píti jeho krev, nebudete míti v sobě života.“ (Jan 6, 54.) Co působí svaté přijímání?

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 106. (Pán Ježíš rozmnožil chleby.)

VYSVĚTLENÍ:

Svaté přijímání působí toto:

1. posvěcuje nás, abychom byli světější. — „Pojďte ke mně všichni!“ (Mat. 11, 28.) Sv. přijímání posvěcuje. Věřící stává se na chvíli svatostánkem Páně. „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm.“ (Jan 6, 57.) Proto svatí přijímali také velmi často. Sv. Magdalena de Pazzis nazývala den sv. přijímání „dnem lásky“. A přijímala denně. Řeholnice v jejím klášteře přijímaly také denně. — Sv. Terezie mimo denního sv. přijímání vzbuzovala touhu po Pánu Ježíši a přijímala duchovně. Sv. Kateřina Janovská, sv. Aleš a j. přijímali denně. Všeobecně lze o svatých říci: „Jako jelen dychtí po studnicích vod, tak dychtí duše má po tobě, Bože; žíznila duše má po Bohu.“

(Staří Indové věřili, že soma, ovoce jakéhosi divotvorného stromu činí člověka nesmrtelným. Kdo toho ovoce požíval, neokusil smrti. A byla to přece pouhá pověra.)

2. posiluje nás, abychom ochotně sloužili Bohu.

Sv. přijímání posiluje duši podobně, jako pokrm posiluje tělo k práci. Čím první křesťané nabývali síly, že i v boji o víru i v boji o zachovalost duše vítězně obstáli? — (Přistupovali denně k sv. přijímání.) Měli tak sílu, že obstáli v mukách pro víru, pro čistotu duše. Kristus Pán řekl: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev ve mně přebývá a já v něm.“ (Jan 6, 57.) Je-li Kristus ve mně a já v něm, pak přemohu vše. (V Paříži zemřela kdysi žebračka hladem, vysílením. Když prohlíželi její příbytek, našli, že měla v šátcích zabaleno mnoho tisíc franků. Mohla si opatřit hojně potravy, silné stravy, ale zemřela raději hladem.) Křesťanům se dostává síly ve sv. přijímání. Oni však andělský chléb nepřijímají, duše slábne, hyne a zmírá.

(Irský vůdce Daniel O'Connell slyšel protestanty se posmívati, že věří po katolicku ve velebnou svátost oltářní. Případně jim odpověděl: „To si vyjednejte s Kristem Pánem samým. On to řekl a já tomu věřím.“ A podle této víry také žil. Po čas trvání parlamentu v Londýně v katol. chrámu westminsterském denně byl na mši svaté. Klečel na tvrdé dlažbě a vroucně se modlil růženec. Oči jeho s nevýslovnou něhou pozdvihovaly se k svatostánku a zase k obrazu Rodičky boží. Muž ten týdně přistupoval ke stolu Páně. Tam hledal sílu v těžkém zápase za práva irského národa.)

3. Živí nás, abychom duši i tělo zachovali k životu věčnému. Sv. přijímání živí k životu věčnému, protože jest ochranou proti těžkému hříchu. Duše naše často bývá

raněna hříchem. Mnozí lidé mají i navyklý těžký hřích. Duše jejich je věru těžce nemocna. Sv. přijímání je nejjistějším lékem. To duši vyléčí.

(Sv. A l f o n s L i g. vypravuje o šlechtici, který propadl návyku těžkého hříchu. Sám už neměl naděje na osvobození z tohoto poklesku. Kdysi se ho jeho zpovědník tázal, zdali se toho hříchu dopouští v den sv. přijímání. Šlechtic odpověděl, že nikoliv. Zpovědník mu tedy uložil, aby po několik neděl den ze dne chodil ke sv. přijímání. A hle, to šlechtice vyléčilo.) „Tělo pána našeho Ježíše Krista zachovej duši tvou k životu věčnému. Amen.“ „Toto jest chléb, jenž s nebe sestoupil, ne jako otcové (vaši) jedli a zemřeli. Kdo jí chléb tento, živ bude na věky.“ (Jan 6, 52, 59.)

Co se lidé natouží, aby měli záruku věčného života. Spasitel nám tu záruku podává: přijímej chléb s nebe, přijímej tělo Páně, přijímej je často a hodně a nezahyneš. „Kdo jí chléb tento, živ bude na věky.“

Když to budeme činiti, budeme mít naději, že uvidíme Pána a Spasitele na věčnosti. I na věčnosti ho budeme požívat jako odměny. Jak radostné bude potom toto shledání! — (Před lety přebývala v Paříži vznešená Polka. Měla chlapečka. Její manžel byl daleko od nich, vypovězen na Sibiř. Zúčastnil se nějakého povstání v Polsku. Za to byl odsouzen do Sibíře. Matce i synu bylo ovšem samotným smutno. Stále vzpomínali otce. Vzpomínali ho však zvláště, když kdysi o Bílé neděli měl přistoupiti chlapec ponejprv ke sv. přijímání. „Škoda, že tu není otec,“ říkal hošíček. „Ale já se budu modlit, aby ho Pán Bůh poslal.“ A modlil se den ze dne, ale otec nepřicházel. Přiblížila se sobota, den před sv. přijímáním, a ještě tu otec nebyl. „Ale on přijde,“ těšil stále matku i sebe. Celé odpoledne, hodinu za hodinou běhal k

vrátnému a tázal se, nepřišel-li nějaký cizinec. Ale dostal vždy zápornou odpověď. Už se se-
tmělo. Konečně pozdě večer kdosi zazvonil u
dveří. Otevrou se dvěře a v nich skutečně otec!
Dostal milost, byl propuštěn na svobodu a
přispěchal ke svým milým. Můžete si snadno
představit, s jakou radostí jej přijali!! Jak se
dítě radovalo! — Až nám bude dopřáno na
věčnosti uzříti Spasitele, jak budeme šťastni!)

Proč nám zanechal a ustanovil Spa-
sitel svaté přijímání? — Z lásky,
aby duše naše sytil a sílil k věčnému životu.
(Vykládalo se o ptáku pelikánu, nemá-li,
čím by nasýtil mláďata, rozklove si prsa a krví
svou je sytí.) Kristus Pán se k nám takto za-
choval: duše naše, lačníci a žíznící, nasycuje
tělem a krví svou, dává se nám za pokrm. To
je vpravdě láska nevypravitelná. Syn boží to
činí nám lidem! Je možno, abychom se neroz-
hojňovali láskou k tomuto Synu božímu, když
ho přijímáme?

NAUČENÍ:

Rádi a často přistupujte ke stolu Páně. Spo-
jujte se se svým Pánem Ježíšem v životě častěji!
Dá Pán, že jako jej radostně nyní budete při-
jímati, tak i od něho přijati budete kdysi na
věčnosti.

ZPÍVEJME:

V posvátné my hrůze klekáme — před oltář
tvůj, Bože náš, — prosebným hlasem voláme
— tam, kde věčné sídlo máš: — odpusť nám,
Otče, pro viny, — přijmi nás opět za syny —
[: a buď naše věrná stráž :]

Malý kancionál, Olomouc 1921, str. 15.

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Proslulý Dán Niels Stensen už ve svých
21 letech se proslavil znamenitými objevy v obo-

ru lékařství. Byl původně protestantem. Ale později se stal katolíkem. Stal se knězem, biskupem. Sám vykládá, jak se stal opět katolíkem. „Byl jsem v Livornu, kde se právě konala slavnost Božího Těla. Když jsem viděl, jak je hostie nesena ve slavném průvodu ulicemi města, byl jsem uchvácen v mysli touto úvahou: buď je tato hostie kouskem chleba a pak jsou všichni, kdo jí prokazují tolik pocty, pošetilci. Anebo je to v pravdě Tělo Krista. Proč ty ho neuctíváš? — Nemohl jsem se přiklonit k tomu, že by tak veliký počet křesťanstva a tolik osvěcených a učených mužů bylo zaujato zde klamem... Počal jsem se modlit a studovati.“ A tak jsem se stal katolíkem.

24 „Pod jednou způsobou“

O T A Z K A 109, 110

PŘÍPRAVA:

Představte si umírajícího otce uprostřed plačících synů a dcer. Starostlivý otec má pro každého laskavé slovo na rozloučenou, napomíná je a těší. A každému snaží se dát něco na památku, aby na něho nezapomněli. A jak si váží hodné děti darovaného předmětu. Ještě po dlouhých letech vzpomínají a ukazují, jak je měl nebožtík otec rád. — Ve večeradle sionském vidíte P. Ježíše uprostřed zarmoucených učedníků. Dojemnými slovy je těší a napomíná. Na trvalou památku zanechává jim nejvzácnější odkaz, tajemství božské lásky — sebe sama.

PŘÍKLAD:

Kněz vypráví: „Byl jsem před mnoha roky v kostele a viděl jsem tam klekátko, na něž si klekali ti, kteří šli k sv. přijímání. Po stranách

klekátko stály sochy dvou andělů. Anděl na pravici měl tvář dobrou a laskavou, anděl na levici měl tvář vážnou a hrozivou. Anděl na pravici kynul svou rukou všem na přivítanou a všechny zval dále. Anděl na levici držel v ruce meč, jako by tím mečem bránil přístup ke klekátku. Pod andělem na pravici stála slova: Pojdte ke mně všichni! Kdo z toho chleba jí, živ bude na věky. Pod andělem na levici však stálo: Kdo nehodně přijímá a jí, odsouzení sobě jí a pije. Takoví dva andělé stojí u každého stolu Páně. Očima víry vidím je i u našeho klekátko, u naší oltářní mřížky. Jeden přívětivě zve: přistupte všichni!"

VYSVĚTLENÍ:

1. Židé ve St. z. měli ve svatyni archu úmluvy. Byla to skříň ze vzácného dřeva zlatem pokrytá, s víkem nahoře, na němž byli dva zlatí andělé. Uvnitř archy byly dvě kamenné desky zákona, zlatá miska s mannou a prut Aronův. Nahoře mezi dvěma anděly spočíval obláček (šechina), z něhož mluvil Hospodin k veleknězi, dáváje mu rady i rozkazy. Arch a úmluva byla největším pokladem národa israelského. Ztráta její byla považována za největší neštěstí lidu vyvoleného.

Nový zákon má podklad dražší a vzácnější. Je to Syn boží ve svatostánku v bělostném rouše sv. hostie. Božský Spasitel nařídil, abychom jeho tělo přijímali pod způsoby chleba a vína.

Kterými slovy přikázal Kristus Pán svaté přijímání? (ot. 109.) „Amen, amen pravím vám, nebudete-li jísti tělo Syna člověka a píti jeho krev, nebudete míti v sobě života.“ (Jan 6, 54.) První křesťané tiše, potajmu scházejí se za noci a lámou chléb po domech. (Sk. ap. 2, 46.) Vědí však všichni, jaký je to tajemný pokrm.

Ještě je noc, ještě nezasvitlo ráno a již můžeme viděti, jak zahalení křesťané vycházejí z města. Mlčky a vážně ubírají se kolem mužů, ženy i děti. To první křesťané jdou na služby boží. Jdou do katakomb, do skrytých chodeb v podzemí. Vstupme tam za nimi! — Mají v rukou malé světlo sestupují dolů. Do nekonečna vinou se tu podzemní chodby, až najednou se rozšiřují v malý podzemní chrám, v malou kapli. Lampy tu visí se stropu a osvětlují skrovně místnost. V předu je hrob sv. mučedníka, pokrytý kamennou deskou. To je oltář! Bohoslužba začíná. V starých knihách nalézáme dosud její pořádek. Na kolenou modlí se lid s biskupem *Kyrie eleison* — *Pane smiluj se* — a v *stoje Gloria* — sláva na výsostech Bohu. Podjáhen čte epištolu, jáhen evangelium, pak biskup káže a po kázání modlí se všichni, aby vyznali svou víru, *Credo* — *Věřím v Boha*. Nyní přichází vlastní obětování. Jáhnové přinášejí chléb a víno na oltář. Biskup žehná tyto obětní dary, načež pronáší božská, proměňující slova nad způsoby chleba a vína. Hluboké ticho je všude kolem. Kleče na kolenou uctívá mladý křesťanský zástup nejsvětější svátost. Buď pozdraveno, pravé Tělo! Buď pozdravena předrahá krev Ježíše Krista! V nejhlubší pokoře klaníme se tobě. Pak se všichni modlí modlitbu Páně, *Pater noster*. Když se ji pomodlili, obrací se jáhen k věřícím a zve je: *Sancta sanctis! Svaté svatým!* — Po tomto pozvání přistupují všichni bez výjimky k oltáři a přijímají z rukou svého biskupa sv. přijímání. (Tělo Páně.)

Několik jáhnů stojí tu s bílým plátnem, do něho ukryjí několik svatých hostií a spěchají s nimi do nemocnic, do žalářů, do cirků, aby i nemocní, vězni a umírající se účastnili s nimi posvátné hostiny.

Když Pánu nakonec poděkovali a od biskupa požehnání dostali, křesťané vstávají a vracejí se s radostí ke svým rodinám a k svým pracím. Po každé se však nevrátí. Často přepadli je pohané v jejich chrámovém tichu, často mnohý z těch věřících šel od stolu Páně nahoru vstříc krvavému mučednictví a hrozné smrti. To jsou ti svatí, kteří se nebáli žádného nebezpečí, když šlo o to, aby šli na mši sv. anebo k sv. přijímání.

2. Původně se podávala svátost oltářní věřícím pod obojí způsobou. Pro různé nesnáze, které působilo přijímání z kalicha, zavedla církev od století dvanáctého sv. přijímání jen pod způsobou chleba, jako již dříve přijímávali nemocní vězni a poustevníci.

Sv. přijímání tak úplně stačí, protože Kristus je i pod jedinou způsobou celý přítomen se svým tělem i se svou krví. Pod obojí způsobou přijímá jen kněz, kdykoli slouží mši sv.

3. První věřící chodívali ke stolu Páně po každé, když byli na mši svaté. Později přijímali aspoň třikrát do roka; v čas vánoční, velikonoční a svatodušní. Leč i to zanedbávali někteří věřící. Proto nařídila r. 1215 církev pod těžkým hříchem přijímati alespoň jednou za rok a to v čas velikonoční.

Kdy jsme povinni přijmouti svátost oltářní? (Ot. 110.) (Alespoň jednou za rok, a to v čas velikonoční; kromě toho pak v nebezpečení smrti.)

Jak zní páté přikázání církevní? (Ot. 212.) Čas velikonočního přijímání trvá od Popeleční středy do svátku Boží Trojice. Ze slova „alespoň“ v pátém přikázání církevním vysvitá, že církev svatá snažně si přeje, aby chom přijímali svátost oltářní častěji do roka. „Kdo chce žítí opravdu zbožně, nesmí odkládati sv. přijímání přes jeden měsíc.“ (Sv. František Sál.) Sněm tridentský vybízí věřící, aby

přijímali po každé při mši svaté, hlavně v neděli.

Denně může přijímati, kdo je v posvěcující milosti a má pravý úmysl; na př.; chci učiniti radost Pánu Ježíši, zjednati si útěchu a posilu v utrpení a pokušení, odprosití Pána za urážky, vyprosití si ochranu před hříchem a boží požehnání.

NAUČENÍ:

Děti! — Přistupujte často k sv. přijímání! Pak zakusíte, že sv. přijímání je velikou večeří. Budete takřka svatostánkem Ježíše Krista. Ve svatém přijímání budete mít i záruku věčného života: „Kdo jí chléb tento,“ pravil Pán Ježíš, „živ bude na věky.“ Až se vám přiblíží hodina smrti, s radostí budete vzpomínati, že jste Spasitele často a rádi přijímali. Kristus bude vaší útěchou a vůdcem v životě i vůdcem do věčnosti. (Po moři plavil se kdysi kněz. Na lodi onemocněl na širém moři lodník. Byl to zbožný muž. Blížila se jeho poslední hodina. Cítil to. Přijal zbožně Spasitele na poslední cestu. Poté navštívil jej ještě kněz a tážal se: „Jste připraven, příteli, k veliké cestě?“ „Docela,“ odpověděl lodník. „A nebojíte se?“ ptal se kněz. „Báti se?“ šeptal lodník. „Čeho bych se bál?“ A pak ukázal rukou na prsa a pravil: „Hleďte, zde je kormidelník, netřeba se báti cesty.“ Ano, s Kristem, kterého často přijmete, netřeba se báti cesty na věčnost.)

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Proslulý kardinál a arcibiskup londýnský Vaughan vypravuje ve svých spisech — jakýs kazatel anglikánské církve, který při svém studiu poznával nedostatky své církve, přišel jednoho dne do Londýna se svou malou pětiletou dceruškou. V ulici, kudy šli, byl katolický ko-

stel. I vstoupili tam. Dítě upoutala věčná lampa. Nemohlo od ní ani očí odtrhnouti. Také zvláštní ticho kolem dítěte mocně dojalo. Ale zas po chvíli obrátilo oči k lampě a tázalo se: „Proč je zde tato hořící lampa?“ Otec odpověděl: „Aby se vědělo, že je tu Pán Ježíš. Je tam za těmi malými zlatými dvířky.“ — „Tatíčku,“ řekla dívka, „já bych tolik ráda toho Pána Ježíše viděla.“ — „Nemůžeš,“ odpověděl otec, „dvířka jsou zamčena, i uvnitř je zakryt záclonou.“ — „Ach, tatíčku,“ řekla dívka, „to je škoda. Já bych tak ráda toho Pána Ježíše viděla. Také bych se tu mohla k němu krásně pomodlit!“ — Potom šli jinou ulicí a vešli do protestantského chrámu. Zde dítě nevidělo věčné lampy a nic z toho, co je tak dojímallo v katolickém chrámě. Ptalo se: „Tatíčku, a proč zde není žádná lampa?“ Otce zarazila tato otázka. Po chvíli váhání odpověděl: „Protože tu není Pán Ježíš.“ A od té doby dítě mluvilo jen o katolickém chrámě a do protestantského už nechťelo jíti. Říkalo: „Já nechci chodit do kostela, kde nehoří lampa a kde není Pán Ježíš.“ Tato dětská slova otce však velice dojímal. Dlouho bojoval u sebe, až konečně se vzdal bohatých příjmů, které měl jako anglikánský kazatel a stal se i s rodinou katolíkem.

Z P Í V E J M E :

Pokorně se lid tvůj sklání — po skončené oběti; — Otče, hojné požehnání — vylej na své na děti; — žehnej církvi, žehnej vlasti, — žehnej všemu národu, — dej nám, dárce věčných slastí, — ve všem dobrém úrodu!

Malý kancionál, Olomouc 1921, str. 11.

25 Příprava k sv. přijímání

O T Á Z K A 111, 112

PŘÍPRAVA:

Katalonský básník, hluboce věřící Hyacintho Verdaguer v jedné ze svých básní mluví o důstojnosti toho, kdo přiklekl ke sv. přijímání. Dává jí v čelo slova, kterými v nejstarší církvi oslovil biskup jáhna, když mu svěřoval klíče od svatostánku: „Chraň dobře tento poklad!“ A ve své básni přirovnává toho, kdo odchází od stolu Páně, k člověku, který od posvátného pramene nese nádobu svaté, oživující vody. Srdce toho, kdo byl u sv. přijímání, je plné tajemných proudů milostí. Sv. přijímání působí tím více milostí, čím častěji kdo přijímá a čím je lépe připraven.

PŘÍKLAD:

Sv. Kryštof žil v Palestině. Byl obrovské, silné postavy, ale sám se sebou nebyl spokojen. Zdálo se mu, že vede jednotvárný život a toužil po dobrodružstvích. Proto opustil svou otčinu — Palestinu — a řekl: „Projdu celým světem, dokud nenajdu nejmocnějšího a nejsilnějšího ze všech králů a tomu pak budu sloužit.“

Ale když uslyšel, že ďábel satan, je ještě mocnější a silnější než kterýkoli pozemský král, dal se do jeho služeb. Jednou měli jít spolu kolem kříže, který stál vedle cesty. Ďábel chtěl se kříži za každou cenu vyhnout a proto učinil velikou okliku a pak řekl: „To je Kristus, který mne na kříži přemohl, ten je silnější nežli já.“ Jakmile to obr Kryštof slyšel, opustil ďábla a vydal se na novou cestu, aby našel Krista, kterého měl nyní za nejsilnějšího a nejmocnějšího... Na cestě přišel k jakémusi poustevníku a ptal se ho na Krista, kde by tohoto nejsilněj-

šího a nejmocnějšího krále našel. Poustevník mu odpověděl: „Krista je možno nalézt jen tenkrát, když člověk činí mnoho dobrého.“ A pak ho poustevník přivedl k veliké a prudké řece, kde nebylo ani žádného mostu, ani člunu. Pak řekl k obru Kryštofovi: „Hle, tu máš příležitost, abys mohl Kristu králi sloužit a konat dobré. Můžeš tu poutníky, kteří se chtějí dostat na druhou stranu, přenášeti na svých ramenou.“ Obr poslechl a ve dne v noci přenášel každého, kdo si toho přál na svých ramenou na druhý břeh řeky. Jednoho dne se octl vedle něho mládeneček s kučeravými vlasy, s červenými tvářemi a dojemně obra prosil, aby ho také přenesl přes řeku na druhou stranu. Obr vzal jej ihned na svá ramena a vstoupil s ním do proudu. Ale co se neděje? — Najednou se proti obrovi vzdouvají vlny, čím dál tím víc a také mládeneček, hošík, na jeho ramenou je čím dál tím těžší. Když se pak octli uprostřed řeky, obr se zastavil, aby nabral nových sil a řekl k dítěti: „Ale, dítě, tys tak těžké, že se mi zdá, jako bych na svých ramenou nesl celý svět.“ A hošík s úsměvem odpovídá: „Neseš víc než celý svět. Neseš Krista, Pána celého světa.“ Při těch slovech ponořil hlavu obrovu pod vodu a pokřtil ho. Obr pak složil mládencečka, který se pak zdál zas lehký jako pírko, šťastně na druhém břehu se svých ramenou. Ten mu poděkoval a řekl: „Nyní se budeš jmenovati Kristofor, t. j. Kristův nosič a budeš mi stále sloužit.“ To také Kryštof skutečně činil, ba vydal i svůj život za Krista jako mučedník a stal se svatým. Proto mu říkáme sv. Kryštof.

Na tuto utěšenou legendu si vždycky rád vzpomínám, když jdu po pražském kamenném mostě. A stejně rád si na ni vzpomínám i v tuto chvíli, když vás mám připravit na přijetí sv. Pána Ježíše, když vás mám připravit k sv. přijímání.

VYSVĚTLENÍ:

Kterak máme přistoupiti k svatému přijímání? (Ot. 111.)

1. Úplně lační. Úplně lačný je, kdo nic nejedl a nic nepil ode dvanácté hodiny půlnoci. Nelačný smí přijímati, kdo je nebezpečně nemocen; jiný nemocný jen s dovolením zpovědníka. — Nebylo by slušno, abychom přijímali napřed pokrm pozemský a potom teprve pokrm nebeský. Sv. Augustin praví: „Po ustavení této svátosti zalíbilo se Duchu svatému, by z úcty k tak veliké svátosti vešlo do úst křesťanských dříve Tělo Páně, než vnější, tělesný pokrm.“

Tento předpis váže jen zdravé lidi. Nemocných se netýká. Je-li někdo těžce nemocen a přijímali svátosti umírajících, může přijímati Tělo Páně, i když byl před tím přijal lék nebo snad i nějakou potravu nebo nápoj. Radí se, aby i nemocní — pokud je to možno — dávali se raději zaopatřiti ráno po mši svaté.

2. Počestně odění: K svatému přijímání oblékáme si slušné šaty. Není třeba nových, ale přece jen si máme vzíti čisté a vkusné. Ženy se mají chrániti výstředností. Žena, která by přiklekla k oltáři s přílišným výstřihem, ukázala by málo lásky k Pánu Ježíši a mohla by býti i příčinou pohoršení.

3. V posvěcující milosti. V posvěcující milosti je, kdo si není vědom žádného hříchu těžkého. Sv. přijímání s hříchem všedním působí méně milosti. Kdo vědomě přijímá s těžkým hříchem, přijímá nehodně a svatokrádežně: „Jí sobě odsouzení, protože nerozeznává těla Páně.“ (1. Kor. 11, 29.)

Nežli Pán Ježíš podal své tělo apoštolům, umyl jim nejprve nohy. Chtěl tím říci, že mají býti čisti. To si také přeje až dosud. Máme ho přijímati jen do srdce čistého. Proto se musím napřed zadívat do svého nitra. Srdce znečištěné

obmývá se slzami lítosti. Čím je duše čistší, tím je její přátelství s Pánem Ježíšem upřímnější. Kdyby někdo šel k hostině bez roucha posvěcující milosti, dopustil by se těžkého hříchu. Sv. Tomáš Akv. praví o něm, že jest hříchem největším, protože je to hřích proti Nejvyššímu ze všech svatých.

4. Se srdcem pobožným. Zbožně se nalaďím, odpovím-li si modlitbou na tři otázky: 1. Kdo přichází ke mně? „Pán můj a Bůh můj.“ Věřím a klaním se. „Pane, očima svýma sice Tě nevidím, ale pevně věřím, žeš přítomen zde s tělem i s duší, s božstvím i člověčenstvím. Vím, kdo chce vstoupiti do stánku srdce mého a učiniti je svatostánkem.“ 2. Ke komu přichází? „K nehodnému služebníku.“ Pane, nejsem hoden... Bože, buď milostiv mně hříšnému! — (Maršál Turenne klečel v kostele mezi věřícími a připravoval se na sv. přijímání. Když po přijímání kněžským věřící povstávali, aby šli k oltáři přijímat tělo Páně, povstal maršálek také. Pokorně se blížil k oltáři. Jeho sluha šel napřed. Nevěděl, že jeho pán jde za ním. Když byl upozorněn, že pán jeho jde za ním, zastavil se a chtěl dáti svému pánu přednost. Turenne byl však do pobožnosti tak zabrán, že ani nepozoroval, co sluha chce. Proto sluha k němu přistoupil a šeptal mu: „Prosím, milostpane, račte jíti přede mnou k sv. přijímání.“ Ale maršálek odpověděl: „Milý příteli, milostpán zůstal přede dveřmi, zde je pouze jeden pán — ten, kterého oba chceme přijmouti. Proto jdi napřed. Před Bohem jsme si všichni rovni.“) — Uznej svou slabost a domýšlivost potlač? — S nehlubší pokorou jdi ke stolu Páně! Bij se v prsa a volej s oním setníkem z Kafarna: „Pane, nejsem hoden!“ 3. Proč přichází. „Protože mne miluje a spasiti chce. Miluji tě, Pane. Toužím po tobě. Přijď!“ — Vzbud' také vroucí touhu po Pánu Ježíši! Ko-

ho milujeme, po tom i toužíme. Vyjdi svému Spasiteli na půl cesty naproti, s druhé strany přijde ti do půl cesty už sám.... Po Tobě, můj Ježíši, touží a omdlévá duše má; přijď, nakrm, uzdrav a zachovej ji k věčnému životu! Svatá Gertruda ustavičně myslila na Pána Ježíše. Její život byl ustavičným sv. přijímáním.

Svaté přijímání se může udělovati v kostele i mimo kostel. Uděluje se při mši svaté nebo mimo ni. Někdy „podává kněz přede mší sv., někdy po ní, ale obyčejně mezi mší sv. a to po přijímání kněžském. Půjdeš také? — Které jsou obřady k sv. přijímání? — Kněz už sám přijal tělo Páně. Nyní otvírá svatostánek, aby vyňal z něho ciborium s posvěcenými hostiemi a podělil ty, kteří přikleknou. Ministranti dávají znamení zvonkem. Říkají „Konfiteor“ neboli obecnou zpověď. Vzbudť ještě jednou upřímnou lítost nad svými hříchy!

Když doříkali, kněz snímá víčko s ciboria, pokleká a prosí Boha, aby se slitoval nad těmi, kteří přijímají se chystají a odpustil jim hříchy. Žehná je v podobě kříže. Udílí jim ještě obecné rozhřešení. Potom bere jednu svatou hostii, ukazuje ji lidem a říká: „Ejhle, Beránek boží, který snímá hříchy světa.“ Hned potom říká třikrát „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechemou...“ Ministranti třikrát zvoní. Věřící klečící třikrát se bijí v prsa. Než se skloní, mají se napřed na svatou hostii s úctou a se zbožným zanícením podívat.

Věřící přiklekají k svatému přijímání buď k oltáři anebo k mřížce, jež dělí chrámovou loď od kněžiště. U mřížky bývá v některých kostelích zavěšeno bílé plátno, jež si věřící při svatém přijímání přidržují pod ústy. Činí tak, aby svatá hostie, kdyby při podávání upadla, zachytila se na plátně. Místo plátna přidržují si často věřící pod ústy rozevřené modlitební knížky anebo zvláštní patenu.

Když se kněz blíží, zdvihni slušně hlavu, otevři mírně ústa, polož jazyk na dolejší ret, aby kněz naň mohl položit svatou hostii. Svatou hostii požíj, jí nežvýkej a nezadržuj dlouho v ústech. Kdyby se ti svatá hostie přilepila na podnebí, nesnímej prstem, nýbrž jazykem.

NAUČENÍ:

Mé dítě! Chod' tento týden denně ke svatému přijímání a buď veselý (á). Kdo je každý den s Pánem Ježíšem při svatém přijímání, má být plný radosti a nemá smutně věsit hlavu. — Pán Ježíš to od tebe tento týden žádá. Co na to odpovíš?

ZPÍVEJME:

Budiž s námi, Bože skrytý —
— v nejsvětější Svátosti, —
— dej, ať u nás rajske city, —
— svatý mír se rozhostí; —
— nachyl k prosbě našich vzdechů, —
— Pane, laskavě svůj slech, —
— uděluj nám sladkou těchu —
— v potřebách i žalostech! —

Malý kancionál, Olomouc, 1921, str. 11.

MODLEME SE:

Všemohoucí, věčný Bože, přicházím k Svátosti jednorozeného Syna tvého, Pána našeho Ježíše Krista. Přicházím jako nemocný k lékaři, jako nečistý k prameni milosrdenství... (od sv. Tomáše Akv.)

26 Po svatém přijímání

O T Á Z K A 1 1 2

PŘÍPRAVA:

Dokud Pán Ježíš dlel viditelně na zemi, přicházeli k němu věřící a prosili o pomoc. A on

jim pomáhal: těšil, žehnal, živil, uzdravoval, v bouři chránil. Týž Pán všemohoucí a dobrotivý je v tobě po svatém přijímání. Použij té chvíle a pověz mu důvěrně všechno, co máš na srdci.

PŘÍKLAD:

Proslulý biskup ženevský, kard. Melmillod, kázal kdysi, když byl generálním vikářem v ženevském biskupském chrámu, řadu kázání o nejsvětější svátosti oltářní. Kázal nadšeně. Na kázání přicházelo i mnoho tamních protestantů. Mezi nimi byla i protestantská dáma z vyšších kruhů. Jednoho dne zašel Melmillod na večer do kostela, aby tu vykonal soukromou pobožnost před nejsv. svátostí olt., jak činíval každého dne. Mínil, že je v kostele sám. Nikoho tu neviděl. Přistoupil k oltáři, poklekl a modlil se. A když dokončil modlitby, sklonil se až k zemi a na znamení nejhlubší pokory tuto políbil. Pak odcházel. V tom vystoupila ze zákoutí dáma — byla to ona protestantka. Přistoupila k Melmillodovi a pravila: „Račte mi prominouti, vd. pane, moje chování. Slýchala jsem vaše kázání o nejsv. svátosti oltářní. Tu jsem si umínila, že se také přesvědčím, zdali i vy skutečně věříte v přítomnost Ježíše Krista v této svátosti. Slyšela jsem, že sem chodíte každého večera. Proto jsem se zde ukryla a pozorovala vás. S větší úctou, jako vy, nemůže nikdo před obličejem svého Boha se chovati. Jsem pevně odhodlána stát se katoličkou. Chci býti dítkem té církve, která svého Boha vpravdě a ve skutečnosti má ve svém středu.“ S oltáře od Krista v nejsv. svátosti oltářní dopadl paprsek víry do této duše a přivedl ji na pravou cestu.

VYSVĚTLENÍ:

Co náleží k pobožnosti po svatém přijímání? (Ot. 112.)

1. Pánu Ježíši se klaněti a děkovati. — Pán Ježíš zůstává jako Bůh a člověk tak dlouho v nás, dokud trvají způsoby chleba. Duše naše jest tedy po svatém přijímání co nejpevněji spojena svým Spasitelem a Bohem. Pán Ježíš — praví svatá Terezie — sedí v srdci našem jako na trůně, má ruce plné milosti. Zdá se jako by se nás tázal: „Co chceš, abych ti učinil?“ (Mar. 10, 51.) Žádej cokoli, všeho se ti dostane. — Jak vzácných a hojných milostí nabude duše, umí-li se po sv. přijímání zabývat s Pánem Ježíšem, a vytrvá-li půl, neb aspoň čtvrt hodiny ve zbožné modlitbě.

Není tedy dobře hned po sv. přijímání čísti z modlitebních knížek, lépe jest nějaký čas s Pánem Ježíšem důvěrně rozmlouvat, jemu děkovati za nevýslovnou milost, kterou nám prokázal, jemu obětovati všechny své síly duševní i tělesné, vzbuzovati lásku k němu a prositi o jeho milost a dary a požehnání pro sebe i pro své milé a drahé. Po svatém přijímání ať mluví naše srdce. Odejíti hned po sv. přijímání z kostela bez díků a mluvit s ním s lidmi nebo věnovati se svým pracím, svědčí o malé víře a veliké lhostejnosti k Pánu Ježíši.

Kterak budeš se klaněti a děkovati Pánu Ježíši? — Asi takto: Ó Pane, Bože můj, děkuji ti za tu milost, žeš ráčil dnes přibýtek si zvoliti v duši mé! Rád bych ti poděkoval, jak toho jsi hoden, a jak by se slušelo za tak vzácnou milost. Ale jak bych mohl, já ubohý, jak náleží ti poděkovati? — Ó můj Ježíši, čím se ti odplatím za všechno, co jsi mi dobrého prokázal, zvláště za to, že's se mi dnes sám daroval? — Ó Máti má, Maria, svatí patronové moji, svatý anděle strážný a všichni, kdož Boha milujete, pojděte a slyšte, jak veliké věci učinil Bůh duši mé a chvalte jej a děkujte mu se mnou!

2. Pánu Ježíši se obětovati a slíbiti věrnost. Ó můj Ježíši, tys se mi zcela dnes

daroval. I já se ti všecek daruji a obětuji: daruji ti své ubohé srdce, do něhož jsi dnes zavítal. Zásvěcuji ti všechny své smysly, aby ti sloužily, zasvěcuji ti svou paměť, aby mi připomínala tvá dobrodiní a tvou lásku. Zásvěcuji ti svůj rozum, aby jen tebou se zabýval. Zásvěcuji ti svou vůli, aby jen tebe milovala. Bože můj a mé všecko! Slovem, nejsladší Ježíši, daruji a zasvěcuji ti vše, co mám, i sám sebe, své myšlenky, svá přání, své náklonnosti, své tělo i svou duši. Ó, přijmi tuto oběť nevďěčného hříšníka, a učíš se mnou, jak se ti líbí. — Ó, přijď, ohni zžírající a znič ve mně všecko, co se nelíbí nejčistšímu oku tvému, abych ode dneška náležel jen tobě a konal jen to, co se ti líbí.

Ó nejsvětější Panno Maria, dones sama tuto oběť mou nejsvětější Trojici a vypros mi milost, abych byl věrným Pánu Bohu až do smrti!

3. Pánu Ježíši přednášeti, čeho pro život časný i věčný potřebuji. Tato chvíle po sv. přijímání jest velmi vzácná. Všech milostí si můžeš nyní vyprositi. Nevidíš, jak Otec nebeský milostivě na tebe pohlíží, když vidí nejmilejšího Syna svého v srdci tvém? — Neslyšíš, jak se tě Pán Ježíš sám táže: „Co chceš, abych ti učinil?“ (Mar. 10, 51.), abych tě obohatil? Pros s důvěrou a obdržíš, co si přeješ.

Ó nejsladší Ježíši, protože si přeješ, abych tě prosil o milosti, nuže, nežádám si statků pozemských, ani bohatství, ani cti, ani radosti; ale prosím tě, dej mi velikou lítost nad spáchanými hříchy; osvěť mě, abych poznal marnost světa a jak velice zasluhuješ býti milován: „Srdce čisté stvoř ve mně, Bože!“ (Žalm 50, 12.), ať jest prosté všech náklonností pozemských a netouží leč po tvé svaté lásce. — Nejsem hoden, abys mě vyslyšel, ó Ježíši, ale vyslyš mě pro zásluhy své a své nejsvětější Matky a z lásky k věčnému Otci svému! —

Nyní žádej Pána Ježíše o tu nebo onu zvláštní milost pro sebe i pro své bližní. Nezapomeň na ubohé hříšníky a na duše v očistci.

Duchovní sv. přijímání záleží ve vroucí touze přijmouti Pána Ježíše ve velebné svátosti a s ním láskou se spojit. Sněm tridentský je velmi doporučuje všem, zvláště při mši sv., jestliže ke stolu Páně nepřistupují. Duchovní přijímání jest Pánu Ježíši velice milé; vždyť on sám touží přebývat v našem srdci. Těší ho tedy, když i my jeho touhu opětuje. Duchovní přijímání jest vroucím projevem lásky k Pánu Ježíši. Jest tedy velice záslužné a nám prospěšné.

Konej je co nejčastěji, zvláště při mši sv., při požehnání, když jdeme podle kostela a při večerní modlitbě. Není k tomu třeba dovolení zpovědníkovy, ani postu, který třeba zachovávat před skutečným sv. přijímáním. Ovšem, musí ten, kdo duchovní přijímání koná, býti ve stavu posvěcující milosti.

Kterak vykonáš duchovní přijímání? — Nejsladší a nejmilejší Ježíši, věřím, že jsi v nejsvětější svátosti oltární přítomen jako Bůh a člověk. Miluji tě z celého srdce. — Z lásky k tobě lituji všech svých hříchů nade všecko. Nechci již nikdy hřešiti. Vroucně toužím po tobě. — Ale protože tebe nyní nemohu přijmouti svátostně, přijď ke mně aspoň duchovně svou milostí. — Objímám tě, Pane Ježíši, jako bys skutečně vešel do srdce mého. — Nedopouštěj, abych se kdy od tebe odloučil.

NAUČENÍ:

Chvalte Hospodina s nebes, vychvalujte ho na výsostech. — Chvalte jej všichni andělé jeho, chvalte ho všecka vojska jeho. — Vychvalujte jej slunce a měsíc, chvalte ho všecky svítící hvězdy! — Vychvalujte jej nebesa nebes, i všechno vodstvo, které je nad nebem... (Žalm 148.)

MODLEME SE:

Duše Kristova, posvěť mě! — Tělo Kristovo, zachovej mě! Krvi Kristova, opoj mě! Vodo z boku Kristova, obmyj mne! atd. (Vroucí prosby sv. Ignáce.)

ZPÍVEJME: S Bohem, má radosti, velebná svátosti...

KRESLEME: W. Straub, Malendes Zeichnen im Religionsunterricht, obr. 47.

27 Nehodné sv. přijímání

K A T. S T R. 7 0.

PŘÍPRAVA:

Ve všech dobách dostávalo se Božskému Spasiteli v nejsv. svátosti oltářní nejvyšší úcty. Sv. Jan Zlatoústý píše, že za jeho doby se věřící hostii klaněli, dříve než ji přijali. Veřejná pocta, kterou církev stanovila veřejnému průvodu, tisíce příklady zaznamenané v životopise světců a v dějinách církve jsou doklady této úcty, tohoto klanění se našemu Spasiteli, skrytému ve velebné svátosti. A přece jsou mnozí, kteří přistupují k oltáři božímu nehodně. Které následky má nehodné přijímání? —

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 163. (Jidáš a Petr při poslední večeři.)

VYSVĚTLENÍ:

Prvním smutným účinkem nehodného svatého přijímání je:

1. Smrt víry v našich srdcích. V životopise Voltairea, muže, u něhož nenávist k Bohu hraničila již se šíleností, čteme, že kdykoli chtěl v někom zničit víru a umlčet výčitky svědomí, radil mu, aby šel bez z povědi ke stolu Páně. A tato ďábelská rada se skoro

vždy osvědčila. Sám vyznává, že dle toho jednal — teprve tak nabyl odvahy prohlásiti se ne přítelem božím.

2. **Zoufalost:** Vizte Jidáše! Sotvaže do svatokrádežných úst přijal tělo Páně, jež Kristus Pán sám do nich vložil, zmocnil se satan jeho srdce. „Co chceš učiniti, učiň rychle!“, pravil mu Pán. Jidáš spěchá dokonati zradu a vydělati si slíbenou mzdu. Zatvrzuje se ve svém zločinu. Vede sám žoldnéře a pochopy, ba nehrozí se objati Krista a políbkem jej vydati v ruce nepřátel. Nic neotřese tou bídnou duší, ani nevýslovně smutná slova Spasitelova: „Příteli, proč jsi přišel? Políbením zrazuješ Syna člověka?“ nedojímají jeho srdce. Bez jediné slzy soucitu odchází. Jeho ruka snad se probírá v penězích, jež za zradu dostal. Zítra ovšem mu vnukne satan lítost, ale lítost, která nevede k vykoupení, nýbrž k zoufalství. Ve chvíli, kdy na kříži bude umíratí Ježíš pro spásu světa, na jiném konci města bude se houpati na větví mrtvola sebevraha Jidáše.....

Jaké jsou konce nehodného přijímání? — Často, až příliš často zoufání nad milosrdenstvím božím, nekajícnost až k hrobu — nešťastná smrt a nešťastnější věčnost.

3. **Ubývá víry, roste nechť k věcem duchovním a hříšník pozbývá práva na ochranu Panny Marie.** — Kolikrát jsem žasl, jak mnohý, jenž rád chodil k sv. přijímání, náhle přestal. Kterak to, že mnohým zarostla cesta do chrámu Páně? — Zdá se, že mezi nimi a Bohem vyhloubilo propast nehodné sv. přijímání. Duch od nich za trest odstoupil. Víry jim ubylo.

Úbytek víry budí odpor k duchovním věcem. Člověk zanedbává ranní a večerní modlitby. A sepne-li přece ruce jen snad ze starého zvyku, jeho modlitba je bez vroucnosti. A mše svatá? Snad na ni přece přijde, ale jak dlouhými připadají její obřady, jak nudí všechna slova

kazatelova, nejvíce snad ta, jimiž právě nyní k němu mluví. Vše co povzbuzuje k pobožnosti, mluví marně k této duši. Je jako zkamenělá.

4. Někdo snad namítne: K Panně Marii jsem se nepřestal modlit. Je jisto, že ona neodepřela ochrany těm, kdo ji vzývají. Ano, vzpomeň, že se přimluvila za Petra, ale neorodovala za Jiřáše! —

(Sv. Brigitta vypravuje v jednom svém zjevení: Satan se chtěl zmocnit duše umírajícího hříšníka. Blahoslavená Panna, k níž hříšník se nepřestal nikdy modlit, přimlouvala se velice za něho u svého Syna. A hle, přimluva té, kterou nazýváme útočištěm hříšníků, zůstala tentokráte marnou. „Matko má“, řekl jí Kristus, „vzpomeň, v jakém stavu tato duše přijala mé tělo v nejsv. svátosti. Netušíš ani, do jakého bahna jsem musel vcházeti. Ne, pro ni není odpuštění!“ A Maria Panna podrobila se vůli svého Syna.)

NAUČENÍ:

Přistupujte ke stolu Páně vždy se srdcem připraveným, plným víry, úcty a sv. pokory!

ZPÍVEJME:

Shlédni, Bože, s nebes výsosti —
milé k svaté oběti, — kterou chceme
konat v zkroušenosti — smrti Páně
k paměti; — nepohrdej kajícími syny, —
hleď k nám tváří milostnou, —
zahlad', Otče, naše mnohé viny —
pro smrt Syna žalostnou.

Malý kancionál, Olomouc 1921, str. 15.

KRESLEME: W. Straub, Malendes Zeichnen im Religionsunterricht, obr. 53.

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

Král Lothar, pravnuke císaře Karla Velikého, zahnal svou zákonitou manželku a žil v cizoložství. Papež, sv. Mikuláš, bdělý strážce

mravů a svatosti manželství, vyobcoval jej z církve. Ale Lothar užil pokrytecké lsti. Na trůn papežský dosedl po Mikuláši Hadrián II. Lothar odebral se do Říma a prosil, aby směl s ostatními věřícími ke stolu Páně. Sv. Otec sloužil mši svatou. Ke konci mše sv. chtěl podati tělo Páně králi a jeho dvořanům. Vzal tělo Páně do rukou. Zvolal ke králi: „Jsi-li očištěn z hříchu cizoložstva, přetrhal-li jsi v upřímné lítosti tato hříšná pouta, přístup s důvěrou a přijmi svátost věčného života. Ale není-li tvá lítost upřímná, neodvažuj se přijmouti tělo Páně, nechceš-li jísti a píti vlastní odsouzení!“

Hříšný král se jistě asi zachvěl při těchto slovech. Necouvl, dokonat hřích a přijal nehodně tělo Páně. Netrvalo měsíc a tento král zdravím kypící, silný a zdravý, onemocněl náhle nemocí tak hroznou, že v ní všechen lid viděl trestající ruku boží. Zemřel v děsných bolestech, neprojeviv ani stopy lítosti.

„Kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije.“ (1. Kor. 11, 29.)

28 Co působí svátost pokání

OTÁZKA 113

PŘÍPRAVA:

Dokud byl Kristus Pán na světě, odpouštěl hříchy sám. Odpustil Marii Magdaleně, která u jeho nohou plakala nad svými hříchy. Právil jí: „Odpouštějí se ti hříchové.“ (Luk. 7, 48.) Odpustil šlakem poraženému. Právil mu: „Doufej, synu, odpouštějí se tobě hříchové tvoji.“ (Mat. 9, 6.) Přijal na milost ženu cizoložnou (Jan 8, 3—11), apoštola Petra, lotra na kříži.

Kdo však měl hříchy odpouštět, když Kristus Pán vstoupil na nebesa? Kristus Pán odevzdal tuto moc odpouštět hříchy apoštolům. Po svém z mrtvých vstání přišel k nim při zavřených dveřích, pozdravil a řekl jim: „Pokoj vám! Jako mne poslal Otec, i já posílám vás!“ To když řekl, dechl na ně a řekl jim: „Přijměte Ducha svatého, kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějí se jim a kterýmž zadržíte, zadržány jsou!“ (Jan 20, 21—23.)

PŘÍKLAD:

Bibl. děj. čl. 178. (Kristus se zjevil apoštolům.)

VYSVĚTLENÍ:

„Jako poslal Otec mne, tak posílám já vás. Přijměte Ducha svatého. Komu hříchy odpustíte, budou odpuštěny, a komu je zadržíte, budou zadrženy.“ (Jan 20, 21. 23.) — Těmi slovy dostali apoštolové moc, odpouštět hříchy věřícím. Moc, hříchy odpouštět, přešla od apoštolů na biskupy apoštolsky svěcené a na kněze jimi zplnomocněné. Hříchy se pokřtěným odpouštějí ve svátosti pokání.

Co působí pokání? (Ot. 113.)

1. Odpouští hříchy a tresty boží.

a) Ve svaté zpovědi mohou býti odpuštěny všechny hříchy spáchané po křtu sv. Není hříchu, aby za živa nemohl býti odpuštěn. Hříchy jednou odpuštěny jsou odpuštěny na věky. — Tresty boží věčné odpouštějí se ve svaté zpovědi vždycky úplně, tresty časné aspoň částečně. — Vizte první rodiče, vyhnané z ráje, smutné, oči plné slz! Ubohý Adam, ubohá Eva, nadarmo hledíte k onomu místu rozkoše, kde jste byli tak šťastni. Pozemský ráj je pro vás ztracen. Nadarmo toužíte vrátit se tam. Anděl boží stojí u jeho bran a pla-

menným mečem střeží jeho vchod. Vše je ztraceno! — A přece! — Jen odvahu, jen sílu! Jiný ráj se může otevřít před vašimi dušemi. Přísný Bože, jenž jsi je zapudil od své tváře! Co učiní tito ubozí, aby usmířili spravedlnost tvou a znovu došli tvojí lásky? — Pokání! — Já je vidím, jak hrdinně a vytrvale konají tuto vznešenou ctnost. Neomlouvají svého hříchu. Nereptají, ale pokorně berou na sebe kříže, jež Bůh na jejich bedra klade. Těžce vzdělávají svýma rukama zemi, Adam v potu tváře obdělává půdu, Eva v bolestech plní úkol mateřský. Je čekají ještě mnohem bolestnější kříže! Jednoho večera nevrátil se jejich milovaný syn Abel. Stáda jeho bloudila opuštěna po horách. Plní úzkosti jdou hledat a nalézají mrtvolu, ubitou rukou vlastního bratra a zbrocenou první prolitou krví. Bez reptání proti spravedlnosti boží ukládají do hrobu svého drahého syna. V této zkoušce vidí jen zasloužený trest. Celá dlouhá staletí žili tak v bolestech a utrpení, až konečně smrt — nový to trest za hřích — ukončila jejich život a ukončila jejich pokání.

b) Král David nezůstal bezúhonným. Stalo se, že jednou zahlédl ženu svého důstojníka jménem Uriáše a svedl ji ke hříchu. Potom napsal do pole vrchnímu vojevůdci: „Postav Uriáše v boji do první řady, ať padne.“ Tak Uriáš zahynul. Hospodinu se to nelíbilo co David učinil, i poslal k němu proroka Natana. Ten vytkl Davidovi oba zločiny a promluvil mu do duše. David uznal: „Zhřešil jsem Hospodinu“, a modlil se zkroušeně: „Smiluj se nad mnou, Hospodine, podle velikého milosrdenství svého. Úplně omyj mě od mé nepravosti a od hříchu mého očistí mne. Srdce čisté stvoř ty ve mně, Bože, a Ducha pravého obnov v nitru mém!“ (Žalm 50.)

2. Uděluje anebo rozmožuje milost posvěcující. S odpuštěním hříchu těžkého

nabývá kajícník znova milosti posvěcující a a spolu i zásluh těžkým hříchem pozbytých. Kdo posvěcující milosti nepozbyl, tomu jí svatou zpovědí přibývá.

Když se marnotratný syn vrátil zkroušeně ke svému otci a pokorně ho prosil za odpuštění, tu nemyslel otec více na nevděk svého syna. Padl mu kolem krku a zulíbal ho. Svým služebníkům přikázal: „Rychle přineste roucho nejlepší a oblecte ho. A dejte mu prsten na ruku i obuv na nohy. A tučné tele vezměte a zabijte. Budeme jísti a se veseliti; neboť tento syn můj byl mrtev a zase ožil, byl ztracen, a jest nalezen.“ I počali hodovati.

Tak chce také Bůh s tebou naložiti, jestliže zkroušeně přistoupíš ke sv. zpovědi. On přijme tě opět za dítko, daruje ti svatební roucho posvěcující milosti a navrátí tobě opět právo na nebe. A nevzpomene více tvých hříchů. Všechny tvé těžké hříchy — i všední, pokud jich lituješ — budou ti odpuštěny, a Bohem vymazány z knihy tvých provinění. Budou před Bohem takřka pro vždy a na věky pochovány. „Pakli by bezbožný činil pokání ze všech hříchů svých, kteréž činil, životem živ bude a neumře. Všech nepravostí jeho, kteréž činil, nevzpomenu“ — (Ezech. 18, 21. 22.)

Neplatná zpověď se napravuje novou zpovědí. V té má kajícník povědět všechny těžké hříchy od poslední platné zpovědi a udati, kolikrát se neplatně zpovídal a svátost oltářní anebo jinou svátost nehodně přijal.

Pošetile by jednal, kdo by s vyznáním odkládal anebo něco těžkého zamlčel. Vždyť jednou se z toho zpovídati musí, chce-li dojíti spasení. „Kdo své hříchy tají, nebude mítí pokoje. Kdo však je vyzná, a jich zanechá, dojde milosrdenství.“ (Přísl. 28, 13.) Zpravidla nikdo není odkázán na určitého

zpovědníka. Velmi prospěšno je zpovídati se na poutním místě nebo při sv. misi.

V nitru kněze pochovejte své hříchy. Ony zůstanou v něm navždy pohřbeny. Vlny mořské, když nastane silný příliv, vynesou z jeho hlubin i těžké předměty, které v ně zapadly. Když se upřímně vyznáte, vlny svědomí nikdy již ani za nejkrutší bouře nitra, ani před smrtí, nevynesou zpět a nepostaví vám před oči hříchy, z nichž jste se upřímně vyznali. Kristus sám přivalí kámen na hrob našich hříchů. Když i jednou z mrtvých nás povolá k novému životu, hříchy nikdy nevstanou s námi.

3. Kdy je neúplná zpověď platná? (Ot. 128.)

Neúplná zpověď je platná, když někdo při zpovědi vynechá těžký hřích bez vlastní viny. Těžký hřích, vynechaný bez úmyslu a nevědomky, odpouští se zároveň s ostatními hříchy, zbývá jen vyznati se z něho dodatečně, totiž při budoucí zpovědi.

NAUČENÍ :

Vědomí hříchu zatěžuje naši duši tíhou balvanu. Bere jí klid. Dusí ji a svírá neviditelnými železnými spáry. — (Jaký nepokoj způsobuje hřích, vyličil Shakespeare ve své tragedii *Macbethu*. Jeho choť lady Macbethova, žena ctižádostivá, neustává nabádati svého manžela, aby se třeba vraždou zmocnil vlády. A muž podléhá jejím návodům. Jde přes mrtvolu svých přátel i nepřátel. Ale když mnozí z nich zhynuli, náhle jeho žena je stížena strašným trestem. Propadá hrůze šílenství. Za dne ani za noci nemá pokoje. Zjevují se jí všude postavy zavražděných. Se svící v ruce bloudí komnatami, lekajíc se stínů zavražděných, jež rozbouřená mysl jí kreslí před očima. Brzo zase vidí na své ruce krvavé skvrny. Marně snaží se smýti krev. Stále k rukám čichá. „Ještě to páchne krví“, žaluje

sama sobě a dokládá: „Všechny vůně arabské nenapustí těchto rukou“. A lékař, který je k ní zavolán, správně dí:

.....„Čin nepřirozený
strast plodí nepřirozenou; i hluchým
svým poduškám duch střísněný se svěří.
Jí kněze třeba víc než lékaře.“

(V. jednání, 1. scéna.)

Duši zatíženou hříchem, zbaví jedině upřímné vyznání, zpověď. Ta odlehčí nitru a pod spasným slovem kněze: „Ego te absolvo — já tě rozhřešuji,“ uklidní se věřící duše.)

Upřímná sv. zpověď je nejkrásnější květ, který můžeme položit na hrob mrtvého Spasitele.

MODLITBA:

Vševědoucí Bože, který zkoumáš ledví a srdce a všechno víš, také naše nejtajnější myšlenky, dej nám milost, abychom se vždy upřímně zpo-
vídali a těžkého hříchu nikdy nezamlčeli. Pro Krista, Pána našeho. Amen.

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Životopis sv. Jana Nepomuckého! (Viz J. Životek, Církevní dějiny: Sv. Jan Nepomucký, str. 66.)

29 „Vstanu a půjdu k Otci svému“

OTÁZKA 114

PŘÍPRAVA:

„Vstanu a půjdu k Otci svému.“ (Luk. 15, 18.) „Neprodlevej obrátiti se k Pánu, aniž odkládej den ode dne, neboť náhle přikvapí hněv jeho.“ (Sir. 5, 8. 9.) Leckomu se nedostane smíření s Bohem při smrti, protože pohrdal svatou

zpovědí za zdravých dnů. „Nuže, tedy, čiňme dobře, dokud máme čas!“ (Gal. 6, 10.) „Potom už času nebude.“ (Zjev. 10, 6.)

PŘÍKLAD :

R. 1838 odebral se mladý italský obchodník za obchodem do Paříže. Vyřídil si své obchodní záležitosti a pak chtěl v ní také něco užítí. Na Bílou sobotu se procházel ulicemi města. Přišel ke chrámu Panny Marie Vítězné. Dvěře jeho byly otevřeny... Napadlo ho, aby vstoupil dovnitř a prohlédl si památky. Spatřil tam kněze, sedícího ve zpovědnici, a kolem něho zástup kajícníků. Co pak se lidé v Paříži také zpovídají? — A útrpně se zasmál.

Přišel k hlavnímu oltáři, zasvěcenému Srdci Panny Marie... Zapadající slunce ozařovalo jeho obraz svými posledními zlatými paprsky... Patřil na něj, ale jeho mysl zalétala k lidem, stojícím u zpovědnice. Při tom si v duchu šeptal: „I já jsem se kdysi zpovídal. Tehdy jsem byl mnohem šťastnější!“ Pak vzpomínal na svůj dřívější život a hanbil se za něj. — Což, kdybych se také zpovídal? — Ale ihned se té myšlenky zhrozil a chtěl vyjít z kostela. Než jakási tajemná a okouzlující síla mu v tom bránila. Zdálo se mu, že vychází z oltáře Panny Marie. Konečně tu nad ním milost boží zvítězila. „Už bude mne?“, řekl si, „jestliže se vyzpovídám? Nikdo mne tu nezná!“ A přiklekl ke zpovědnici. Už řadu let neklečel u zpovědnice. Vyznal se ze svého hříšného života. Odcházel šťasten a blažen.

„Vstanu a půjdu k Otci svému a řeknu jemu: „Otče, zhřešil jsem...“

VYSVĚTLENÍ :

Církev svatá je pamětlivá spásy svých dětí, proto nám prikazuje: Alespoň jednou za rok a to v čas velikonoční zřízenému knězi se zpovídati! Vysvětleme si, proč

církev toto přikázání stanovila, kdy je máme vyplniti.

Proč stanovila církev toto přikázání? — První křesťané se zpovídali velice často. Ale během doby počala víra křesťanů chladnouti a s ní i jejich horlivost v přijímání svátostí. Došlo to tak daleko, že nezřídka nechávali uplynouti celá léta, aniž by přiklekli ke zpovědnici. A tu církev, věrná strážkyně ustanovení Páně, vydala přikázání: Alespoň jednou za rok zřízenému knězi se zpovídati! Učinila tak r. 1215 za papeže Innocence III. na všeobecném církevním sněmu lateránském. Stanovila toto: „Každý věřící obého pohlaví, jakmile dospěje do rozumu, nechť se upřímně zpovídá ze všech hříchů svých alespoň jednou za rok svému knězi a vyplní, pokud na něm jest, pokání, které mu bude uloženo.“

Kdo je jím vázán? — Každý věřící obého pohlaví. V očích církve tu není rozdílu mezi mužem a ženou, jinochem a dívkou, starcem a stařenkou, pánem a chudásem, knězem a laikem: všichni mají této povinnosti dostáti.

Od kterého věku? — Když přijde do rozumu. Je tedy povinno jíti ke sv. zpovědi již každé dítě, jakmile dovede rozeznávat mezi dobrem a zlem.

Jak často? — Alespoň jednou za rok. Z toho vysvítá, že si církev přeje, aby křesťané ve spásonosné koupeli svátostí očišťovali se mnohem častěji. Proto nespokojujte se pouze velikonoční zpovědí, ale zpovídejte se častěji i během roku. Zpovídejte se o hlavních svátcích.

Kdy, v které roční době se zpovídati? — Církev tu nestanovila nic přesného. Nařídila pouze, že v čas velikonoční máme přistupovati ke stolu Páně. Poněvadž svatému přijímání zpravidla má předcházeti zpověď, z toho plyne, že jsme i povinni jíti ke sv. zpovědi. Velikonoční doba trvá od neděle květné až do neděle bílé. Biskupové

však mohou pro diecese nebo jednotlivé farnosti trvání této doby prodloužiti. U nás je tato doba prodloužena tak, že trvá od popeleční středy až do svátku nejsvětější Trojice. Kdo v této době mohl jíti ke sv. zpovědi, ale neučinil tak, dopustil se těžkého hříchu.

Komu se zpovídati? — Svému knězi. Tímto zřízeným knězem je biskup pro svou diecesi, řádně ustanovený farář pro svou farní osadu. Nyní zpravidla mají věřící dovoleno zpovídati se knězi kterémukoliv, jen když ke zpovídání je zplnomocněn. Církev sv. snažně si přeje, abychom se zpovídali častěji do roka. Častější zpověď posiluje duši v dobrém, zeslabuje zlé náklonnosti a činí svědomí útlejším. Zvláště ve smrtelném hříchu je nebezpečno smíření s Bohem odkládati. Proč? —

Můžeme se zpovídati i tehdy, když máme zato, že duši netíží žádný smrtelný hřích. Je záhodno zpovídati se i ze hříchů všedních. I ony jsou urážkou boží, i ony zohavují naši duši... Mimo to pak strhují nás lehce do těžkých hříchů. „Hřích můj přede mnou je vždycky.“ (Ž. 50, 5.)

Zpovídejte se ze hříchů lehkých, když smrtelných nemáte, ale připojte k nim a žalujte na sebe znova některý hřích těžký z předešlého života, ze kterého jste se již zpovídali. Vzbudíte tak snadno náležitou lítost nad hříchy, která je nutná k dobré sv. zpovědi.

Tresty. — Koncil lateránský doložil k přikázání o každoroční sv. zpovědi toto: „Kdo neuposlechne, pokud je živ, budiž vyloučen z církve; a když zemře, budiž zbaven církevního pohřbu!“ A Kristus Pán pravil: Kdo pak církev neuposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán. (Mat. 18, 17.) Kdo ani jednou za rok nejde k sv. zpovědi, odpírá církvi poslušnost. Proto je v očích církve jako pohan, a pohan do církve nepatří.

Po delších dobách třeba, abychom duši svou očistili zpovědí životní, poněvadž tím více jsme ujištěni o odpuštění svých hříchů, poněvadž generální zpověď je posilou k setrvání v dobrem a dostává se skrze ní velikých milostí (na př. sv. Ignáci z Loyoly, sv. Karlu Bor., sv. Františku Sal., kteří vykonali životní sv. zpověď), je útěchou v hodině smrti.

NAUČENÍ:

Zpověď je nejen lékem uzdravujícím, ale i ochranným. Při zpovědi dostane se vám rad a vhodných upozornění od duchovního otce. Obnovíte a utvrdíte svá dobrá předsevzetí... Bůh pak obět, kterou mu takovouto sv. zpovědí přinesete, neopomene odměnit.

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Ve Francii žil v poslední době velký spisovatel Karel Huysmans († 1907). Byl to bezbožný spisovatel. Vydával bezbožné a nemravné spisy. Ale pojednou se vzpamatoval a obrátil. Milost boží se ho dotkla. A v klášteře u trapistů vykonal životní sv. zpověď. A jak byl šťastný, když se očistil sv. zpovědí! Píše o tom sám. „Mnich pozdvihl ruku... a vyřknul rozhřešující slova: Ego te absolvo (já tě rozhřešuji)... Ta slova pronikla mi nitrem. Klesl jsem skoro k zemi a nejsem schopen ani slov pro díkůčinění, plakal jsem...“

30 Zpytování svědomí

OTÁZKA 115

PŘÍPRAVA:

„Před modlitbou připrav duši svou a nebud' jako člověk, který pokouší Boha.“ (Moudr. 18, 23.) Co platí o modlitbě,

platí též o sv. zpovědi. Sv. Otcové církevní napomínají jednohlasně: „Nežli se přiblížíš k soudu zpovědnice, připrav se, abys opravdu dostal rozhřešení a nebyl jako mnozí hříšníci, kteří nevědí co říci a nevyznají ani čtvrtiny svých provinění.“ Čeho je třeba k svátosti pokání nebo kolik částek náleží k svátosti pokání? (Ot. 115.)

V Písmě sv. (Is. 38.) čteme o králi Ězechiášovi, že byl od Boha zázračně uzdraven ze své smrtelné nemoci. Prorok Isaiáš pak ho ujistil, že Pán mu popřává ještě patnáct let života. Ězechiáš v této milosti neviděl nic jiného, než nový důvod, aby se pokořil před svým Stvořitelem. V hořkosti duše své si připomínal všecky své myšlenky, všechna svá slova, všecky své skutky.

Děti! — Rovněž tak máte činiti i vy, když se chcete smířiti s Bohem a ve svátosti pokání dosáhnouti odpuštění svých hříchů. Toto jítí do sebe, tento přehled veškerého našeho chování se nazývá zpytováním svědomí.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 133. (O marnotratném synu.)

VYSVĚTLENÍ:

Marnotratný syn šel sám do sebe a řekl si: „Kolik nádeníků v domě otce mého má chleba dosyta, a já zde hynu hladem. Vstanu a půjdu k otci svému a řeknu jemu: „Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou! Již nejsem hoděn slouiti synem tvým. Učiň mě aspoň svým nádeníkem.“ — Aby však kající správně na sebe žaloval, musí dříve své svědomí zpytovat, t. j. vážně se rozpomínati, kterých hříchů se od poslední platné zpovědi dopustil. Zpovídá-li se ponejprv, zpytovat se musí od té doby, kdy začal hříchy poznávat.

Z toho je patrné, jak důležitou částkou svátosti pokání jest zpytování svědomí. Proto věnuj zpytování svědomí tolik péle a času, kolik obyčejně vynakládáš na dílo důležité. Nebud' v té věci povrchním, protože konáš dílo svého

spasení. Nebuď příliš úzkostlivým, protože se od tebe nežádá nic nemožného.

Kdo se často zpovídá a varuje se těžkého hříchu, tomu není třeba dlouho se zpytovat. Ať raději věnuje více času vzbuzení pravé lítosti s pevným předsevzetím hříchů se vystřídati.

Kdo však nebyl již dávno u sv. zpovědi, dopustil se mnoha hříchů a to hříchů těžkých, tomu jest třeba bedlivého zpytování svědomí.

Nejlepším prostředkem usnadnit si zpytování svědomí před sv. zpovědí jest: zpytovat se každého dne při večerní modlitbě.

Jak se koná zpytování svědomí? — Sv. Augustin se modlival: „Pane, dej, ať poznám tebe a poznám sebe!“ Tak jest se i nám modliti a to zvláště před sv. zpovědí. Prosme Ducha sv.! Duchu svatý, osvět a posilni mě, abych své hříchy náležitě poznal, srdečně jich litoval, upřímně se z nich vyzpovídal a opravdu se polepšil. Amen.“ Po horlivé modlitbě se zvláště rozpomínejme:

1. kdy jsme se naposledy platně zpovídali a zdali jsme vykonali uložené pokání; — 2. jak jsme zachovali jednotlivá přikázání boží a církevní, máme-li na sobě a který hřích hlavní; — 3. jak jsme plnili povinnosti svého stavu. Tažme se, zdali jsme od poslední platné zpovědi zhřešili myšlenkami, žádostmi, slovy nebo skutky anebo opomenutím svých povinností, anebo zdali naší vinou nezhřešili jiní. Nalezneme-li hříchy těžké, ptejme se při každém, kolikrát jsme se každého dopustili. Nemůžeme-li nalézt počtu určitého, na př. při myšlenkách, zpytujeme se aspoň, kolikrát jsme se ho dopustili za den, za týden, za měsíc. Přistupuje-li k hříchu ještě nějaká okolnost, která druh hříchu mění, na př. urazil-li kdo těžce ne člověka cizího, ale otce nebo matku, zhřešil-li kdo nečistě s osobou příbuznou a pod.: i takové okolnosti třeba udati při sv. zpovědi a

proto i při zpytování svědomí takových okolností si všímali.

K zpytování svědomí dobře nám poslouží „zrcadlo zpovědní“. Nemůže-li kdo i při dobré a pilné snaze na všechny hříchy si vzpomenouti, ať se proto neznepokojuje, ale ať poprosí zpovědníka, aby příhodnými otázkami zpověď jeho doplnil.

2. Učený pohan Pythagoras uložil svým žákům, aby každého dne jistou dobu o třech otázkách se zpytovali: co jsem činil? — Jak jsem to činil? — Co jsem opomenul učiniti? — Aby tak poznali své chyby.

Proslulý řečník Cicero píše ve své knize o stáří, že každého večera zpytoval se: co jsem dnes mluvil, co jsem slyšel, co dobrého či zlého činil? — Aby tak poznal a viděl své chyby.

Mudrc Seneka vykládá o jakémsi Quinctiovi, že každého večera se zpytoval: co zlého překonal? — čemu zlému odolal? A sám sobě praví Seneka: každého večera, když světlo zhasne a manželka má se uloží k odpočinku, přísně se zpytuji z celého dne: co jsem mluvil, psal, činil. A shledám-li co nepravého, sám na sebe se hněvám, jsem si žalobníkem, soudcem, svědkem i trestatelem. Tak pohané.

3. Posiluje k životu bohumilému. Kolika lidem zpověď a svátostné rozhřešení přivedlo proměnu! — Když klekáš do zpovědnice, tvá duše je něčím zatížena, znečištěna, u někoho méně, u někoho více. Kdo by nebyl bez chyby! Ale když odcházíš ze zpovědnice po svátostném rozhřešení, které ti bylo dáno, odcházíš proměněn. Duše dostala nové roucho, roucho posvěcující milosti a září.“ Krev Ježíše Krista očišťuje nás od všelikého hříchu,“ praví sv. Jan (I, 1, 7.) Jak vzácná to posila k bohumilému životu! — (Jeden generál, který v životě žil jako bezvěrec, stal se v pozdějších letech života příkladně zbožným a přijímal často

sv. svátosti. Kdysi se ho jeden přítel otázal, jak dospěl k takovéto proměně, jak došel k takovému bohumilému životu? A generál vyprávěl: „Po válečném tažení, ve kterém jsem byl raněn, dal mi Bůh nalézt zbožnou manželku. Měl jsem ohled na její víru, ale sám jsem nemohl s ní té víry sdílet. Nemluvila nikdy se mnou o Bohu. Viděla, že je mi to nepříjemné. Ale četl jsem její myšlenky a její přání v jejím obličeji. Když se modlívala v mé blízkosti anebo když přišla po svatém přijímání radostně dojata z kostela domů, bylo mi někdy, jako bych viděl anděla. Moji ránu, která stále znova se jitřila, ošetřovala jako milosrdná sestra. Čím více rostla její obětavá láska, tím špatnějším jsem si připadal. Ko-
nečně byl jsem překonán. Když opět jednou přišla z kostela domů, prosil jsem ji o prominutí všeho, čím jsem ji soužil a prosil jsem ji, aby mne zavedla ke svému zpovědníku. Nikdy ode dne sňatku nebylo pro ni radostnější chvíle. Ale jak jsem byl šťasten, když jsem jejím prostřednictvím našel svého Boha! Hled'te, od té doby vedu s pomocí boží zbožný, ale také šťastný a bohumilý život.“)

Vzácným účinkem svátosti pokání je pokojné svědomí. Po sv. zpovědi řádně vykonané zavládne v srdci „pokoj boží, jenž převyšuje všechno pomyšlení.“ (Filip. 4, 7.)

„Není bezbožným pokojem“, praví se v Písmě sv. (Is. 48, 22.) Kdo má svědomí obtíženo těžkou vinou, nemá v duši pokoj. A když nemá, může-li ho přece opět dojíti? — Kde ho dojde? — Dojítí ho může a dojde u Krista! Kristus zjevil se apoštolům a řekl jim: „Pokoj vám.“ A hned zde ustanovil, kde bude možno pokoj duše, když je svědomí obtíženo, nalézt. Vdechl na apoštoly a řekl jim: „Přijměte Ducha sv. Ve svátosti pokání nalezne se pokoj. Nejednájí správně, kteří pokoj jinde hledají. Zhřešil Jidáš a zhřešil Petr. Ale oba nestejně

pak jednali. Petr se obrátil kající k Pánu a došel odpuštění i pokoje. Jidáš také se vyznal ze svého hříchu — ale komu: fariseům. Šel k nim a řekl jim: „Zhřešil jsem, zradiv krev spravedlivou!“ U nich nemohl dojít odpuštění. Proč nešel ke Kristu? — Tak jednají i dnes mnozí. Ve svátosti pokání naleznete odpuštění i pokoj své domí.

Italský básník Silvio Pellico, který byl pro domnělá politická provinění odsouzen k dlouholetému žaláři, přiznává o sobě, že mu v tomto utrpení plném zajetí v jeho zpovědníkovi byl poslán milosrdný anděl. Přiznává, že domluvy zpovědníkovy ve sv. zpovědích ho zachránily v těchto trudných chvílích, že nepozbyl myslí a že si nezoufal. „Každého měsíce“, píše, „uslyšev domluvu svého zpovědníka, cítil jsem v sobě opět touhu po ctnosti, zapomněl jsem na všechny nenávist a všechno nepřátelství. Byl jsem vždy uklidněn, a byl bych ochoten býval obětovati svůj život za své bližní.“

NAUČENÍ:

„Vstanu a půjdu k Otci svému.“ (Luk. 15, 18.) „Neprodlévej obrátiti se k Pánu, aniž odkládej den ode dne, neboť náhle přikvapí hněv jeho.“ (Sir. 5, 8. 9.) Leckomu se nedostane smíření s Bohem při smrti, protože pohrdal svatou zpovědí za zdravých dnů. „Nuže, tedy, čiňme dobře, dokud máme čas!“ (Gal. 6, 10.) „Potom už času nebude.“ (Zjev. 10, 6.)

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 52.

W. Straub, Malendes Zeichnen im Religionsunterricht, obr. 46.

MODLEME SE:

„Nejlaskavější Spasiteli a Vykupiteli! Pevně věřím, že jsi apoštolům svým a jejich nástupcům dal moc hříchy odpouštět. Osvěť rozum můj,

abych všechny své hříchy poznal, je litoval, z nich se vyznal a se polepšil.“

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

Jednoho večera, když nebe zářilo tisícerými hvězdami a měsíc svým jasem ozařoval daleké obzory, Luther, už zestárlý a blízek smrti, seděl s Kateřinou Bora (řeholnicí), kterou považoval za manželku (ač sám byl knězem). Oba mlčeli. Najednou Kateřina se otázala: „Není-li svátosti pokání, jak dosáhneme odpuštění hříchu?“ Luther se zarazil, začal nesměle mluvit o ospravedlnění skrze Ježíše Krista, ale přiznal nakonec, že zpověď katolická dává duši více klidu a více pokoje. (Audin: Vie de Luther.)

31 Bez lítosti není odpuštění

O T Á Z K A 116, 117, 118

PŘÍPRAVA:

Lítost, které se k odpuštění hříchu ve svátosti pokání vyžaduje, jest bolest duševní a ošklivost nad spáchanými hříchy s předsevzetím, již nikdy nehřešiti. — Stává se někdy, že kající nemůže zpytovat svědomí, anebo se nemůže z hříchů vyznati, anebo nemůže vyplniti uloženého pokání, a přece dostane kněžské rozhřešení a má hříchy odpuštěny, jestliže jich litoval. Bez lítosti nemůže nikdy žádný hřích osobní býti odpuštěn. Zpověď bez lítosti byla by neplatná.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 98. (Kající žena hříšnice.)

VYSVĚTLENÍ:

Která je nejpotřebnější částka svátosti pokání? (Ot. 116.)

1. Pán Bůh žádá srdce zkrúšené. Musíš býti Petrem plačícím a Magdalenou lkající. Pak se ti dostane, co povídá Pán: „Blahoslavení lkající, neboť oni potěšeni budou.“

Které jsou vzory lítosti v P. sv.? — Přišel celník do chrámu, stanul opodál a netroufal si ani oči pozdvihnouti k nebi, nýbrž bil se v prsa a říkal: „Bože, buď milostiv mně hříšnému!“ A vrátil se domů omilostněn. (Luk. 18, 13.) — Žena hříšnice přišla k Pánu Ježíši, klekla si mu k nohám a plakala. A Pán jí řekl: „Odpouštějí se ti hříchy. Jdi v pokoji!“ (Luk. 7, 48. 50.) — Apoštol Petr seděl u ohně a zapřel Pána Ježíše. Tehdy „obrátil se Pán a pohleděl na Petra. I rozpomenul se Petr na slovo Páně, vyšel ven a plakal hořce. (Luk. 22, 61, 68.)

(Vojevůdce římský Pompejus měl ve svém vojsku statného vojína, kterému se kdysi v boji stala smutná nehoda. Zápasil s námahou s nepřátelským, mu neznámým vojákem. Přemohl ho a usmrtil. A potom se na něho vrhl, aby ho oloupil. Tu poznal, že zabitý voják je jeho bratr. Byl zachvácen nesmírnou lítostí. Chvíli byl jako ztrnulý. Když se vzpamatoval, odnesl jeho mrtvé tělo do svého stanu. Ozdobil je šatem a dle tehdejšího zvyku uchystal hranici, aby jeho mrtvé tělo spálil. Zažehl dřevo. Pak sám se probodl a to tak, aby krev z rány v prsou stékala na mrtvého bratra. Potom se vrhl na mrtvé tělo bratrovo, aby zároveň s ním byl spálen. Taková byla jeho lítost nad spáchaným skutkem. Zde máme obraz lítosti.)

Jak musím litovati? — Litovati musím upřímně. Nestačí jen ústy odříkávati slova lítosti. Bůh se dívá do srdce. Prázdných slov nepřijímá, ale nepohrdá srdcem zkrúšeným a pokorným. (Žalm 50, 19.) Proto je lítost bolest a ošklivost duše nad spáchanými hříchy.

Lítost při svátosti pokání se musí vzbuditi před zpovědí aneb aspoň před rozhřešením.

2. Kterých hříchů je nutno litovati? (Ot. 117.)

Je nutno litovati hříchů těžkých, a to všech. — Kdyby někdo neměl lítosti, byť jenom nad jedním hříchem těžkým, zpovídal by se neplatně. — Tomu, kdo má jen všední hříchy, stačí k platné zpovědi litovati aspoň jednoho z nich. Učiní však dobře, když bude litovati všech hříchů všedních, ze kterých se zpovídá. Radno je také v lítost a zpověď zahrnouti hříchy už odpuštěné, aby lítost byla tím upřímnější.

3. Co musí býti s lítostí nezbytně spojeno? (Ot. 118.)

S lítostí musí býti nezbytně spojeno opravdové předsevzetí; opravdu chci se zlepšiti a nikdy už nehřešiti. Kdo by neměl této vůle, nebyl by pravým kajícím. Nedošel by odpuštění. Odmítnouti všechny hříchy, s rozhodností zřici se i zlých příležitostí, které svádí. V této věci mnohý chybuje. Jde sice ke zpovědi, ale nemá v úmyslu, že toho nebo onoho hříchu úplně zanechá. Čemu je podoben takový člověk? —

(V životě sv. Anselma se vypravuje: Kdy si potkal sv. Anselm na cestě chlapce, který měl ptáčka uvázaného za nožku na pevné niti. Chlapec si s ptáčkem hrál. Nechal ptáka vždy vylétěti vzhůru, ale pak jej niti strhnul zase k zemi. Smál se, jak má ptáčka v moci. Dlouho si tak hrál. Sv. Anselm v duchu toho ubohého trýzněného tvorečka litoval. Přál si, aby se nitka přetrhla a ptáček mohl ulétnouti. Po chvíli se tak skutečně stalo. Nitka se přetrhla a ptáček radostně uletěl. A tu chlapec počal zlostně volati a plakati. Sv. Anselm však radostně se usmíval a pravil soudruhům: „Viděli jste toho ubohého ptáčka, jak si s ním chlapec hrál? Myslil jsem

při tom tohle: tak si hrá d'ábel s člověkem, kterého má jako na provaze připoutaného. Pustí ho sice trochu vzlétnouti, ale zase ho strhuje. „Tedy přetrhnouti musíš pouto, které tě k d'áblu váže. Musíš se zříci všeho, co tě k hříchu vede. Nemáš-li tohoto pevného předsevzetí, darmo se těšíš na odpuštění hříchů.

NAUČENÍ:

Mé dítě! Pán Ježíš chce po tobě: Každý večer po modlitbě zpytuj své svědomí a vzbud' dokonalejší lítost! Dělej to po celý svůj život. Tak si zachováš čisté svědomí. „Čisté svědomí, největší jmění.“

MODLEME SE:

Svatý Bože, hříšné trestáš činy, trestů tvých se hrozím za své viny. Dobré všechno dostávám z tvé ruky, podstoupil jsi za mne kříže muky, nebe otevřels mi smrtí svou a já zlobou splácím lásku tvou. Hříchů je mi z hloubi srdce líto, poslepuji se, svatě slibuji to.

Oběť Bohu příjemná jest, duch zkormoucený; srdcem zkroušeným a pokorným, Bože, nepohrdneš.“ (Žalm 50, 19.)

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Bohatý šlechtic dopustil se kdysi zvláštního těžkého hříchu. Když se vzpamatoval, trápi lo ho svědomí. Ale nerad by se byl z toho hříchu vyznal, neboť se ho sám hrozil a ostýchal se — ovšem bláhově — z něho se zpovídati. I umínil si, že si své svědomí upraví bez pokání. Byl bohat a proto je chtěl nejprve umlčeti rozličnými radovánkami: hodoval dnem i nocí a vyhledával všeliké zábavy. Ale svědomí volalo neustále. Vydal se pak na cesty do dalekých krajín, aby v cizích zemích zapomněl na svůj hřích a tak upokojil své svědomí. Ale svědomí doprovázelo ho i do cizích krajín a stále

se ozývalo. Počal tedy konati skutky dobré. Měl mnoho majetku a proto rozdával chudým veliké dary, podporoval chudáky, kde jen mohl, celé noci se modlíval, ukládal si přísné posty, ale svědomí se stále ozývalo. I byl již celý zoufalý nad svým stavem, neboť ku pokání, ku zpovědi se odhodlati nechtěl. Konečně si umínil, že učiní konec svému životu. Vsedl na vůz a jel na venkovský statek, aby se tu usmrtil. A hle, cestou zastihl staříčského kněze, přívětivé tváře a vlídného vzezření, kterého pozval k sobě na vůz. Stařeček se za řeči zmínil také o zpovědi, jak je blahodárná a jak utišuje svědomí. „Ale když já se nemohu zpovídati!“, zvolal podrážděně šlechtic. Stařeček udiven pohlédl na něho a klidně odvětil: „Vždyť jest ještě jiný způsob možný!“ Slova tato dodala šlechtici odvahy. Mínil, že bude tedy přece lze beze zpovědi usmířiti svědomí. Poprosil tedy stařečka, aby jej doprovodil do venkovského zámku. Stařeček poslechl. Na večer pak, než se odebrali na lůžko, poradil kněz šlechtici, aby zpytoval své svědomí, ostatek až ráno že s ním upraví. Šlechtic tak učinil. Z rána vyzval jej kněz na procházku do zahrady. Cestou se ho tázal, zdali bedlivě zpytoval své svědomí. Šlechtic přisvědčil. Tu kněz kladl mu sám jednotlivé otázky dle božích přikázání. Konečně dotkl se kněz šetrně i té hrozné věci, která právě šlechtice tak mnoho tížila. A tu šlechtic zakryl si tvář a zvolal: Ano, to je právě hrozný skutek, ze kterého se mi nelze vyzpovídati. Načež stařeček kněz vlídně mu pravil: „Upokojte se — již jste se z něho vyzpovídal. Již vám netřeba znova ho opakovati, doplníme ještě tuto zpověď a předepsaným způsobem ji uzavřeme. — A tak se stalo; šlechtic byl usmířen s Pánem Bohem. Svědomí měl zase klidné a dobré.

Král David o sobě praví: „Rozjímal jsem v noci v srdci mém a přemýšlel jsem a zkoumal

jsem v duchu svém.“ (Ž. 76, 7.) V noci přemýšlel a zkoumal se, když už od povinností denních se oddálil a vše utichlo.

Proč budeš zpytovatí svědomí? — Zpytování svědomí je nutné k hodnému přijímání. „Zpytuj sám sebe a potom z toho kalicha jez!“ (1. Kor. 11, 28.)

Zpytování svědomí.

Zpytování je nutno k hodnému přijímání. „Zpytuj sám sebe a potom z toho chleba jez!“ (1. Kor. 11, 28.) Sebe neomlouvej. Přísně suď jen sebe; „omlouvej, když jiní klesli, aby lidé tebe snesli.“ (VI. Šťastný podle Tom. Kemp.). Horšími se nedělejme.

První otázka je: Platila má poslední zpověď? — Napravil jsem pohoršení a škodu? Odvolal jsem pomluvy? Odprosil jsem za urážky? Vykonal jsem pokání? Pokročil jsem v dobrou? Jak dlouho jsem se udržel? Cvičil jsem se v dobrém? Odložil jsem chybu? Zmenšil jsem počet hříchů? Proč jsem zase do těchže hříchů klesl? Neužil jsem prostředků? Nevaroval jsem se příležitosti? Sám jsem přivodil pokušení? — Neodpíral jsem hned? Usmířil jsem se? Bojoval jsem proti zlému zvyku? — Klesl jsem lehkomyšlně do hříchu? Které byly mé úmysly a pohnutky na př. při almužně, častém přijímání? Vyznal jsem víru? — Zastal jsem se víry? Zeptal jsem se v pochybnosti? Konal jsem povinnosti stavu? Trval můj hněv dlouho? Napomenul jsem jiné? Bral jsem ukradené? Mlčel jsem ke hříchu? Naváděl jsem ke hříchu a ke kterému? U těžkých hříchů je naprosto nutno zpytovatí počet. Netřeba však říci: já jsem 56krát zaklel. Řekne se: měl jsem to ve zvyku, velmi často. Při mši svaté zanedbané se zpytuj, kdy jsi přišel pozdě. Až po obětování, po proměňování?

Nesmíte býti ani lehkomyšní při zpytování, ani úzkostliví. Pán Bůh není tyran; nečíhá na

vaše hříchy. Bůh je láska, otec. Hlavní je, se napravit! Hříchy hleďte poznati, jak se před Bohem staly skutečně. Měl jsem zlé myšlenky. Ale které? Nevíš-li, zda je to hřích, zeptej se! Četl jsi zlé knihy? Kolik? Půjčil jsi je? Nepře-
nášel, nedodával jsi pohoršlivá psaníčka? Která je tvá hlavní chyba? — Zpytuj denně večer. (Dr. O. Tauber, ve Vých. list. 1935, roč. XXXV., č. 2—3, str. 103.)

NAUČENÍ:

1. Zpytuj bedlivě! — Čím déle kdo ne-
byl u sv. zpovědi, tím větší píli má vynaložiti na
zpytování svědomí. Kdyby někdo zpytoval tak
povrchně a nedbale, že by proto vynechal při
zpovědi některý hřích těžký, zpovídal by se ne-
platně.

2. Zpytuj každodenně! Snadno se roz-
pomíná před sv. zpovědí na hříchy, kdo zpytuje
svědomí každodenně. Zpytování svědomí spo-
jené s dokonalou lítostí je nejdůležitější částí ve-
černí modlitby. Ukládej se k spánku po každé
tak, jako bys měl v noci umříti. A svědomí zpy-
tuj před sv. zpovědí pokaždé tak, jako by to
byla tvá poslední zpověď a budeš se dobře zpo-
vídat a jednou šťastně umírat. „Všecko ve světě
jen na obrátku, a život lidský jako sen!“

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu,
obr. 53.

MODLEME SE:

Duchu svatý, osvět a posilni mě, abych své
hříchy náležitě poznal, srdečně jich litoval, u-
přímně z nich se vyzpovídal a opravdu se po-
lepšil. Amen.

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

Vypravuje se o hospodáři, jak si uchránil
statek před záhubou. Byl nejprve velmi zámož-
ný. Ale pak začal mu statek klesati, všude schá-

zelo, všude hynulo. Co to? — Otázal se jednou dobrého a rozvážného přítele o poradu. Ten prohlédl, co se děje. Poradil mu toto: Udělej si lucernu a vždy pozdě na noc a pak časně z rána procházej s lucernou celý statek. Potom se jistě všechno polepší. Hospodář se zprvu smál této radě, ale pak k vůli příteli poslechl. Obešel jednoho dne večer s lucernou skutečně celý statek. Vešel do sklepa, a hle, čeledín si tam točil džbán piva. Vešel do kuchyně a v kuchyni si pekli kuře. Vešel do stodoly a syn mu tam právě bral z hromady obilí a dával do pytlů atd. — Neříkal nic. Činil, jako by ničeho neviděl a odešel. Všichni ovšem byli jeho nenadálým příchodem překvapeni a uděšeni, jako by bylo mezi ně zapadlo strašidlo. Ráno druhého dne hospodář zase s lucernou chodí po statku a hle, vše si ještě hovělo, vše spalo, ač už dávno byl čas ku práci. Vzbudil je. A tak chodil nějakou dobu a statek zase kvetl. Aby náš statek, naše svědomí nehynulo, musíme se bedlivě procházeti s lucernou, t. j. bedlivě zpytovatí svědomí, aby nám ďábel svědomí neuspal.

32 Kterak třeba hříchů litovati

O T Á Z K A 119, 120, 121

PŘÍPRAVA:

Když byl Kristus Pán veden v hrozném průvodu s křížem na horu Golgotu, potkaly se s ním zbožné ženy jarusalemské a plakaly nad ním. Ale Pán Ježíš jim řekl: „Dcery jerusalemské, neplačte nade mnou, ale plačte samy nad sebou a nad svými syny!“ Těmi slovy učil, že více sluší oplakávati hříchy, které jsou příčinou bolestí a muk Spasitelových. „Slza kajícíá donucuje k odpuštění.“ (Sv. Jeroným.) „Veliký

jest oheň hříchu, ale malá slza jej uhasíná.“ (Sv. Jan Chrysost.) Plakal David, když se dopustil těžkého hříchu a jak sám praví, slzami smácel lůžko své. Plakala Magdalena, když klečela u nohou Spasitelových. Plakal Petr, když zapřel svého Pána. Slzy lítosti nad hříchy svými jsou slzy krásné a blahodárné. „Obraťte se ke mně celým srdcem svým s postem, a s pláčem i s kvílením. (Joel 2, 12.)

PŘÍKLAD : Bibl. děj. čl. 169. (V noci před veleradou [Od Petra zapřen]).

VYSVĚTLENÍ:

1. Přirozená lítost.

Proč počal marnotratný syn litovati hříchů? — „Čím kdo hřešívá, tím i trestán bývá.“ — Mladší syn odešel do daleké krajiny. Tam žil prostopášně a promarnil svůj statek. Když tak utratil všechno, nastal v té krajině veliký hlad. Jak se mu nyní vedlo? — I on počal trpěti nouzi. I šel přiživit se u jednoho měšťana. Ten ho poslal do svého dvora pásti vepře. Tam by se byl rád dosyta najedl mláta, kterým vepře krmili; ale nikdo mu ho nedával.

Hle! Přátelé ho opustili, opovrhli jím, nyní se k němu neznají. Potupně asi o něm mluvili: „Proč byl tak hloupý?“ A jak zdravý odcházel do ciziny? Jak asi nyní vyhlíží? — Je skleslý, bledý, utýrán. Je těžko potrestán. Svým životem dosavadním upadl do hanby, opovržení, chudoby, nouze, k tomu je tak bídný a bez radosti! — Jistě asi vzlykal: „Kdybych nebyl upadl do těchto hříchů!“ Vizte děti! — Kdyby někdo litoval jen proto, že hříchem upadl do hanby, do škody, do nemoci, do světského trestu, měl by lítost jen přirozenou. Přirozená lítost nestačí k odpuštění hříchů. Abychom dosáhli odpuštění u Boha, třeba litovati z pohnutek lepších.

Kdy je lítost pouze přirozená? — (Když člověk lituje svých hříchů jen z pohnutek časných, na př. že se hříchem uvedl do neštěstí, neb pozbyl cti anebo utrpěl škodu.) Lítost pouze přirozená nestačí k odpuštění hříchů.

2. Nadpřirozená lítost je

a) dokonalá: Kdy máme lítost dokonalou? (Ot. 119.) (Když litujeme hříchů proto, že jsme byli nevděční Bohu nejvyšší dobrotivému, nebo proto, že Ježíš Kristus za naše hříchy trpěl a zemřel.) — Přestav si živě lásku boží: Bůh, nebeský Otec můj, ničím mně nikdy neublížil, nebe mi připravil, denně mi dobře činil: a já?... Ježíš Kristus mě tak miloval: s nebe na zem sestoupil, na kříži za mé hříchy trpěl a zemřel: a já?... Lítost takto vzbuzená je výborná a slove dokonalá.

Kterak můžeme vzbuditi dokonalou lítost? — „Bože můj! Tys nejvyšší dobro a nekonečné lásky hoden. Proto tě miluji z celého srdce a nade všechno. Z lásky k Tobě lituji všech svých hříchů, protože jsem jimi urazil tebe, dobrotu nekonečnou. Činím opravdové předsevzetí všech hříchů, jakož i blízkých příležitostí hříchu se varovati a věrně přikázání tvá zachovávat. Dejž mi k tomu milost svou.“

Kdy jsme povinni vzbuditi dokonalou lítost? — (V nebezpečství života, jsme-li si vědomi těžkého hříchu a nemůžeme se zpovídati.) Kdy se doporučuje vzbuditi dokonalou lítost? (Jakmile se kdo dopustil těžkého hříchu a nemůže se hned vyzpovídati.) Je velmi prospěšno vzbuditi dokonalou lítost každodenně večer, než jdeme spat. Jedinou pomocí k spasení je dokonalá lítost v nebezpečí smrti, když někdo je v těžkém hříchu a nemůže přijmouti svátosti pokání. — Kdo sám umí vzbuditi dokonalou lítost, pomůže i druhému; kdy zvláště? —

Čeho nabýváme dokonalou lítostí? (Ot. 120.)

Dokonalou lítostí nabýváme hned odpuštění hříchů; jsme však povinni se z nich ještě vyzpovídati.

b) Nedokonalá lítost. Kdy máme nedokonalou lítost? (Ot. 121.) Lítost nedokonalou máme, když litujeme hříchů proto, že jsme jimi zasloužili trestů božích. — Představ si živě tresty boží: co trpí duše v očistci, co zavržení v pekle; těchto neb oněch trestů jsi zasloužil. — Lítost takto vzbuzená je dostatečná a slove nedokonalá. Lítost nedokonalá stačí k odpuštění hříchů, přijímáme-li zároveň pokání. Kterak můžeme vzbuditi nedokonalou lítost? — Bože můj! Mám hříchy na sobě, zasluhuji trestů tvých. Bože, buď milostiv mně hříšnému! Od Tebe mám všechno dobré, miloval jsi mě až k smrti kříže a já jsem Tě tolikrát urazil. Ježíši, smiluj se nade mnou! Ježíši, slituj se nade mnou! Ježíši, odpusť mi hříchy mé! Pevně si umínuji, že se opravdu polepším. Amen.

Lítost nedokonalá postačuje, abychom ve svátosti pokání dosáhli odpuštění hříchů.

Lítost nedokonalá vycházející z nedokonalé lásky k Bohu, nemůže sama o sobě zhladiti těžkého hříchu. Může však nabýti této moci, přistoupí-li k ní přijetí svátosti pokání a posledního pomazání. Přijímáme-li tedy svátost pokání, není nutno, abychom měli lítost dokonalou. Učiníme dobře, vzbudíme-li pokaždé nejen lítost dokonalou, ale i dokonalou nad hříchy. Čím dokonalejší je lítost nad hříchy, tím bohumilejší bude naše pokání, tím více časných trestů odpustí se nám ve svátosti pokání.

Dokonalá lítost — lítost pocházející z dokonalé lásky k Bohu, shlazuje nejen všední, ale i těžké hříchy, a to nejen v čas potřeby, nýbrž kdykoliv —

vždy. Musí s ní zároveň býti spojen úmysl, že se ve zpovědi vyznáme ze hříchů. Vzbudíme-li dokonalou lítost a máme-li úmysl v nejbližší sv. zpovědi ze svých těžkých hříchů se vyznati, tu již před přijetím svátosti pokání dosahujeme odpuštění svých hříchů.

NAUČENÍ:

Vzbuzujte častěji dokonalou lítost! Vidíte-li jiné v nebezpečí, buďto v domě, v němž bydlíte, nebo v rodině, není-li možno okamžitě přivést kněze, vzbudte s nemocným, pokud možno, víru, naději a lásku, jakož i dokonalou lítost. I kdyby se zdálo, že nemocný ničeho neslyší anebo neví, co se kolem něho děje, jest radno předříkati mu pomalu, hlasitě a zřetelně modlitbu vzbuzení lítosti.

MODLEME SE:

Bože můj! mám hříchy na sobě, zasluhuji trestů tvých. Bože, buď milostiv mně hříšnému! Od tebe mám všechno dobré, miloval jsi mě až k smrti kříže a já jsem tě tolikrát urazil. Ježíši, smiluj se nade mnou! Ježíši, slituj se nade mnou!

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Otec rodiny byl stížen chrlením krve. Posel spěchal ihned pro kněze. Nejmladší dítě, které bylo před krátkou dobou u prvního sv. přijímání, pozorujíc nebezpečí života u svého otce, sňalo se stěny kříž a držíc jej před otcem, modlilo se hlasitě vzbuzení dokonalé lítosti. Otec pohnutím slzel. Zemřel sice dříve, než přišel kněz, ale byl pro věčnost zachráněn.

33 Supřímnou lítostí opravdové předsevzetí

O T Á Z K A 122, 123, 124

PŘÍPRAVA:

„Hle, nyní jsi uzdraven, již nehřeš více!“ (Jan 5, 14) pravil Pán Ježíš k nemocnému. Slova platí i nám. Když přistupujeme k sv. zpovědi, musíme mít dobré předsevzetí; neboť s lítostí musí býti spojeno dobré opravdové předsevzetí, t. j. opravdová vůle, život svůj polepšiti a nikdy více nehřešiti.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čsl. 98. (Kající žena hříšnice.)

VYSVĚTLENÍ:

Co si zvláště mám umíniti při sv. zpovědi? (Ot. 122.)

Při sv. zpovědi si zvláště mám umíniti:

1. že se budu chránit aspoň všech hříchů těžkých a blízké příležitosti k nim. Proč se budu chránit hříchů těžkých? — Hříchem stává se člověk odpůrcem Boha. V duši jeho není pokoje. Jsou zase mnozí, kteří mají duši obtíženou těžkými hřichy. Zdají se klidnými, pokojnými. Ale ten pokoj je zdánlivý. Prorok Jeremiáš praví o nich: „Říkají: pokoj, pokoj, ale není pokoj.“ (8, 11.) Hříchem staví se člověk v odpor proti Bohu. Hřích pokoj duše ničí, duši svírá a dusí. — (Jeden farmář vyšel si na lov divokých kachen. Zastřelil jednu. Když se pro ni připlížil křovím, ušel, že se k ní právě připlížil veliký had. „Jedinou ranou chtěl jsem jej rozdrtit (tak vykládá sám). Ale sotva jsem se rozpráhl, had se jako střela svinul kolem nohy a výše kol kol žaludku a stáhl mě, až jsem se dusil. Na-

máhal jsem se ze vši síly, abych jej odtáhl, ale marně. Krom toho tloukl mě had hlavou do do úst a obličej a velice mne zraňoval. Cítil jsem, že se mi všechna krev valí do hlavy, decí se mi úžil, v očích počalo se tmít — myslel jsem, že už poslední chvíle nastala. V tom jsem si vzpomněl, že mám v kapse nůž. Napjal jsem poslední sílu, nůž uchopil, otevřel a jediným řezem hada rozřízl. Tělo jeho spadlo bez vlády k zemi. Avšak i já jsem padnul bez sebe. Když jsem procitnul ze mdloby, spatřil jsem u sebe přítele, který mne křísil. Od té doby s hrůzou vzpomínám na tu děsnou chvíli.“ Podobně svírá a děsí člověka hřích.)

Co rozumíme blízkou příležitostí ke hříchu?

Příležitostí ke hříchu rozumíme osobu, společnost, místo a vůbec všechno, čím upadáme do velikého nebezpečení zhřešiti = důvěrné obcování s osobami druhého pohlaví, četba nemravných knih, návštěva hostince, taneční zábavy a j. „Kdo nebezpečí miluje, zahyne v něm.“ (Sir. 3, 27.) David byl muž dle srdce božího. Šalomoun v odměnu za svoji zbožnost byl obdařen v mládí nebeskou moudrostí. Sv. Petr byl apoštolem Páně a ještě při poslední večeři ujišťoval božského Spasitele svou věností a láskou. A přece zlá příležitost přivedla královského proroka Davida k pádu, moudrý Šalomoun ve společnosti pohanských žen byl zapleten v sítě bezbožnosti a neřestí. Petr ve společnosti nepřátel zapřel svého Pána. (Sv. Ambrož vypravuje o mladém muži, který po dlouhá léta žil ve hříších. Všechny prosby, hrozby, domluvy minuly se účinkem. Nemohl se nijak odhodlati varovati se zlé příležitosti, nebezpečné osoby. Tu bylo mu odcestovati. V cizině dotkla se ho milost boží. Jako marnotratný syn oplakával svá provinění. Bohu upřímně

ně slíbil, že se konečně hříchu a zlé příležitosti bude varovati. I vrátil se domů. Zde očekávala ho hrozná nebezpečí. Osoba, k vůli níž tolikrát Boha zarmoutil, byla ještě na živu. Sotva zvěděla o jeho návratu, už spěchala, aby jej přátelsky pozdravila. On však na ni ani nepohlédl. „Jakže?“ volala k němu plná úžasu, „ty mne už neznáš?“ — „Ovšem,“ pravil mladík, „tys ještě tou starou hříšnicí, já už nejsem oním hříšníkem.“)

Co rozumíme blízkou příležitostí ke hříchu? (Ot. 123.)

Správně se říká: „Příležitost dělá zlo děje.“ „Kdo miluje nebezpečí, zahyne v něm.“ (Sir. 3, 27.) Kdo nemíní zanechatí těžkého hříchu nebo dobrovolné blízké příležitosti k němu, nemá pravého předsevzetí. Zpovídá se tedy neplatně, knězovo rozhřešení mu nic nepomůže.

Co pravil Kristus o příležitosti k těžkému hříchu? (Ot. 124.)

„Pohoršuješ-li tě tvé oko pravé, vylup je a hoď od sebe. Lépe je ti bez oka jíti do království božího, než s oběma očima do pekla, kde červ jejich neumírá a oheň nehasne.“ (Marek 9, 46, 47.)

2. Že bližnímu ze srdce odpustím a škodu způsobenou napravím.

Škoda se bližnímu činí na těle nebo na duši, na majetku nebo na jeho cti. Škodu třeba napravit co možná nejdříve a co možná nejlépe. Kdo by nemínil napravit značnou škodu, nebo zanechatí velkého nepřátelství, neměl pravého předsevzetí. Zpovídal by se tedy neplatně.

3. Že si budu hleděti všeho, co mi pomůže zachovat milost boží.

Co pomáhá zachovat milost boží? — Kdo chce ozdravěti, musí se netoliko chrániti všeho, co mu škodí, nýbrž také užívatí léků. Lé-

kem pro duši je denní modlitba, častější přijímání svátostí, pravidelné slovo boží, náboženská četba, duchovní cvičení (exercicie) a náboženský spolek.

Čeho nejvíce potřebuješ? — Co si tedy umíš? —

NAUČENÍ:

Je velmi dobře, když si kající hned při zpytování svědomí u každého svého hříchu zvláště umíní, že se ho chce varovat a kterak proti němu pracovat. Čím je předsevzetí podrobnější, tím pro polepšení účinnější.

Mé dítě! Přijď před vyučováním každý den do kostela a řekni: „Pane Ježíši, vzpomínám si, jak jsem nehodný(á). Velice mne to mrzí. Ale já ti slibuji, že dnes chci být už opravdu hodnější ve škole i doma. Zvláště, že... (teď řekni, co již budeš dělat, nebo již neuděláš). Pane Ježíši, pomáhej mi k tomu. Otče náš... Anděle Boží, strážce můj...“ Pán Ježíš to od tebe očekává. — Co mu na to odpovíš?

TICHÉ ZAMĚSTNÁNÍ:

Co může býti příležitostí učedníku, služebníku, služebné, hněvivému, pijanu?

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Bibl. děj. str. 72. (pozn. 2. Prorok Elizeus.)

34 Vyznání hříchů - zpověď

OTÁZKA 125. 126

PŘÍPRAVA:

V řeholi sv. Antonína opata, žil mnich, jménem Pavel, který měl zvláštní dar, že na koho pohlédl, také jej prohlédl, jakou má mysl

a jaké má svědomí. Kdysi seděl tento mnich u dveří chrámových. Pojednou uviděl člověka vcházeť do chrámu. I počal se bítí v prsa a plakati. Co se stalo? — Dotazovali se ho, ale mnich mlčel. Ba nevešel ani do chrámu a plakal. Lid po skončené bohoslužbě vycházel z chrámu. Vyšel také onen muž. Mnich Petr, jakmile jej uzał, počal se veseliti a volal: „Bratři, radujte se, radujte se!“ A ujal onoho muže za ruku. Prosil ho: „Pověz nám, co se s tebou dělo. Do chrámu jsi vešel s temnou duší a vycházíš zcela proměněn!“ Člověk onen vyznal: „Jsem zlý a vešel jsem bez lítosti. Ale uslyšel jsem čísti slova proroka: „Obmyjte se, buďte čisti. Odstraňte zlé ze srdcí svých. A kdyby hříchové byli jako šarlat, nad sním sbělení budou.“ „Umínil jsem si pevně, že se všeho zlého vzdám a kajícně vyznám. A nyní jdu pln radosti.“ — Hle jak je zpověď potřebná!

PŘÍKLAD: Bibl. děj. str. 72. (pozn. 2.) Prorok Elišeus.

VYSVĚTLENÍ:

Do Samaře přišel k Elizeovi syrský vojevůdce, jménem Naaman. Byl nakažen malomocenstvem. Prorok mu řekl: „Jdi a sedmkrát se umyj v Jordáně, a budeš čist.“ I šel, umyl se a byl čist. — Říká se: „Poloviční zdraví, když se nemoc poví! Přiznání, polovic pokání.“ Při svátosti pokání je potřeba hříchy vyznati, aby zpovědník věděl, má-li je odpustiti anebo zadržeti. (Jan 20, 23.) Proto byla zpověď už za dob apoštolských: „Přicházeli mnozí z věřících a vyznávali skutky své.“ (Sk. ap. 19, 18.) Hříchy je potřeba vyznati jednotlivě. Nestací zpověď obecná: „Mám hříchy na sobě“ — ani sborová: „Zhřešili jsme.“

Kterak se vykonává zpověď? — Kajícník, obyčejně kleče, vyzná hříchy. Poslouchá pozorně, co mu říká zpovědník. Odpovídá

upřímně, nač je otázan. Táže se sám, potřebuje-li rady, nebo poučení. Zapamatuje si uložené pokání. Požehná se při rozhřešení. Rozhřešení uděluje zpovědník slovy: „Já tě rozhřešuji z hříchů tvých ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.“

Zpovědní vyznání začíná se takto: „Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen. Naposledy jsem byl u svaté zpovědi: (kdy?...). Vyznávám se před Bohem, že jsem se dopustil těchto hříchů...“ — Zpovědní vyznání končí se takto: „To jsou mé hříchy. Srdečně jich lituji a pevně si umiňuji, že se opravdu polepším.“ — Možno začínat i končit jinými slovy, jen když se správně udá čas poslední platné zpovědi.

Kterak se máme ve zpovědi vyjadřovati? (Ot. 125.)

a) počestně: výrazy slušnými, ne sprostými. Neví-li kající, jak něco povědět, pomůže zpovědník. b) zřetelně; aby zpovědníkovi bylo jasno, o který jde hřích. Tedy nikoli: „Hřešil jsem myšlením.“ „Mluvil jsem hříšně.“ „Uškodil jsem někomu.“ a podobně. Nikoho však nejmenovat! c) Slyšitelně tak, aby dobře slyšel zpovědník, ale druzí neslyšeli. Kdo by náhodou zaslechl něco z cizí zpovědi, je přísně zavázán o tom mlčet.

V čem záleží zpovědní tajemství? — Zpovědní tajemství záleží v tom, že zpovědník pod těžkým hříchem a pod přísnými tresty nesmí nikomu žádného hříchu ze zpovědi vyzraditi. Zpovědník je povinen spíše dáti se umučiti, než by z něčí zpovědi sebemenší hřích vyjevil. Za zpovědní tajemství vytrpěl smrt mučednickou roku 1393 sv. Jan Nepomucký v Praze a roku 1620 blahoslavený Jan Sarkander v Olomouci.

Jaká má býti zpověď? (Ot. 126.)

1. Úplná. — a) Máme na sebe pověděti všechny hříchy. Nemocný se neuzdraví, jestliže lékaři nevyjeví svou nemoc. Hříšník nedojde duchovního zdraví, zatají-li jen jediný smrtelný hřích. Je obtížno žalovati na sebe své nedostatky, ale s pomocí boží se to podaří, jestliže sami budeme chtít. Proto svěřme zpovědníkovi, jenž je lékařem, advokátem, nejlepším přítelem všechno, čím jste Boha urazili.

b) Nutno, abychom se zpovídali ze všech těžkých hříchů, na které jsme se upamatovali po náležitém zpytování svědomí. Zapomenete-li náhodou na některý hřích, buďte upokojeni: zpověď je dobrá. Bůh vám hříchy odpustí. Vyznáte se z nich dodatečně.

c) Třeba udati i počet těžkých hříchů a okolnosti, které proměňují velikost nebo druh hříchů.

2. Upřímná je zpověď, žalujeme-li na sebe právě tak, jak se před Bohem vinnými poznáváme, aniž co zamlčujeme neb omlouváme.

a) Máme-li se zpovídati upřímně, pak se chraňme povšechných výrazů. Špatně se zpovídá, kdo na př. říká: „Hřešil jsem proti 2., 4., 6. a 8. přík. bož. nebo kdo říká: „Nemiloval jsem Boha z celého srdce svého. Mluvil jsem hříšné věci, myslil jsem hříšně a pod.“ Kdo se takto zpovídá, ukazuje, že to nemyslí upřímně se sv. zpovědí. Je nutno podrobně uvést, v čem záležely tyto hříchy.

b) Odpovídejte upřímně na otázky zpovědníkovy. Zpovědník se netáže pro zábavu, ze zvědavosti, pro ukrácení času. Zpovědník se táže jen tehdy, když upozoruje, že nedovedete zpytovat svědomí anebo že se nedovedete vyjádřiti. Lékař se podrobně dotazuje nemocného na jeho nemoc, aby mu mohl předepsati léky. Zpovědník se táže, aby poznal stav kajícíka. Odpovídejte mu tedy správně.

c) Svou vinu upřímně uznejte a neomlouvejte se. Kdo se ve zpovědi omlouvá, jedná jako první rodiče v ráji. Jestliže jste zhřešili, přiznejte se k tomu pokorně a upřímně.

3. Krátká. Zpověď může být hotova v několika minutách. Proto se zpovídejte z toho, co tíží vaše svědomí, ze hříchů, jichž jsme se dopustili. Pak se zpovídejte ze hříchů svých, a ne lidí jiných. Ve zpovědi nikoho neobviňujte! Uzná-li kněz za potřebné dáti vám své naučení, slyšte je pozorně. Ale když vám dá pouhé rozhřešení a nepřipojí ani slova, mějte na tom dosti.

NAUČENÍ:

Jak moudře jednal Kristus Pán, že ustanovil sv. zpověď! Mnozí jinověrci a nevěrci vyhláší ji za něco nesmyslného, ale Kristus Pán dobře věděl, proč ji ustanovil. Co by z nás bylo, kdybychom neměli sv. zpovědi! Jsme tak hříšní! Sv. apoštol Jan praví: „Díme-li, že nemáme hříchu, sami se svádíme, a není v nás pravdy.“ (Jan 1, 8.) Kde bychom došli odpuštění, kdybychom neměli sv. zpověď? Jakou radostí bylo dojata srdce Marie Magdaleny, když jí řekl Kristus Pán: „Odpouštějí se ti hříchové!“

Kéž i duše vaše naplněna je vždy po sv. zpovědi nebeskou útěchou! „Nikdo neříkej: činím sám u sebe pokání; činím pokání před Bohem; Bůh to ví a odpustí mi... Jak? — Což bylo nadarmo řečeno apoštolům: Cokoli rozvázete na zemi, bude rozvázáno i na nebi? Nadarmo-li odevzdány církvi klíče království nebeského?“ (Sv. Augustin.)

Mé dítě! Vzpomeň si, jak je ti příjemně, když se dobře vykoupeš. — Ještě příjemněji je po dobré svaté zpovědi. — Proč nechodíš častěji ke svaté zpovědi? Přijď tento týden ke svaté

zpovědi. — Pán Ježíš má pro tebe přichystáno mnoho milostí. — Přijdeš?

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

Kněz je vázán zpovědním tajemstvím. Proč bys se tedy styděl vyznati se upřímně ze hříchů? — Není tomu tak dávno, co noviny oznámily hroznou událost: Bohatá paní v Aix (v jižní Francii) chtěla odevzdati faráři Demolinovi na stavbu nemocnice 12.000 franků. Ale kostelník jménem Kloser, ji zavraždil na schodišti ve fáře a o peníze oloupil. Hned pak se farář ze svého zločinu vyzpovídal a s penězi uprchl. Podezření padlo na faráře: byl odsouzen na smrt. Trest tento mu byl změněn cestou milosti v doživotní žalář. Kdyby byl porušil zpovědní tajemství, byl by se očistil. Ale ani slůvko, jež by obrátilo podezření na kostelníka, nevyšlo z jeho úst. Trpěl s odevzdaností do vůle boží tak dlouho, až kostelník se sám udal soudu, poněvadž mu svědomí velmi vyčítalo, že zavraždil nevinnou osobu.

35 Zpovídej se úplně!

O T Á Z K A 1 2 7 . 1 2 8

PŘÍPRAVA:

Když poznáme hříchy a rozpomeneme se, jak a čím jsme se prohřešili, vzbudme nad hříchy svými upřímnou lítost. Rozpomeň se každý, jak nevděčně jsi opustil dobrého Otce nebeského. Představ si, jako by jsi stál u kříže, na kterém Kristus Pán visí a krvácí. Rozpomeň se tu, že i tvé hříchy byly příčinou těch muk Spasitelových. Rozpomeň se, že i na tebe pamatoval Kristus Pán. A potom odpros nebeského Otce,

odpros Spasitele svého a slib, že budoucně se vystríháš všeho toho zlého. Slib tento musí býti upřímný, předsevzetí opravdové. Takto připrav ven přístup ke sv. zpovědi. Jak máme sv. zpověď konati? —

PŘÍKLAD :

Jeden král povolal ke svému dvoru člověka a učinil ho vysokým úředníkem. Mnoho dobrodiní mu prokázal. Ale úředník spáchal jednou hrozný zločin, na který byl určen trest smrti. Spáchal ho tajně. Král o všem věděl a úředníka také odsoudil k smrti. Nastal den popravy. Kat již napřahoval meč, aby odsouzence popravil, když v tom zaznělo volání: „Milost! Milost! Přikvapil králův služebník a zvěstoval odsouzenci: „Král se odhodlal dáti ti milost, ale s tou podmínkou, že svůj skutek upřímně vypovíš a vyznáš jednomu z jeho služebníků. Vol si tedy, co chceš: vyznati se nebo zahynouti.“ Rozumí se, že odsouzenec s radostí se uvolil vyznati se ze všeho královu služebníku. „Označte mi jej,“ pravil, „a já hned uposlechnu.“ Ale tu přišel druhý posel králův a zvěstoval: „Král je velmi milostiv, dává ti ke všemu na vůli, abys se vyznal kterémukoli z jeho služebníků, můžeš si vybrati, ke kterému máš největší důvěru.“ Odsouzenec děkoval vroucně králi. Ale přišel ještě třetí posel a zvěstoval: „Král je převelice dobrotiv. Služebníku, kterému se budeš chtíti vyznati, uloží nejprísrnější mlčení, že nesmí ani slova vyzraditi nikomu, sice prodadne tomu trestu, ke kterému ty jsi byl odsouzen. Mimo to, až se vyznáš, dosadí tě král ve všechna bývalá důstojenství.“ Snadno povážíte, jak velebil odsouzenec milosrdenství a dobrotu krále. Pán nabízí ti také milost. Proto se zpovídej úplně!

VYSVĚTLENÍ :

1. Ve starém klášteře, založeném před několika stoletími, je na stěně obraz. Zaráží diváka svou

jednoduchostí. A přece vystihuje podivuhodným způsobem hlubokou pravdu. Kněz sedí ve zpovědnici. Před ním klečí kající, mající na zádech nůši, plnou postav, zobrazujících pýchu, lakomství, smilstvo a jiné hříchy. Po boku kajícíkově se plíží ďábel a hledí ukrásti některé z těchto hříchů, aby se z nich kající nevyzna. Prostý je tento obraz a přece líčí bolestnou skutečnost: křesťané přicházejí se vyzpovídat, ale nepravý stud brání mnohým přiznati se k slabostem. Proto vyznej všechny své hříchy těžké. Při každém udeř, kolikrát se stal. Počet má se udati určitý anebo aspoň přibližný: kolikrát asi, anebo kolikrát asi za měsíc, za týden. — Důležité okolnosti, na příklad: že zanedbal ze sváteční mše svaté značnou část, že nadával rodičům, že způsobil veliké pohoršení, že odcizil posvěcený majetek, že učinil značnou škodu.

Mám se zpovídati také ze hříchů všedních? — Ze hříchů všedních nejsme povinni se zpovídati; neboť všední hříchy odpouští Bůh také mimo svátost pokání, když jich upřímně litujeme. Tak se odpouštějí všední hříchy zejména svatým přijímáním a zbožnou účastí na mši svaté. Je však užitečno také všední hříchy ve zpovědi vyznati, zvláště když nevíme určitě, jestli něco hříchem lehkým či těžkým.

Kdo se zpovídá úplně? (Ot. 126.)

2. Kdy je neúplná zpověď neplatná? (Ot. 127.)

Když někdo těžký hřích při zpovědi vynechá vlastní vinou, na př.: z nemístné bázně, z lichého studu, z nedbalého zpytování. Vyznávejme se ze svých hříchů, jak jsou nám povědomy. Ničeho neměňme, ničeho nezatajujme, zpovídejme se, jako dobré dítě přiznává se svému otci nebo matce, když bylo pochybilo a prosí za odpuštění. Zpovídejte se bez ostychu. Netřeba se vám obávati, že by

kněz snad vyžradil něco z toho, co vyznáváte. Známo je vám, že zpovědní mlčelivost kněze je velmi přísná. Bůh sám tuto svátost ochraňuje tak, že dosud není ani jediného příkladu v dějinách, že by kněz zpovědní tajemství byl porušil. Spíše mučiti se dali, spíše smrt podstoupili kněží, než by prozradili zpovědní tajemství. Příklad sv. Jana Nepom. Netřeba se obávat, že by kněz snad o vás špatně smýšlel, když pozná vaše hříchy. To by bylo nekřesťanské!

3. Kdy je neúplná zpověď platná? (Ot. 128.)

Kdo ve zpovědnici zamlčí těžký hřích, tomu se neodpustí žádný hřích. Naopak dopustí se nového hříchu těžkého, svatokrádeže. Svatokrádežná zpověď nepřináší hříšníku pokoje, plní ho neklidem duševním. Utajené hříchy ho bohdají jako ostré šípy děsnými výčitkami svědomí. O takovém hříšníku se říká: bude míti dvojí peklo, jedno zde na zemi, druhé na věčnosti.

Když však někdo vynechá těžký hřích bez vlastní viny, zpovídá se platně. Těžký hřích, vynechaný při zpovědi bez úmyslu a nevědomky, odpouští se zároveň s ostatními hříchy. Zbývá jen vyznati se z něho dodatečně, totiž při budoucí zpovědi.

NAUČENÍ:

„Otče, zhřešil jsem.“ (Luk. 15, 18.) Pošetile by jednal, kdo by s vyznáním odkládal anebo něco těžkého zamlčel. Vždyť jednou se z toho zpovídati musí, chtěli dojíti spasení. „Kdo své hříchy tají, nebude míti pokoje. Kdo však je vyzná a jich zanechá, dojde milosrdenství.“ (Přísl. 28, 13.) Zpravidla nikdo není odkázán na určitého zpovědníka. Velmi prospěšno je zpovídati se na postním místě nebo při svaté misii.

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Bibl. děj. čl. 133. (O marnotratném synu.)

„Syny jsem vychoval a zvelebil, oni však po-
hrdli mnou.“ (Is. 1, 2.)

„Odpusť nám, otče, pro viny, přijmi nás opět
za syny!“

KRESLEME: J. Životek, Zvěsti o Bohu, str. 95.

36 Dostiučinění

O T Á Z K A 1 2 9

PŘÍPRAVA:

V dějinách církve čteme, jak sv. Maria Mag-
dalena a její bratr Lazar byli vyhnáni z vlas-
ti, jak byli vsazeni na prohnílou loďku, jež bez
zázraku nemohla přeplouti moře, ale že přece
zdrávi a šťastně dopluli až do Marseille.
Lazar, kterého vzkřísil Kristus z mrtvých, kázal
v tom městě evangelium a stal se prvním jeho
biskupem. Magdalena však se uchýlila do jes-
kyně, která je posud zachována a tam se postila,
hříchy oplakávala, a úžasné skutky pokání ko-
nala. Co milostí jí prokázal Spasitel! — Andělé
boží pěli v její jeskyni písně, jaké jen v nebe-
sích se pějí a přece jí to nestačilo. Magdalena
až do konce života vytrvala v pokání. Uvádíme-li
Marii Magdalenu jako vzor dokonalé lítosti a
kajícné zpovědi, stejným právem smíme ji uvá-
dět jako vzor úplného dostiučinění, jímž jsme
Bohu za své hříchy povinni.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 46. (Hříchy a pokání krále
Davida.)

VYSVĚTLENÍ:

Kajícník je povinen své hříchy aspoň částečně
odčinit dobrými skutky. Na to ukládá mu
zpovědník něco za pokání. Vyplnit uložené po-
kání je dostiučinění.

Co rozumíme dostiučiněním? — Dostiučiněním, jehož je k svátosti pokání třeba, rozumíme konání kajících skutků, kteréž ukládá zpovědník.“ Nutně náleží k dostiučinění, aby kající co nejdříve a co nejlépe napravil alespoň značnou škodu bližnímu způsobenou; a jako si před zpovědí umínil s bližním se smířiti, aby se smířil skutečně. K tomu ke všemu je kající povinen, i kdyby ho zpovědník na to výslovně neupozornil.

Soud světský, pronese-li rozsudek, pronáší buď trest pokuty nebo trest vězení. Každý těžký hřích je zločinem, zasluhuje onoho věčného žaláře, jež nazýváme peklem. Mimo to má za následek i jiné tresty už na tomto světě, bolesti, neštěstí a rozličné kříže života. Ve svátosti pokání Bůh jako by řekl: „Odpouštím ti trest žaláře, odpouštím ti trest pekla, jehož jsi si zasloužil. Ale časné tresty musíš vytrpěti. Tuto pokutu musíš splatiti, ať už za živa nebo po smrti v očistci.“ Bůh na soudné stoličce pokání nám promíjí trest žaláře, odpouští trest pekla, ale nepromíjí nám trestu pokuty, žádá dostiučinění, jež musíme dáti buď na tomto světě nebo v očistci.

Časné tresty boží! — Král David se dopustil dvou velikých hříchů. Na domluvu pro rokovanou jich srdečně litoval a vyznal se z nich zkroušeně. A Bůh jemu hříchy prominul, ale vzkázal: „Syn, který se ti narodil, umře.“ (2. Král. 12, 14.) Po odpuštění hříchu a trestu věčném zbývají mnohdy tresty boží časné. Ty čekají na člověka buď za živa na zemi, anebo po smrti v očistci; církve je však může prominouti také mimo svátost pokání tím, že uděluje odpustky.

Jak máme vyplniti uložené pokání? (Ot. 129.)

Uložené pokání máme vyplniti právě tak, jak bylo uloženo a co nejdříve. Co se do

poručuje k uloženému pokání? — Přidati si pokání dobrovolné: jmenovitě modlitbu, almužnu a půst tělesný nebo duchovní, odepřítí si něco dovoleného, převzítí kajícně obtíže svého povolání, snášeti trpělivě kříž. Čím dokonalejší pokání, tím více časných trestů božích se od pouští.

Dobrovolně máme tedy nad to vykonati nějaký dobrý skutek. V tom jsou nám světci zářivými příklady. Tažte se sv. Jana z Kříže, proč leží na tvrdém lůžku, proč nosí žíněné roucho, proč se postí a bičuje. Odpoví vám: „Zhřešil jsem, chci dojítí plného odpuštění a podati dostiučinění spravedlnosti boží. Ptejte se sv. Terezie, Anděly, Kláry a celé řady světic, proč žily na světě tak přísně a v samé kajícnosti. Chtěly dostiučiniti spravedlnosti boží.

Za našich dob ukládají se za pokání skutky velmi snadné. Ale nebylo tomu vždycky tak. V prvních stoletích ukládaly se za pokání skutky dosti tuhé. Kdo na př. v neděli a ve svátek konal těžkou práci služebnou, musil tři dny o chlebě a vodě se postiti. Za smilstvo ukládán půst jednoho roku. Kdo svým rodičům zlořečil, musel se postiti čtyřicet dní o chlebě a vodě, kdo je bil, sedm let.

Kajícník je povinen přijmouti pokání, které se mu uloží. Kdyby mu však bylo příliš obtížným pro chatrné zdraví, chudobu, nedostatek času atd., ať to oznámí zpovědníku a požádá ho, aby mu pokání zmírnil, anebo změnil.

Mimo uložené pokání snažme se vésti život kající, abychom si odpykali tresty za hříchy zasloužené. Zříkejme se někdy i dovolených radostí, varujme se přepychu a marnivosti v oděvu, uskovňujme se při požívání pokrmu, snášejme trpělivě obtíže práce, bolesti a kříže, které Pán Bůh na nás dopustí. Pokořujme se pod mocnou rukou Páně a odevzdávejme se ve všem

do vůle boží. Dávejme štědře almužny, jak nám to naše poměry dovolují.

Snažme se též získati svaté odpustky, které nám církve sv. jako dobrotivá matka nabízí, abyš chom Pánu Bohu splatili své dluhy a pomáhali i duším trpícím v mukách očištcových. „Blahoslavení milosrdní; neboť oni milosrdenství dosájdou.“ (Mat. 5, 7.)

NAUČENÍ:

Přichylme se ke Kristu s upřímnou kajícíností. Obráť se s lítostí a prosbou za odpuštění ke Spasiteli. Pán tě neodmítne, vždyť volá k sobě právě všechny kající: „Pojďte ke mně všichni, kteří jste obtíženi a já vás občerstvím a naleznete odpočinutí duším svým!“ Jak veliké příklady máme v Písmě svatém! — Maria Magdalena vzdala se zla a plačíc prosila za odpuštění. Lépe, když my pláceme slzy lítosti nad hříchy, než aby Pán plakal nad námi a naším osudem.

MODLEME SE:

Jak se Ti odvděčím, Bože můj! Každý den Tě budu slavit, jméno Tvé chválit na věky, vždycky. Celým svým životem, který mi zbývá, chci Ti horlivě sloužit a nikdy se neuchýlit od Tvých cest.

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

Za bouřlivého podzimního dne r. 1084 přišel zemdlený poutník v kajícím rouchu ku bráně benediktinského kláštera v Osoji v Korutanech. Zdál se býti němým, neboť jen znamením dával na jevo, že by se rád stal mnichem. Opat Tencho přijal ho za klášterního sluhu. A po osm let zcela ochotně vykonával nejnižší práce v klášteře. Když se těžce roznemohl a tušil, že se blíží hodinka jeho smrti, učinil řeholníkům toto dojemné sdělení: „Jsem Boleslav II., král polský. Za své vlády dopustil jsem se mnoha

ukrutností. Ba vlastní rukou jsem zavraždil u oltáře biskupa Stanislava v Krakově, poněvadž mne káral z mých chyb. Papež Řehoř VII. mne proto vyloučil z církve. Vypravil jsem se proto do Říma a na zpáteční cestě jsem přišel mezi vás a jako prostý sluha se kál ze svých hříchů.“ Na důkaz svého prohlášení ukázal svůj královský pečetní prsten. Brzy nato zemřel. Podnes nalézá se v tamním chrámu Páně náhrobek tohoto polského krále, na němž je latinský nápis: „Boleslav, polský král, jenž zavraždil svatého Stanislava, biskupa krakovského.“

„Dříve než prosící brány se dotkne“, praví sv. Efrém,“ již mu (hříšníku) otevíráš, o Pane! Dřív než před tebou na kolena padne, podáváš mu ruku svou! Dříve než slzy prolévá, již jej zahrnuješ svým milosrdenstvím.“

37 O odpustcích

OTÁZKA 130, 131

PŘÍPRAVA:

Sv. Pavel napsal křesťanům své doby: „Oblectě člověka nového, buďte lepší a dokonalejší!“ (Efes. 4, 24.) Podobně volá i církev svatá. Církev nepřestává jen na volání, ale snaží se nás opravdu zdokonaliti a zušlechtiti. Kromě mnoha prostředků má k tomu jeden prostředek zvláště účinný. Tím jsou odpustky.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 46. (David králem.)

VYSVĚTLENÍ:

Co jsou odpustky? — (Odpustky jsou prominutí časných trestů božích,

které zbývají kajícníkovi po hříchu již odpuštěném. (Ot. 130.)

Dopustíme-li se zlého skutku, pácháme nejenom hřích, nýbrž zasluhujeme si trest od Boha. Za hříchy těžké je to 1. trest věčný, který čeká hříšníka na věčnosti, je to věčné zavržení v pekle, 2. tresty časné, které dlužno vytrpěti buď zde na zemi anebo v očištcí. Trvají jen čas. Rovněž za hříchy všední zasluhujeme tresty časné.

Přijmu-li svátost pokání, (jdu-li ke sv. zpovědi), Bůh nám v ní odpouští hříchy, i těžké a věčné tresty za ně, nikoliv však všechny časné tresty. Z těch se odpouští jenom část. Na otázku, kolik se těch časných trestů odpouští, třeba odpovědět: To nevíme. Známe však prostředek, aby nám Bůh i ty zbývající časné tresty za naše hříchy odpustil. Bůh sám nám jej poskytl ve svém milosrdenství. Bůh dal své církvi prostředek, kterým se můžeme zbaviti všech časných trestů. Tím prostředkem jsou odpustky. Co jsou odpustky? —

1. Odpustky nejsou odpuštěním žádných hříchů ani všedních, ani smrtelných, ani minulých, tím méně snad i budoucích. Hříchy po křtu sv. spáchané se nám odpouštějí jen ve svátosti pokání při sv. zpovědi a nikde jinde. Odpustky nás tedy nezbavují povinnosti, abychom se zlepšili a činili pokání.

2. Nejsou odpuštěním věčných, nýbrž jen časných trestů, které bychom měli vytrpěti buď ještě na světě nebo v očištcí. Které rozeznáváme odpustky? — Rozeznáváme odpustky 1. úplné (plnomocné), 2. neúplné (neplnomocné).

Co jsou plnomocné odpustky? — Úplné odpustky jsou odpuštění všech časných trestů. Církev má tu úmysl odpustiti nám všechny časné tresty, které bychom měli vytrpěti ještě. Takové odpustky jsou na př. o d

pustky milostivého léta nebo jubilejní. (Co je to léto milostivé nebo jubilejní?) —

Už Israelité slavili ve Starém zákoně takové milostivé léto. Jeho začátek ohlašovali kněží se střechy jerusalemského chrámu hlasem polnic — polních vojenských trub. A protože se polnice jmenuje hebrejsky jobél nebo júbál, jmenoval se ten rok šechat de jóbel, rok polnice nebo rok jubilejní. Byl to u Israelitů každý rok padesátý. V tom roce se dostávalo Izraelitům mnohých výhod, dobrodiní a milostí, na příklad, co se urodilo na polích a zahradách, rozdělilo se mezi hospodáře a chudinu, otrok israelský byl propuštěn na svobodu. Proto slul ten rok jubilejní, tolik jako památný, milostivý. Nám křesťanům platí za rok jubilejní dnes každý 25. rok. Slaví se na památku založení církve. Někdy ze zvláštních příčin může papež prohlásiti i jiný rok za jubilejní, za milostivé léto. Tak papež Pius XI. prohlásil rok 1933 za milostivé léto z té příčiny, že nám připomínal rok, kdy před 1900 lety Spasitel za nás trpěl a zemřel. Věřící v takovém roce mohou dosáhnouti více milostí pro duši a pro život věčný i časný (na př. odpustků úplných) než v jiném roce, proto tomu roku říkáme milostivé léto nebo rok jubilejní, tolik, jako zvláště památný. Počátek takového milostivého léta se zahajuje v Římě zvláštní slavností. Papež zaklepe na bránu kladívkem a zdivo se odsune. Papež pak touto otevřenou branou vejde do svatopeterského chrámu a prohlásí začátek milostivého léta. Po roce se opět tato jubilejní nebo svatá brána zazdí. Tak se zahájí jubilejní nebo milostivé léto.)

Jsou to odpustky, které udílí papež každých 25 let nebo jindy z důležitých příčin na památku významných událostí. Jiné takové úplné odpustky jsou: odpustky na den Dušiček, o sv. přijímání, odpustky křížové cesty, v hodině smrti, spojené s tak zvanou generální absolucí. Tyto úplné odpustky udílí sice jen papež, ale tuto moc z lásky k duším nesmrtelným propůjčuje biskupům a ostatním kněžím.

3. Neúplné odpustky jsou odpuštění jen částky časných trestů, na př. odpustky čtyřicetidenní (quadragesima-půst), sto dní, jednoho roku, 7 roků a 7 quadragen a pod. Odpustky 40, 100 dní atd. neznamenaají však, že si jimi hříšník snad ukrátí očištcové tresty o 40

nebo 100 dní nebo o jeden rok, nýbrž církev chce při těchto neúplných odpustcích tomu, kdo je získá, prominouti tolik časných trestů, kolik by se mu odpustilo, kdyby podle staré církevní kázně činil veřejné pokání 40 nebo 100 dní. Kolik trestů se hříšníkovi skutečně odpouští, ví jedině Bůh. To je jeho tajemství. Jistě, že to závisí na horlivosti kajících, s jakou předepsané dobré skutky k dosažení odpustků vykonává. Čím je kající horlivější, tím více se mu odpouští. Byl-li tak šťasten, že dosáhl odpustků úplných, nic nebrání, kdyby v tomto svatém stavu zemřel, aby jeho duše přímo bez očistce vešla hned do nebe. — Papež má právo udělovati odpustky pro celou církev, biskup pro svou diecési.

Třeba zdůrazniti dále:

II. Církev má moc odpustky udělovati. Tu moc dostala od Ježíše Krista. Pravitel apoštolům: „Amen, pravím vám, cokoliv svážete na zemi, bude svázáno i na nebi, a cokoliv rozvázete na zemi, bude rozvázáno i na nebi“ (Mat. 18, 18.) Může tedy církev všechno, cokoliv brání vejíti do království nebeského, odstraniti, tedy i časné tresty za odpuštěné hříchy prominouti.

Této moci také církev vždycky užívala. Těm, kteří se v prvotní církvi těžce prohřešili, ukládala církev veřejné pokání, tak na př. nesměli tito veřejní hříšníci vstoupiti do chrámu, nesměli ke stolu Páně atd. Doba veřejného pokání byla rozdílná, obyčejně 7 (na př. za odpadlictví), někdy až i 12 let (na př. za vraždu).

V pozdějších dobách (asi v 11. stol.) bylo beztoho již zmírněné veřejné pokání zmírněno ještě více. Zaměňovala se za jiné dobré skutky. Kající náhradou za ně mohl vykonati na př. modlitbu, dáti almužnu, postiti se a tak se jaksi od veřejného pokání vykoupiti. Po roce

1000 vešlo v obyčej zaměňovati veřejné pokání za pout, na př. do Říma (*visitatio liminum* — návštěva prahů), do Jerusalema, do sv. Jakuba v Kompostelle (vzpomeň opata Božetěcha!).

Udílení odpustků bylo ve středověku pravým dobrodiním. Peníze z odpustkových almužen a darů byly užity k tomu, že se z těchto darů stavěly velkolepé stavby středověkých chrámů, na nichž otcové začali pracovat a vnuci je pak dokončili, stavěly se kláštery, nemocnice, hospice, silnice, vodovody a j. potřebné budovy a stavby. Těmito příspěvky se živila tenkrát všechna umění, z nichž měli svou obživu stavitelé, sochaři, malíři, skladatelé, hudebníci i básníci. Dnes se pořádají k takovým účelům loterie a veřejné sbírky, tenkrát se k tomu užívalo peněz z odpustkových almužen a darů.

V tuto blahodárnou praxi církevní vmísily se časem zlořády. Byly to však vždycky jen ojedinělé případy, které však sněm tridentský (1545—1563) zamezil. Papež Pius V. (1566—1572) odstranil úplné odpustky, zvané peněžité a na místo nich nastupuje pak konání skutků upřímné zbožnosti (na př. rozmanité modlitby, růženec, modlitby v jednotlivých bratrstvech, přijímání sv. svátostí, účast při mši sv. ve zvláštní slavnostní dny, dobrovolný půst atd. Zneužití nikterak neopravňuje, abychom snad odpustky odsoudili vůbec, jinak bychom musili zavrhnouti i dobra nejdůležitější, protože i těch lidé zneužívají. Lidé dovedou zneužití umění, vědy, vynálezů, svobody a vlastenectví.

III. Čeho je třeba k získání odpustků? (Ot. 131.)

1. Abychom byli ve stavu posvěcující milosti, t. j. abychom byli bez těžkého hříchu. — 2. Abychom měli úmysl je získati. — 3. Abychom vyplnili přesně předepsané podmínky.

Předepsané podmínky bývají: vykonat určitou modlitbu nebo pobožnost (růženec, křížovou cestu, návštěvu kostela, pouť), jíti k svatě zpovědi a ke stolu Páně, anebo dáti almužnu na zbožný účel. Které znáš modlitby odpustkové? — Jen zlomyslně anebo z neznalosti se tvrdívá, že se odpustky prodávaly.

Úmysl získati odpustky možno vzbuditi před skutkem odpustkovým anebo hned při ranní modlitbě pro celý den: chci dnes získati všechny mně možné odpustky.

Duším v očištcí možno věnovati získané odpustky na způsob přímluvy; to znamená: získávám odpustky s přímluvnou prosbou církve, aby Bůh té neb oné duši tresty očištcové promínil. Kolik promíne skutečně, není docela jisto, nýbrž závisí na jeho milosrdenství.

NAUČENÍ:

Odpustky mají veliký význam. Církev nás jimi pobádá k dobrým skutkům a pomáhá nám odčiniti časné tresty za hříchy. Získáváme-li odpustky, odvracíme od sebe tresty boží jak zde na zemi, tak i v očištcí. Děkuj Bohu za jeho dobrotu a milosrdenství, kterou ukázal tím, že své církvi dal moc, aby odpustky udělovala. Užívej pilně tohoto tak snadného prostředku, abys pro sebe dosáhl odpuštění svých časných trestů.

„Můj Ježíši, milosrdenství!“ (100 dní odpustků.)

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 60.

38 Poslední pomazání

O T Á Z K A 132, 133

PŘÍPRAVA:

Který dobrý otec opustí svého syna ve chvíli, kdy má jeho pomoci nejvíce zapotřebí? Žádný. Jak by tedy mohl nás opustiti Ježíš Kristus právě tehdy, kdy na nás dolehne těžká nemoc s velikými bolestmi, kdy se před člověkem otvírá hrob a vbrzku má býti rozhodnuto o celé jeho věčnosti? — Bůh nejvyšší dobrotivý a milosrdný postaral se nám o pomoc i v posledních okamžicích naší pozemské pouti. Učinil tak ve svátosti posledního pomazání.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 114. (O milosrdném Samaritánu.)

VYSVĚTLENÍ:

Od samého počátku církve, jakmile křesťané na své pozemské pouti byli stíženi vážnou nemocí, neopomíjeli nikdy volati po svátosti posledního pomazání.

Proč říkáme „poslední pomazání“? — Po prvé dostává katolický křesťan svaté pomazání při křtu sv., po druhé při sv. biřmování, po třetí po svěcení na kněze, zpravidla pak naposledy v nebezpečné nemoci. Proto říkáme „poslední“ pomazání.

Co napsal apoštol Jakub o posledním pomazání? (Ot. 114.)

Slyšte sv. apoštola Jakuba: „Je-li kdo z vás nemocen, povolej k sobě kněze církve; a ti ať se modlí nad ním, mažíce jej olejem ve jménu Páně. A modlitba víry spasí nemocného, a posílí ho Pán, a má-li hříchy na sobě, budou mu odpuštěny.“ (Jak. 5, 14. 15.)

Tak napsal věřícím apoštol Jakub Mladší,

biskup jerusalemský. († 62.) Ze slov „ve jménu Páně“ je poznati, že poslední pomazání ustanovil Kristus Pán.

Život či lépe řečeno smrt všech světců a světic je slavným svědectvím, jak velikou útěchu skýtá milosrdný Spasitel všem v této svátosti posledního pomazání. Vidím císařovnu sv. Kunhutu, jak před smrtí volá kněze, aby pro nesl nad ní slova milosrdenství a aby její smysly byly posvěceny posledním pomazáním.

V dějinách čteme, že ve IV. stol. sv. biskup clermontský Nepotian touto svátostí zaopatřil mladého důstojníka — Artenia. Svátost tato vymohla mu zdraví těla i duše. S milostí boží poznal umírající důstojník, jak ubohý byl jeho dosavadní život. Pod ochranou biskupovou dal se na cestu ctnosti a stal se konečně jedním z nejdůležitějších biskupů, kteří kdy v Clermontu působili.

Kdo může přijmouti poslední pomazání? — Poslední pomazání může a má přijmouti každý katolický křesťan, který přišel do rozumu a nebezpečně onemocněl. Má je přijmouti, možno-li, dokud je při dobré paměti. Měl by je přijmouti ochotně, ačkoli není potřebno k spasení nezbytně. Stáří a těžká nemoc!! — Chystá-li se námořník, plný zdraví a síly, na nebezpečnou plavbu, nemůže přijmouti poslední pomazání. Ani vojínu před bitvou, v níž snad na tisíce ubohých vojáků padne, nesmí se tato svátost udělit. Teprve tehdy, byli-li raněni.

Jak dokonalý byl život pokorného faráře z Arsu! Když se přiblížila jeho poslední hodina, ležel světec na chudém lůžku. Přišel kněz, nesl v rukou sv. oleje a jako u obyčejného hříšníka mazal jeho údy, modlil se nad ním církevní modlitby.

Kterak uděluje kněz poslední pomazání? (Ot. 133.)

Kněz uděluje poslední pomazání takto: maže nemocného svatým olejem na jednotlivých čidlech a modlí se při tom: „Skrze toto svaté pomazání a předobrotivé milosrdenství své, odpustiž tobě Pán, cokoli jsi provinil zrakem, sluchem, čichem, chutí a řečí, hmatem.“

V pozemském ráji byly smysly člověka čisty a neporušeny. A d a m a E v a obdivovali díla Stvořitelova. Pohled ten v nich budil city vděčnosti a lásky. Po hříchu jejich už tomu bylo jinak. Naše smysly jsou nakloněny ke zlému. Církev svatá maže sv. olejem naše smysly. Křesťan poznává, jakou důležitost má tato svátost.

NAUČENÍ:

„Už při lehké nemoci“, vypravuje misionář, „volají moji křesťané po svatých svátostech. Což teprv jde-li o nemoc vážnou! Tito horliví vyznavači Kristovi dávají se na míle cesty přes nášeti, jen aby našli kněze, který by jim udělil poslední pomazání. Jak radostně pak umírají, jak klidně odevzdávají svou duši Bohu!“ Tak jednají lidé, kteří do nedávna byli pohany. Kéž osvíti Bůh i naše duše, abychom poznali, co lásky se tají v jeho svátostech. Jak jinak se nám bude umírat, budeme-li mítí vědomí, že jsme posilněni sv. olejem na cestu do věčnosti.

MODLEME SE:

Ó Bože můj, umřítí jest mi jistě, ale nevím kdy, jak a kde zemru; vím jediné, že na věky zahynu, zemru-li ve hříchu smrtelném. Nejblahošlavenější Panno Maria, svatá Matko boží, pros za mne hříšného, nyní i v hodinu smrti mé. Amen. (Odpustky 300 dní po každé.)

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Kněz z velkého města byl požádán v noci mezi Štědrým dnem a svátkem narození Páně, aby zaopatřil umírající ženu. Byl upozorněn, že

je to žena úplně zpustlá. Kněz šel. A když přišel do komůrky, kde umírající ležela, uzřel hroznou bídu. Ale ještě větší byla duševní skleslost této ženy. Kněz uložil nejsv. svátost na stolek a přistoupil k loži nemocné. Hleděla na něho nedůvěřivýma, uděšenýma očima. V tom — byla právě půlnoc — zazněl s věže blízkého chrámu zvon a rozhlaholily se všechny zvony velebně, slavně, ohlašující svátek narození Páně. Zvony zněly jásavě, jako by volaly do blízka i dále slova andělova: „Zvěstuji vám radost velikou: narodil se vám dnes Spasitel.“ Kněz mlčky stanul, naslouchal a pak se obrátil k nemocné ženě a pravil: „Hledte, Spasitel přišel s nebe na svět, aby lidstvo spasil. Také k vám nyní přichází, aby vás spasil.“ Žena pohlédla na kněze a zašeptala jako v pochybnosti: „Také ke mně?“ A kněz pravil: „Ano, také k vám.“ A nemocná šeptala: „Je to možno?“ A kněz odpověděl: „Ano, a nejen je to možno, ale je to jisto. Sám přece pravil: „Přišel Syn člověka hledat a spasit, co bylo ztraceno. K vám dnes přichází, aby vás našel a spasil. Obráťte se k němu s plnou vírou, lítostí a láskou!“ Ženě vstoupily na ta slova do očí slzy. Byly to slzy radosti, touhy a kajícího slzy, jaké kdysi prolévala Maria Magdalena. A obrátila se k Pánu a přijala sv. svátosti. Pán vešel do její očištěné duše. Byl právě svátek vánoční. S Pánem v duši pak také skonala.

„Miluje-li kdo mne, řeč mou zachovávat bude... a k němu přijdeme a příbytek u něho učiníme. (Jan 14, 23.)

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 61.

39 Obřady a účinky posledního pomazání.

O T Á Z K A 134

PŘÍPRAVA:

Dějiny církve svědčí, že katoličtí kněží neznají strachu před smrtí, jde-li o to, aby podali umírajícímu svátosti posledního pomazání. Co kněží už tuto horlivost zaplatilo smrtí! Vzpomeňte na dobu, kdy v Čechách vypukla cholera. S jakou obětavostí konali všichni kněží svou povinnost! Je to také jejich povinností, aby přinášeli nemocným poslední potěchu, kdyby je to i vlastní život stálo.

PŘÍKLAD:

Bylo to v tyrolských horách, kde před lety žil zbožný starý kněz. Měl obtížnou horskou faru. Když přišlo stáří, byl sláb a nemocen. Za studeného podzimního večera někdo náhle zaklepal na farní dvěře. Venku stál posel. Přišel z hor, přes tři hodiny cesty, aby přivedl kněze rolníkovi, který umíral.

Ale duchovní sám neměl daleko k smrti. Tak byl bídný a ubohý. Ač ho to velmi bolelo, musil posla vrátiti zpět s nepořízenou. Za šest hodin přišel jiný posel a pravil, že nemocný na horách úpěnlivě prosí, aby jeho starý farář k němu přišel a k smrti mu posloužil. Prý ho pan farář vyučoval jako chlapce, vedl ho k sv. přijímání a požehnal i jeho sňatku. Tato slova se dotkla mocně staříckého kněze. Cítil se však tak slabým, že i tohoto druhého posla vrátil domů s nepořízenou. Umírající horal nechtěl však bez svého faráře umřít. Chtěl, aby ho za každou cenu připravil na cestu do věčnosti. Proto poslal třetího posla se vzkazem, že nemůže a

také nechce umřít dříve, dokud mu sám pan farář neposlouží svatými svátostmi. Tím se ovšem dobrý, zbožný kněz velmi znepokojil. Vstal, namáhavě se oblekl a dal se donést do kostela. Tam vzal nejsvětější svátost a olej nemocných. Zatím zhotovili čtyři muži nosítka, na kterých nesli staříčkého duchovního přes tři hodiny do hor sněhem a ledem k umírajícímu horalu. A když tento již již skonávající muž uslyšel zvonit, vykřikl tak radostně, že všichni, kteří tu byli přítomni, byli pohnuti až k pláči. Kněz se potom modlil chvíli s nemocným a pak ho zaopatřil. Ale sám byl při tom také slabší a slabší. Ještě jednou vzal do ruky kříž, aby nemocného požehnal. Opřel se při tom o nosítka, pak klesl na ně a zemřel. Za několik minut skonal i rolník.

VYSVĚTLENÍ:

Přeje-li si nemocný přijmouti poslední pomazání, spěchá kněz do kostela pro nejsv. svátost oltářní. Osadou zní zvonek, ohlašující že je nemocen jeden z bratří jejich. Vybízí je, aby se za nemocného pomodlili.

V místnosti, kde je nemocný, přikryje se stůl bílým ubrusem. Na stůl se postaví mezi dvě hořící svíce kříž. Mimo to má býti na stole jedna sklenice s vodou svěcenou, druhá s vodou pitnou a talíř, na němž je trochu soli, kousek chleba a vata. Před stůl se postaví klekátko nebo stolička.

Kněz oděný rochetou a štolou bílé barvy vyjme ze svatostánku sv. hostii, vloží ji do pateny s víčkem, patenu zavine do korpálu a vsune do bursy. Bursu si zavěsí kolem krku. Olej nemocných nese rovněž sám ve zvláštní nádobce, vložené do fialového váčku, opatřeného šňůrou k zavěšení kolem krku.

Bursu s nejsvětější svátostí drží kněz cestou k nemocnému uctivě v rukou před prsy. Před

kněz em kráčí ministrant a dává znamení zvonekem, aby se věřící klaněli Pánu Ježíši v nejsvětější svátosti. Protože kněz nese k nemocnému velebnou svátost, říká se, že jde s Pánem Bohem.

Kde jsou pro to vážné důvody, může kněz nésti velebnou svátost k nemocnému tak, aby to zevně nebylo patrné.

1. Když kněz vstoupí do místnosti, kde je nemocný, pozdraví po příkladu Páně: „Pokoj domu tomuto,“ k čemuž ministrant odpoví: „A všem, kteří přebývají v něm.“ Potom přistoupí kněz ke stolu, položí naň na rozestřený korporál patenu se sv. hostií, poklekne a klaní se nejsvětější svátosti.

Nádobku se sv. olejem postaví kněz na stůl vedle korporálu.

2. Kněz kropí nemocného a příbytek svěcenou vodou. Kropením svěcenou vodou dostává se nemocnému od Boha pomoci, aby vzbudil lítost nad hříchy a hodně přijal svátost posledního pomazání.

3. Nemocný se zpovídá. Před zpovědí nemocného musí přítomní místnost opustiti. Po skončené zpovědi se mohou zase vrátiti.

4. Kněz podává nemocnému tělo Páně se slovy: „Přijmi, bratře (sestro), jako pokrm na cestu tělo Pána našeho Ježíše Krista, aby tě ochránil od nepřítele zlého a uvedl do života věčného. Amen.“

Když kněz vstoupí s velebnou svátostí do místnosti a když nemocný velebnou svátost přijímá, mají přítomní pokleknouti.

5. Kněz podá nemocnému k políbení kříž, vysvětlí mu význam posledního pomazání a modlí se za něho. Ke konci modliteb říká ministrant obecnou zpověď a kněz uděluje nemocnému obecné rozřešení.

6. Kněz vyzve přítomné, aby se za nemocného modlili, namočí palec pravé ruky do sv. oleje a maže nemocného na očích, uších, chřípí, ústech, rukou a nohou, říkáje při každém pomazání: „Skrze toto svaté pomazání a své předobrotivé milosrdenství odpustiž tobě Pán, cokoli jsi zavinil zrakem (sluchem, čichem, chutí, hmatem, chůzí).“

Je-li nebezpečí, že nemocný vbrzku zemře, maže jej kněz jenom na čele, říkáje při tom uvedená slova zkráceně. Místa pomazaná sv. olejem otře kněz vatou.

Mazání sv. olejem značí účinky posledního pomazání. Olej hojí, posiluje a mírní bolesti, poslední pomazání hojí rány duše (hříchy a jejich pozůstatky), posiluje v pokušeních a bolestech, mírní bolesti nemocného nebo jej i uzdravuje. Nemocný je pomazáván na smyslových ústrojích, protože smysly bývají nástroji hříchu.

7. Kněz si očistí palec solí, chlebem a vodou, modlí se znovu za nemocného, žehná jej sv. křížem a povzbuzuje jej, aby se odevzdal do vůle boží a snášel trpělivě bolesti, které mu nemoc působí.

Vata, sůl, chléb se po odchodu kněze spálí, voda, v níž si kněz čistil prsty, se vylije do ohně nebo na čisté místo.

8. Kněz uděluje nemocnému jménem sv. Otce apoštolské požehnání, které je spojeno s plnomocnými odpustky pro hodinu smrti.

Když nemocný tyto svátosti hodně přijal, je zaopatřen na cestu do věčnosti. Odtud název zaopatřování nemocných.

Zápasí-li nemocný se smrtí, zůstane kněz u něho a modlí se modlitby za umírající. Zemřelému zatlačí někdo z příbuzných oči a pokropí jej svěcenou vodou.

Co působí poslední pomazání? — (Ot. 134.)

Poslední pomazání působí toto:

1. Odpouští nemocnému všední hříchy a tresty boží. Poslední pomazání nebylo ustanoveno Ježíšem Kristem k odpuštění hříchů tak, jako svátost pokání. Ale v jistých případech působí i tento účinek. Platí to o hříších všedních. Pak i o hříších těžkých, když se nemocný na ně neupamatoval, nebo z nějaké příčiny, jako na př. pro ztrátu řeči, se z nich nemůže zpovídati. Tu stačí, jen když jich upřímně lituje, aby se na něm vyplnila slova: „A je-li v hříších, budou mu odpuštěny.“

Poslední pomazání osvobozuje od časných trestů a jiných pozůstatků. I po přijetí svátosti pokání zůstávají v duši kajícíkově mnohé následky hříchů a mnohé nedokonalosti: jako náklonnost ke zlému, nechuť k dobrému, nedbalost o věčnou spásu.

2. Často působí poslední pomazání úlevu v nemoci, někdy pak i tělesné zdraví, prospívá-li to nemocnému k spasení. Jak dobrotivě pečuje Kristus, dobrý pastýř, o nemocné věřící!

3. Poslední pomazání je svátost živých. Ten, kdo ji přijímá, má se předem vyzpovídati a přijmouti tělo Páně. V těchto dvou svátostech nabývá posvěcující milosti. Jako ruka malířova umělými tahy dohotovuje obraz započatý, tak působí posvěcující milost ze svátosti posledního pomazání v nemocném křesťanu. Zdokonaluje v něm obraz svatosti a spravedlnosti, posvěcuje ho, aby byl světější.

4. Poslední pomazání posiluje v utrpení, pokušení a smrtelné úzkosti. Nemocný potřebuje posily v poslední chvíli svého života. Proč? — Peklo používá všech svých léček, aby duše strhlo do svých osidel. Vrhá je do žalostného zoufalství anebo je ubezpečuje o jejich věčné spáse. Bázeň před smrtí a blízkým soudem nemocného naplňuje pokleslostí na duchu. Po-

slední pomazání dodává mu trpělivosti a klidné mysli. Poukazuje ho na utrpení a smrt Ježíše Krista.

Tyto účinky svátosti posledního pomazání naznačuje olej a modlitba kněžská při jejím udílení. Olej tiší bolesti, posiluje, osvěcuje: posvěcený olej v této svátosti očišťuje nemocného od pozůstatků hříchů, osvěcuje jeho víru, posiluje jeho slabost proti pekelným útokům, tiší jeho bolesti a někdy ho uzdravuje i na těle.

NAUČENÍ:

Neotálejte nikdy zavolati včas kněze k nemocnému. Více ještě: modliti se máme, aby nám popřál Bůh milosti, abychom neumřeli bez pomoci a bez posily této svátosti.

MODLEME SE:

Do rukou tvých, o Pane, poručím ducha svého! Pane Ježíši Kriste, přijmi duši mou! Svátá Maria, oroduj za mne! — Maria, matko milosrdenství, ochraňuj mne od nepřítele a přijmi mě v hodinu smrti! — Ježíši, Maria, Josefe, stůjte při mně a přijměte duši mou! — Otče náš... Zdrávas Maria...

„Ruka Páně dotkla se mne“ (Job. 19, 4.)

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 61.

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

Hrabě Stolberg, byl mužem vynikající povahy a neobyčejných duševních schopností. Narodil se jako protestant. Poznal však, že pravda je v katolické církvi, do níž se vrátil r. 1800 v Münsteru. Bylo mu zříci se úřadů, které zastával, rozejíti se s příbuznými, snášeti potupy a pronásledování, ale on toho všeho nedbal. Dojemný byl pohled na tohoto velikého muže, když odpočíval na smrtelném lůžku. Jako staro-

zákonní patriarcha loučil se se svými dětmi: Stojím před tváří všudy přítomného Boha. Prosím nejsvětější Trojici, kterou jsem vždy hluboce ctil, aby se slitovala nad námi všemi, abychom byli spojeni nerozlučným poutem víry, naděje a lásky tak, aby nikdo z nás nezahynul, ale abychom se jednou všichni shledali u Boha. Ač jsem ubohý hříšník, odcházím spokojen, skládaje veškeru svou naději v Krista, svého Spasitele. Prosím vás, dítky moje, všechny, s kterými jsem žil, abyste mi odpustili má pochybení proti křesťanské lásce a daná pohoršení. Kdyby pak některému z vás, nebo z přátel mých, se zdálo, že někdo mně ukřivdil, modlete se za něho, a nechovejte proti němu žádné nelibosti. Modlete se za mne... A pak, zaopatřen byv sv. svátostmi, klidně zemřel.

„Vstaň a pojez, neboť velikou máš cestu před sebou!“ (3. Král. 19, 7.)

40 Křesťan v nemoci

VIZ: BŮH A DUŠE. (MISIONARNÍ KNÍŽKA)
V PRAZE 1930, STR. 264.

PŘÍPRAVA:

„Bděte, neboť nevíte, v kterou hodinu Pán váš přijde.“ (Mat. 34, 42.)

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 114. (O milosrdném Samaritánu.)

VYSVĚTLENÍ:

Poučení nemocným. 1. Onemocníš-li, budiž tvou první péčí, abys mysl svou povznesl k Pánu Bohu, který tě nemocí zkouší. Rci v srdci svém s trpělivým Jobem: „Ruka Páně dotkla se mne“ (Job 19, 4.). Přijmi nemoc od nebeského Otce jako zvláštní milost. Rci se

svým božským Spasitelem na hoře Olovetské: „Otče, ne má, ale tvá vůle se staň!“ Tak spojuj vůli svou s vůlí boží a pros Pána Boha za trpělivost. Nezapomínej, že trpělivým snášením bolestí učiníš pokání za spáchané hříchy, získáš si zásluhy pro nebe a dokážeš Pánu Bohu svou věrnou lásku: „Láska trpělivá jest... všechno snáší.“ (1. Kor. 13, 4, 7.)

2. Je-li nemoc těžká, dej se zaopatřit. Osvědči tak veřejně svou víru a péči o svou věčnou spásu.

Sv. zpověď vykonej jako poslední v životě. Uzná-li kněz, vykonej zpověď generální. Přijmi nejsvětější svátost oltářní jako nejlepší lék duše své a jako posilu na cestu do věčnosti. Na toto sv. přijímání připravuj se jako na poslední s největší vroucností a láskou.

Nestrachuj se jako lidé pověřiví, že přijmeš-li svátost posledního pomazání, musíš zemřít. Nikoli! Tato svátost nejen očisťuje od hříchů, posiluje v boji proti pokušením, poskytuje duchovní útěchu, ale mnohdy uděluje i zdraví tělesné, jestliže jest to prospěšno duši a spasení.

3. Když jsi uspokojil a uspořádal své svědomí, uveď do pořádku i své věci časné. Učiň správnou a platnou závěť. Neodkládej této věci až na chvílky poslední. V těch se máš zabývat jen Pánem Bohem a duší svou.

Považ, kolikeré nepořádky, kolikerá i nepřátelství vzešla z toho, že nemocný opominul učiniti poslední vůli, anebo ji pořídil nesprávně, neurčitě. A přece i za tuto nedbalost bude odpovídati na soudu božím.

Máš-li majetek nespravedlivý, učiň náhradu. Js-li komu dlužen, zaplať. Nezapomínej při závěti ani na svou duši dobročinným odkazem a zbožným nadáním. Nespoléhej nikdy na dítky a na dědice. Ti si zřídka na tebe vzpomenou modlitbami, mší svatou a dobrými skutky.

4. Rad' se s lékařem a užívej léků. I to jest vůle boží. Ale všecku důvěru ukládej v Pána Boha, neboť on dává lékaři moudrost a lékům sílu. Nemá-li lék žádoucího účinku, nereptej a neběduj na lékaře a na jeho léky. Buď trpělivý! Neztěžuj těm, kteří tě obsluhují jejich povinnosti, ale odevzdávej se ve všem do vůle boží. Věz, že bez vůle boží ani vlas s hlavy tvé nespadne.

5. V určité době denní konej své denní modlitby a pobožnosti. Modli se na př. růženec, hodinky mariánské, litanie, čti aneb dej si předčítati ze zbožné knihy, zvláště o utrpení Páně, aneb ze života svatých.

6. Nemůžeš-li ani delší modlitby konati ani čísti, aspoň pozdvihuj mysl i srdce k Pánu Bohu vroucími povzdechy. Vezmi do ruky kříž, polib jej a rci k Spasiteli svému: „O Ježíši, spojuj bolesti své a bolesti mi tvými. Rád je chci snášeti, abych se ti zalíbil a učinil zadost za své hříchy.“

7. Pohlédni častěji na obraz nejsvětější Matky Páně. Měj k ní velkou důvěru. Ona jest mojí matkou nebeskou, nikdy tě neopustí a zvláště ne v zármutku a v hodině smrti.

8. Trvá-li nemoc déle, popros zpovědníka, aby častěji navštívil a sv. přijímáním duši tvou posílil. Když bolesti se vzmaňují, měj stále na očích utrpení Páně. Vzpomínej si též, jak trpělivě snášeli světci bolesti daleko větší. Sv. Lidvína na př. byla 38 let tak nemocná, že na ní nebylo zdravého údu a byla čím déle trpělivější, ano i veselé myslí.

Zhoršuje-li se nemoc a blíží-li se smrt, nepozbývej myslí, ale připrav se a rozhodni opustiti tento svět, abys odešel do vlasti nebeské. „Nemáme zde města zůstávajícího, ale budoucího hledáme. (Žid. 13, 14.) Pomni, že smrt tě zbaví mnohých břed a nebez-

pečenství hříchu, jest branou do blažené věčnosti, přivede tě k Spasiteli tvému, kterého na de všechno miluješ. Přijmeš-li smrt s úplnou odevzdaností do vůle boží, nejlépe dostiučiníš za své hříchy. Jestliže něco znepokojuje tvé svědomí, svěř to svému zpovědníku, aby žádná úzkost nerušila tvého duševního pokoje. Máš-li nepřítelé, odpusť mu ze srdce a smiř se s ním. Vzpomeň si na Pána Ježíše, jak umíraje modlil se za své úhlavní nepřátele: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.“ (Luk. 23, 34.) Máš-li manželku a děti, na jejichž blahu ti záleží, poruč je Pánu Bohu a potěš se myšlenkou, že se Pán Bůh o ně postará, že se budeš za ně přimlouvati u trůnu božího. Volej často s umírajícím Pánem Ježíšem: „Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého!“ (Luk. 23, 46.) Bojuj zmužile proti pokušením! — Vezmi často do ruky svatý kříž a líbej ho s vroucností. Zadívej se častěji na obraz nejblahoslavenější Panny Marie a doporučuj se její mocné přimluvě. Nejsvětější jména Ježíš a Maria budtež stále v srdci tvém a na rtech tvých, abys s nimi — drže v rukou hromnici jako svědectví víry — dokonal svou pozemskou pout.

Zbožné povzdechy nemocného:

Můj Bože a mé všechno! (50 dní odp. po každé.) — Bůh budiž veleben! (50 dní po každé.) — O Bože můj, mé jediné Dobro, tys mi vším; učin, ať i já zcela tobě náležím! (300 dní jednou za den.) — Můj Ježíši, milosrdenství! (300 dní po každé.) — Ježíši tichý a pokorný srdcem, učin srdce mé podobné srdci svému! (300 dní po každé.) — Ježíši! (25 dní po každé.) — Maria! (25 dní po každé.) — Ježíši, Maria! (300 dní po každé.) — Ježíši, Maria, Josefe, (7 let a 280 dní po každé.)

Poučení ošetřovatelům nemocných a umírajících.

Sv. Filip Nerejský nazývá nemocnice duchovními zlatými doly, v nichž člověk získá nesmírné zásluhy pro nebe. Proto má domácím i sousedům nemocného mnoho na tom záležitosti, aby se ho po křesťansku ujímali a rádi mu poskytovali pomoci a útěchy i tělesné i duchovní.

1. Nepřipouštějte k lůžku nemocného pouhých zvědavců. Ti by svými marnými řečmi mysl umírajícího jen rozptylovali; a dokonce ne ty, kteří by mu působili pokušení, jako na př. osoby, které ho urazily, jej pronásledovaly aneb příbuzné zvláště mu milé, které bolesti jeho nedovedou umírniti. Zeptej se umírajícího, má-li ještě něco na svědomí. Přisvědčil-li, zavolejte kněze, aby ho upokojil.

Při obsluze můžete dáti nemocnému leckdy dobrá napomenutí, na př. když se mu stele lůžko: „Vidiš, ty máš přece lůžko měkké a pohodlné, ale milý Spasitel náš byl přibit na tvrdé dřevo kříže a hlavu měl ověčenou trnovou korunou.“

Ošetřující osoby i o to mějte péči, aby ze světnice byly odklizeny všechny nepřístojné věci, jako: světské obrazy, marnivý oděv, noviny a p. Za to ať visí na blízku kříž a obraz nejbláhoslavenější Panny Marie a na stolku vedle lůžka měj nemocný křížek a sv. růženec. Též hromnice buď pohotově. Světnici i nemocného pokropte občas svěcenou vodou.

Když nemocný již skonává, předříkávejte mu kratinké modlitby a zvláště nejsv. jména Ježíš a Maria. — Zatím ať se příbuzní modlí modlitby umírajících a možno-li ať se zavolá kněz.

Po skonání se modli: „Odpočinutí věčné dejž mu (jí), o Pane! Ať odpočívá v pokoji. Amen.“

MODLEME SE:

„Pane Bože můj, už teď odevzdaně a dobrovolně přijímám každý způsob smrti z rukou Tvých, se všemi jejími úzkostmi, trápením i bolestmi, jak se Tobě zalíbí.“ (Modlitba Pia X. ze dne 9. 3. 1904.)

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

Opat, jménem Ammon, byl těžko nemocen. Ošetřoval jej spolubratr Jan. Míval v nemoci často záchvaty velice bolestivé a býval v těchto záchvatech i proti svému ošetřovateli velmi nelaskavý a mrzutý. Ale ošetřovatel Jan byl stále stejně laskavý, stejně pečlivý. Dvanáct let trvala choroba opatova. A po dvanácti letech přiblížila se mu konečně poslední hodinka. Před smrtí zavolal opat všechny spolubratry. Když byli shromážděni, ujal nejprve za ruku svého ošetřovatele a pravil: „Milý synu, Bůh ti odplatí vše, co jsi mi prokázal. Ať je ti dobře na zemi a na věčnosti ať se ti dostane blaženosti nebeské!“ Na to se obrátil ke spolubratřím a pravil: „Jan je anděl. Po mnohá léta mne ošetřoval. A ač jsem byl k němu mnohdy netrpělivý a nelaskavý, přece stále byl trpělivý a laskavý setrval až do konce.“ Bratři byli velice dojati. „Jan je anděl,“ pravil umírající. Totéž možno říci o každém, kdo dobrotivě ošetřuje nemocného.

41 Tvůj poslední den

(VIZ DR. J. KAŠPAR, VÍRA NAŠE
DÍL II. STR. 328.)

PŘÍPRAVA:

Prorok Isaiáš pravil králi Ezechiášovi:
„Uspořádej dům svůj, nebo umřeš!“
(Is. 38, 1.)

PŘÍKLAD :

Dne 8. srpna 1917 byl v Belgii těžce raněn poručík J. G. Donesli ho ještě do polního lazaretu. Tam byl zaopatřen sv. svátostmi umírajících. Pak se ho otázal polní duchovní, chce-li něco vzkázat svým příbuzným domů. Umírající odpověděl veselým hlasem: „Řekněte mým příbuzným, že jsem zemřel na věčnost dobře připraven, to je naposledy hlavní věc a nejlepší útěcha.“ Jak úchvatná to sloval — Jaký asi bude tvůj poslední den? — V nejpříznivějším případě bude to asi takto: Ty onemocníš doma, přijmeš sv. svátosti a obklopen svými milými příbuznými budeš se klidně a pokojně loučiti s tímto světem. Přece však „uspořádej dům svůj“, aby tě nezastihla smrt nepřipraveného.

VYSVĚTLENÍ :

1. Těžká nemoc. — Najednou, náhle jsi těžce onemocněl. Přepadl tě oboustranný zánět plic. Máš vysokou horečku. Příbuzní mají o tebe velikou starost. Je to poznat na jejich obličejích. Mluví o tobě mezi sebou jen potichu, jakoby úkradkem, abys to neslyšel.

I lékař ukazuje starostlivý obličej. Vydrží to srdce? — Je odpoledne. Horečka stoupá. Sestra ošetrovatelka tě upozorňuje: „Nechtěl byste se dát zaopatřit?“ Ty překvapen se tážeš: „Což je už tak zle se mnou? Nuže, museli to být, sestro, zavolejte mi velebného pána!“ A hodiny při tom bijí stejnoměrně své tik-tak jako dříve, kanár zpívá stejně vesele jako dříve a večerní slunce zlatí tvé okno svými paprsky jako dříve. Ale ty umíráš, blíží se tvá poslední hodina.

2. Přijetí sv. svátostí. — Na farní dvěře někdo prudce a silně klepe. „Co se stalo?“ ptá se duchovní. „Ten a ten — N. N. — je těžce nemocen a chce se dát zaopatřit.“ Duchovní rychle spěchá do kostela, vezme sv. oleje, otvírá

svatostánek, dává sv. hostii do bursy, zavěšuje ji na šíji a spěchá ulicemi se Spasitelem na prsou. Zvonek zvoní, lidé klekají a klanějí se a ptají se: „Ke komu to jde s Pánem Bohem?“

A ty mezitím odpočíváš nepokojně na loži a pracně sbíráš myšlenky k sv. zpovědi. Nechce se ti to nijak dařit. Cítíš velikou únavu a slabost. Tážeš se: „Přijde už velebný pán?“ Příbuzní už připravují pro Nejsvětější sv. stolek. Dali na něj kříž a rozžali dvě svíce.

V tom přišel kněz. Pozdravuje: „Pokoj buď domu tomuto a všem přebývajícím v něm!“ Pokládá pak Nejsvětější na bílé prostřený stolek, pokropí tě svěcenou vodou a modlí se za tebe. Pak vyzve přítomné, aby vyšli ven. Ty se chceš zpovídat a to naposled. Jste jen tři ve světnici: ty, kněz a Spasitel. A co si asi Spasitel bude mysliti, zatím co se ty budeš zpovídat? — Snad si pomyslí: „Do toho domu přicházím rád. Tento nemocný, když byl zdráv, přišel často ke mně do mého domu. Nyní jdu zase já za to do jeho příbytku. Nyní ho chci za všechno dobré odměnit.“ Anebo si snad Spasitel pomyslí: „Teď mě volá, ale dříve o mne nestál. Do domu božího chodil jen zřídka a k stolu mému ještě řídčeji. Nyní, když se blíží smrt a kdy jej všechno opouští, mám mu pomoci. Chtěl bych rád. Ale jen kdyby se aspoň kajícně a upřímně zpovídal! Ale on zamlčuje schválně jeden hřích — tentýž hřích, který už často zamlčel. A ani v této poslední zpovědi nechce jej vyznat. Ó kdybys poznal, co by ti bylo k pokoji aspoň v tento poslední den! Ale nyní je to skryto před očima tvýma.“

Ó, šťasten a blažen ten, koho kněz svou rukou při rozhršení žehná a ve jménu Ježíšově mu zaručuje odpuštění všech hříchů!

Blíží se okamžik sv. přijímání — pokrmu na cestu do věčnosti. Slyšíš ta slova: „Páne, ne jsem hoden —“. Více než kdy jindy cítíš

svou nehodnost. Ale také se modlíš upřímněji a vroucněji než jindy: „Rci toliko slovem a uzdravena bude duše má.“ A jak se ti při tom třesou ruce a chvějí rty, když ti kněz podává tělo Páně a slavnostně praví: „Přijmi, bratře, pokrm na cestu našeho Pána Ježíše, abys vešel do života věčně blaženého!“ Slyšíš: „do života věčného, blaženého.“ Ó, kéž by tě tam tvé sv. přijímání skutečně přivedlo!

A sv. úkon pokračuje dále. Kněz chce ti udělit i poslední pomazání. Mají ti být odpuštěny hříchy, měli bys snad ještě nějaké — nebo tresty za ně. Má se ti dostat posily v zápasu smrtelném proti pokušením, má se ti dostat útěchy v bolestech a utrpení. Skrze toto sv. pomazání a své neskonale milosrdné ství odpustiž ti Pán, cos provinil zrakem, sluchem... Oh, jak často jsi zneužíval svých smyslů hříšnými pohledy, nelaskavými řečmi, přemírou v jídle a pití! Jak často jsi jen zneužíval svých rukou, když jsi se dopustil krádeže, nečistoty, křivé přísahy, snad i vraždy! Jak často jsi zneužil svých nohou, když jsi chodil do špatných společností! Ó, kéž ti to všechno, ale všechno odpustí dobrotivý a milosrdný Bůh! Kéž ti udělí a popřeje, aby se ti dostalo milosti z odpustků pro umírající!

3. Rozloučení a odchod. — Slábneš pak víc a více. Dýcháš obtížněji a pomaleji, dostává se již chrapot. Na čele ti vyvstává studený pot. Nepokojně těkáš očima sem a tam. Příbuzní nemohou už potlačit slzy. Dávají ti hromničku do rukou. Kněz ti dává políbit kříž a kropí tě svěcenou vodou. Už se začíná modlit modlitby umírajících, aby ti vyprosil šťastný odchod na věčnost: „Odejdi, křesťanská duše, z tohoto světa ve jménu všemohoucího Boha, který tě stvořil, ve jménu Ježíše Krista, který pro tebe trpěl, ve jménu Ducha sv., který na tebe sestou-

pill! Necht' je dnes tvůj dům v pokoji a tvůj příbytek na sv. Sionu!" (Rit. řím.)

A co dělají děti? — Děti klekají u lože otce, aby jim naposledy požehnal a je napomenul. „Buďte s Bohem! Na shledanou! Buďte dobří a hodní! A modlete se za mne!" Poslední stisknutí ruky, poslední pozdruch a pak klesneš do podušek — mrtev. Přišel pro tebe konec světa, konec všeho pozemského. A již se modlí za tebe pozůstalí bolestně a dojemně: „Věčné odpočinutí, dejž mu, Pane, a světlo věčné ať mu svítí!"

NAUČENÍ:

1. „Uspořádej dům svůj, nebo umřeš!" Tak řekl prorok Isaiáš králi Ezechiášovi. Dej si to říci i ty! Ano, určitě, jistě přijde tvůj poslední den, tvá poslední hodina. Buď tedy připraven! Učiň pořádek ve svém domě. Dej do pořádku i svou duši! Čiň pokání, lituj svých hříchů, vykonej zpověď a polepši se!

2. Užij tří dobrých prostředků, aby ses připravil na smrt: necht' je to každý večer upřímná lítost nad hříchy! Každý den modlitba za šťastnou hodinku smrti (k Matce Boží, k sv. Josefu, k sv. Barboře). Každý měsíc přijímání sv. svátostí (možno-li první pátek v měsíci o pobožnosti k srdci Ježíšovu). Kéž by byl tvůj poslední den dnem nejšťastnějším, počátkem lepšího života, dnem tvého narození pro nebe.

MODLEME SE:

„Od náhlé a nenadálé smrti vysvobod' nás, Pane!"

Ó nejdobrotivější, duše milující Ježíši, prosím a zapřisáhám Tě pro smrtelné úzkosti Tvého nejsvětějšího Srdce a pro bolesti Tvé neposkvrněné Matky, očisti ve své krvi hříšníky celého světa, kteří nyní se smrtí zápasí a ještě dnes

zemrou! Srdce Ježíšovo, které jsi smrtelnou úzkost vytrpěti ráčilo, smiluj se nad umírajícími! Amen. (100 dní odpustků po každé.)

ZPÍVEJME:

Žalm 129. — „Z hlubin volám k Tobě, Hospodine, Pane, vyšlyš hlas můj!“

KRESLEME: Wilhelm Straub, Malendes Zeichnen im Religionsunterricht, Freiburg i. Br., 1929, str. 50.—51.

42 Svěcení kněžstva

O T Á Z K A 135

PŘÍPRAVA:

V první době lidstva zastával úřad kněžský otec v rodině. Vzpomeňte na Noe, Abrahama, Joba! Ve svém národě zastával úřad kněžský kníže (Melchisedech). V národě israelském ustanovil Bůh k úřadu kněžskému syny z rodu Aronova. Když si ten úřad chtěli osobiti nepovolání, potrestal je Hospodin náhlou smrtí. (4. Mojž. 16, 31—35.) Kněžství starozákonní po smrti Páně zaniklo a nastalo kněžství novozákonní.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 33. (Bůh ustanovil kněžský úřad.)

VYSVĚTLENÍ:

Věčným veleknězem Nového zákona jest jednorozený Syn boží, Ježíš Kristus. (Žid. 7, 26. 27.) V církvi katolické ho zastupují jako prostředníci mezi Bohem a lidmi kněží svátostně svěcení. Hlasem jejich k nám Kristus mluví, rukou jejich nás posvěcuje, péčí jejich nás vede do nebe.

1. Kdy ustanovil Kristus Pán svěcení kněžstva? — První svěcení kněží stalo se při poslední večeři. Když pojedli večeři, Pán vzal chléb a žehnal jej a rozlámal a podal apoštolům: „Vezměte a jezte, toto jest tělo mé, které se za vás vydává.“ Pak vzal kalich s vínem, požehnal jej a podal apoštolům řka: „Pijte z toho všichni, toto jest krev má nového zákona, která za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů.“ A dodal: „To číňte na mou památku.“ — Co tu učinil Pán? — Ustanovil oběť Nového zákona, oběť svého těla a své krve. Dobře pozorujte! — Nepravil Pán pouze: „Toto je tělo mé, toto je krev má“, ale řekl: „Toto jest tělo mé, které se za vás vydává, toto jest krev má Nového zákona, která vylita bude na odpuštění hříchů.“ Tedy obětní tělo a obětní krev Páně. Oběť těla a krve Páně! — Nyní nastává nová doba, doba, o které předpověděl 400 let před tím prorok Malachiáš, když pravil: „Nemám zalíbení ve vás, praví Hospodin zástupům a oběti nepřijmu z ruky vaší; neboť od východu slunce až na západ veliké jest jméno mé mezi národy a na každém místě obětována bude oběť čistá.“ To znamená: už nebude se obětovati pouze na jednom místě, jen ve chrámu jerusalemském, nýbrž na všech místech od východu slunce až na západ. A oběti nebudou už zvířata obětní, nýbrž bude oběť čistá. Tou obětí čistou bude Beránek boží, Beránek neposkrvněný. To bude oběť Nového zákona: tělo a krev Páně: „Toto jest tělo mé, které se vydává, toto jest krev má Nového zákona.“

Pán zde ustanovil oběť nového zákona, oběť těla svého a krve své, ale ustanovil zde spolu rád kněží, kteří tu oběť budou konati. Neboť jen kněz má moc a úkol obětovati. Pán ustanovil a posvětil zde apoštoly na kněze. „To číňte na mou památku,“ pravil jim. To číňte i vy, proměňujte z moci mé chléb v tělo mé a víno

v krev mou a toto tělo mé a krev mou obě-
tujte!“ „To činite na mou památku!“

První svěcení kněží! A když Pán Ježíš první kněze posvětil a ustanovil, modlil se pak za ně. Ta modlitba je tak velebná a do-
jemná! Pán stál a kolem něho stál hlouček doja-
tých apoštolů. Pán se modlil: „Otče,... já
za ně prosím. Otče svatý, zachovej je,
které jsi mi dal ve jménu svém. Otče
svatý, posvěť je ve své pravdě; neboť
tvé slovo je pravda.“ Pán Ježíš se modlil
za tyto novosvěcené kněze a spolu i za všechny
kněze své časů budoucích. Pak Spasitel nadal
je i další mocí duchovní. Po svém zmrtvých-
vstání pravil jim: „Přijměte Ducha svatého. Kte-
rým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kte-
rým zadržíte, zadržány jsou“. Před svým nanebe-
vstoupením pravil jim Pán: „Jdouce učte všec-
ky národy, křtíce je...“ Tedy kázati a křtíti.

To bylo první svěcení na kněze. A svěcení
kněží konalo se pak dále. Apoštolové světili
své nástupce, biskupy a světili kněze — vzklá-
dáním rukou a modlitbou. Vzpomeňte na př. jak
napomíná sv. ap. Pavel učedníka svého Timo-
thea, kterého vysvětil na biskupa: „Napomínám
tebe, abys rozněcoval v sobě milost boží, která
ti byla dána skrze skládání rukou mých.“ (II.
1, 6.)

A biskupové, nástupci apoštolů, světili zase
další své nástupce, biskupy a světili kněze... a
tak se dělo dále a stále a děje se nyní a dítí se
bude až do skonání světa.

Kdo ustanovil svěcení kněžstva? — Kristus
Pán. božský Velekněz Nového zákona. Kterou
moc dal apoštolům? — Proměňovati chléb a
víno (Luk. 22, 19.), odpouštěti hříchy (Jan 20,
23.) a rozdávatí ostatní svátosti (Mat. 28, 19.
20.), jakož i vyprošovati věřícím boží požehnání.
(Mat. 10, 12.) Tím Kristus odevzdal apoštolům
kněžskou moc.

2. V čem záleží kněžská moc? (Ot. 135.)

a) Kněz může sloužiti mši svatou. První oběť mše svaté vykonal Spasitel při poslední večeři. Spasitel chtěl tuto oběť mše sv. odkázati své církvi. Proto když vykonal sám tuto první oběť mše sv., řekl apoštolům: „To činíte na mou památku!“ To bylo veliké slovo Páně. Obsahovalo dvoje: a) V církvi se má konati oběť mše sv. a b) apoštolové mají moc tuto oběť mše sv. konati. Po nich jen ti, kteří zvláštním svěcením k tomu jsou zplnomocnění: kteří jsou vysvěceni na kněze. „Přijmi moc obětovati oběť nejsvětější!“ Do duše rozechvřen vystupuje po prvé k oltáři mladý muž a s posvátnou bázní vyslovuje po prvé slova proměnění, ruce jeho se třesou, když po prvé v nich drží svatou hostii. Srdce je plno díků, pokory a nadšené lásky.

b) Kněz může udělovati svaté svátosti. Kněz uděluje svátost křtu, svátost pokání, nejsvětější svátost oltářní, poslední pomazání, stav manželský. Spasitel určuje apoštoly, aby odpouštěli hříchy. „Jako mne poslal Otec, i já posílám vás“ a dechl na ně a pravil: „Přijměte Ducha svatého; kterým odpustíte hříchy...“ Zde je výhradná moc kněží; nikdo jiný na světě nemá moci jménem Krista hříchy odpouštět. (Loď Viktorie se na moři porouchala a bylo nebezpečí, že se potopí. Byli na ní cestující různého vyznání. Katolíci vidouce, že hrozí smrt, těšili se, že mají mezi sebou kněze, který jim může dát rozhřešení. Rychle klekali před ním a zpovídali se. Pojednou přiklekl k němu i protestantský kazatel. „Vy také přicházíte, bratře?“ tázal se udiven katolický kněz. „Ano, také; jsem služebník onoho vyznání, které nemá moci ve strašné hodině smrti utěšiti. Prosím vás, dejte mi rozhřešení.“)

c) Kněz světí, žehná a za všechny lidi se modlí. Kněz je „správcem božích tajemství.“ (1. Kor. 4, 1.) Katolický kněz je zástupce boží, odpovědný Bohu za duše svěřené. On je otcem duchovním (pater), má otcovsky pečovat o duše v kostele, ve škole, ve spolku, v nemoci, po smrti. „Buďte pamětlivi správců svých!“ (Žid. 13, 7. 17.) „Kdo činí příkoří knězi, činí příkoří Kristu Pánu.“ (Sv. Jan Zlatoústý.)

NAUČENÍ:

Kněz je vyslancem církve, jenž má vždy volný přístup k velebnosti boží, aby hájil zájmů nesmrtelných duší. Jest vyslancem božím k lidu, aby hlásal jeho vůli a kázal evangelium spásy. Za takového uznává jej sám Kristus Pán, když pravil apoštolům: „Kdo vás slyší, mne slyší: a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá: kdo pak mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mne poslal.“ (Luk., 10, 16.)

Važte si proto kněží, modlete se za hojné kněze, dobré pastýře!

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Ve dvoraně pařížského nádraží spočívali na slámě na začátku světové války těžce ranění vojáci, které právě přivezli z bojiště. Ošetřovatelky byly s nimi a těšily je. Tu jedna z nich sklonila se k jednomu těžce raněnému, jenž zvláště bolestně vzdychal a nabízela mu, že ho znova převáže, zasténal úpěnlivě: „Já chci honem zpovědníka.“ Sestra se vztyčila a rozhlížeje se volala: „Není tu kněz?“ V tom z druhé řady raněných vztáhla se po ní ruka. Jiný těžce raněný zatahal ošetřovatelku za rukáv a zticha řekl: „Já jsem kněz“ (ve Francii sloužili kněží ve válce ve zbrani), „já mu mohu dát rozhřešení, pomozte mi k němu blíž.“ Ošetřovatelka se sklonila nad knězem-vojákem, ale viděla, že je tak strašně raněn granátem, že každé jen trochu nepatrné

hnutí může mu přivoditi smrt. Ale kněz=voják nedal se odbýti. „Jak můžete váhat, když jde o jeho spásu?“ A již již sám se pokoušel do-
plaziti se k soudruhovi, který žádal o kněze. Odnesli ho tedy k němu a položili je vedle sebe. Kněz umírajícího vyzpovídal a udílel mu roz-
hřešení. Byl již sám tak sláb, že nemohl udělati ani rukou kříž. Ošetřovatelka mu pomohla zdvi-
hnouti ruku. Pak oba klesli nazpět do slámy, zpovědník i vyzpovídaný a zemřeli ruku v ruce.
„Já jsem pastýř!“ (Jan 10, 11.)

MODLEME SE:

Proste Pána žně, aby poslal dělníky na žeň svou. (Mat. 9, 38.)

Bože, který nechceš smrti hříšníka, ale spíše aby se obrátil a živ byl, uděl, prosíme na pří-
mluvu blahoslavené Panny Marie a všech sva-
tých církvi své dělníků, kteří by byli spolupra-
covníky Kristovými a se vši horlivostí ke spáse
duší působili. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu,
obr. 62.

43 „Budou zasvěcení Bohu svému“

(3. MOJŽ. 21, 6.)

O T Á Z K A 136

PŘÍPRAVA:

Apoštolové udělovali kněžskou moc vzklá-
dáním rukou. (Sk. ap. 13, 3. a 14, 22.) Sv. Pa-
vel napsal o tom knězi=biskupu Timotheovi:
„Připomínám ti, abys poznovu roz-
nítil v sobě milost boží, která ti byla
dána vzkládáním rukou mých.“ (2.
Tim. 1, 6.) Od apoštolů přešla moc světití kně-

ze na biskupy apoštolsky svěcené. Jen od světla možno rozžehnouti nové světlo. Ani světský úřad, ani náboženská obec nemohou kněžské moci udělit, protože ji sami nemají. Kdo jen může světiti na kněze? (Ot. 136.)

PŘÍKLAD :

Kde stála kolébka faráře z Arsu? — V malé tiché rolnické dědině, v prostém selském domku. Otec byl řádný křesťan a matka byla hluboce věřící žena, která vychovala svých 6 dětí dobře a zbožně. Zdálo se vyloučeno, aby při tolika dětech některé mohlo studovat a stát se v budoucnosti knězem. A přece bylo vidět, že jeden z chlapců by měl chuť k tomu povolání. Byl to malý Jan. Už jako malý pastevec se mnoho modlil, stavěl si oltáře a kapličky, sloužil se svými sourozenci mši a konal procesí, učil se katechismu a kázal jim. — Skoro stále si hrál na kněze, tak vypravuje sám o sobě. A když býval o samotě, zdálo se mu, že slyší tajemný hlas, který mu našeptával: „Následuj mne!“ Často se s pláčem obracel na matčino srdce a říkával: „Kdybych byl knězem, mohl bych zachránit mnohé duše.“ A matka se při tom rozplývala vnitřním štěstím a v duchu vídávala svého milého Jana jako kněze u oltáře. Ale otec víc praktický a střízlivý muž nechtěl o tom nic vědět a dvě dlouhá léta musil náš Jan bojovat za své kněžské povolání. Teprve v 18 letech začíná studovat. Šlo mu to hrozně těžko. Ale šlo to. A v jednu srpnovou neděli dostává se mu svěcení na kněze.

Byl při tom sám a sám. Dobrá jeho matka se primice nedočkala. Ještě poměrně mladou si ji Bůh odvolal od dětí.

Jako kněz působí pak Vianney horlivě na vinici Páně a stává se záhy v mladém ještě věku farářem v Arsu.

Roku 1837 navštívili dva profesoři Dr. Newman a jeho přítel Dalgaírús o prázdninách Paříž. Jednoho dne ráno vešli do kostela sv. Sulpice. Obdivovali se různým sochám a obrazům. Pojednou zazněl krásný, zbožný zpěv. Překvapení se obrátili a viděli dlouhou řadu mladistvých kleriků, jak kráčí kostelem. Jejich mocné hlasy hlaholily chrámem. Zpívali žalm: „Radoval jsem se v tom, co mi řečeno bylo: do domu Božího půjdeme.“ Oba profesoři zůstali nyní ve chrámě po celý obřad. Mladí mužové měli býti vysvěcení na kněze.

VYSVĚTLENÍ:

Naši dva Angličané pozorně sledovali obřad svěcení kněžstva. Byla jim podána příruční kniha obřadů a modliteb, jež se při svěcení konaly.

Napřed přistoupilo několik mužů k arcibiskupovi. Ten jim ustríhl několik vlasů. Tím je oddělil od ostatních věřících a prohlásil je vyvolenými Páně. Přijali tak zv. tonsuru. Jiným se dostalo nižšího svěcení. Stali se z nich: lektoři, ostiarii, exorcisté a akolyté. Svěcení v církvi děje se postupně. Ostiariům odevzdal biskup klíče kostela, akolytům dal dotknouti se konviček, lektorům vložil do rukou epistolní knihu, ale to vše nebyla ještě svátost.

Náhle řeč světitelova jakoby vážněji a velebněji zazněla. Modlitby jeho jsou hlubšího obsahu a znějí slavněji. „Církev svatá má potřebí sluhů“, zvolali k němu. „Uděl svěcení na podjáhenství těmto jinochům, kteří se chtějí věnovati spáse duší“. „Jsou toho hodni?“ táže se biskup. Kněz, jehož péči po léta byli svěřeni, odpovídá: „Pokud slabost lidská to může věděti, prohlašuji, že ano.“ Totéž děje se při svěcení na jáhenství a na kněžství. Tutéž otázku opakuje. Obrací se na přítomné a čeká.

Předstupte tedy, mladí jinoši, kteří se chcete zříci světa, přijďte a přijměte svaté a slavné zá-

vazky, jež jsou spojeny s podjáhenstvím. Přijďte i vy, jimž úřad jáhnů dovolí státi blíže nevýslovných tajemství. Přistupte jmenovitě vy, jimž uděleno bude svěcení na kněžství. A s ním dána i moc nejen kázati, žehnati, odpouštěti hříchy ve zpovědnici, ale i přivolávati na oltář Boha v nejsv. svátosti. Hle, přistupují a staví se do prostřed presbyteráře. „Padněte na tvář“, volá biskup. Oni padají, lehají na dlaždice chrámové jako by byli mrtví. „Bože můj, co se bude dít“, volali užaslí Angličané. Viděli řadu jinochů v plném květu mládí ležeti na zemi, slyšeli, jak zvolna nad nimi ostatní kněží se modlí litanie, tak nápadně podobným smutným modlitbám, jež pronášíme nad zemřelým.

Obřady trvají dále. Nad každým z budoucích kněží vztáhl biskup ruce jako kdysi Kristus Pán nad apoštoly. Pronesl posvátná slova. Po něm tak činí i přítomní kněží. Potom drží biskup i přítomní kněží pravou ruku vztaženou nad svěcence a biskup při tom vyprošuje svěcencům potřebné milosti.

Biskup klade svěcencům štolu přes pravé rameno a přeloží ji křížem přes prsa, při čemž říká: „Přijmi jho Páně; jho jeho je zajisté sladké a břímě jeho lehké.“ Potom obléká každému svěcenci kasuli, která však je vzadu shrnutá a převázaná na znamení, že svěcenci nemají ještě celou moc kněžskou.

Biskup máže svěcencům olejem křtěnců ruce a modlí se, aby jim Bůh dal moc žehnati a světití.

Biskup podává svěcencům k doteku kalich s vínem a patenu s hostií. Při tom říká: „Přijmi moc přináseti oběť Bohu a sloužiti mši svatou jak za živé, tak i za zemřelé.“

Biskup pokračuje ve mši svaté, kterou novosvěcenci slouží s ním. Když biskup přijal tělo Páně a krev Páně, podává novosvěcencům s pa-

teny svaté hostie, které spolu s nimi posvětil a přisluhující kněz jim podá z kalicha vína.

Po sv. přijímání modlí se novosvěcenci s biskupem apoštolské vyznání víry. Nato vzkládá biskup každému novosvěcenci na hlavu ruce a říká: „Přijmi Ducha svatého. Kterým odpustíš hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíš, zadrženy jsou.“ Na znamení, že novosvěcenci mají nyní již celou moc kněžskou, uvolní jim biskup dosud svázanou zadní část kasule.

Novosvěcenci činí biskupovi slib úcty a poslušnosti. Každý novosvěcenec vloží své sepjaté ruce mezi ruce biskupovy. Biskup se ho táže: „Slibuješ mně a mým nástupcům úctu a poslušnost?“ Když novosvěcenec odpověděl „slibuji“, políbí ho biskup a řekne: „Pokoj Páně buďž vždycky s tebou.“

Biskup udělí novosvěcencům požehnání a dokončí spolu s nimi mši svatou.

Oba přátelé vyšli z chrámu zaražení a zamýšlení. Znova a znova pročítali krásné modlitby, jež biskup při té krásné příležitosti proslovil. Za několik let stali se z nich katoličtí kněží a praví apoštolové Anglie.

NAUČENÍ:

1. Vznešené, nesmírně vznešené je povolání kněžské. Je to věru neobyčejná milost boží. „Milostí boží jsem, co jsem,“ volá sv. ap. Pavel v ep. ke Kor. (1, 15, 10.) A Kristus Pán pravil sám svým učedníkům: „Ne vy jste mne vyvolili, ale já jsem vyvolil vás.“ (Jan 15, 16.)

2. „Žeň sice mnohá jest, ale dělníků málo. Proste tudíž Pána žně, aby poslal dělníky na svou žeň!“ (Mat. 9, 37. 38.) V Suché dny modlí se věřící, aby Kristus, Hospodář žně, poslal hodné dělníky na svou žeň. Je to zvláštní milost a vyznamenání pro

hodnou rodinu, když Bůh jejich syna povolá k stavu kněžskému.

Kněží to byli, kteří vás při vaší národnosti zachovali. Nebýti kněží, nebýti Cyrila a Metoděje, Prokopa a Vojtěcha, kteří vaše předky v křesťanství vychovali, dnes jako Čechové byste již nežili. Tak napsal Palacký a každý spravedlivý dějepisec vám to potvrdí. A co pro vás, pro Čechy vykonali jiní kněží? Vizte jen velkého arcibiskupa pražského Arnošta z Pardubic. K jeho popudu, k jeho radám náš král nesmrtelné paměti Karel IV. zakládá vysoké učení pražské, z něhož se osvěta a vzdělání rozlévá po všech českých končinách a kteréž slávu českého jména roznáší po vší Evropě. A když potom později po staletích náš národ vinou vlastní i cizí klesl se své bývalé slávy k nejhlubšímu ponížení, kdy naši nepřátelé národu našemu již již kopali hrob a nemohli se ani dočkat, kdy jej tam položí, kdo to budil umírající Čechy k novému životu, k nové práci, k nové šťastnější budoucnosti? — Kdo tu stál v nejpřednějších řadách našich národních křisitelů? — Český kněz. Byli to kněží-buditelé na konci 17. století. A že dnešní kněží jdou za nimi, v jejich šlépějích, každý nepředpojatý uzná.

MODLEME SE:

Bože, pastýři a vůdče všech věřících, shlédni milostivě na svého služebníka N., kterého jsi ustanovil nejvyšším pastýřem církve, a dej mu, prosíme, aby slovem i příkladem prospívali ti, jež on řídí, aby tak došel do věčného života spolu se stádcem sobě svěřeným. Skrze Pána našeho...

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

Dne 18. dubna 1919 přinesly „Národní Listy“ zprávu, že presidenta Osvoboditele T. G. Masaryka v mládí při studiích hmotně podporoval

kněz Frant. Satora. Tato zpráva podává důkaz i o vděčném srdci p. presidenta. Sestra tohoto kněze, Rozálie Sátorová, bydlila u rodiny Tureckých na Modré u Velehradu. Z vděčnosti posílal prezident Osvoboditel (tehdy univ. profesor) této sestře, které s bratrem umřelo všecko, poukázkami pravidelně měsíčně 10 K až do té doby, kdy ve světové válce odjel do ciziny, aby tam pracoval pro naši samostatnost. Nedávno Sátorová zemřela a odkázala rodině Tureckých tyto poukázky, dále podobenku presidentovu jako studenta a halenku, kterou zdědila po presidentově matce. (Na kněžskou nadaci P. Štěpského, děkana v Kolíně, vystudoval i básník Machar.)

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 62.

44 (MODLITBA CÍRKVE SV.) **„Dej Vám Pán Bůh své svaté požehnání“**

OTÁZKA 137, 138

PŘÍPRAVA:

Šťastni byli svatebčané v Káně Galilejské. Při jejich svatbě byli přítomni Ježíš a Maria. Byli sice chudí, ale kde je přítomen Ježíš a Maria, co může kaliti štěstí? Přece však si pamatuj: Cokoli činíš, opatrně čin! Trojnásobného rozmyslu vyžaduje, co má zavázati do smrti. Pravdivě se říká: „Kdo se žení pro statek, ten přichází na zmatek, kdo pro krásu, ta trvá do času, kdo pro ctnost, ta trvá na věčnost.“ Přemýšlej, rad' se s rodiči a dbej hlasu starších, zkušených lidí; modlívej se k Duchu svatému a vzývej

Rodičku boží, matku dobré rady. Tak se připravíš na šťastné manželství.

PŘÍKLAD : Bibl. děj. čl. 54. (Anděl Rafael provází Tobiáše.)

Po dlouhé cestě přišli Tobiáš a anděl Rafael do města Ekbatan. Anděl řekl Tobiášovi: „Zde bydlí tvůj příbuzný Raguel. Půjdeme k němu. Má jedinou dceru, jménem Sárú. Požádej o ni a dá ti ji za manželku.“ Raguel přijal Tobiáše s velikou radostí. A když Tobiáš požádal o Sárú, dal mu ji otec ochotně za manželku s bohatým věnem. Zatím, co slavili svatbu, šel anděl do Rages a přinesl odtud peníze. Potom se vydali všichni tři na cestu domů.

VYSVĚTLENÍ:

V čem záleží příprava na šťastné manželství?

1. Aby oba snoubenci si dobře rozmyslili, hodili se vzájemně k nerozlučnému svazku.
2. Aby zvláště po dobu zasnoubení byli počestně živi.
3. Aby obnovili své vědomosti náboženské a hodně přijali svátost pokání a nejsvětější svátost oltářní.

K šťastnému manželství se tedy nejprve žádá, aby si oba snoubenci dobře rozmyslili, hodili se k sobě k nerozlučnému svazku. O mladším Tobiášovi čteme v Písmě svatém, že na radu anděla Rafaela, svého průvodčího, řekl k Sáře, kterou měl pojati za manželku: „Vstaň a modleme se dnes, zítra i pozítřku!“ — Ano, modliti se mají ti, kteří chtějí uzavříti spolu sňatek manželský, aby jim dal Bůh poznati, zda se k sobě hodí svou povahou, svými vlastnostmi, aby mohli zbožně, spokojeně a šťastně žíti. Mají se raditi s moudrými lidmi, zvláště se svými rodiči, ale nemají se řídit při své volbě jen pozemskými ohledy, nahodilými a pomíjejícími okolnostmi a vlastnostmi

mi, na př. bohatstvím, postavením, krásou atd. Neboť takové věci jsou špatným a nestálým základem blaha a štěstí manželského. Podnětem k manželství mají býti statky ceny trvalé a to jsou dobré vlastnosti a ctnosti, dobrot srdce, pevná a šlechetná povaha, pravá zbožnost a při tom co nejméně slabostí, vad a poklesků. Uvědomělý katolík nikdy nebude navazovat známosti za příčinou uzavření sňatku s osobou, která je jiného náboženství, vyznání, či bez vyznání, s osobou, která by chtěla míti sňatek civilní, anebo nekatolický, ani s osobou, rozloučenou nebo rozvedenou. A přece se s bolestí dovídáme, a to dosti často, že katoličtí křesťané, hodlající vstoupiti v manželství po těchto tak důležitých okolnostech se neptají a ve své lehkomyšlnosti uzavírají i manželství, která jsou před Bohem a církví neplatná.

Příprava na šťastné manželství záleží dále v tom, aby snoubenci byli po dobu zasnoubení počestně živi. Mnozí snoubenci žijí tak, že již za svobodna jeden druhému se zprotiví, nebo omrzí. Na Boha nevzpomenou a svými hříchy ho ještě urážejí. Zač potom by chtěli v manželství boží požehnání?

Aby manželství bylo šťastné, je dále třeba, aby snoubenci obnovili své vědomosti náboženské a hodně přijali svátost pokání a nejsvětější svátost oltární.

Pak s důvěrou mohou přijati svátost stavu manželského. Proto také duchovní správce z příkazu církve svaté před oddávkami se přesvědčuje, zdali snoubenci znají hlavní pravdivlá víry a své náboženské povinnosti. A rozvášní snoubenci jsou svému duchovnímu správci upřímně vděční za to náboženské poučení, kterého se jim otcovským způsobem z úst povolání dostalo a rádi a ochotně a hodně přijímají pak svaté svátosti, jak to církev sv. před od-

davkami od nich žádá. Čím lepší bude zpověď před svatbou, tím bohatší bude milost boží, plynoucí z pramene svátosti stavu manželského.

A manželství jejich bude trvale šťastným, bude-li mezi nimi jako manžely panovati opravdová láska křesťanská. Obyčejná láska smyslná naprosto nestačí. Ta je pomíjející jako věci, na nichž se zakládá, vlastnosti tělesné. Vzájemná láska v manželství musí býti posvěcena láskou k Pánu Bohu, musí býti křesťanská a pak bude pevná, trvalá, nezištná a bude schopna přinášeti i oběti. A takové lásky, obětavé lásky, je v manželství třeba. Povinnosti, které manželství ukládá, a které kněz při odavkách novomanželům připomíná, jsou tak vážné a těžké, že bez obětavé lásky jich nelze splniti. Zvláště, když nemoc navštíví manželství a stihne jednoho z manželů a snad na dlouhou dobu — kolik obětavé lásky je tu třeba, aby manželé navzájem sebe neopouštěli, nýbrž až do smrti sobě věrnými zůstali!

Manželství svátostné se zakládá u stupňů oltáře, tedy místa obětního, což by mělo vždy manželům připomínati pravdu často zapomínanou, že šťastné manželství není možné tam, kde manželé nedovedou z lásky k sobě navzájem i oběti, velké oběti přinášeti.

NAUČENÍ:

Tajemství toto jest veliké; já však to pravím s ohledem na Krista a Církev (Ef. 5, 23—32). Od Ducha sv. vyučený apoštol Pavel tu nazývá stav manželský „velikým tajemstvím“, tedy nejen obyčejnou svátostí, ale svátostí velikou. Z jeho slov dále vyplývá, že Kristus Pán stavu manželskému vrátil tu čistotu, kterou jej ozdobil Bůh již v ráji. Je tu tedy ještě třeba křesťanům připomínati přísný výrok koncilu tridentského: „Řekne-li kdo, že manželství není opravdově jednou ze sedmi svátostí, ustanove-

ných Pánem naším Ježíšem Kristem, ale že bylo vynalezeno od lidí a že neuděluje milosti, buď diž proklet.“

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 63.

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Francouzský kněz Gaume vypravuje tuto příkladnou událost: Dívka z dobré katolické rodiny se zasnoubila s lékařem, který požíval nejlepší pověsti. Několik dní před svatbou lékař navštívil svoji budoucí tchyni a prosil, aby mu dovolila soukromě promluvit se svou dcerou, jeho nevěstou. Zbožná matka nevěstina však mínila, že může přece v její přítomnosti své snoubence říci, co jí chce v soukromí sdělit. A tu lékař vážně pravil: „Jsa vychován u zbožných rodičů, byl jsem vždy věren své svaté víře a předpisy náboženské víry byly mi vždy svatými. A s vaší dcerou jsem chtěl proto o samotě mluvit, abych poznal její náboženské smýšlení a abych ji požádal, aby se připravila ke svaté zpovědi z celého života.“ Tak vážné a milé řeči se dobrá matka nevěsty nadála a radostně dojata pravila svému budoucímu zeti: „Dobře, synu můj, půjdeme všichni v den naší svatby ke sv. zpovědi a ke stolu Páně“.

„Budou dva tělem jedním“. (1. Mojž. 2, 24.)

45 „Co Bůh spojil člověk nerozlučuj!

O T Á Z K A 139, 140

PŘÍPRAVA:

Za onoho času přistoupili k Pánu Ježíši farizeové a tázali se ho: „Je muži dovoleno

propustiti manželku?“ A on jim odpověděl: „Což nečtete Písmo? Tam je psáno, že Stvořitel učinil lidi od počátku mužem a ženou a pravil: „Opustí člověk otce i matku a přidrží se manželky své a budou dva tělem jedním. — A co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 138. („Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“)

VYSVĚTLENÍ:

Bůh nám ustanovil manželství již v ráji, když dal Adamovi za manželku Evu. Manželství nezůstalo však uchováno tak, jak je Bůh v ráji ustanovil. Když lidé hříchem od Boha odpadli a klesli v pohanství, pokleslo a pokazilo se i manželství. Lidé přestali zachovávat jeho jednotu a nerozlučitelnost. Muži potom žili v mnohoženství a propouštěli z různých příčin své manželky. Tím mnoho trpěla důstojnost a vážnost ženina. Čím více bylo rozloučených manželství, tím smutnější byl ženin osud. Neměla nikde ochrany, ani dovolání. Teprve Kristus Pán pravil: „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“ (Mat. 19, 4—5.)

Co přikázal Kristus Pán o manželství? (Ot. 139.)

Jak se zachovala církev k tomuto příkazu Páně o nerozlučitelnosti manželství? — Církev toto ustanovení Spasitelovo přejala ve svůj manželský zákoník. Po mnohá století bojovala a zápasila, aby nerozlučitelnosti manželství dopomohla k vítězství. Nebylo snadné hájit tento zákon proti starým národům a lidským vášním. Církev neustoupila od tohoto věčného zákona božího.

Církev hájila nerozlučitelnosti manželství proti všem knížatům, králům sebe-mocnějším. Když německý král Jindřich IV.

zapudil svou šlechtou manželku Bertu, tu na sněmu knížat ve Frankfurtu zvedl se papežský vyslanec (říkáme mu také legát), Petr Damiánský a hrozil mu tehdejšími nejtěžšími církevními trestem, klatbou. — Když francouzský král Filip August r. 1199 propustil svou manželku Ingeborgu, a když napomínání a prosby nic neprospekly, tu papež Inocenc III. rozkázal po celé Francii uzavřít chrámy a zastavit služby boží, až král Filip uznal svatost stavu manželského. — Ještě větší boj měl papež Klement VII. s anglickým králem Jindřichem VIII.

Také z obřadu církevních vysvítá platnost slov: „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“ Kněz praví při obřadu snoubencům:

„Slyšte tedy, jaké vzájemné povinnosti k sobě máte: z ustanovení Pána Boha všemohoucího máte otce i matku, bratry i sestry a všechny příbuzné opustiti a v trvalé věrnosti navzájem býti spojeni; manžel manželku sobě od Pána Boha danou má jako sama sebe milovati a ctíti, naproti tomu však i manželka na tomto světě nikomu větší láskou nemá býti nakloněna, nežli svému manželu, jemu má býti ve vši úctě poddána a jeho jako hlavy poslušna; též máte společně dobré i zlé trpěti a sebe vespolek neopouštěti až do své smrti. Slibujete to učiniti? — Slibujeme.“

Snoubenci si vzájemně slíbili věrnost a lásku manželskou:

„Já N. беру si vás N. za pravou a věrnou manželku a slibuji, že vám zachovám věrnost a lásku manželskou, vás nikdy neopustím, nýbrž budu s vámi všechno, ať dobré nebo zlé, až do své nebo vaší smrti snášeti a trpěti; k tomu mi dopomáhej Pán Bůh na přímlovu Matky Boží a všech svatých. Amen.“

Jestliže není možné, aby dva manželé spolu žili, může jim biskup povolit rozvod od stolu

a lože. Pouto manželské, svazek manželský trvá dál. Jiný nový sňatek, nové vdavky, pokud oba manželé žijí, je nemožný, je vyloučen. Rozvedení zůstávají však pravoplatnými manžely, to znamená: žádný z nich nesmí za živobytí druhého vstoupiti v nové manželství.

Co napsal apoštol Pavel o svátostném manželství? (Ot. 140.) „Těm, kteří jsou v manželství, přikazuje Pán, nikoli já, aby manželka od muže neodcházela. Odejde-li však, zůstaň nevdaná nebo se smíř s mužem svým. A muž nepropouštěj manželku svou!“ (1. Kor. 7, 10, 11.)

Teprve, kdyby z nich jeden zemřel, může na živu zůstatý vstoupiti v nový sňatek.

Když světský úřad rozloučí svátostné manželství a dovolí rozloučeným nový sňatek, je to před Pánem Bohem a před církví neplatno. „Kdo manželku svou propustí a jinou si vezme, smilní; a kdo si vezme propuštěnou, smilní“, pravil Kristus Pán. (Luk. 16, 18.)

Miliony dětí protestují proti rozluce manželské. Jestliže se jich otážeš: Je dovoleno muži propustiti svou ženu, pak odpovědí jedněmi ústy: Ne, my nedáme otce ani matku pryč, leda jen tehdy, vezme-li si je Bůh. Jinak však nikoliv, to není dovoleno, tisíckrát ne! Co Bůh spojil, to jen Bůh sám může rozloučiti.

NAUČENÍ:

Životem společně k Bohu. „Kdo vypoví, jak je šťastno manželství, které církev svazuje, svatá oběť stvrzuje, požehnání pečeti a Otec nebeský uznává! Oba slouží témuž Pánu: spolu se modlí, spolu se postí, jeden druhého vzdělává, povzbuzuje a snáší. Spolu jsou v kostele u stolu Páně, spolu v soužení a spolu v osvětlení. Žádné tajemství jednoho před druhým,

netřeba skrývati skutků milosrdných, aniž se modliti tajně a skrytě. S radostí to vidí a slyší Kristus a posílá jim pokoj svůj; neboť není věřícím dovoleno jinak vstupovati v manželství, a kdyby se smělo, neprospívalo by to.“ (Terullian, † 240.)

46 Co je povinností manželů?

O T Á Z K A 1 4 1

PŘÍPRAVA:

Kristus Pán zúčastnil se svatby v Káně galilejské. Proč se jí zúčastnil? Snad, aby se zúčastnil veselí? — Chtěl dáti najevo, jak vážným, posvátným činem jest uzavírání svazku manželského. Také u nás se uzavírají svazky manželské. Ale všechna manželství nejsou, bohužel, šťastna. V některých manželstvích jsou poměry nešťastné. Proč? — Protože jeden z manželů — anebo někdy i oba — jako by zapomněli, k čemu svazek manželský uzavřeli, které povinnosti na sebe vzali. Co je povinností manželů? (Ot. 141.)

PŘÍKLAD:

Žil muž, který měl hodnou rodinu, pěkný domek a malé hospodářství, hodné sousedy. Život všem v rodině plynul spokojeně a šťastně. Ale muži to pojednou zevšednělo. Šťěstí, které měl v rodině, přestával viděti. Začal se ohlížeti po štěstí jinde. Konečně opustil rodinu a dům. Vydal se do světa za štěstím. Hledal je nejprve mezi veselými druhy, kde se ozývá cinkot sklenic. Když všeho užil, poznal, že tu není štěstí. Hledal štěstí u jiných lákadel. Žil u nich — ale i tam byl zklamán. Poznal nakonec, že tu štěstí nedochází. Deset let tak bloudil. Konečně po

marném štěstí zastesklo se mu po domě, jež opustil. Vracel se domů. A když přicházel k domku, uzel ve dveřích domku státi světlou postavu a ta mu kynula jako na rozloučenou. „Kdo jsi?“ tázal se jí. A postava mu řekla: „Jsem tvé štěstí, tvé zneuznané štěstí. Deset let jsem tě zde čekala a nešel jsi. Nyní přicházíš, ale já musím odejít. Měj se dobře, slepče!“ Je to pověst. Kdo opustí štěstí ve vlastním svazku manželském, štěstí, jež je založeno na věrnosti a lásce, darmo je hledá jinde. — Co je povinností manželů? (Ot. 141.)

VYSVĚTLENÍ:

1. Aby v lásce a věrnosti manželské spolu žili až do smrti. — Na této společné lásce a věrnosti založeno je štěstí manželského stavu. Dokud jsou si manželé věrni, dokud mají k sobě upřímnou lásku, je mezi nimi štěstí. I kdyby snad nebyli nadáni statky tohoto světa, i kdyby snad byli stíháni nehodami, vespolná láska a věrnost jim přece všechen život obšťastňuje. Běda, kde základ manželského štěstí, láska a věrnost, se opustí. Odtud štěstí prchá.

2. Aby své děti vychovávali v bázni boží a pečovali o časně blaho jejich. — Dítka jsou tvory božími. Rodiče jsou povinni je vychovávat k tomu cíli, k jakému je stvořil Bůh. Oba rodiče mají povinnost společně vychovávat v bázni boží a pečovat o jejich časně blaho.

Bůh stvořil člověka, aby časným životem dospěl k životu věčnému — k životu věčně blaženému u Boha. V tom tedy mají rodiče dítka hned od mala vychovávat. Mají je hned od mala vésti k Bohu, k víře, zbožnosti, čistotě duše.

Jak je smutno, když rodiče toho nedbají, když o toto výchování v bázni boží se nestarají, a ponechají dítě na vychovávání jen světu!

Co z toho dítku bude? Takové dítě, aby žalo-
valo, jako dítě v písni Sládkově:

Já jsem dítě malé	Bude ze mne, bude,
a jsem dítě chudé,	co se zlíbí světu,
až já povyrostu,	to, co na ouhuru
co pak ze mne bude?	z polního je květu.

Nikdo nevyorá,
nikdo neuvláčí,
bude ze mne, bude
to, co Pán Bůh ráčí.

Kdyby jenom z takového dítku vyrostl tvor,
jako je kvítko na ouhuru!

Ale vyrůstá z něho třtina, větrem se klátící.
Má-li věřit, či nevěřit, má-li se modlit, či ne-
modlit, má-li se hříchu báti, či se jemu smáti...
Často vyrůstají z nich lidé, o nichž praví svatý
Pavel: „Mnozí chodí, o nichž jsem čas-
tokráté pravil vám, nyní pak i s plá-
čem pravím, že jsou nepřáteli kříže
Kristova, jichžto konec je zahynutí.“
(Filip. 3, 18. 19.)

Jak šťastny jsou však dítky, které rodiče vy-
chovávají zbožně! (Do známé osady přijel bi-
skup biřmovat. Přivítali jej slavnostně. Dvě malé
dívký, družičky, vítaly jej jménem dětí: jedna
mu podala kytici, druhá říkala vítací řeč. Říkala
ji směle, bezvadně, takže se biskup podivil.
Pochválil ji a řekl jí: „A nebála jsi se, že jsi
to tak pěkně dovedla říkat?“ Dívenka odpově-
děla: „Nebála. Já se nebojím ničeho.“ „Ni-
čeho“, podivil se biskup, „opravdu ničeho?“
„Ničeho, já se bojím jen hříchu.“ „Jen hříchu
se bojíš,“ opakoval biskup a pak sklonil še-
divou hlavu a maličko umlkl. Pak se obrátil
k okolostojícím a pravil: „Dobře Spasitel po-
věděl: „Nebudete-li jako maličtí, nevejdete
do království nebeského.“)

O časné blaho aby pečovali: Rodiče se mají starati o jejich výživu a vzdělání pro život časný. To rodiče zpravidla činí. Někde až do největší obětavosti. Četl jsem ze života Eskymáků příběh: Muž a žena plavili se s dítětem v koženém člunu po řece, aby ji přepluli. Ale řeka byla následkem tání hrozně rozvodněna. Když plující dopluli doprostřed řeky, člun počal se následkem přetížení potopovati. Muž rychle svlékl kožený kabát a chtěl se vrhnouti do řeky. Ale žena jej uchopila: „Počkej! Já nemohu ani na lov jíti, ani ryb lovit, ani proti medvědům bojovati. Nemohu napínati luku a vrhati harpuny. Ty musíš dítě živiti. S Bohem!“ A přitiskla dítě rychle k srdci a pak vskočila do řeky. Když se opět vynořila z vody, byla mrtva: ale úsměv měla ve tváři — ten platil životu dítky.

3. Aby společně snášeli dobré i zlé. Dva snoubenci podávají si při sňatku ruce ke společnému životu. Ale ten život není stále veselý. Přicházejí také smutné chvíle. Přicházejí nešťastné příhody, nemoci, utrpení. Tu platí povinnost: vše zlé, jež přišlo ať na oba neb jen na jednoho z nich společně snášeti. Tuto povinnost ukládá už věrnost a láska.

Tuto povinnost znali už i pohané. — (Manželka sicilského krále Theogena nehnula se od lože svého manžela, který těžko onemocněl. Sloužila mu věrně a oddaně. Když jí někteří chtěli od toho vzdalovati, že se tím sama jen usuzuje, řekla: „Sňatkem jsem se loučila nejen se štěstím, ale i s neštěstím svého manžela.“)

Co příkladů krásných dalo by se uvést, ale i případů smutných, kdy manželé zapomínají na tuto povinnost!

NAUČENÍ:

„Milovati budeš bližního svého jako sebe samého,“ zní druhé největší přikázání. Nejblížeším bližním manželovi je manželka a manželce

manžel. To pravil sám Spasitel. Řekl: „Což jste nečetli, že ten, který stvořil člověka, na počátku mužem a ženou je učinil a řekl: Proto opustí člověk otce svého i matku svou a přidrží se manželky své, a ti dva budou tělem jedním? Nejsou tedy již dva, nýbrž jedno tělo.“ (Mat. 19, 4—6.)

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 63.

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

Finský vévoda Jan Vasa vzepřel se kdysi uznati nadvládu bratra svého Ericha, krále švédského. Byl jat a odsouzen k smrti. Ale král Erich, protože se bál ostatních bratrů, dal mu milost a odsoudil jej do vězení v Gripsholmu. Manželka odsouzeného spěchala ihned ke králi a prosila o dovolení, aby zajetí mohla sdíleti s manželem. Král užasl. „Co myslíte, madame? Což nevíte, že váš manžel nemá už spatřiti světla denního?“ „Vím,“ odpověděla, „ale je to můj manžel.“ „Ale proč byste měla obětovati svou svobodu a své mládí?“ odvětil král, „nic vás k tomu, madame, nezavazuje, já míním, že rozsudek nad ním roztrhl také všechny svazky, které měl ke světu a k rodině.“ Vévodkyně místo odpovědi sňala s prstu snubní prsten a podala jej králi: „Čtěte, Veličenstvo“. Král vzal prsten a četl na něm tato slova: „Mors sola — jen smrt“. To znamená: jen smrt nás rozloučí. Dojat povolil jí, oč prosila. Sedmnáct let sdílela pak s manželem vězení, až král Erich zemřel a manžel její byl osvobozen.

„Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“

ZPÍVEJME:

Rač hojné požehnání — dát,
Pane, snoubencům,

Malý kancionál, v Olomouci 1921, str. 50.

Písně k požehnání:

Malý kancionál, v Olomouci 1921, str. 36a n.

47 Povinnosti dětí k rodičům

PŘÍPRAVA:

„Cti otce svého i matku svou!“ (Ef. 6, 2.) To je první přikázání, ke kterému bylo přidáno zaslíbení: „aby dobře bylo tobě, a aby dlouho živ byl na zemi.“ (Ef. 6, 3.) Z toho vysvítá, jak milé jsou Pánu Bohu děti, které věrně plní čtvrté přikázání boží. Chceš-li tedy, milé dítě, aby požehnání na tobě spočívalo, poslechni si, čím jsou děti povinny svým rodičům.

PŘÍKLAD:

V Norimberku žil zámožný měšťan. Měl šest dětí. Za živa rozdál mezi ně své jmění. Domníval se, že se děti budou v stáří o něho starat a budou ho živiti. Když zestárl, šel nejprve k nejstaršímu synu. Po nějakém čase syna omrzel. Řekl otci: „Otče, mně se dnes narodil v noci syn. Tam, kde stojí vaše lenoška, bude teď státi jeho kolébka. Nechtěl byste se přestěhovat k mému bratru, který má daleko větší světnici a více místa?“ — Otec uposlechl. Šel k mladšímu synovi. Po nějakém čase byl mu otec také na obtíž. Řekl mu: „Otče, vy máte rád ve světnici teplo a mně z toho bolí hlava. Nechtěl byste jít k mému bratru? Ten je pekařem. Tam vám bude teplo.“ Otec uposlechl a šel ke třetímu synu. I jemu stal se obtížným. Řekl mu: „Otče, u nás to chodí vzhůru a dolů, není klidu a žádného pokoje. Nechtěl byste jít k mé sestře. Ta bydlí tak klidně, tam u té městské zdi.“ Starý otec poznal, kolik uhodilo. Řekl si: „Zkusím to u svých dcer, ty snad budou lepší.“ Nastěhoval se k nejstarší dceři. Po několika nedělích pravila dcera otci: Otče, je mi vždycky

hrozně úzko, když jdete do kostela nebo jinam a když musíte s našich vysokých schodů scházet dolů. Mám strach, že s nich spadnete. Sestra Alžběta bydlí v přízemí. Tam by bylo pro vás lépe.“

Šel tedy k nejmladší dceři. Po čase se jí omrzel stařícký otec. Pravila mu: „Otče, pro vás to u nás není, vy trpíte dnou, máte rheuma. U nás je byt vlhký. — To bude s vámi u nás stále horší. Nejmladší sestra, hrobníková žena, na hřbitově u sv. Jana, ta má velmi suchý byt. Tam byste měl mnohem lépe než u nás.“ Když se pak starý otec skutečně přestěhoval k své nejmladší dceři a byl u ní dva dny, řekl mu její synáček: „Dědečku, maminka řekla včera tetě Alžbětě, že pro tebe je už nejlepší byt v takové komoře, jakou otec na hřbitově kope pro ty, co je sem nosí.“ Nad tou řečí puklo dobrému otci srdce. Zvrátil se se své stolice a zemřel. Sv. Jan se ho ujal. Byl k němu milosrdnější než jeho děti. Nechal ho v jeho hrobní komůrce tiše spát.

VYSVĚTLENÍ:

1. Rodiče své cti a važ si jich, protože Pán Bůh sám ti skrze ně poroučí a o tebe se stará. „Cti otce svého i matku svou!“ Děti ukazují svou úctu k rodičům tím,

a) že si jich upřímně váží. Oko, které se posmívá otci a které pohrdá svou matkou, ať je vyklovou krkavci potoční a ať snědí je synové orlice. (Přísl. 30, 17.) Co znamenají tato slova? — (Kdo svými rodiči pohrdá, nezaslouží, aby žil, není hoden po smrti ani žádného pohřbu. Děti! Pozorujte vzácný příklad Josefa egyptského! Když se dověděl, že jeho stařícký otec Jakub blížil se k egyptským hranicím, vyjel mu vstříc, padl kolem krku a radostí plakal, že opět spatřil svého otce. (1. Mojž. 46, 29.)

b) Že o nich a s nimi uctivě mluví. Jak hrubě, nelaskavě mluví mnohé děti se svými rodiči! Zlořečí jim, nadávají jim, posmívají se jim a snad jim nikdy ani neřeknou: „Tatínku, maminko!“ Nestyd' se nikdy za jejich nízký stav a za jejich chudobu. Nezmiňuj se před jinými o jejich chybách a haj jejich cti a dobrého jména. Věz, že Pán Bůh přísně trestá děti, jež jsou k rodičům neuctivé.

2. I děti jsou povinny svým rodičům poslušností. „Dítky, poslouchajte rodičů svých ve všech věcech; nebo to se líbí Pánu.“ (Kolos. 3, 20.) Na pařížském hřbitově stojí náhrobek a na něm nápis: „S Bohem matko, tvůj syn tě bude vždycky poslouchat.“ Rodiče zastupují u vás samého Boha. Z jeho rukou přijali svůj úřad a moc k němu. Ve všem tedy poslouchej rodičů, když ti přikazují nebo zapovídají věci, které se týkají spásy tvé duše. Neměj jim za zlé, konají-li svou povinnost.

3. Děti jsou povinny svým rodičům láskou. Láska rodičovská žádá lásku dětskou. Jak starostlivě pečoval o tebe tvůj otec! Kolik bolestí pro tebe snášela tvá matka! S jakou láskou tebe opatrovala, kolik nocí probděla u tvého lůžka! „Celým srdcem svým cti otce svého a na úpění matky své nezapomínej!“ (Sir 5, 28. 29.) Jak má dítě milovati své rodiče? Tím,

a) že se za své rodiče pilně modlí. Za živé i za mrtvé. Za svého zemřelého otce nebo matku dejte také někdy sloužití mši sv., obětujte za ně v den jejich jmenin nebo narozenin nebo v den jejich úmrtí sv. přijímání! Udržujte v pořádku jejich hrob! Místo, kde jsou vaši rodiče pochováni, buď vám místem nejmilejším.

(V ozdravovně ležel 84letý muž. Jednou při návštěvě tázal se ho kněz: „Stařečku, není vám dlouhá chvíle?“ „Ach není“, odpověděl stařec.

„A co tak celý den děláte?“, tázal se dále kněz. — „Modlím se za své děti“, odpověděl stařec. „A kolik jich máte? Byly již tu u vás? Navštívily vás?“ ptal se duchovní správce. „Mám jich deset. Dosud ke mně nikdo z nich nepřišel“, pozasteskl si otec. Ale ani později nikdo z dětí k němu nepřišel. Přišly teprve v černých šatech s velikými věnci na pohřeb.)

b) Že jim podle možnosti a sil pomáhá na př. doma, na poli, podporou peněžitou. Třeba, aby se svých rodičů ujali, jsou-li v nouzi anebo jsou-li staří a nemocní. Mnohý starý otec anebo matka jsou opuštěni. Leží někde v komoře anebo v podkrovní světničce, děti jim nedají se najíst. „Synu, ujmí se ve stáří otce svého a nezarmucuj ho v životě jeho.“ (Sir. 3, 14.) Když rodiče zemrou, vystroj jim slušný pohřeb! Vykonej svědomitě jejich poslední vůli.

NAUČENÍ:

Modli se každý den za rodiče! — Rodiče svěcti, miluj, poslouvej!

KRESLEME: W. Straub, Malendes Zeichnen im Religionsunterricht, str. 27.

48 Manželství smíšené

O T Á Z K A 1 4 2. 1 4 3

PŘÍPRAVA:

Někdy se nesmí manželství uzavřít, protože tomu brání zákonné závady. Závadou manželství je zvláště rozdílné vyznání křesťanské, když totiž jeden ze snoubenců je křesťanem katolickým a druhý nekatolickým. To by bylo manželství smíšené. Církev od takového manželství důtklivě zrazuje a všeobecně neschvaluje.

PŘÍKLAD :

Berlínský biskup Mikuláš Bares († 1935) vypracoval pro rok 1935 postní pastýřský list o smíšených manželstvích. Skutečnosti, které tam vypravuje, jsou hroznými žalobami na ty, kteří smíšená manželství buď uzavírají, nebo jen podporují. Připomíná společný list pastýřský německých biskupů z r. 1922, v němž se praví, že „ve smíšených manželstvích ztrácí katolická církev ročně více duší, než je jich ve všech pohanských misiích za rok získáno pro království boží. Biskup Bares žaluje, že poměry ve smíšených manželstvích jsou rok od roku horší: „Více, mnohem více, než polovice dětí ze všech smíšených manželství se dává zásadně protestantskému náboženství, též velmi mnoho dětí z těch smíšených manželství, kde rodiče před uzavřením sňatku se písemně zavázali, že budou všechny děti vychovávány v katolickém náboženství. Velká část dětí, které ve smíšených manželstvích byly katolickým obřadem pokřtěny, jest pro katolickou církev ztracena. Podrobná zkoumání dokázala, že potomstvo ze smíšených manželství jest pravidelně v třetím pokolení již ryze protestantské.“ Z toho je patrné, že smíšená manželství ve většině případů nejsou nic jiného, než prodávání své katolické duše a duší svých dětí.

VYSVĚTLENÍ :

Proč církev neschvaluje smíšeného manželství? (Ot. 142.)

Církev neschvaluje smíšeného manželství, protože v takovém manželství: 1. snadno vznikají různice. Ve smíšeném manželství není opravdového štěstí. Kde má být dokonalé štěstí, tam musí být jednota (sv. Ambrož) zvláště v nejdůležitější věci, ve víře. Začnou-li manželé ve smíšeném manželství s náboženstvím,

snadno se dostanou do sporu, ano i do hádky. Jak je za takových poměrů pro manžele těžko žítí v míru a v pokoji! Někdy zase katolická strana k zachování pokoje opomene něco, co od ní víra žádá, přestane se modlití, choditi do kostela, přijímati sv. svátosti.

2. Katolík snadno ve víře zvlažní, ano i víru ztratí.

3. Smíšená manželství jsou velmi nebezpečná pro katolickou stranu a zejména pro děti. Smíšené manželství nikdy neposkytuje záruku k rodinnému štěstí a nemůže zabezpečiti nadpřirozeného účelu, k němuž je rodina povolána. Církev proto nikdy smíšená manželství neschvalovala a jen z důležitých příčin trpěla. Při smíšených manželstvích třeba uvážiti toto: Katolík ví, že jeho náboženství je jediné pravé, náboženství, které jediné ukazuje cestu správně do nebe. Má proto povinnost žádati, aby všechny děti byly vychovány po katolicku. Manžel, který není katolíkem, nebo manželka, která není katoličkou, mohou žádati, aby všechny děti anebo aspoň některé byly vychovávány v jejich náboženství. Nesvolí-li katolická strana k tomu, povstanou obyčejně v rodině rozbroje. Svolí-li, aby byl zachován v rodině domácí pokoj, dopustí se těžkého hříchu a bude míti za to těžkou zodpovědnost před Pánem Bohem. A své děti připravuje o nejdražší poklad a pravou víru a všechny její milosti a požehnání. Při manželstvích smíšených je dobře uvážiti, že stranu katolickou uvrhují do nebezpečí svoliti v nekatolické vychovávání dětí, a tak sebe připraviti o spásu duše. I když nekatolická strana připustí, aby všechny děti byly po katolicku vychovávány, je to ve smíšených manželstvích spojeno s obtížemi. Dobré vychování závisí na dobrém příkladu rodičů. Děti napodobují, co u svých rodičů vidí a slyší. Děti vidí u svých rodičů různá náboženská

vyznání. Vidí, že otec snad nevěří, snad se tomu i posmívá, čemu je učí matka. A není-li matka katoličkou, třeba by nebyla zlou, jak může přidržovati děti k tomu, aby konaly jako katolické děti své povinnosti? Proto bývají děti ze smíšených manželství ve víře vlažné, lhostejné a snadno od víry odpadají. Smíšená manželství i za příznivých okolností ztěžují katolické vychovávání dětí.

Mimo to bývá jinověrec (protestant, čechoslovák, český bratr atd.) toho domnění, že lze manželství rozloučiti a nové uzavříti, kdežto katolík na nový sňatek pomýšleti nesmí.

Kdy jen dovoluje církev smíšené manželství? (Ot. 143.) Církev katolická smíšená manželství nikdy neschvaluje a z důležitých příčin je jen tenkrát připouští, když katolické vychování dětí je zaručeno a nebezpečí pro spásu duší je odstraněno. Když církev dá dovolení k uzavření smíšeného manželství, musí se snoubenci dáti oddati před katolickým knězem. Kdyby se katolík dal oddati v nekatolickém chrámě od nekatolického duchovního, považuje církev takové manželství za neplatné. Takoví katolíci dopouštějí se těžkého hříchu a propadají církevnímu trestu vyobcování z církve. Ve sv. zpovědi nemůže takový katolík dostati rozhřešení, tím méně může býti připuštěn k sv. přijímání. Na smrtelné posteli otevrou se takovému katolíku oči. Jako mnohá sopka po dlouhá léta klidně odpočívá a pak najednou začne hrozně dýmati a soptiti, tak se to děje s takovým člověkem. Dlouhá léta je svědomí klidným, ale na smrtelném lůžku ukazuje se v celé své moci. Zvláště dostaví se myšlenka: je-li katolické náboženství pravé a samospasitelné, pak jsem své děti připravil o věčnou spásu. Jak se mně povede před soudnou stolicí boží? —

NAUČENÍ:

V jednotě svaté víry. Svůj k svému! „Jeden Pán, jedna víra.“ (Efes. 4, 5.) Jednota víry — základ svornosti. Kde víra spojuje, tam láska panuje, tam sídlo pokoje. Rozmysli si dobře, rozmysli si! Po účinku zlá rada.

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 63.

49 Občanský sňatek

DLE TOM. COUFALA, KAZATEL R. 1912

PŘÍPRAVA:

Svátost stavu manželského přináší snoubencům, když ji hodně přijmou, veliké milosti: rozmnožuje v nich milost posvěcující a uděluje jim zvláštní milost, aby povinnosti stavu manželského věrně plnili ke cti a chvále boží a k svému spasení. Ale žel! Mnozí křesťané tohoto vzácného daru pramálo si váží. Jedni tuto svátost přijímají nehodně. Tak místo milosti uvalují na sebe hněv boží. Druzí dokonce pohrdají touto svátostí. Spokojují se pouze tak zvaným sňatkem občanským. Nevědí snad ani, jak velice se tím protiví Bohu a církvi. Budeme se proto dnes učit o občanském sňatku. Ukáži vám 1. co jest sňatek občanský; 2. jaký jest jeho původ; 3. co o něm je třeba souditi; 4. jaké jsou jeho následky.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 33.

VYSVĚTLENÍ:

1. Co jest občanský sňatek? — Je to sňatek uzavřený bez Boha, před politickým úředníkem, dvěma svědky a zapisovatelem. Je to sňatek, uzavřený v ús

řední kanceláři tak, jak se tam uzavírají smlouvy tržní.

2. Jaký jest jeho původ? — Jak jsme si minule řekli, první manželský sňatek uzavřeli Adam a Eva v ráji. Bůh, první a nejvyšší kněz, tomuto sňatku požehnal: „I požehnal jim Bůh“. (Gen. 1, 27.) Bůh sám oddal Adama s Evou svým všemohoucím slovem.

A od té doby u všech národů snoubenci předstupovali před toho, koho pokládali za posvěceného zástupce Pána na nebesích, aby z ruky jeho se jim dostalo k tak důležitému kroku v životě jejich požehnání s nebes. U všech národů bylo považováno manželství za svazek náboženský a posvátný a jeho uzavírání bylo vždy oslavováno náboženskými zvyklostmi a slavnostmi. Pokud ve Starém zákoně zastupovali kněze otcové rodin, pronášeli oni vroucí prosby, přání a žehnání nad oddáványými svými syny a dcerami. Když pak Hospodin skrze Mojžíše ustanovil stav kněžský, vstoupil při oddavkách levita na místo otcovo, ba spíše na místo žehnajícího Boha.

Ze způsobu, jakým pohané své sňatky uzavírali, je patrné, že i oni považovali za nutné, aby byly uzavírány v přítomnosti kněží, modlitbami a oběťmi. Tak na př. vysoce vzdělaný řecký mudrc Pythagoras domlouval mužům, aby se svými manželkami jednali šetrně proto, že prý si je skrze kněze vyprosili u oltáře. U Římanů se sňatky uzavíraly několikerým způsobem, ale nejslavnější u nich byly oddavky, které byly provázeny kněžskou modlitbou a od něho božstvu přinesenou obětí.

Božský Vykupitel světa, Ježíš Kristus, vyvýšil stav manželský na svátost a učinil jej obrazem a odleskem svého spojení s církví. Od té doby bylo manželství v církvi stále uzavíráno jako svátost. Tak tomu bylo

všeobecně až do revoluce francouzské. V oně bouřlivé a bořivé době, kdy tam tolik bohopustého rouhání bylo pronášeno, kdy tolik nevinné krve bylo prolito, vznikl sňatek t. zv. občanský neb civilní. Tenkrát, kdy revolucionáři Boha s trůnu sesazovali a postavili na oltář lehkou ženštinu, kdy muži převratu šmahem všecko vykořeňovali, co člověka mohlo upamatovati na nebe, peklo a věčnost, kdy prohlásili státním dekretem, že není žádného Boha a nikdo že v něho nemá věřit, kdy vraždění byli kněží jak řeholní tak ze správy duchovní jen proto, že byli kněžími katolickými, kdy chrámy byly zpustošeny, pobořeny a zavírány. Za těch dob hrůz a nejistoty vzalo svůj počátek manželství civilní. Kněží nebylo a lidé se chtěli ženiti a vdávati. Začali je tedy oddávati na obecních úřadech. A od té doby se udrželo toto manželství tu a tam až do dneška. A kdo se k němu utíkají? — Lidé úplně zkrachovaní ve svém náboženském vědomí, lidé úplně zbankrotělí ve víře.

3. Co o občanském sňatku souditi? — Tolik, že sňatek uzavřený na obecním úřadě pro katolíka není žádnou svátostí a žádným opravdovým, platným, skutečným a nerozlučitelným manželstvím. Pro katolíka totiž dle zákona božího žádné manželství není platné, není-li uzavřeno dle církevních zákonů před knězem. Od počátku, kdy se s tím začalo, nepokládala církev katolická civilní manželství za nic jiného, než za souložnictví, a za to je považuje až dosud. Civilně oddaní katolíci před Bohem nejsou žádnými manžely, jako by nebyli rozhrěšení od hříchů lidé, které by rozhrěšil světský úředník, ale ne kněz. A každý den, kdy takovíto domnělí katoličtí manželé žijí pospolu, je pokračováním ve smrtelném hříchu. Platí-li o kom přísný výrok Páně: „Kdo by církev neuposlechl, buď tobě jako pohan a publikán“, —

platí zcela jistě o takovýchto domnělých manželech.

Ba lidé žijící v civilním manželství jsou na tom v jistém smyslu ještě hůře, než ti, kdo zjevně a vědomě žijí pospolu, jsouce neoddaní. Ti totiž jsou si vědomi, že to tak s nimi zůstatí nesmí, nemají-li zahynouti věčně. Oni před počestnými lidmi se hanbí za svůj poměr a pomyslejí na to, aby se buď svátostně dali oddati, neb není-li to možno, aby se po dobrém rozešli. Naproti tomu civilně oddaní „manželé“ se klamou domněním, že co platí u lidí, platí i u Boha, a uspávají své svědomí, pokládajíce se za skutečné manžely, ač jimi nejsou.

4. Jaké jsou jeho následky? — Jaký strom, takové ovoce.

a) Děti z takových rodičů zrozené, třebaž je stát považuje za manželské, v očích církve jsou a zůstávají nemanželskými. A jak o svých rodičích budou smýšleti, až zvědí a porozumějí, jakou skvrnu po nich nevinně zdědily, netřeba vykládati. Tolik je jisto, že za čest, za přednost, za chloubu civilní sňatek rodičů si počítati nebudou.

b) A když takovému otci neb matce nadejde neúprosná smrt, jak se tu srovnají s Bohem? Není dovoleno, není možno takové manžely rozhřešiti. Jen tenkrát by jim kněz mohl rozhřešení udělit, kdyby se dali církevně oddati, je-li to vůbec možno, nebo měli pevnou vůli se rozejíti. — Ba ani smrt není třeba čekat, u takových lidí dříve neb později se probudí svědomí a jeho výčitek udusiti nebývá snadno. Zlé svědomí — nejhorší soudce.

c) Kromě toho ani vzájemná úcta mezi takovými civilně oddanými katolíky nemůže míti žádných pevných kořenů. Když se církevním zákonům tak okázale vzeprou, když své náboženské přesvědčení tak pohrdavě odkopnou, kterak se mohou navzájem ctíti? — A kde není

obapolné úcty, tam nebývá ani lásky. Manželství bez lásky, toť ztracený ráj.

d) Občanský sňatek, toť z h o u b a p r o n á s r o d. Vzpomeňte si na mocný, bohatý, starověký národ římský. Nikdy nepoklesl tak hluboko, jako když u něho zevšedněly manželské rozvody, když se ukázalo vzácností, aby některá římská matrona na sklonku života mohla o sobě říci, že byla manželkou pouze jednoho muže. Nikdy také vyvolený národ israelský tak jistě nekrácel své rychlé záhubě vstříc, jako když mohl muž i pro malichernou příčinu své manželce vtisknouti do ruky lístek zapuzení, z domu ji propustiti a vzíti si jinou. A sňatek občanský směřuje k týmž koncům.

Tento sňatek občanský se u nás úsilovně rozšiřuje a vnucuje. Děje se tak ze zaslepené nenávisti proti náboženství Kristovu a jeho církvi. Tato nenávist to je, která sňatku občanskému dodala známku pokrokovosti a časovosti.

NAUČENÍ:

Pamatujte, že na tom, jak uzavřete jednou svůj sňatek, závisí nejen vaše blaho a štěstí, věčné, ale i časné.

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Hodná manželka je štěstím muže.

Ze života císaře Napoleona I. jsem četl, že když po nešťastných bitvách byl nucen odebrati se do vyhnanství, zajel nejprve do Malmaisonu k své první manželce, nešťastné císařovně Josefíně, kterou kdysi necitelně od sebe zapudil. A tu se rozpomenul na dobrotu této věrné manželky, a pláče, rozloučil se s ní a řekl: „Ty's byla mé jediné štěstí na světě!“

„Kam ty půjdeš, půjdu i já, a kde ty zůstaneš, zůstanu také já. (Rut 1, 16.)

MODLEME SE :

Pán Bůh všemohoucí, Otec náš nebeský rač toto svaté manželství potvrditi; také já z úřadu svého kněžského teď před Pánem Bohem a celou církví křesťanskou potvrzuji toto řádné svaté manželství, dokud ho Bůh všemohoucí sám smrtí nerozloučí, ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

Dejž vám Pán Bůh své svaté požehnání.

50 Rozluka manželská

PŘÍPRAVA :

Dle učení církve je manželství svátostí a to „veliká svátost“. Ne kněz, jenž je při sňatku pouze svědkem a svazek požehnává a platným prohlašuje, nýbrž snoubenci sami si tu udělují svátost. V oné chvíli vykonávají tedy vznešený velký úřad kněžský. S tou svátostí udělují zároveň jeden druhému celé proudy milostí božích, jež je mají sílit v životě, posvětit jejich lásku a utužit jejich věrnost.

Občanským sňatkem je manželství připraveno o četné milosti, které Kristus Pán udílí snoubencům ve svátosti stavu manželského, aby spolu mohli snášeti zlé i dobré tak dlouho, dokud jich nerozloučí smrt. Jak vznešeným byl sňatek mladého Tobiáše!

PŘÍKLAD :

Pohanský obyčej manželské rozluky byl v Čechách ještě za syna Oldřichova, Břetislava I., který vydává dekret r. 1039 na hrobě sv. Vojtěcha v Hnězdně. Břetislav chtěl převézt ostatky sv. Vojtěcha. I použil na radu biskupa Šebíře této příležitosti k tomu, že vydal některá nařízení a zákony pro mravní polepšení českého

lidu. Chtěl tak vykořeniti některé zvyky, které kdysi káral sv. mučedník Vojtěch. Mezi jinými zakazuje zlovolné rozloučení manželství a opuštění ženy. Kdo by neuposlechl, nebude prodán do otroctví, nýbrž vypovězen ze země do Uher. Toto nařízení bylo přijato a přísahou všech přítomných potvrzeno.

VYSVĚTLENÍ:

„Smiluj se nad námi Pane, ať oba zestárneme ve zdraví.“ (Tob. 6, 16.) Kéž by tak mohli říci všichni manželé! — Jak mnohým manželům stává se jejich sňatek brzy těžkým jhem! Aby jim bylo pomozeno, zavedena je manželská rozluka. Manželská rozluka je proti církvi těžkým proviněním, proti manželce velikou nespravedlností, pro státy zhoubnou pohromou.

1. Co hlásají zastánci rozluky? — Když se manželé sobě znelíbí, ať se rozejdou! — Ne! Něco takového by bylo proti církvi, která se opírá o autoritu boží a vůli Ježíše Krista a prohlašuje manželství za nerozlučné. Kristus Pán u sv. Matouše (19, 4—6) praví: „Což jste nečtli, že ten, který stvořil člověka, na počátku mužem i ženou je učinil a řekl: Proto opustí člověk otce svého i matku svou a přidrží se manželky své, a ti dva budou tělem jedním? Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuje!“ A dále: „Pravím pak vám: Kdo propustí manželku svou a pojme jinou, cizoloží.“ (Mat. 19, 9.) Sv. Pavel píše: „Těm, kteří jsou v manželství, přikazuji nikoli já, nýbrž Pán, aby manželka od muže neodcházela. Ona je vázána zákonem manželským, dokud žije muž její.“ (1. Kor. 7, 10.) V pozdějších dobách jsou to sv. Otceové, kteří prohlašují zcela jasně, že jedině smrt může rozvázati manželský sňatek. A církev sv. na sněmu tridentském prohlásila, že rozluka není ničím jiným než bludem a proviněním.

Proto je třeba buď zapřítí křesťanskou víru a Ježíše Krista, jejího zakladatele, nebo rozlukou manželskou úplně zavrhnouti a odsouditi.

Dovolovali papežové rozluky? — Papežové snášeli raději největší pronásledování, než by rozluky byli dovolili. — Jindřich VIII. (1509—1547) byl zprvu horlivým obhájcem církve proti Lutherovi, takže mu papež Julius II. udělil čestný název „defensor fidei“ (= obránce víry). Ale když mu též papež nechtěl dáti svolení, aby směl propustiti svou manželku Kateřinu Aragonskou, s níž po 17 let svorně žil, a to proto, aby mohl vejíti v nový sňatek s její dvorní dámou Annou Boleynovou odtrhl se od církve a stal se jejím úhlavním nepřítelem. Král se tajně oženil s Boleynovou ještě před rozvodem s Kateřinou a dal se prohlásiti r. 1534 za neodvislou hlavu církve anglikánské. Styk s Římem zakázal a veškerá práva papežská si v Anglii přisvojil. Od té doby se stal tyranem svého národa.

Anna skončila na popravišti a starý král se ještě čtyřikrát oženil. Kdo z poddaných ho nechtěl uznati za hlavu církve, anebo kdo ze státních úředníků zdráhali se skládati přísahu (suprematní), byli žalářováni a usmrcováni. Král dal odpravit tisíce lidí, zvláště kněží a řeholníků.

Proč pronásledoval Napoleon papeže Pia VII.? — Lže tedy, kdo tvrdí, že papežové tu a tam dovolili rozluky manželskou.

2. Rozluka manželská je velikou nespravedlností proti manželce. — Proč? — Kdo jí trpí, je vždy žena. Je podobna uříznuté růži, připravené o svěžest a vůni. Uzavřeli nový sňatek, nebude moci hledati útěchy ve zpovědnici a v hodině smrti ve sv. svátostech.

3. Rozluka manželská je pro státy zhoubnou pohromou. — Účelem manželství je udržovati na zemi pokolení lidské, dávati život novým lidským bytostem. Ty pak až do jistého

věku potřebují matku, která by je živila, otce, který by se o ně staral. Proto Bůh vložil do srdce otce i matky obzvláštní cit, kterému říkáme láska otcovská, láska mateřská. Do srdce dítěte vložil pak Bůh cit, že lne k otci a matce, tak jako k nikomu jinému. Rozluka manželská však mívá za následek, že tyto děti bývají svěřovány cizím pěstounům a tak připravovány o výsluní lásky rodičů, na které mají právo. Jakou lásku mají mít děti k rozvedeným rodičům, když jejich osud bývá stejně smutný a často ještě trpčí, než sirotků po zemřelé matce nebo zemřelém otci.

Když v Římě byla zavedena rozluka, stala se manželství tak řídkým zjevem, že císař Augustus nařizoval občanům zákonem vstoupiti do manželství. K tomu přistupuje nenávisť, spory, soudy a boje rozvedených manželů, jejich rodin, přátel a straníků. Rozluka podkopává blaho národů a států.

S O U H R N :

Co přikázal Pán Ježíš o manželství? — Čím může býti manželství rozloučeno? — Co napsal apoštol Pavel o svátostném manželství? Co pravil Kristus Pán o tom, kdo svou manželku propustí? Kdy je manželství katolíka před Bohem neplatné? — Co je zvláště překážkou platného manželství? —

N A U Č E N Í :

Mnohá manželství by nebyla nešťastná, kdyby snoubenci pamatovali před sňatkem, jak vážný krok činí pro celý život. Jak mnohá manželství by nebyla nešťastná, kdyby manželé po křesťanskou žili. Bude-li v našich rodinách panovati Kristus a Panna Maria, jak tomu bylo u našich předků, nebude třeba rozluky, která je proti církvi těžkým proviněním, proti manželkám velikou nespravedlností a pro státy zhoubnou pohromou.

MODLEME SE:

Pane Ježíši Kriste, jenž jsi byl poddán Marii a Josefovi a posvětil jsi rodinný život nevystižnými ctnostmi, učiň, abychom s jejich pomocí řídili se příklady tvé svaté Rodiny a tak dosáhli společenství věčného. Jenž jsi živ a kraluješ s Bohem Otcem v jednotě Ducha Svatého Bůh po všechny věky věkův. Amen.

51 Svátostiny

PŘÍPRAVA:

Svátosti jsou viditelná a působivá znamení neviditelné milosti. Ustanovil je Kristus P. Církev nemá moci nové svátosti ustanovit, může pouze udělovat svátosti, které jí byly od Krista Pána svěřeny. Kromě svátostí má církev ještě jiné prostředky, jimiž se nám udělují rozličné milosti a dobrodiní. Jsou to tak zvané svátostiny. Svátost a svátostina jsou podobná slova. Svátostiny nejsou však jako svátosti působivá znamení milosti boží, nýbrž svátostem se pouze podobají. Mimo svátosti nejsou už žádná jiná sama ze sebe působivá znamení milosti; tak zvané svátostiny jsou svátostem jenom podobny.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 112. (Co pravil Pán Ježíš o dětech.)

VYSVĚTLENÍ:

1. K svátostinám patří především **zaříkávání** nebo **zažehnávání**, říká se mu latinsky **exorcismus**.

Je to památný úkon, kterým církev vyzváním nejsvětějšího jména Ježíš, modlitbou a kropením svěcenou vodou chce osvoboditi lidi neb věci od vlivu zlého ducha. Církev sv. učí, že

děbel po pádu prvních lidí má moc škoditi našim duším, může to škoditi i našemu tělu a může zneužívat i rozličných věcí, aby lidem škodil. Zařikáním nebo zažehnáváním se tato moc ďáblu odebere anebo aspoň jeho moc zeslabuje. Církev zažehnává zlého ducha buď rozkazem, když ve jménu božím ďáblu rozkazuje, aby odstoupil od nějakého tvora nebo věci, anebo prosbou, když prosí P. Boha, aby člověk nebo nějaká věc byli od vlivu zlého ducha osvobozeni. Zažehnáváním nebo zařikáváním chce církev vliv zlého ducha zapuditi nebo vzdáliti. K čemu užívá církev zažehnávání? Zažehnávání nebo zařikávání užívá církev zvláště při udělování křtu.

2. Jiný druh svátostí jsou žehnání. Žehnání jsou posvátné úkony, jimiž církev svolává požehnání boží na osoby neb věci. Církev žehná osoby: prosí P. Boha, aby je vzal pod zvláštní ochranu nebo jim různá dobrodiní a milosti prokázal a chránil všeho zlého na těle i na duši. Církev žehná věci: prosí při tom P. Boha, aby sloužily ku prospěchu lidem, pokud je patřičně a s dobrým úmyslem budou užívati, prosí také P. B., aby vliv zlého ducha od těchto věcí vzdálil, aby zlý duch skrze tyto věci nebo na těchto věcech lidem neškodil. Žehnání užívá církev, aby osobám a věcem vyprosila božího požehnání. Slovo požehnání pochází od žehnati, t. j. něco dobrého přát. Požehnáním, jehož církev osobám neb věcem vyprošuje, nezasvěcují se osoby neb věci službě boží, nýbrž se jim vyprošuje požehnání, aby sloužily k tomu účelu, k němuž jsou ustanoveny. Proto můžeme těchto předmětů užívati v obyčejném životě a ku potřebě světské. Požehnání toto udělujeme jen pro jistou dobu a mohou osobám a věcem častěji se udělovati. Taková žehnání jsou: Žehnání nejsv. svátostí, žehnání lidu při mši sv., žehnání snou-

benců, žehnání přijímajících tělo Páně, žehnání matky, tak zv. úvod, požehnání ve svátek sv. Blažeje s hořícími svícemi, aby nás P. Bůh chránil nemocí, zvláště krčních, požehnání novokněze, žehnání umírajících, žehnání mrtvoly při pohřbu, žehnání vajec, chleba a masa o velikonocích, žehnání vína na svátek sv. Jana, žehnání úrody zemské na sv. Marka a v křížové dni, žehnání domů, lodí a jiných, jež mají člověku sloužiti.

3. Jiný druh svátostnin jsou svěcení: Svěcení jsou posvátné úkony, kterým se osoby a věci vylučují z obyčejného užívání a určují se výhradně k službě boží, anebo k zbožnému užívání věřících.

Církev užívá svěcení, aby osoby a věci službě boží zasvětila nebo jisté předměty ke zbožnému užívání posvětila. Církev svěťí osoby a věci. Svěcením stávají se osoby způsobilými Bohu zvláštním způsobem sloužiti a jsou pak také povinny to činiti.

4. Taková svěcení jsou nižší svěcení, svěcení na podjáhna, svěcení opatů, kornovace papeže. Církev svěťí věci: Svěcením vylučují se věci z obyčejného užívání a určují se trvale k bohoslužbě nebo k zbožnému užívání věřících. Posvěcených věcí nesmí se užívat jako věcí obyčejných. Nehodí-li se již k ničemu, musí se zničiti. Taková svěcení jsou: svěcení olejů, svěcení křestní vody, svěcení vody na kropení, svěcení svící, svěcení kočiček, svěcení růženců, křížků, obrazů, svěcení kalichů, bohoslužebných rouch atd. Jak se rozeznávají svěcení od žehnání? Svěcením posvěcují se osoby a věci a stávají se zvláštním způsobem majetkem božím. Posvěcené věci a osoby jsou a zůstanou úctyhodnými. Proto se nazývá svěcení trvalá svátostnina. Žehnáním osoby a věci

se neposvěcují, nestávají se posvěcenými, nýbrž vyprošuje se jen požehnání a ochrana boží osobám, které se žehnají, nebo požehnání věcí užívají. Působení žehnání trvá jen krátký čas, říkáme mu přechodná svátostnina. Zažehnávání, žehnání, svěcení bývají často spolu spojovány, jak se to na př. děje při svěcení vody, soli, olejů atd. Zařikání, zažehnání, svěcení podobají se svátostem. Nebyly ustanoveny od Pána Ježíše, nýbrž od církve. Církev je ustanovila, aby nám zjednávala zvláštní milosti a dobrodiní, jak se to děje při žehnáních, anebo aby posvěcovala osoby a věci, jak se to děje při svěceních. Poněvadž zařikání, žehnání a svěcení se svátostem podobají, říká se jim svátostniny. K čemu ustanovila církev zažehnávání, žehnání a svěcení? Moc zažehnávati, žehnati a světiti dal P. Ježíš apoštolům. Písmo sv. vykládá, že P. Ježíš jedenkrát svolal 12 učedníků svých a dal jim moc nad duchy nečistými, aby je vymítali a aby uzdravovali všelikou nemoc a všeliký neduh. Pán Ježíš dal apoštolům moc vliv zlého ducha odstraňovati, dal jim moc zažehnávati viditelnými znameními, osobám a věcem vyprošovati požehnání boží. Dal jim moc světiti a žehnati. Sv. apoštolové také této moci užívali. Písmo sv. vykládá, že vymítali zlé duchy a žehnali osoby a věci. Také nástupcové sv. apoštolů užívali této moci, zažehnávali, žehnali a světili. Kristus Pán tedy neustanovil svátostin, neurčil, jak se má zažehnávati, žehnati a světiti, dal však své církvi moc, aby mohla svátostniny ustanoviti.

Nejčastěji ze všech svátostin užívají věřící svěcené vody. Když kněz svěťí vodu, svěťí nejprve sůl, s kterou má býti smíšena; prosí při tom Pána Boha, aby sůl požehnal a posvětil, aby byla všem jí užívajícím ku spáse duše i těla a aby bylo všechno, na co bude sypána, prosto vši

nečistoty a útoků nepřítelů naší spásy. Když světí kněz vodu, prosí Pána Boha, aby chránil ty, kteří se vodou budou zbožně kropiti, od pokušení zlého ducha, aby jim popřál zdraví duševního i tělesného. Křesťané již od nejstarších dob se kropívali svěcenou vodou. Zbožní křesťané činí tak dosud. Kropíme se tak, že namočíme konečky prstů pravé ruky do svěcené vody a uděláme velký kříž. Když se kropíme svěcenou vodou, máme Pána Boha prositi, aby nás od hříchů víc a víc očišťoval a všelikého nebezpečení duše i těla chránil. Za co máme prosit? Svěcenou vodou se máme pokropit, kdykoliv přijdeme do kostela, nebo z kostela odcházíme. Jsou k tomu u vchodu do kostela zvláštní nádoby, naplněné svěcenou vodou, tak zvané kropenky nebo žehnáčky. Svěcenou vodu máme mít ve svých příbytcích, abychom se jí častěji mohli pokropiti. V křesťanských domech u vchodu bývají malé žehnáčky. Svěcenou vodou máme se pokropiti ráno, když vstaneme, aby nás Pán Bůh celý den chránil od pokušení ďábelských, abychom celý den P. Bohu věrně sloužili. Večer před spaním máme se pokropit svěcenou vodou a prosit Pána Boha, aby nás chránil celou noc od všeho zlého na duši i na těle. Velmi užitečno jest požehnati se svěcenou vodou, když odcházíme z domu. Prosíme tím Pána Boha, aby nás Pán Bůh na cestě chránil od všeho zlého, abychom se zase šťastně domů vrátili. Zvláště v pokušení máme se požehnati svěcenou vodou. Pak jim tak snadno nepodlehne. Kterak máme užívat svěcené vody?

Mimo svátostiny jsou ještě jiné úkony, které také svátostem se podobají, ale nejsou ani svátostiny, ani svátosti. Jsou to tak zvané obřady. Církev zavedla při bohoslužbě rozličné zevnější úkony a znamení. Těmito zevnějšími úkony připomíná nám církev rozličné pravdy náboženské, na něž máme při bo-

hoslužbě zvláště myslet, upozorňuje nás, s jakými pocity máme býti bohoslužbě přítomni. Těmto úkonům a znamením se říká, poněvadž jsou od církve zavedeny církevní obřady! Církev chce také obřady náboženské myšlenky a city v nás vzbuditi. K čemu zavedla církev obřady? Co jsou to obřady? Obřady jsou jako tichá modlitba. Na př. Když ruce sepneme, poklekáme, ba není ani třeba mluvit, každý hned ví, co tím chceme říci. Když kněz při pozdvihování poklekne jest to zrovna tak, jako by řekl: „Kláním se Tobě Ježíši Kriste, kterého držím ve svých rukou.“ Nebo, když se bije v prsa, je to jako by řekl: „Pane Bože, vyznávám, že jsem hříšný člověk, a že zasluhuji trestu, lituji svých hříchů.“

52 O modlitbě

O T Á Z K A 146. 147

PŘÍPRAVA:

Kristus Pán odešel na poušť a postil se tam 40 dní a 40 nocí. Co činil na poušti po celý těch 40 dní. Trval tu na modlitbách. — Kristus se modlil! A tím dal nám příklad, co i my činiti máme: máme se také modliti.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 119. (Modlitba Páně.)
anebo:

Modlitba je jako posel, který mezi námi a Bohem činí spojení. Jak jsme šťastni, že se můžeme modliti.

VYSVĚTLENÍ:

Veřejnou činnost svou započal Kristus modlitbou. Odešel nejprve k řece Jordánu, aby se dal od Jana pokřtiti, na znamení, že bere

na sebe hříchy všeho světa. „Hle, Beránek boží, který snímá hříchy světa,“ těmi slovy ukázal Jan na Krista. A při křtu se Kristus Pán modlil. Sv. evangelista Lukáš praví: „Ježíš byl pokřtěn a modlil se.“ (Luk. 3, 21.) A pak odešel na poušť, kde trval 40 dní a 40 nocí a tam se také modlil. Tak započal veřejný úřad učitelský.

Kterak se máme modlit? — Modlit se lze buď jen v myšlenkách neboli srdcem, anebo srdcem i ústy, vlastními nebo naučenými slovy, z paměti nebo z knihy modlitební. Kdo zbožně zpívá, dvojnásob se modlí. Letmo povznáší duši k nebi zbožné povzdechy neboli modlitby střelné. Co je modlitba? (Ot. 146.) — Modlitba je nábožné pozdvižení mysli. — Modlitba povznáší člověka nade všechny viditelné tvory. Jenom andělé a lidé dovedou se modlit, protože jen andělé a lidé poznávají Pána Boha a svou úplnou závislost na něm. — Modlitba zušlechťuje člověka; neboť jestliže styk a rozpravy se šlechetnými lidmi blahodárně na nás působí, tím spíše styk a rozmluva s Pánem Bohem na modlitbách. Nutno, abychom i zevně ukazovali, že rozmlouváme s Bohem. Zevně se jeví zbožnost smeknutím, rovným postojem, klečením, složením rukou, bitím v prsa. Co tyto zevní úkony vyjadřují? — „Zdvihejme ruce i srdce k Hospodinu!“ (Pláč 3, 41.)

Nač se modlíme? — Modlíme se, abychom Boha chválili. „Velebí duše má Pána.“ (Luk. 1, 46.) — Andělé chválili Boha: „Sláva na výsostech Bohu!“ (Luk. 2, 14.) — Modlíme se, abychom Bohu děkovali. Uzdravený Samaritán padl před Ježíšem na tvář a děkoval mu. (Luk. 17, 16.) „Bože, chválíme tebe!“ — Modlíme se, abychom Boha prosili. Bůh dobře ví, čeho potřebujeme, chce

však, abychom ho prosili a tím uznali: Bůh je mým nejvyšším Pánem, bez něho nic nezmohu. Sám Pán Ježíš praví: „Proste a bude vám dáno,“ (Luk. 11, 9.) — Spasitel nám dal příklad: Modlil se před velikými skutky: když vyvolil 12 apoštolů (tehda se modlil po celou noc), když vzkřísil Lazara, když nasýtil zázračně na poušti zástupy lidí několika chleby, když při poslední večeři proměnil chléb ve své tělo a víno ve svou krev.

Zvláště se máme modliti za odpuštění hříchů. „Odpusť nám naše viny!“ „Bože, buď milostiv mně hříšnému!“ (Luk. 18, 13.)

Proč se modlíme? — Modlíme se, abychom Bohu chválu vzdali a děkovali, anebo jej prosili a usmířili.

Proč je nám třeba se modliti? (Ot. 147.) Třeba se modliti, protože Pán Ježíš výslovně přikázal, abychom se modlili: „Potřebí jest vždycky se modliti a neustávat.“ (Luk. 18, 1.) a nás naučil se modliti příkladem. Život jeho byl stálou modlitbou. Často celé noci věnoval nepřetržitě modlitbě, aby nám povinnost modlitby svým příkladem hluboko vštípl do srdce. Bez modlitby nedosáhneme milosti boží, abychom bohumile žili a svatě umřeli. Abychom dosáhli věčného spasení, třeba jest zachováni přikázání božích a církevních a věrně konati povinnosti svého stavu. „Chceš-li vejíti do života, zachovávej přikázání.“ (Mat. 19, 17.) „Kdo setrvá až do konce, spasen bude.“ (Mat. 10, 22.) Ale tyto povinnosti jsou těžké. Jest jich také mnoho. My pak jsme křehcí a slabí. Jest nám tedy potřebí milosti boží, jak pravil Kristus Pán: „Bez e mne nemůžete ničeho učiniti.“ (Jan 15, 5.) Milosti boží se nám dostává modlitbou: „Proste a bude vám dáno, hledejte a naleznete, tlucte a bude vám otevřeno.“ (Luk. 11, 9.) Právem soudí sv. Alfons: „Kdo se modlí, bude spasen; kdo se ne-

modlí, bude zavržen.“ Svatí se modlívali rádi a dobře. Proto se ubránili hříchu, žili bohumile a zemřeli v Pánu.

Církev svatá proto povzbuzuje věřící denně k modlitbě zvoněním, příkladem i slovem. V každé mši sv. vybízí kněz opět a opět: „Oremus, modleme se!

NAUČENÍ:

Zbožný věřící dovede mluvit k Bohu samostatně vlastními slovy. Potřebuje však nových myšlenek, aby jimi vyjádřil zbožné city. K tomu velmi napomáhá modlitební kniha. Ta brání zároveň roztržitosti a činí modlitbu pozornější. Také obsahuje vhodné poučení pro život náboženský. Proto bráváme modlitební knihu s sebou na služby boží. Jako dar bývá dobrá modlitební kniha vděčnou památkou.

Máš svou modlitební knihu? — Chodíváš s ní do kostela? Modlívej se rád! — První křesťané si vymodlili s nebe Ducha sv., Petra ze žaláře, vyprosili nemocným zdraví a mrtvým život. První křesťané se modlí za všech okolností. Apoštolové se modlí v žaláři a v okovech. Sv. Ignác se modlí před dravci, před tygrem a lvem, kteří ho mají roztrhati. Sv. Polykarp se modlil, až oheň udusil jeho hlas, 40 mučedníku v Sebastě modlí se na zmrzlém jezeře, až jejich rty zimou a mrazem ztuhly nadobro. Modlí se děti i rodiče, modlí se mladí i staří. Modlí se obec za svého pastýře, pastýř se modlí za svou obec. Sv. Mořic se modlí jako voják, sv. Martin jako biskup. Jedni se modlí v hluku velikých měst, jiní prchají v samotu a na poušť, kde jen nebe a hvězdy jsou svědky jejich modlitby. Přijdeš do nebe, kde budeš Boha chválit modlitbou na věky a budeš volati: „Svatý, svatý, svatý, tys, o Bože, Pane zástupů, tobě čest a chvála na věky. Amen.“ (Zj. 7, 12.)

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

Sv. Bernard měl kdysi podivné vidění. Když v noci se svými bratry klášterníky konal v kostele modlitby, viděl, kterak u každého z bratří stojí anděl a zapisuje všechna slova jejich modlitby. Ale andělé nepsali u všech stejným písmem. U jedněch psali zlatem, u druhých stříbrem, u třetích černým inkoustem, u čtvrtých vodou. U některých pak smutně stáli a nezapisovali. Sv. Bernard přemýšlel stále, co by to vidění znamenalo. Bůh mu smysl jeho zjevil. Zlatem zapisovali naděle modlitby těch, kteří se modlili s úplnou vroucností, ale zároveň i s čistým srdcem. Stříbrem zapisovali modlitby těch, kteří se taktéž modlili s úplnou vroucností, ale poněvadž srdce měli porušeno hříchem, modlili se s úplnou kajícíností. Inkoustem zapisovali modlitby těch, kteří konali modlitbu pouze ze zvyku, ale přece ještě pozorně a vážně. Vodou konečně zapisovali modlitby těch, kteří při modlitbě mysli na něco zcela jiného, než ústa vyslovovala. U kterých andělé smutně stáli, ti mysli při modlitbě na věci zlé. — Jak asi jsou zapsány tvé modlitby u Boha? —

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 67.

53 Modleme se náležitě!

O T Á Z K A 1 4 8, 1 4 9

PŘÍPRAVA:

První křesťané byli opravdu nábožný lid. Ve sk. ap., v té první a nejstarší kronice církevní, čteme o nich: A byli vždycky v chrámě chválice a dobrořečice Bohu. (Luk. 24, 53.) Ti všichni byli, trvající jednomyslně na modlitbě

s ženami i s Marií, matkou Ježíšovou. (Sk. ap. 1, 14.) A na každý den trvali jednomyslně v chrámě na modlitbách. (Sk. ap. 2, 46.)

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 193. (Apoštol Petr zachráněn od smrti.)

Skutky ap. nám uchovaly mnohý dojemný výjev z modlitební komůrky prvních křesťanů. Tak dleli jednou pospolu za hluboké noci plni starosti v domě Marie, matky Markovy. Bylo to v Jerusalemě. Časy byly tehdy opravdu pro ně smutné. Jejich biskup, apoštol Jakub, padl za oběť zuřivosti a nenávisti židů. Král Herodes dal ho stíti mečem. A nejen to! Jejich papež Petr sedí také v žaláři. Ráno má býti předveden před lid, odsouzen a popraven. Co mají činit? — Nevědí si rady. Vysvoboditi Petra ze žaláře nemohou, neboť jej střeží čtyřnásobná stráž. On pak sám je spoután okovy.

Něco však přece pro něho mohou učinit! Mohou se za něho modlit. Jednu zbraň mají: přimluvu, prosbu za něho! A hle, v tom domě Mariině v noci již klečí celý křesť. zástup na kolenou. A co ostatním kanou slzy po lících, nejstarší z nich nepřestává volat a prosit: Modleme se za nejvyššího biskupa našeho Petra! A ostatní mu odpovídají: Hospodine, zachovej ho, obživíš ho a nevydávej ho v ruce nepřátel jeho!

A mezitím co klečí v tichém domě v zastrčené uličce, modlitba jejich vystupuje vzhůru k nebeským branám a přivolává dolů na zemi mocného osvoboditele. Plní se tu slova Pisma sv. „Vzývej mne v nouzi a já tě zachráním.“ (Žalm 49, 15.)

Pán posílá svého anděla do Petrova vězení. Ten mu rozvazuje pouta na nohou, otvírá mu žalární dveře, převádí ho přes ulici a staví ho před vrata domu, v němžto křesťané ještě klečí

a se modlí. (Sk. ap. 12.) Vroucí modlitba vysvobodila Petra z vězení.

Po příkladu prvních křesťanů modleme se i my náležitě!

VYSVĚTLENÍ:

Kdy se modlíme náležitě? (Ot. 148.)

1. Když se modlíme nábožně. Nábožně se modlí, kdo při modlitbě myslí na Boha a není dobrovolně roztržitý. „Lid tento jen ústy mě ctí, kdežto srdce jeho daleko jest ode mne,“ stěžoval si Hospodin ústy proroka. (Is. 29, 13.) Proto „před modlitbou připrav duši svou“ (Sir. 18, 23), představ si živě, ke komu chceš mluvit.

2. Když se modlíme pokorně. Pokorně se modlí, kdo má na mysli: jsem hříšný a slabý. „Jsem ubožák a chudás — Bože, na pomoc mi přispěj!“ (Žalm 69, 6.). „Pane, nejsem hoden...“ (Mat. 8, 8.) Celník stanul opodál a netroufal si oči pozdvihnouti k nebi, nýbrž bil se v prsa a říkal: „Bože, buď milostiv mně hříšnému!“ (Luk. 18, 13.) Kterak se jeví zevně pokora při modlitbě? —

3. Když se modlíme důvěrně. Důvěrně se modlí, kdo s jistotou čeká, že ho Bůh vyslyší. S takovou důvěrou přistoupila nemocná žena a dotkla se roucha Páně. Ozdravěle řekl Pán: „Víra tvá tě uzdravila.“ (Mat. 9, 22.) S jistotou mohu čekat vyslyšení, protože Bůh může a chce mi dáti všechno, co je k jeho slávě a mému spasení. Nedá ovšem, co je zlé anebo spasení škodlivé.

4. Když se modlíme odevzdaně do vůle boží. Odevzdaně do vůle boží se modlí, kdo úplně ponechává Bohu, kdy a jak ho vyslyší. „Otče můj, je-li možno, vezmi tento kalich (utrpení) ode mne! Ale ať se stane, co ty chceš, nikoli co chci já.“ (Marek

14, 36.) „Slož svou starost na Hospodina, on bude o tebe pečovat.“ (Žalm 54, 23.) „Zařídí tvou věc lépe, než míníš ty sám. „Buď vůle Tvá!“

5. Když se modlíme vytrvale. Vytrvale se modlí, kdo se modlit neustává, byť ho Bůh nevyslyšel ihned. Slepý žebrák u Jericha prosil opět a opět: „Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ (Luk. 18, 38, 39.) Potřebný přítel dostal chleby, protože prosil neodbytně. Tak se máme modlit a neustávati. „Proste a bude vám dáno. Hledejte, a naleznete. Tlucte, a bude vám otevřeno.“ (Luk. 11, 9.)

Kterak vyslyší Bůh náležitou modlitbu? (Ot. 149.) — Modlitba je zlatý klíč, který otvírá poklady milosti boží a tím také otvírá duši bránu nebeskou. Modlitbou vyprošujeme si trpělivost v souženích, požehnání naší práci, odvrácení pokušení a zlého. Modlitbou vyprošujeme si milost k obrácení, abychom zanechali hříchu a nastoupili cestu pokání. Modlitbou získáváme všechno, bez modlitby ničeho. Sv. Jan Zlat. praví: „Kdo se nemodlí, podobá se vojáku beze zbraně, lodi bez plachet a vesel. Člověk bez modlitby je třtina, kterou vítr klátí sem a tam. Kdo se nemodlí již zemřel.“ Važ si modlitby. Náležitou modlitbu vyslyší Bůh vždy. Vyslyší ji tak, že nám udělí buď to, oč prosíme, anebo něco lepšího. (Svatý Bernard.) Že Pán vyslyší modlitbu naši, vysvítá ze slov Kristových: „Amen pravím vám: začkoli prositi budete Otce mého ve jménu mém, dá vám.“ (Jan 16, 23.) „Když syn prosí otce o chléb, dá mu otec kámen? Anebo když prosí o rybu, dá mu otec hada? Nebo když prosí o vejce, dá mu štíra? Když tedy vy umíte svým dětem dávat dobré dary, tím spíše Otec váš nebeský dá věci dobré těm, kteří ho prosí!“ (Luk. 11, 11 a Mat. 7, 11.)

NAUČENÍ:

„V soužení svém vzývati budu Hospodina a k Bohu svému volati budu, i vyslyší z chrámu svého hlas můj a křik můj přijde v uši jeho.“ (2. Král. 22, 7.)

„Hospodin je zpomocník můj a obránce můj; v něho doufalo srdce mé a bylo mi spomoženo.“ (Žalm 27, 7.)

„Vznášej se modlitba má jako vonný zápal kadidla před obličejem Tvým, pozdvížení rukou mých jako oběť večerní.“ (Žalm 140, 2.)

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 68.

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Když sv. Jan Vianney nastoupil jako farář v nábožensky zanedbaném Arsu, býval jeho kostel ve všední dny prázdný. To jej velmi trápilo. Odslouživ mši svatou, ztrávil hodinu na modlitbách před svatostánkem. Za koho se tak vroucně a tak úpěnlivě modlil? Jistě, že za své osadníky, aby milost boží přivedla je ke svatostánku. Večer se modlil růženec, večerní modlitby a klaněl se P. Ježíši svátostnému. Milost boží i jeho svatý příklad získaly mu brzy společníky. Paní ze zámku přišla každý den na mši sv., potom dvě starší ženy, které se schválně přestěhovaly ze sousední vesnice do Arsu, jeden prostý dělník. S těmi čtyřmi zbožnými dušemi začal sv. Jan V. obnovu farnosti. Ráno mše sv. se sv. přijímáním oněch čtyř věřících, potom díkučinění, večer růženec, večerní modlitby a požehnání. A hle! Přibývalo účastníků vždy víc a více, takže světec naučil celou svou farnost s Bohem den začínat a s Bohem končit. Vytrvalá a pokorná modlitba byla nejúčinnější zbraní sv. Jana V., byla také příčinou obrácení celé farnosti.

54 Kdy a jak se modlit?

OTÁZKA 150, 151

PŘÍPRAVA:

Legenda vykládá, že když první rodiče byli nuceni opustit ráj, Adam obrátil se u vchodu ráje ještě zpět a pravil Bohu: „Pane, máme-li nyní úplně býti od tebe odloučení a nikdy nesměti s tebou mluvit?“ Bůh byl jat slitováním pro tuto bolestnou otázku. Pravil: „Dám vám posla, kterého můžete každé chvíle poslati ke mně se svými záležitostmi.“ A pokynul jednomu andělu a dal tichý rozkaz. A když brána rajska za vyhnanými prarodiči zapadla a prarodiče nastoupili cestu do země vyhnanství, Adam užířel podle sebe světlou postavu. „Kdo jsi?“ tářal se. Postava je doprovázející řekla: „Já jsem modlitba.“

Jak jsme šťastni, že se můžeme modlit! Ze můžeme s Bohem se spojovat! Ježíš Kristus přikazoval důrazně modlitbu. „Proste“, přikazoval a zdůrazňoval jindy, že „jest potřebí vždycky se modlit a neustávat.“ (Luk. 18, 1.) Kdy se máme modlit?

PŘÍKLAD:

Pojďte se mnou v duchu na náměstí ve Smyrně v Malé Asii. Je tam narovnaná vysoká hranice a kolem ní je plničko lidu. Nahoře na hranici stojí ctihodný stařec, vlasy má už jako sniř. Je mu 80 let. Je to Polykarp, smyrenský biskup. Byl to řák a přítel sv. apoštola Jana. Ruce má nazad přivázané k sloupu. Nemůže pokleknouti ani sepnouti rukou, jen ještě oči může pozvednouti k nebesům. Tak tu stojí a modlí se: „Pane, všemohoucí Bože, velebím tě za to, řes mne uznal za hodna přijmouti mne tuto hodinu mezi zástupy svých mučedníků.

Za to ti děkuji skrze Ježíše Krista, Tvého Syna, Pána našeho. Amen.“ A mezi tím, co vyslovuje slovo Amen, katané zapalují hranici. Když pak plameny kolem něho už praskaly, bylo slyšet, jak se ještě potichu modlí.

VYSVĚTLENÍ:

Kdy se máme modlití? (Ot. 150.)

Máme se modlití každodenně: Je který den, abys neměl zač Bohu děkovati, zač prositi, zač odprositi? „Bože můj, všechno dobré mám od tebe!“ — Zvláště se máme modlití ráno a večer. Ráno se modlíváme v tomto pořadí: † Otče náš. Zdrávas. Věřím v Boha. Desatero. Dobrý úmysl: Cokoli dnes budu mysliti a mluvíti, cokoli činiti a trpěti, obětuji. Bože, ke cti a chvále tvé. Také chci dnes získati všechny možné odpustky. Tobě chci já sloužiti bez ustání, ty mně k tomu dej své požehnání. Anděle boží. Zdrávas Královno.

Můžeš se ráno také modlití takto:

Ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého. Amen. — Přijď, svatý Duchu, naplň srdce svých věřících a zapal v nich oheň lásky své! — Sláva Otci i Synu i Duchu svatému, jakož byla na počátku, budiž nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Ó Bože, celou tuto noc
zas chránila mne Tvoje moc;
buď za to ctěn a veleben,
a prosím Tě; i v tento den,
Ty dobrý svatý Otče můj,
mne hříchu, smrti ochraňuj;
myšlenky, slova, skutky své
chci obětovat ke cti Tvé.
Anděle boží, strážce můj
při mně též stůj, mne opatruj!
Maria, Matko jediná,
přimluv se za mne u Syna,
jehož nechť chválí každý hlas,
jak nyní, tak po všechen čas!

Otče náš! — Zdrávas Maria! — Věřím v Boha... — Anděle boží, strážce můj, — Anděl Páně — Zdrávas, Královno...

Večer se můžeme takto modliti:

Děkuji Ti, trojjediný Bože, za všechna dobrodiní Tvá, která jsi mi po celý den prokazoval pro tělo i duši. Tobě obětuji tuto noc; zůstaň se mnou, Pane, a chraň mne všeho zlého, zvláště hříchu těžkého! Rozestři i Ty ochranný plášť nade mnou, Matko má, nejčistší Panno Maria! Anděle strážný, stůj při mně! Otče náš. — Zdrávas Maria.

Dřív nežli k spánku ulehnu,
k Bohu své srdce pozvednu,
jenž chválen buď a veleben
za vše, co dal mi dnešní den;
a jestli v čem jsem pochybil,
prosím, by mně to odpustil.
Pak spokojeně mohu spát:
můj anděl bude u mne stát.
Maria, Boží Rodičko,
ó, chraň, ó chraň mne, Matičko!
A ty, můj Kriste Ježíši,
můj Bože, dobro nejvyšší,
v Tvé rány sebe zavírám,
pak šťastně, klidně usínám. Amen.

Rozpomeňme se, jak jsme dnes zhřešili proti božím a církevním příkázáním. Vzbud' me lítost! Pane Ježíši, buď milostiv duši své! Nade vše Tebe miluji, svých hříchů lituji, polepšení slibuji!

Bože svatý, hříšné trestáš činy, trestů Tvých se hroším za své viny. Dobré všechno jde mi ze Tvé ruky, podstoupil jsi za mne kříže muky, nebe otevřels mi smrtí svou a já zlobou splácím lásku Tvou. Hříchů je mi z hloubi srdce líto, polepším se, svatě slibuji to.

Můžeš se pomodlit též některou modlitbu k Panně Marii, k andělu strážci. Nezapomeň na Otčenáš za rodiče, za dobrodince a za duše v očistci!

Večerní modlitbu ukonči: Otče, v ruce Tvé poručím ducha svého. — Od náhlé a nenadálé smrti vysvobod' nás Pane! — Ježíši, Maria, Josefe, stůjte při mně v hodinu smrti mé. Amen.

Bohumilý je zvyk modliti se před jídlem a po jídle a když se zvoní k „Anděl Páně“, „tři hodiny“ v pátek odpoledne a umíráčkem. Nejvíce se máme modliti v pokušení, před

důležitým podnikem a když něco tíží ať už starost, zármutek, nemoc, neštěstí, nebezpečí, a hodina smrti. „Pros Boha, by řídil tvé cesty a všechny tvé záměry, aby došly u něho zdaru.“ (Tob. 4, 20.) Pán Bůh napřed a já za ním. Bůh neopustí, kdo se ho nespustí. „Kdo se umí náležitě modliti, umí také náležitě žíti.“ (Sv. Augustin.)

Před prací a po práci: Práce modlitbou posvěcená je lehčí, zdárnější a záslužnější. Bez božího požehnání marno lidské namáhání. S Bohem počni každé dílo, podaří se ti až milo.

V bídě a nouzi. Lidé vždycky v těžkých dobách nouze utíkali se k modlitbě. V největší nouzi, v hodině nejvyššího nebezpečí vystupuje Mojžíš, služebník boží, na horu. Zde rozpíná ruce k modlitbě. Pokud je má rozpjaté, vítězí Israel. Dva průvodci podpírají ruce Mojžíšovy, aby neklesly až do večera, až by Israelští úplně zvítězili.

Král David zhřešil. Po hříchu uzavřel se do svého pokoje, padl tam před Bohem na kolena a nepřestával se modliti a volati: Smiluj se nade mnou, Bože, smiluj se nade mnou! — V úzkosti hledá kananejská žena Spasitele a neustává za ním volati: „Ježíši, Synu Davida, smiluj se nade mnou!“ (Mat. 15, 22.) — Lotr na kříži volá: „Pane, rozpomeň se nade mnou!“

Kde se máme modliti? — Pán Bůh je všude. Božský Spasitel se rád modlíval o samotu a doporučil se modliti při zavřených dveřích. (Mat. 6, 6.) Proč? — Velmi účinná je modlitba na místě posvěceném. Zejména při mši svaté modlí se tam s námi Kristus Pán. (Žid. 7, 25.)

Kde najdeme nejspíše tiché, zbožně se modlící lidi? — Ve světnici nemocných, v lenošce starců a stařen, v tiché mariánské kapli, kde ubohé lidské dítě svěruje svůj žal, na velkých

poutních místech, kam tisíce z celého světa snášejí své kříže a těžkosti.

Za koho se máme modlití? — Za sebe i za druhé, ať živé nebo mrtvé, přátele i nepřátele, zvláště pak za rodiče, příbuzné a dobrodince, za duchovní i světskou vrchnost a za obrácení hříšníků. I nejchudobnější je dosti bohatý, aby mohl rozdávatí almužnu modlitby. Velmi je Bohu milé modlití se společně při službách božích a v rodině. „Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já prostřed nich.“ (Mat. 18, 20.)

Modli se i za vlast! Třeba takto:

Bože, Králi nebes i země, — Bože, Otče otců mých, — před nímž hor se sklání téměř, — moře chví se v březích svých, — k tobě vznáším prosbu vroucí za vlast svoji, národ svůj: — Otče dobrý, všemohoucí — žehnej jim, je opatruj! — Od moru, hladu a války — vysvobod' nás, Pane Ježíši Kriste!

Zač se máme modlití? (Ot. 151.)

Především se máme modlití za to, co je ke cti a slávě boží a k našemu spasení. „Hledejte nejprve království božího a spravedlnosti jeho, a všechno bude vám přidáno.“ (Mat. 6, 33.)

Zda-li pak o to vysílal jsi k nebi své modlitby? — Zda-li pak jsi prosíval, aby se posvětilo jméno boží i v tobě? — Aby ti byla dána síla, bys vůli boží plnil, jako ji plní andělé v nebi; abys odolával všemu zlému; aby ti byly odpuštěny hříchy? —

Také se máme modlití o chléb, to zn. o vše, čeho nám třeba k zachování života. Smíme a máme Boha prositi o věci časné, abychom časnými věcmi zaopatření jsouce, tím snažněji vyhledávali statků věčných. „Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím.“ (Mat. 11, 28.) Pěkně seřaděno je

všechno, čeho potřebujeme v litanii ke všem svatým a v modlitbě Páně.

NAUČENÍ:

Bůh vyslyší každou modlitbu, která je mu milá. Každá modlitba najde v nebi své místo. Proto jen s důvěrou a rádi se modlete a prostě dál! Kdo prosí, bere.

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

V Aquitanii panoval dlouhá léta šlechtitný panovník Walter. Zúčastnil se i mnohých válek a vždy vítězně. Jméno jeho bylo slavné. Ale když počal stárnouti, uvědomil si, že ve slávě a zbraních nenalézá se pokoj. Oděhl se v poustnický šat a vydal se do světa. Chtěl si najít klášter, kde mniši a bratři celým srdcem Bohu slouží. A aby takový klášter našel, vymyslel si lest. Na hrot dlouhé poutnické hole připevnil si několik zvonečků. Když vešel do nějakého chrámu, kde mniši i lid byli shromážděni k modlitbě, udeřil několikrát holí o zem, tak že zvonečky zazněly. Všude pozoroval, že jak zvonečky zazněly, všichni se po nich ohlédli a zapomněli na Boha, ke kterému jejich rty se modlily. Po dlouhém, dlouhém putování přišel Walter přes Alpy do kláštera novalského. Právě byli žáci s učitelem klášterní školy shromážděni k modlitbě. Walter udeřil silně holí o zem, takže zvonky se jasně rozezvučely. Ale žáci se modlili dále, jakoby se nic nebylo stalo. Jen jediného chlapce se hlava obrátila, ale byl ihned důrazně napomenut. Tu se rozjasnily oči poustníkovy a pravil: „Nyní jsem našel místo, jaké jsem dlouho hledal. Zde zůstanu.“ Věděl, že kde tak dobře se koná modlitba k Bohu, nemůže scházeti boží požehnání. Vstoupil do kláštera a byl tam zahradníkem. Když po letech zemřel blahou smrtí, pochovali jej do hrobu, který si na vrcholu hory sám namáhavě vytesal.

55 „Otče náš“ – modlitba Páně

O T Á Z K A 1 5 2

PŘÍPRAVA:

Nejvznešenější modlitba, kterou nám Kristus zanechal, je modlitba „Otče náš“. Slove modlitbou Páně, protože ji Kristus Pán složil a modliti se ji uložil. (Mat. 6, 9—13.) Skládá se z oslovení: „Otče náš, jenž jsi na nebesích“, a ze sedmi proseb.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 119. (Modlitba Páně.)
anebo čl. 137. (Farizeus a celník.)

VYSVĚTLENÍ:

„Otče náš, jenž jsi na nebesích!“ Jak je to vznešené, že můžeme nazývat Boha svým Otcem! Kdo upřímně uznává Boha svým otcem, plní rád jeho přikázání. Kdo je neplní, není upřímný, když volá k Bohu: Otče náš! (V životopise sv. Dominika se vypravuje, že někteří mniši z jeho řádu nezachovávali pravidla, předepsaná sv. Dominikem, Kdysi se ve svátek sv. Dominika modlili při službách božích: Oroduj za nás sv. otče Dominiku! A tu prý bylo slyšeti s nebe: „Nejsem otec váš, Vy nejste synové moji. Nejdete předepsanou cestou!“

1. Posvěť se jméno tvé! Prosíme, aby jméno boží nikdy nebylo zneuctěno nebo rouháním zlehčeno, nýbrž aby bylo ctěno a velebeno. (Známy muž často zneuctíval jméno boží tím, že klnul. To slychalo malé dítě. Kdysi se tázalo své matky: „Maminko, modlí se ten člověk také.“ „Otče náš?“ — „Nevím“, odpověděla matka. Dítě si dalo samo pozor a také skutečně slyšelo, jak jednou ráno se modlil onen muž: „Otče náš!“ Brzo potom klel. I šlo dítě k němu a pravilo mu: „Vy jste se dnes ráno

modlil Otče náš a říkal jste „Otče náš, jenž jsi na nebesích, posvěť se jméno tvé!“ Řekněte mi, jak můžete říkat „Posvěť se jméno tvé!“, když stále klejete?“ — Muž zvažněl a neodpověděl ani slova. Zamyslel se a umínil si, že již nebude klíti.

2. Přijď království tvé! — Království boží je trojí: 1. církev Kristova na zemi, 2. království Kristovo v našem srdci a 3. království nebeské. Máme se o to přičiňovati, aby se zde na světě šířila a utvrzovala církev Kristova. — V srdci našem má panovati Kristus. Má tam míti čistý příbytek. Krista vypuzují však ze srdce hříchy. — Království nebeské je ovšem připraveno: „Podobno jest království nebeské člověku králi, který učinil svatbu synu svému. I poslal služebníky své, aby povolali pozvané na svatbu. Ale nechť přijíti. (Mat. 22.) Také vy jste pozváni.

3. Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi. „Buď vůle tvá“, se modlíš, ale vůli boží sám porušuješ. Jen se rozpomeň na přikázání boží!

4. Chléb náš vezdejší dej nám dnes! — Chléb náš, pravíme, t. j. ne chléb cizí, ne chléb hříšně nabytý, ale chléb, jehož si vlastním přičiněním zasluhujeme. Rozpomeň se, nejsi snad jako israelští, kteří když byli na poušti a měli mannu, reptali a chtěli míti hrnce masa!

5. Odpusť nám naše viny jakož i my odpouštíme našim vinníkům. Žádáš si, aby ti Bůh odpustil. Ale ty máš snad nepřítele, a nechceš mu odpustiti.

6. Neuvoď nás v pokušení! — Sám pokušení vyhledáváš. Odkud pochází pokušení? — (Ze zlé žádostivosti, od světa, t. j. od zlých lidí a od ďábla.) Sám chodíš do společnosti, kde hřešíváš. Sám vyhledáváš knihy, které tě odvádějí od víry, atd.

7. Ale zbav nás od zlého. Největší zlo je hřích. Ten nám nejvíce škodí. Bůh tě má zbaviti zlého, a ty sám se ho zbaviti nechceš.

Amen, t. j. staň se. Toužíme po tom, aby Bůh vyslyšel naše prosby.

SOUHRN :

Jak zní modlitba Páně? — Proč je „Otče náš“ nejlepší modlitba? (Ot. 152.) — Proč říkáme Pánu Bohu „Otče náš“? — Kterak světíme jméno boží? (Ot. 170.) Co je království boží na zemi? Co v srdci? Co v nebi? — Co je vůle boží? Oč se modlíme v prosbě: „Chléb náš vezdejší dej nám dnes!“ — Co rozumíme našimi vinami? — Odkud pochází pokušení ke hříchu? — Které je největší zlo na světě? — Co znamená: staň se!

NAUČENÍ :

Bud'te tak živi, abyste vždy posvěcovali jméno boží, abyste šířili a upevňovali království boží, plnili vůli boží, abyste si zasloužili chléb a byli s ním spokojeni, abyste odpouštěli svým viníkům, neuváděli se sami v pokušení, zlého upřímně se zbavovali. Celý váš život buď jako modlitba!

56 Zdravas Maria

ČÍTANKA KAT. STR. 95

PŘÍPRAVA :

„Požehnaná tys mezi ženami.“ (Luk. 1, 42.) Tak pozdravila teta Alžběta svou příbuznou Pannu Marii, když k ní sv. Panna přišla do hor judských, aby jí radostně oznámila, co jí zvěstoval archanděl Gabriel. Zdravas Maria! To je nejkrásnější modlitba naše! — Dnes vám ji vyložím. Jak zní? —

PŘÍKLAD :

Zdrávas, Maria — milosti plná, — Pán s tebou, — požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého, Ježíš. — Svatá Maria, Matko boží, — pros za nás hříšné — nyní i v hodinu smrti naší. Amen.

VYSVĚTLENÍ :

První a nejdůležitější částí modlitby „Zdrávas Maria“ jsou slova, kterými nebeský posel anděl Gabriel ji v Nazaretě pozdravil. Zní: „Zdrávas, Maria, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami. To byl pozdrav, jaký byl dosud na světě neznám. Nikdo z lidí ho dosud nepoužíval. První ho z rozkazu božího použil anděl. Poněvadž tento pozdrav tvoří první a hlavní část Zdrávas, říkáme této modlitbě všeobecně pozdravení andělské.

Když nebeský posel vyřídil vzkaz a do svého domova odlétl, oddala se svatá Panna tichému rozjímání. Přemýšlela o slovech, která slyšela a která ji naplnila úzkostlivou radostí. Mezi jiným si také vzpomněla, že anděl pravil, že Alžběta, její příbuzná, bude mít syna. A hned jí napadlo: Alžběta je stará, bude potřebovati pomoci a zastání. A brzy se rozhodla k ní jíti a v domácích pracích jí tak dlouho pomáhati, až je zase sama bude moci konati. Vydala se na cestu. Šla s chvátáním přes hory a doly. Nelekala se obtížné cesty, která trvala asi 25 hodin.

Jak zaplesala, když spatřila bílý domek Zachariášův, obklopený bujnou zelení révo- vých keřů! A jak se zaradovala, když viděla, že úctyhodná Alžběta jí jde naproti, že již rozpíná ruce, aby ji obejmula a políbila. A po- divno! Alžběta jí vítá slovy, která nedávno slyšela z úst andělových: „Požehnaná ty mezi ženami a požehnaný je plod života tvého.“ Duch svatý jí zjevil, jak anděl

svatou Pannu pozdravil, a proto tohoto pozdravení používá po něm a přidává k němu ještě pozdrav svůj.

Jak pozdrav andělův, tak pozdrav Alžbětín jsou chvalozpěvem na vtělení Syna božího. Anděl, zástupce nebe a Alžběta, zástupce země, velebí ji týmiž slovy, neboť stejné chvály jak na nebi, tak na zemi si zasluhuje.

První křesťané, chtějící svatou Pannu chváliti, používali slov andělových a Alžbětíných. V prvních stoletích jenom těmito slovy se k ní modlili. Teprve v pozdějších dobách přidala církev slova: Ježíš, svatá Maria, matko boží, pros za nás hříšníky nyní i v hodinu smrti naší. Touto třetí částí byl ukončen vývoj modlitby Zdravas. V té podobě už zůstává a domníváme se, že už zůstane na vždycky.

První a druhý díl jest modlitba chvály, třetí modlitba prosebná. Co jednotlivá slova této modlitby značí? — Chceme-li někomu něco říci, napřed jej oslovujeme. Takovým oslovením v andělském pozdravení jest slovíčko „Zdravas“. Značí asi jako „pozdravena buď, přeji ti zdraví, pokoj a štěstí.“ Anděl ji oslovil a prokázal čest, jaká Matce Vykupitelově náležela. Sám anděl nám pověděl, jak ji máme oslovovati a náležitě ctíti.

Slovo „Maria“ anděl sice neřekl, ale odedávna je křesťané přidávali. Značí tolik asi jako „paní“ nebo „mocná“. Slovo „Zdravas Maria“ užívali křesťané od pradávných dob. V řádu františkánském se jimi pozdravují, v řádových nemocnicích Milosrdných bratří, když řádový bratr ve čtyři hodiny ráno zvoní po chodbách a budí spolubratry, klepe na jejich cely a volá: Ave Maria! (Zdráva Maria!) Sv. Edmund dal si je vyrytí na svůj prsten, aby je měl stále na očích a na paměti.

Slova „milosti plná“ znamenají, že byla milostmi až do nejvyšší míry naplněna. Obdržela tolik milostí, kolik jich jen lidská duše může pojmouti. Byla uchráněna hříchu dědičného i všech osobních hříchů a obdařena nejvyššími milostmi. Nikoho jiného ani na nebi ani na zemi nemohl anděl těmito slovy pozdraviti.

Co znamenají slova „Pán s tebou?“ Znamenají, že se Bůh nikdy s nikým tak úzce nespojil, jako s Marií. S ní vstoupil v nejužší spojení, stal se jejím synem. Z ní odhodlal se vzítí své tělo. S ní byl spjat nejtěsnější páskou. Její duše a její tělo tvořilo s jeho duší a s jeho tělem jeden celek.

„Požehnaná ty mezi ženami“ znamená, že byla nade všechny ženy vyvýšena a že ji, jako matku Vykupitelovu, máme blahoslaviti nade všechny ženy. Ona jest nejšťastnější a nejvyšší ze všech žen. Bůh jí požehnal, vyvýšil a učinil první z žen.

„A požehnaný plod života tvého“. Plodem života Panny Marie vyrozumívá se Pán Ježíš. Blahoslavíme nejen matku, ale i jejího syna. Svatý Bernadin praví: „Jako strom chválíme pro jeho plody, tak se Maria velebí pro své dítě. Maria jest rajským stromem života, Kristus je plodem na tomto stromě.“

Proč říkáme „s-vatá Maria“? Poněvadž svatost jí přísluší. Jest mnoho svatých, ale Maria je svatostí převyšuje. Svatou se zrodila, svatost duše zachovala a královnou svatých se stala.

Jmenujeme ji „matkou boží“, poněvadž právě mateřství boží ji tak neskonale vyvýšilo. Lidé ji oslovují různými tituly, ale nejlépe vyjadřuje její vysokou důstojnost pojmenování matka boží.

„Pros za nás hříšné“. Chceme, aby Maria u Boha za nás prosila. Abychom ji tím spíše k tomu pohnuli, vyznáváme, že jsme hříšní.

„Pros za nás hříšné nyní i v hodinu

smrti naší.“ Voláme a toužíme, aby se Maria za nás přimlouvala, a to nyní, dokud žijeme, zvláště však, až budeme umírat. V této chvíli potřebujeme pomoci nejvyšší. (Cestovatelé v horách zapalují ohně, aby jimi nebezpečná zvěř byla zaplašena.) Pros Marii, aby ve chvíli nebezpečí světlem své přimlavy zapudila nepřítele, o němž se apoštol vyjádřil, že obchází jako lev, hledaje, koho by pohltil.

NAUČENÍ:

Křesťan se má modlitbu Zdravas modlívati často, rád a nábožně. Modlitbu tu Maria ráda slyší. Denně se ji modlí přes tři sta milionů úst, denně prosí každý z katolických křesťanů za sebe i za ostatní křesťany. Modlete se ji také často, rádi a nábožně. V modlitbě té je síla, naplňuje nás důvěrou a otevírá nám nebe.

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

V květnu r. 1868 stala se obětí plamenů továrna na mýdlo v Berlíně. Unikáním plynu nastal výbuch. Sedm lidí bylo zabito a přes dvacet raněno. Večer toho dne přišlo na májovou pobožnost mladé chudé děvče a položilo se slzami v očích na oltář skvostnou kyticí. Na otázku, proč pláče, odpovědělo: „Byla jsem zaměstnavatelkou poslána dnes ráno do továrny na mýdlo, která dnes vyhořela. Cestou šla jsem kolem kostela a napadlo mně: „Vstup tam a pomodli se „Zdravas Maria“, neb večer nebude ti snad možno pobožnost vykonati. Nato jsem šla do továrny. Když jsem se k ní přiblížila, následovala hrozná rána. Kdybych se nebyla v kostele modlila, mohla jsem rovněž ležeti v márnici.“ Zavzlykala a s úsměvem dodala: „Co by si asi má matička počala, kdybych byla zemřela!“

57 Zdrávas Královno!

K A T . S T R . 9 6.

(Viz Dr. Kašpar, *Vlra naše, díl II., str. 152*)

PŘÍPRAVA:

Všichni toužíme po tom, abychom se v nebi setkali s Pannou Marií a jejím Synem, Ježíšem Kristem. Tuto touhu důvěrně tlumočí krásná mariánská modlitba: „Zdrávas, Královno!“ —

PŘÍKLAD:

Kdo je původcem této modlitby.

V 11. stol. v benediktinském klášteře v Rychnově na Bodamském jezeře byl živ mnich Heřman Chromý. Byl poměrně mlád, ale ochrnut na celém těle. Trpěl veliké bolesti a s bídou jen se vlekl s místa na místo. Ale Matku boží velice miloval. Denně se přivlekl k jejímu oltáři a tam se k ní modlil. Jednou k večeru se vrátil od mariánského oltáře do své cely. Posadil se unaven za stůl, a ač mnoho trpěl, vzal pero do ruky a psal modlitbu k Matce boží. Heřman napsal krásnou modlitbu Zdrávas, Královno! A když ji dopsal, pero mu vypadlo z ruky. Matka Boží mu přišla splnit, zač ji v modlitbě vroucně žádal, přišla mu ukázat svého Ježíše. Heřmana našli bratři v cele mrtvého. Modlitbu Zdrávas, Královno! zazpívali po prvé nad jeho hrobem.

Asi za 100 let později (r. 1146) přišel sv. Bernard do města Špýru, aby tam povzbudil lid k druhé křížácké výpravě. Velké množství lidu doprovázelo tohoto slavného opata chrámem. Lid při tom nadšeně zpíval mariánský Heřmanův chvalozpěv: Zdrávas, Královno! Bernarda uvedlo to do takového nadšení, že když přišel k hlavnímu oltáři a lid právě dozpíval poslední slova: a Ježíše nám po tomto putování ukaž — zvolal jako u vytržení: — ó milostivá,

ó přívětivá, ó přesladká Panno Maria! Tato slova ve velkých písmenech umístili potom ve špýrském chrámu a od těch dob se jimi končila modlitba Zdravas, Královno! To je její původ. Abyste se ji s pochopením modlili, vyložím vám ji. Modlitba Zdravas, Královno! obsahuje

VYSVĚTLENÍ:

Pozdrav Marii Panně. Pozdravujeme tu svatou Pannu vroucím pozdravem:

Zdravas, Královno! Maria je opravdu královnou. Sám Bůh ji na královnu povýšil a ozdobil nejkrásnější korunou, korunou nebeskou. — A pozdrav volá dál:

Matko milosrdenství! To proto, že nám darovala Ježíše, v kterém se ztělesnilo boží milosrdenství. Pak proto, že její milosrdenství a dobrota je větší než každé jiné matky tu na světě. A pozdrav volá dál:

životě! Maria slove náš život, protože nám přinesla Ježíše, který nám pomohl k životu věčnému. Skrze Evu přišla smrt, dí dobře sv. Efrem, skrze Marii život. Pak pozdrav stupňuje svou něžnost a volá k Marii:

sladkosti! Maria je naše sladkost, ona je opravdu milostivá a přívětivá a přesladká Panna. Když se k ní modlíme, je nám při tom sladko u srdce. Maria svou dobrotou a láskou zpřijemňuje nám život. Maria není přísná ani tvrdá, je sladká a přívětivá. Kde je ona, tam je všude pěkně.

A pozdrav končí důvěrným zvoláním:

Naděje naše, buď zdráva! I kdyby nás všichni lidé opustili, Maria nás neopustí. V její pomoc můžeme vždycky doufat. Nikdy nebylo slýcháno, aby opustila toho, kdo k ní volal. Ona je „uzdravení nemocných“, „útočiště hříšníků“, „potěšení zarmoucených“, „pomocnice křesťanů“. A neboj se, že bys mohl příliš daleko zajít v své důvěře v mocnou její ochranu. Sv.

Jan Zlatoústý, sv. Augustin, sv. Cyril, sv. Rehor, sv. Bernard a mnozí jiní se báli spíše, že jejich důvěra k Matce Boží byla příliš malá a slabá.

A když je pozdrav u konce, nastupuje na jeho místo v modlitbě Zdrávas, Královno!

Prosba k Marii. To víme všichni, že my lidé jsme tu na světě „poutníci“, „cizinci“, jak modlitba praví, „vyhnání synové Evy“. Jsme ještě vyloučení z nebe. Bolí nás, že nejsme ještě u Boha na věky šťastni. Vzdycháme tu na zemi pod těžkým losem vezdejšího života. Často lkáme a pláceme, lkajíce a plačíce kráčíme tímto slzavým údolím, jakým tato země opravdu je. Proto se nedivme, že naše srdce ve Zdrávas, Královno! úpěnlivě prosí Marii:

I protož, orodovnice naše, obrať k nám své milosrdné oči! Měj s námi slitování! Popatř na naši bídu, neodvracej v naši bídě od nás své oči, jak tak rádi dělají lidé.

A prosba končí vroucím zvoláním k Marii:

A Ježíše, který je požehnaný plod života tvého, nám po tomto putování ukaž! To jest, pomoz nám do nebe. To je přece nejdůležitější přijíti do nebe a na věky patřiti na Ježíše Krista. Ale přijíti do nebe není tak lehké, jak si mnozí myslí. Mnozí si to představují zvláště snadné. Pohodlně žít, o Boží přikázání se nestarat, žádných obětí nepřinášet, to jsou jejich hesla. Ale ta k nebi nevedou. Naopak zas ten, kdo se o nebe vážně snaží, nemusí málo myslnět. Jen je třeba, aby horlivě Marii ctil a vzýval. Mariino dítě nezahyne. Maria doprovází své věrné do nebe, přivádí je k Ježíši. Je známé úsloví: Per Mariam ad Jesum — skrze Marii k Ježíši. Maria je cesta, po níž k nám Ježíš přichází, Maria je cesta, po níž my jdeme ke Kristu.

A aby nás na té cestě k nebi Maria neopustila, řekněme jí na konec ještě jednou něco pěkného a krásného, poprosme ji: Přimluv se za nás a buď s námi: ó milostivá, ó přívětivá,

ó přesladká Panno Maria! Ty nás musíš
vyslyšet, nebo tys plná milosti, něžnosti a slad-
kosti!

NAUČENÍ:

Děti! Pamatujte si: V životě vás čekají mnohé
smutné dny, ale nejsmutnější bude ten den, kdy
ztratíte svou dobrou matku. Jak dojemně vám to
připomíná známá báseň Josefa Sládka: „Kde je
máma?“ Dítěti zemřela matka, a když ji pocho-
vali, zůstalo samo doma.

A v domě je tak ticho všady,
dítě chodí sem i tady,
z jizby na dvůr, do zahrady.
Všude sama!
Na dvůr jenom holub slétá,
v sadě ptáče zaštěbetá:
Kde je máma?

Modlete se i vy rádi tuto modlitbu, kterou
jsme si dnes vyložili k její cti a která ji tak
krásně velebí. Není možná, aby tak vroucí, tak
něžná modlitba jí nebyla milá. A já jsem pře-
svědčen, že kdybyste tuto chvíli mohli být v
síních nebeských, že byste tam slyšeli jistě, jak
zástupy andělů a svatých pozdravují Pannu na
nebe vzatou a jak ji velebí slovy: Salve, salve,
salve, regina, zdrávas, zdrávas, zdrávas, krá-
lovno!

Nechť není dne, abyste se i vy nemodlili,
abyste i vy nepozdravili Boží Rodičku pozdra-
vem: Zdrávas, Královno! A buďte ujištěni, že
Matka Boží k vám pak vždycky obrátí své mi-
losrdné oči, když toho budete potřebovat, a
nedá vám zahynouti. Pomůže vám a polehčí v
životě i ve smrti a svého Ježíše vám v nebi jistě
ukáže.

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Bylo to za veliké francouzské revoluce dne
14. června 1794.

Konvent — tehdejší franc. revoluční sněm — odsoudil řeholnice z Montmartru k smrti. — Právě se sestry pomodlily v kostele nešpory až k modlitbě Zdrávas, Královno! Vtom je zastkli a vyvedli z chrámu. Srdnatě vstoupily do popravní káry. Ale pak začly zpívat modlitbu Zdrávas, Královno!, kterou v kostele dozpívat nemohly. A zpívaly ji po ulicích pařížských, až dojely na popraviště. A když jedna sestra za druhou kladla svou hlavu pod popravní sekeru, tu ostatní sestry zpívaly při tom dále své Zdrávas, Královno! Zpěv však slábl čím dál tím víc, až umkl nadobro, když abatyše zazpívala poslední slova: ó milostivá, ó přívětivá, ó přesladká Panno Maria — a při tom položila svou hlavu pod popravní stínadlo. Hle, jak modlitba Zdrávas, Královno! dovedla posilnit tyto mučednice!

58 Růženec—průvodce životem

K A T. S T R. 9 6

PŘÍPRAVA:

Vznešený jako prostý, učený jako neučený, každý může nalézt v růženci potravu a povznesení pro svou duši. A tak vidíme růženec v ruce dítěte jako v ruce dospělého muže, v paláci jako v chaloupce, v pracovně učencově jako v komůrce prosté služebné dívky. Slavní mužové, svatí papežové a biskupové, státníci a vojevůdci se modlili růženec pilně a třeba denně. Z umělců nám stačí jméno Michelangelo, z vlastenců Irčana O' Conela, z našich lidí jméno Zeyerovo a Dvořákovo.

PŘÍKLAD:

Před lety viděl jsem dojímavý obraz. Nemožu na něj zapomenout. Na tom obrazu je viděti

zdravého, nadějného jinocha. Vedle něho je jeho matka. V pozadí se zrcadlí moře. Na něm je parník, připravený k odjezdu. Mladík se loučí se svou matkou a také se svým domovem arodným domkem. Má zanedlouho po prvé odplouti do ciziny. Odjede do cizího světa, mezi cizí lidi a mezi nimi bude hledati si své štěstí. Pohlíží důvěřivě a něžně k matce, jako by ji chtěl poprositi ještě o dobré slovo a o její požehnání. A matka jej drží za jednu ruku a v druhé mu podává růženec. Hledí jí z očí láska mateřská, ale také starost. Z jejího obličeje můžeme snadno čísti, co mu chce říci: „Ano, mé dítě, až dosud jsme společně žili, pracovali a modlili se. Nyní odejdeš a opustíš svou matku. Jak je mně při tom těžko. Jak ráda bych šla s tebou a starala se o tebe! Ale není možná, musím býti doma. A ty musíš sám do světa a do jeho nebezpečí. Ale vezmi si s sebou do života tento růženec. Měj jej na památku na svou matku doma. Modli se pilně na něm k nebeské Matce tam nahoře. Budeš-li tak činiti, pak budu o tebe bez starosti, pak budu ujištěna, že stojíš pod její zvláštní ochranou a záštitou. Nebeská matka půjde pak s tebou, bude tě chrániti a opatrovati na všech tvých cestách. Nic se ti pak zlého nestane.“

Matka je bez starosti. Ví: „Růženec provází mé dítě do ciziny, růženec se mé dítě v cizině modlí.“ Jak se modlí?

VYSVĚTLENÍ:

Co znamená jméno růženec? — Jméno růženec znamená tolik jako růžový věnec, protože je opravdu věncem, uvitým z nejkrásnějších modliteb. Hned úvod do růžence vás o tom přesvědčuje. Úvod ten začíná modlitbou „Věřím v Boha“. Po něm následuje „Otče náš“ a třikrát „Zdrávas Maria“.

V růženci je vždycky jen jednou „Věřím v Boha“. Co připomíná „Věřím v Boha“? — Připomíná, že jest jen jediný pravý Bůh. Modlitbu „Věřím v Boha“ sestavovali sami apoštolové, nežli se rozešli do světa hlásati evangelium. Potom následuje modlitba Páně, „Otčenáš“, která se v růženci pětkrát opakuje. Těchto pět „Otčenášů“ připomíná pět ran Krista Pána.

Po modlitbě Páně modlíme se v růženci po zdražení andělské „Zdrávas Maria“. Začíná týmiž slovy, kterými z rozkazu božího pozdravil Pannu Marii anděl, aby jí zvěstoval, že je zvolena za matku budoucího Mesiáše. Tuto modlitbu říkáme v růženci 50krát — vlastně s úvodem 53krát, abychom si připomněli počet let, kterých se podle zbožného podání dožila svatá Panna.

Po úvodě následují v růženci desátky. Růženec má těchto desátek pět. Každý desátek začíná „Otčenášem“ a po něm následuje 10 mariánských pozdravů „Zdrávas Maria“. Každý desátek končí slovy: „Slávu Bohu, Otci i Synu i Duchu svatému!“ Velebíme jimi Nejsvětější Trojici. V každém „Zdrávas“ v desátcích se připojují ke jménu Ježíš tak zvaná tajemství. To jsou věty, kterými si připomínáme důležitou událost ze života Krista Pána a jeho svaté Matky. Pět těchto tajemství hledí k radostem, pět k bolestem a pět k slávě Krista Pána a Panny Marie. Podle těchto tajemství rozeznáváme pak růženec trojí: radostný, bolestný a slavný. Každému z těchto tří říkáme malý růženec — a všechny tři dohromady skládají pak velký růženec.

1. V růženci radostném sdílíme upřímnou radost s Matkou Páně, že byla zvolena za matku Spasitelovu, jak z Ducha svatého zářným způsobem počala, jak s plesáním v tomto svém štěstí svou příbuznou Alžbětu na

vštvila, jak Spasitele světa v Betlémě porodila. Potom provázíme Rodičku boží, když dítě boží v chrámě obětuje. Cítíme s ní všichni její radostné vzrušení, když svého ztraceného Syna našla v chrámě po třídenním hledání. Tak nám to připomínají tajemství radostného růžence: 1. Kterého jsi z Ducha svatého počala, 2. s kterým jsi Alžbětu navštívila, 3. kterého jsi v Betlémě porodila, 4. kterého jsi v chrámě obětovala a 5. kterého jsi v chrámě našla.

2. Ale po radostech přichází v životě lidském žalost. I na matce boží se to naplnilo. Po radostech přišla žalost. Proto po růženci radostném přichází bolestný. V něm pak provázíme milého jejího Syna, na jeho křížové cestě, když se 1. krví potil, když byl 2. bičován, 3. trním korunován, když 4. nesl těžký kříž a byl 5. na něm ukřižován. Tak nám doslova připomínají tajemství růžence bolestného.

3. Ale po ponížení přichází zase v životě pravidelně povýšení, oslava. Kdo se poníží, bývá povýšen. A tak po ponížení přichází oslava Ježíše Krista a jeho svaté Matky a té jsme svědky v růženci slavném. Vidíme Spasitele vítězně 1. z hrobu vstávati, 2. na nebesa vstoupovati, 3. Ducha sv. sesílati. — Jsme tu svědky i oslavy Matky boží, kterou Syn její 4. béře k sobě do nebes a tam ji 5. korunuje korunou věčné slávy. Tak nám to připomínají tajemství slavného růžence.

Takové jsou růžencové modlitby. Všechn život Krista Pána a jeho svaté matky v nejhlavnějších rysech plyne tu před námi. Prožíváme tu v duchu s Kristem Pánem a s Matkou boží jejich nejtěžší, nejbolestnější, ale také nejradostnější a nejslavnější chvíle.

NAUČENÍ:

Děti! Nic vám lepšího nemohu raditi, modlete se rádi a často růženec! Sv. Klement Hofbauer Dvořák říkával: „Nepamatuji se, že by se byl hříšník na smrtelném loži neobrátil, mohl-li jsem se před smrtí za něho pomodlit růženec.“

Viděl jsem, že když někdo umřel, že mu ovinuli ruku nebo obě růžencem. Přátelé tím dávají najevo, že zesnulého poroučejí přimluvě Matky boží. Proto volejte často k Panně Marii:

Rodičko boží, popřej duši mé,
až z těla jednou vykročí,
ať šeptají rty sladké jméno Tvé
a ruce tisknou růže z klokočí!

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 70.

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

Na dráze z Vídně do Solnohradu vstoupil mladý pán do vozu a usedl na prázdné místo proti mladé dívce, která držela v ruku malý růženec a cestou se modlila. Mladý pán ji chvíli pozoroval, ale trpělivost mu brzy došla a on zvolal: „Tak mladá, tak hezká a už se míchá do řemesla bázlivých stařen, které se bojí smrti a nosí si na výlety růženec. Dívka se zapýřila, ale ihned odpověděla: „Tak mladý, tak hezký a posmívá se věci, které nerozumí. Ale protože jste mne z modlitby vyrušil, dovolíte zajisté, abych se ospravedlnila. Jsem dcerou krajského úředníka. Před lety nám otec těžce onemocněl zánětem plic a pohrudnice. Tři lékaři denně k němu chodili, aby nám jej zachránili. Jednoho dne však určitě prohlásili, že je to jejich poslední návštěva. Otci, že není žádná pomoc. Odešli a my zůstaly u lůžka otcova jako omráčeny. Otec už nás nikoho neznal, oči měl stále zavřeny. Ubohá matka vzala do ruky růženec a řekla: „Milé děti! Zbývá už jen po-

slední prostředek. Zklame-li nás ten, nevím už co jiného by nám pomohlo. Klečely jsme s matkou tři sestry, plakaly a modlily se růženec. Po každém Zdrávas si povzdechla matka úpěnlivě: „Svatá Panno, nemáme než tebe, ty nám můžeš pomoci, protože jsi matka boží. Modlily jsme se chvíli. Najednou otec otevřel oči a zašeptal: „Dobře jste se, děti, modlily, velice se mi ulehčilo. Poděkujte Panně Marii za to!“ A za několik dní vodily jsme otce po zahradě a dnes jedu za ním do lázní. Je úplně zdrav, hledá jen trochu zotavení a úplného klidu.

Lékaři nechtěli tomu ani uvěřiti, že by taková změna byla možná. Od té doby se modlíme růženec každého dne společně doma. Protože jsem na cestě, konám tu sladkou povinnost na dráze. Nuže, mladý pane, je růženec jen pro staré, anebo snad jen pro omezené lidi, a nesluší také dobře nám mladým? Mluvil byste posměšně o růženci, kdybyste zažil to, co já?“

Tuto událost vypravoval onen mladý muž později ve společnosti a nakonec dodal: „Seděl jsem pak před tou dámou jako sedmiletý žáček před učitelem, když ho učitel přistihl při nějaké darebnosti. A abych vám to dopověděl, ta dáma se stala pak mou ženou. Jel jsem totiž přímo s ní do lázní, poznal jejího šlechtného otce a také překrásné vlastnosti jeho dcery. Korunou všeho bylo, že jsme se pak spolu před mariánským oltářem v kostele jejího rodiště dali oddat.“

Z vděčných hlasů:

„Jen jsem tak nahlédl a líbí se mi. Bude to dobrá pomůcka... A až vydáte katechese k II. dílu katechismu, pošlete mi je též.“ VI. Ber...k. Tovačov.

„Konečně jsme se dočkali tak dlouho očekávaných katechesí k našemu katechismu. Vydal je snaživý profesor P. Josef Životek. Úkol jeho nebyl snadný. Vydání dobré katechese je úkol velmi obtížný. U nás máme na poli katechetiky velmi mnoho kritiků, ale tím méně pracovníků. Mnozí mají dosti mnoho dobrých věcí, ale nejdou s tím na veřejnosti, poněvadž je od toho odradila sžíravá kritika. Autor prvních našich českých katechesí chce sloužiti dobré věci bez ohledu napravo nebo nalevo, proto zaslouží tím více porozumění u naší odborné veřejnosti.“ — Vychovatelské listy, ročník XXXVII., str. 290.

„Prosím, abyste mi ihned zaslal další část katechesí: „Věř pravdy boží! Líbí a zamlouvají se mi velice...“

Jan Frohlich, katecheta a starosta v Rousínově.

Budu hledět se Ti revanžovat za zasláný výtisk. Vypňuješ vskutku velmi citelnou mezeru. Každé lidské dílo má ovšem své nedostatky. Radím Ti, abys o tom vědomí nedostatků nepsal v úvodě či doslovu. Již Aristoteles napsal, že je lepší vykonat dílo méně dokonalé, než žádné.

Fr. Tomášek, docent katechetiky v Olomouci.

Tato nová kniha osvědčeného již pracovníka a odvážného průkopníka v katechetických příručkách znamená především veliké ulehčení a prohloubení odpovědné náboženské a pedagogické práce katechetů. Nejen, že je to prvá a snad na dlouhou dobu jediná práce tohoto druhu u nás, nýbrž je to i kniha skutečně vynikající, která již od prvních stránek prozrazuje velikou svědomitost a všestrannou znalost předmětu. Co však zvláště musíme zhodnotit — toto dílo nepostrádá ani vyššího posvěcení, které mu dala opravdová, pečlivá láska k vytčenému úkolu a schopnosti výchovné i umělecké. Hned na první pohled získá nás účelná, neobyčejně přehledná úprava a vhodné metodické rozvržení látky, které postupuje v každé z 51 kapitol od stručné, ale výstižné přípravy, přes názorný, živý, vždy nový příklad k podrobnému a důkladnému vysvětlení, které je doplněno dobře shrnutým a pointovaným poučením, modlitbou, odkazem ke kreslení a zpěvem, příp.

ještě příkladem k prohloubení. Materiál zde s takovou pílí a porozuměním snesený je neobyčejně bohatý. Prameny jeho jsou především poklady Písma sv., životy světců a životy zbožných a vynikajících lidí, autor čerpá však své působivé doklady a příklady i z denního života a téměř ze všech oborů lidské práce, vědy a umění. Zvláště chvályhodné jsou hojné příklady z české literatury a poesie. Zpracování a podání je přístupné obsahem i poutavým, svěžím výkladem, který není však nikde naivní nebo banální (otřelý), a na mnohých místech povznáší se spisovatel k řádkům, které svou jadrností, výrazností a uměleckou působivostí jsou opravdu dobrým příkladem a podnětem.

Shrnujeme: Životkovy „Katechese“ jsou opravdu nezbytnou pomůckou pro katechety a zasloužily by si pro bohatost myšlenkového obsahu i působivost podání hojného rozšíření i v širší veřejnosti. Vážnost a důležitost předmětu, tak základního pro každého katolíka, si toho přímo vyžaduje. — Prof. J. Subrt, ve Vych. listech, r. 38, č. 1., str. 16.

DOSLOV.

Po příznivém přijetí I. a III. části katechesí posílám vdp. katechetům II. část: „Hleď si mílosti boží!“ Všem, kteří mi při sestavení katechesí byli nápomocni, děkuji vřelým „Zaplať P. Bůh!“ Můj vděčný dík patří zejména mému příteli, p. Ant. Tollnerovi, který převzal obtížnou korekturu a přispěl k úpravě knihy milou obálkou. Na konec připojuji:

DEO SPIRITUI SANCTO
GRATIAS
LECTURISQUE NEC NON
PRACTICANTIBUS IN DOMINO
SALUTEM SEMPITERNAM!

OBSAH:

1. Milost boží (Otázka 80.)	3
2. Milost pomáhající (Ot. 81, 82.)	9
3. Milost posvěcující (Ot. 83, 84.)	14
4. O svátostech (Ot. 85.)	18
5. O křtu svatém (Ot. 86.)	23
6. O křtu svatém. (Ot. 87, 88.)	27
7. Křest — nejpotřebnější svátost (Ot. 89, 90.)	29
8. Svaté obřady křestní	33
9. Svaté biřmování (Ot. 91.)	37
10. Jak byli apoštolové biřmováni	41
11. Co působí svaté biřmování? (Ot. 92.)	48
12. Příprava k sv. biřmování (Ot. 93, 94.)	53
13. Pán Ježíš ustanovil svátost oltářní (Ot. 95, 96.)	59
14. Pojdte, klaňme se Jemu! (Ot. 97, 98.)	64
15. Náš kostel — dům boží. (Kat. str. 59 n.)	70
16. Oběť mše sv. (Kat. str. 60. n.)	74
17. Oběť Nového zákona (Ot. 99, 100.)	79
18. Mše sv. — oběť chvály, díky, usmíření a prosby (Kat. str. 63.)	85
19. Čeho nabýváme obětí mešní? (Ot. 101.)	90
20. Obecné a zvláštní užítky mše sv. (Ot. 102.)	93
21. Části mše svaté (Ot. 103.)	98
22. Při mši svaté pobožně! (Ot. 104, 105, 106, 107.)	102
23. Pán mě volá k svému stolu (Ot. 108.)	108
24. „Pod jednou způsobou.“ (Ot. 109, 110.)	112
25. Příprava k sv. přijímání (Ot. 111, 112.)	118
26. Po svatém přijímání (Ot. 112.)	123
27. Nehodné svaté přijímání	128
28. Co působí svátost pokání (Ot. 113.)	131
29. „Vstanu a půjdu k Otci svému.“ (Luk. 15, 18.) (Ot. 114.)	136
30. Zpytování svědomí (Ot. 115.)	140
31. Bez lítosti není odpuštění (Ot. 116, 117, 118.)	146
32. Kterak třeba hříchů litovati (Ot. 119, 120, 121.)	153
33. S upřímnou lítostí — opravdové předsevzetí (Ot. 122, 123, 124.)	158
34. Vyznání hříchů — zpověď (Ot. 125, 126.)	161
35. Zpovídej se úplně! (Ot. 127, 128.)	166
36. Dostiučinění (Ot. 129.)	170
37. Odpustky (Ot. 130, 131.)	174
38. Poslední pomazání (Ot. 132, 133.)	180
39. Obřady a účinky posledního pomazání. (Ot. 134.)	184

40. Křesťan v nemoci	190
41. Tvůj poslední den	195
42. Svěcení kněžstva (Ot. 135.)	200
43. „Budou zasvěceni Bohu svému.“ (3. Mojž. 21, 6.) (Ot. 136.)	205
44. „Dej vám Pán Bůh své svaté požehnání.“ (Ot. 137.)	211
45. „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“ (Ot. 139, 140.)	215
46. Co je povinností manželů? (Ot. 141.)	219
47. Povinnosti dětí k rodičům	224
48. Manželství smíšené (Ot. 142, 143.)	227
49. Občanský sňatek (Ot. 144.)	231
50. Manželská rozluka (Ot. 144, 145.)	236
51. O svátostinách (Kat. str. 51.)	240
52. O modlitbě (Ot. 146, 147.)	245
53. Modleme se náležitě! (Ot. 148, 149.)	249
54. Kdy a kde se modlití (Ot. 150, 151.)	254
55. „Otče náš“ — modlitba Páně (Ot. 152.)	260
56. „Zdrávas, Maria.“ (Kat. str. 95.)	262
57. „Zdrávas, Královno!“ (Kat. str. 96.)	267
58. Růženec — průvodce životem. (Kat. str. 96.)	271

